

Број: 17-21-3747-2/23
Сарајево, 22. децембар 2023. године

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

BOSNA I HERCEGOVINA			
PREDSEDNIŠTVO			
SAKUPŠTINA			
SARAJEVO			
22-12-2023			
Broj dokumenta	Broj predloga	Broj priloga	Broj priloga
01,02-21-1-	2696/23		

Предмет: Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00 и 32/13), достављамо вам:

Споразум о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину између Европске уније коју представља Европска комисија и Босне и Херцеговине коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине. Споразум је потписан 19. септембра 2023. године у Сарајеву, а потписао га је, у име Босне и Херцеговине, г. Един Дилберовић, тадашњи директор Дирекције за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине.

Будући да је Министарство финансија и трезора БиХ надлежно за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Домова, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Министарства који заступницима, односно делегатима може дати све потребне информације.

С поштовањем,

Прилог:

- текст споразума на 3 (три) службена језика у употреби БиХ
- акт МИП-а БиХ, број: 08/1-42-05-2-12115-3/23 од 15.12.2023. године

Доставити:

- наслову
- архиви

MFA-BA-MPP
Broj: 08/1-42-05-2-12115-3/23
Datum: 15.12.2023. godine

PREDSJEDNIŠTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

**PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

PRIMLJENO: 21.12.2023	20.....
Broj: 21	3747-1

PREDMET: Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o financiranju Godišnjeg akcijskog plana za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, d o s t a v l j a s e ;

U prilogu akta dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o financiranju Godišnjeg akcijskog plana za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Sporazum je potpisan u Sarajevu 19.09.2023. godine. Potpisnici su u ime Bosne i Hercegovine Edin Dilberović, direktor Direkcije za europske integracije Vijeća ministara BiH, a u ime Europske komisije gospoda Michela Matuella, direktorica za Zapadni Balkan u Generalnom direktoratu za politiku susjedstva i pregovore o proširenju.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je 13. rujna 2023. godine donijelo Odluku broj: 01-50-1-2763-11/23 o prihvatanju predmetnog Sporazuma, kojom je direktor Direkcije za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine ovlašten za potpisivanje istog, a koju dostavljamo u prilogu akta.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 32. sjednici održanoj 12.12.2023. godine, utvrdilo Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma o financiranju Godišnjeg akcijskog plana za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu, između Europske unije koju predstavlja Europska komisija i Bosne i Hercegovine koju predstavlja Direkcija za europske integracije Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Molimo da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora („Službeni glasnik BiH“ 29/00 i 32/13), provede postupak ratifikacije navedenog Memoranduma.

Privitak:

- Kao u tekstu

MINISTAR

Edin Konaković

[Handwritten signature]

СПОРАЗУМ О ФИНАНСИРАЊУ

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Европска комисија, у даљњем тексту „Комисија“ која дјелује у име Европске уније, у даљњем тексту „Унија“,

с једне стране, и

Босна и Херцеговина, у даљњем тексту „Корисник програма ИПА III“, коју представља Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине.

с друге стране,

споразумјеле су се како слиједи:

Члан 1 – Програм

- (1) Унија пристаје финансирати, а Корисник програма ИПА III прихваћа финансирање следећег Програма:

Годишњи акциони план у корист Босне и Херцеговине за 2022. годину који се састоји од следећих акција:

Акција 1. ЕУ подршка правосуђу (EU Support to Justice);

Акција 2. ЕУ за реформу јавне управе (ПАР) Повећани административни капацитети (EU4 Public Administration Reform (PAR) Increased Administrative Capacity);

Акција 3. ЕУ за управљање јавним финансијама (ЕУ4ПФМ) (EU4 Public Finance Management);

Акција 4. Програм европских интеграција (EU Integration Facility);

Акција 5. ЕУ за животну средину и климатске промјене (EU4 Environment and Climate Change);

Акција 6. ЕУ за људе (Запошљавање и социјална заштита) (EU4People (Employment and Social Protection));

Број глобалне обвезе: JAD.1045709

Програм се финансира средствима из буџета Уније на основу следећег основног акта: Инструмент претприступне помоћи, ИПА III¹.

- (2) Укупни процијењени трошкови Програма износе 45.500.000,00 евра, а највећи могући допринос Уније Програму утврђен је у износу од 45.500.000,00 евра. Од Корисника програма ИПА III не очекује се никакав финансијски допринос.
- (3) Програм ће се проводити у складу с Акционим документима који су наведени у Додатку I.

Члан 2 – Период извршења и оперативни период провођења

---

¹ Уредба (ЕУ) бр. 2021/1529 Европског парламента и Савјета од 15. рујна 2021. године којом се успоставља Инструмент претприступне помоћи (ИПА III), СЛ Л 330, 20. 9. 2021, стр. 1.

- (1) Период извршења овог споразума о финансирању дефинисан у члану 12. Додатка II (Општи услови) одређен је на 12 година од склапања овог споразума о финансирању.
- (2) Трајање оперативног периода провођења, како је дефинисано у члану 12. Додатка II. (Општи услови), постављено је на 6 година, од закључења овог споразума о финансирању.

Члан 3 – Адресе и обавјештења

Сва обавјештења која се односе на провођење овог споразума о финансирању биће у писаном облику и изричито ће се позивати на Програм како је дефинисано у члану 1, став 1. и шаљу се на следеће адресе:

(1) за Комисију

Генерална дирекција за сусједство и преговоре о проширењу (ДГ НЕАР)
Дирекција Д
Руе де ла Лои 15
Европска комисија
Б -1049 Брисел, Белгија
Е-пошта : NEAR-D4@ec.europa.eu

(2) за Корисника програма ИПА III

Државни ИПА координатор, Директор
Дирекција за европске интеграције Савјета министара Босне и Херцеговине
Ђоке Мазалића 5
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина
Е-пошта: kabinet.dei@dei.gov.ba

Члан 4 – Контакт особа за ОЛАФ

Контакт особа Корисника програма ИПА III с одговарајућим овлашћењима за директну сарадњу с Европском канцеларијом за борбу против превара (ОЛАФ), с циљем олакшавања оперативних активности ОЛАФ-а је:

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине
Е-пошта: cfcu@mft.gov.ba.

Члан 5 – Оквирни споразуми о финансијском партнерству

Програм ће се водити у складу с одредбама Оквирног споразума о финансијском партнерству (ФФПА) између Европске комисије и Босне и Херцеговине о аранжманима за провођење финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III), који је ступио на снагу 20. септембра 2022. године (у даљњем тексту „Оквирни споразум“). Овај споразум о финансирању надопуњује одредбе Оквирног споразума. У случају

сукоба између, с једне стране, одредби овог споразума о финансирању и, с друге стране, одредби Оквирног споразума, одредбе Оквирног споразума имаће предност.

Члан 6 – Додаци

- (1) Споразум о финансирању састоји се од:
- а) Посебних услова;
- б) Додатка I: Акциони документи, који детаљно описују циљеве, очекиване резултате, активности, методе провођења и буџет;
- Додатак I.1. Акција 1: ЕУ подршка правосуђу;
  - Додатак I.2. Акција 2: ЕУ за реформу јавне управе (ПАР) Повећани административни капацитети;
  - Додатак I.3. Акција 3. ЕУ за управљање јавним финансијама (ЕУ4ПФМ);
  - Додатак I.4. Акција 4. Програм европских интеграција;
  - Додатак I.5. Акција 5. ЕУ за животну средину и климатске промјене;
  - Додатак I.6. Акција 6. ЕУ за људе (Запошљавање и социјална заштита);
  - Додатак IА: Буџетска табела;
- ц) Додатка II: Општи услови.
- (2) У случају супротности између одредби Додатака и одредби Посебних услова, предност се даје одредбама Посебних услова. У случају супротности између одредби Додатка I и одредби Додатка II, предност се даје одредбама Додатка II.

Члан 7 – Закључивање и ступање на снагу

Споразум о финансирању сматра се закљученим на дан када га потпише задња страна, а најкасније до 31. децембра 2023. године.

Споразум о финансирању ступа на снагу на дан када га потпише задња страна.

Споразум о финансирању састављен је у два истоветна примјерка на енглеском језику, од којих је један примјерак предат Комисији, а један примјерак Кориснику програма ИПА III.

За Корисника програма ИПА III

г. Един Дилберовић
Дирекција за европске интеграције
Савјета Министара
Босне и Херцеговине

Датум:

Потпис:

За Комисију

гђа *Michela Matuella*
в. д. директора ДГ НЕАР
Дирекција Д, Брисел

Датум:

Потпис:

ДОДАТАК I.1

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину

Акциони документ за ЕУ подршку правосуђу

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину Акциони документ - ЕУ подршка правосуђу			
OPSYS	ACT-61466; JAD.1045709			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Иницијатива Тим Европа (Team Europe)	Не			
Зона која има користи од акције	Ова акција ће се проводити у Босни и Херцеговини			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 1 – Владавина права, основна права и демократија Тематски приоритет 1: Правосуђе Тематски приоритет 5: Основна права			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Главни СДГ: Циљ 16 Мир, правда и јаке институције Други значајни циљеви одрживог развоја: Циљ 5. Постизање родне равноправности и оснаживање свих жена и дјевојчица			
ДАЦ код(ови) ¹	Главна ДАЦ шифра: 15130 Развој права и правосуђа Поткод 1 – 15131 Политика правосуђа, закона и реда, планирање и администрација Подшифра 2 – 15134 Правосудни послови			
Главни канал испоруке @	Билатерални			
Маркери ² (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике @	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☐	X

¹ ДАЦ сектори (шифре и описи) наведени су у првој и четвртој колони картице „кодови намјене“ у сљедећем документу: <http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/dac-and-cs-codelists.htm>

² За смјернице, погледајте <https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/development-finance-standards/> Идите на „Прикупљање података и ресурси за извјестиоце“, изаберите Додатак 2, прилоге 18 (политика) и 19 (Рио) директиве о извјештавању.

Ако је акција означена у ДАЦ обрасцу као допринос једном од циљева опште политике или РИО принципима као главни циљ или значајан циљ, то би требало бити приказано у матрици логичког оквира (у ланцу резултата и/или показатељима).

	Помоћ животној средини	X	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	X	☐
	Развој трговине	X	☐	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	X	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	X	☐	☐
	Укључивање особа с инвалидитетом	X	☐	☐
	Исхрана ³	X	☐	☐
	Маркери РИО конвенције @	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	X	☐	☐
	Борба против дезертификације	X	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	X	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	X	☐	☐
Интерни маркери⁴	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	X	☐	☐
	Дигитализација	☐	X	☐
	Миграција ⁵	☐ X	☐	☐
	„Ковид 19“	X	☐	☐
ПОДАЦИ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: 3 500 000 EUR Укупни износ доприноса из буџета ЕУ у EUR: 3 500 000			
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ				
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитет пројекта Директно управљање путем: - Грантова			

³Провјерите Приручник о маркеру политике прехране ОЕЦД-ДАЦ-а ([Handbook on the OECD-DAC Nutrition Policy Marker](#))

⁴Ови маркери имају другачији обим/образложење од ДАЦ кодова. Они се извлаче из нивоа расподеле буџета и нагласка који се даје акцији у смислу изабраних главних циљева. Дефиниција циљева, резултата, активности у опису акције треба бити у складу с овим одјељком.

⁵За детаљне информације о програмирању миграције и присилног расељавању, погледајте тематске смјернице ([thematic guidance note](#)) о миграцији и присилном расељавању; за информације о миграцијском маркеру, погледати додаток 2 тематских смјерница.

Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Приоритети: „Дигитална транзиција“, „Управљање, владавина права, ПАР“
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023.
Крајњи датум за закључивање споразума о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца након закључења Споразума о финансирању.
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању.

1.2. Сажетак акције

Специфични циљ Акције у потпуности је у складу с фокусом програмског оквира ИПА III на побољшање ефикасности, интегритета, квалитета, одговорности, независности и приступа правосудном систему у Босни и Херцеговини. Акција „ЕУ подршка правосуђу“ има за циљ да допринесе усклађивању правосудног система Босне и Херцеговине с европским стандардима и правном тековином ЕУ. То ће се постићи изградњом вјештина и капацитета службеника укључених у правосуђе, што ће заузврат осигурати бољи рад, побољшани квалитет судских одлука и професионализам правосудног система у складу с циљевима ИПА III.

Јачањем професионализма, стручности и интегритета носилаца правосудних функција допринијеће се повећању повјерења грађана у правосудни систем. Акција ће такође помоћи у праћењу провођења Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина (*NWCS*), рјешавању заостатака у процесуирању предмета ратних злочина и јачању форензичких капацитета Агенције за форензику на државном нивоу.

Предложена акција ће допринијети СДГ-у 16: Промовисати мирољубива и укључива друштва за одрживи развој, омогућити приступ правди за све и изградити ефикасне, одговорне и укључиве институције на свим нивоима. Посебан фокус интервенције повезан је с циљем СДГ 16.3: *Промовисати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди за све.*

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контекст

Владавина права је у средишту процеса проширења. Извјештај Комисије за 2021. оцјењује да је Босна и Херцеговина у раној фази/достигла је одређени степен припреме у подручју правосуђа. Недостаци у областима квалитета, независности, ефикасности и интегритета правосуђа и даље постоје и представљају пријетњу владавини права у Босни и Херцеговини. Као што је предвиђено Споразумом о стабилизацији и придруживању (ССП), Босна и Херцеговина ће придати важност консолидацији владавине права и јачању институција на свим нивоима, а посебно у правосуђу. Сарадња ће бити усмјерена на јачање независности правосуђа, побољшање његове ефикасности и институционалних капацитета, побољшање приступа правди.

У свом „Мишљењу“ (*Авис*) о захтјеву Босне и Херцеговине за чланство у Европској унији⁶, Комисија истиче многе преостале недостатке у подручју владавине права и закључује да ће, како би приступни преговори били отворени, Босна и Херцеговина морати постићи „потребан степен усклађености с критеријумима за чланство, а посебно политичким критеријумима из Копенхагена који захтијевају стабилност институција које гарантују посебно демократију и владавину права“. Босна и Херцеговина „ће морати детаљно побољшати свој законодавни и институционални оквир како би осигурала испуњавање низа приоритета у погледу демократије, владавине права, основних права и реформе јавне управе“, од којих је знатан број намијењен побољшању укупне ситуације у погледу владавине права у земљи.

Предложена активност осмишљена је тако да подржи владавину права, демократију, поштовање људских права и међународног права у Босни и Херцеговини и допринесе постизању циљева ИПА III прозора 1 усмјерених на независност, одговорност, квалитет и ефикасност правосудног система у Босни и Херцеговини. Специфични циљ предложене активности је побољшање ефикасности, интегритета, квалитета, одговорности, независности и приступа правосудном систему у Босни и Херцеговини и у потпуности је усклађен с постојећим политикама у овој области. Започела је израда **нове Стратегије реформе правосуђа за период 2021–2027.** и пратећег Акционог плана. До израде нове Стратегије, циљеви Акције су кохерентни с претходном **Стратегијом реформе сектора правде у Босни и Херцеговини (2014–2018) и Акционим планом (2014–2018, прод. 2019. и 2020).**

Програмом реформе ВСТС-а и његовим provedбеним планом⁷, усвојеним 19. маја 2021. године, утврђују се стратешка и реформска одређења ВСТС-а и узимају у обзир захтјеви Европске комисије који се односе на правосуђе у Босни и Херцеговини.

Надаље, Акција ће у потпуности искористити помоћ ИПА-е како би се допринијело фокусирању на даљње побољшање транзиционе правде, укључујући рјешавање случајева несталих особа повезаних са сукобом, приступ правди за све грађане и побољшање професионализације судца и тужилаца, те правосудног система у потпуности, укључујући вјештине и способности дотичних службеника у правосуђу.

Независност, ефективност, одговорност и ефикасност судства

Приоритети дјеловања су кохерентни с општим циљевима помоћи ЕУ у оквиру Тематског приоритета 1, за подршку независним тијелима као што је Високи судски и тужилачки савјет (ВСТС) и унапређење

⁶СОМ (2019) 261 и SWD (2019) 222

⁷ВСТС је усвојио и План имплементације Програма реформи. Спровођење одговарајућих мјера пратиће се кроз извјештаје који ће се припремати на тромјесечној основи, при чему ће Одјел за европске интеграције и стратешко планирање бити задужен за припрему тих извјештаја. Резултати имплементације Програма реформи изразиће се изградом и/или доношењем прописа (подзаконских аката, политика, стратегија и сл.), спровођењем организационих мјера, информатичким рјешењима (софтвер, базе података, онлајн платформе итд.), развојем и/или доношење интерних докумената (планова, извјештаја, анализа и сл.), кроз припрему и/или организацију и/или одржавање обука и примјеном различитих метода (спровођење прописа, увођење нових метода рада, међуинституционална сарадња итд.).

правосудног система у потпуности, помажући им да у потпуности преузму своју институционалну и управљачку улогу и ојачају независност правосуђа од извршне власти и осигурају да судије и тужиоци могу обављати свој посао без непотребног политичког притиска.

Иако су успостављени нормативни и стратешки предуслови, систем кривичног правосуђа у Босни и Херцеговини и даље се суочава са изазовима у процесуирању предмета ратних злочина због недостатка стручних и техничких капацитета. Усвајањем Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина (NWCS) као једног од кључних захтјева наведених у Мишљењу Комисије за Босну и Херцеговину – кључни приоритет 5, Босна и Херцеговина је изразила снажну одређеност да заврши текуће процесе транзиционе правде и донесе правду свим жртвама и оконча некажњивост.

Кроз ову акцију пружиће се подршка даљњој имплементацији Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина која представља специфичан стратешки оквир транзиционе правде, који се искључиво бави процесуирањем ратних злочина, лоцирањем и идентификацијом посмртних остатака жртава ових злочина, у већини случајева и несталим особама и наставком провођења форензичких активности у истрагама ратних злочина.

Даље подстицање процеса транзиционе правде

Босна и Херцеговина је потписница **Заједничке декларације о несталим особама у оквиру Берлинског процеса за Западни Балкана 2018.**⁸ коју су потписали шефови влада свих земаља учесница Берлинског процеса. Потписници су се обавезали да ће „... осигурати непристрасне и ефикасне истраге у случајевима несталих особа у складу са међународним стандардима људских права...“ и „... обавезали су се да ће даље развијати домаће форензичке институције...“

Рјешавање случајева несталих особа у везан са сукобима, којих је у Босни и Херцеговини остало око 7.500, не само да штити људска права породица несталих и промовише мирна и инклузивна друштва, већ и значајно доприноси успостављању владавине права омогућавањем правосуђу да процесуира предмете ратних злочина. Стога је важно јачати ефикасност и подизати професионалне стандарде у институцијама које воде процес и на тај начин пружити стручну подршку правосуђу у процесу одговарања за особе нестале у сукобу.

Одређеност Босне и Херцеговине рјешавању питања случајева несталих особа у вези са сукобима недавно је демонстрирана потписивањем Техничког споразума између Међународне комисије за нестале особе и Института за нестале особе Босне и Херцеговине у јуну 2021. године. Споразум јача сарадњу с циљем да се у складу са владавином права пронађе што већи број несталих особа, како би се подржала права свих породица несталих особа на истину и правду. Према Споразуму, Међународна комисија за нестале особе наставиће да пружају техничку помоћ тужилаштвима на свим нивоима и Институту за нестале особе у ексхумацији тајних гробница и у мртвачницама, као и обезбјеђивању ДНК тестирања и упаривању података у сврху идентификације случајева несталих особа у вези са сукобом. Међународна комисија за нестале особе помоћи ће Босни и Херцеговини да даље развије своје форензичке капацитете и приближи их стандардима ЕУ. Босна и Херцеговина, уз помоћ Међународне комисије за нестале особе, до сада је ријешила 75 посто од 30.000 особа пријављених као несталих као посљедица сукоба из 1990-их, што је резултат без преседана на глобалном нивоу.

Сходно томе, Акција ће се бавити препорукама **Извјештаја стручњака о питањима владавине права у Босни и Херцеговини (2019)**⁹ у којем се истиче да се иницијативе ВСТС-а за побољшање квалитета правосуђа морају консолидовати и проширити.

---

⁸ <https://www.icmp.int/wp-content/uploads/2018/09/Deklaracije.pdf>

⁹ <http://europa.ba/wp-content/uploads/2019/12/ExpertReportonRuleofLawissuesinBosniaandHerzegovina.pdf>

2.2. Анализа проблема

Кратка анализа проблема

Брзо доношење правде, укључујући и оне у привредним предметима, од највеће је важности за одржавање и промовисање економског раста кроз боље пословно окружење, како је јасно наведено у Извјештају стручњака о питањима владавине права у Босни и Херцеговини. С обзиром на то да је Босна и Херцеговина једна од земаља с релативно великим бројем судија по глави становника, правосудни систем Босне и Херцеговине своју ефикасност и квалитет треба заснивати на пуној искоришћености постојећих судских капацитета и **реорганизацији пословних процеса**. Резултати које је ВСТС БиХ постигао кроз активности на реорганизацији пословних процеса основа су за предузимање активности у овој области. Анализа досадашње обраде предмета показала је да је фаза од подношења тужбе суду до узимања предмета у рад од стране додијељеног судије предуга. Квалитетно и ефикасно вођење трговачких судова/трговачких одјела омогућује брзо и досљедно рјешавање спорова, чиме се ствара правна сигурност која ће допринијети стварању атрактивног окружења за пословање и улагања.

Осим тога, тужилаштва се боре с недостатком специјализоване експертизе и недовољним капацитетима за ефикасно истраживање привредног криминала. У том циљу, финансијски стручњаци су пружали подршку тужилаштвима у најсложенијим предметима привредног и организованог криминала, корупције и финансијских истрага, те пружали резултате у смислу бољег квалитета истрага и оптужница, бржег процесуирања заосталих предмета и сл. Финансијске преваре угрожавају економску стабилност и привредни развој, доводе до раста незапослености, раста социјалне напетости, политичких сукоба и нестабилности уопштено. **Јачање капацитета тужилаштва за истраге привредног криминала** у завршници ће помоћи у борби против пријетњи интегритету финансијског система. Осим економског просперитета, борба против корупције је од високог приоритета за Босну и Херцеговину у процесу усклађивања с правном тековином ЕУ.

Досадашње активности Високог судског и тужилачког савјета (ВСТС) на објављивању судских одлука проводиле су се у сарадњи са Судом Босне и Херцеговине, Врховним судом Републике Српске, Врховним судом Федерације Босне и Херцеговине и Апелационим судом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Како су ови судови највиши судови у Босни и Херцеговини, њихове одлуке и правна стајалишта утичу на усклађивање судске праксе у оквиру њихових надлежности. Одлуке нижих судова објављују се у централном систему само ако се односе на предмете које су донијели највиши судови у Босни и Херцеговини. С тим у вези потребно је унаприједити транспарентност рада другостепених судова и уједначавање судске праксе на овом нивоу објављивањем одлука кантоналних/окружних судова путем централне базе података. Надаље, ВСТС је свјестан да постоји јавни интерес за увид у одлуке нижих судова, посебно у предметима који су медијски праћени. Такође, одлуке нижих судова важне су за судску праксу, посебно с обзиром на то да у одређеним предметима врховни судови не могу одлучивати о жалби због законских ограничења, на примјер: ванпарнични предмети, извршни, прекршајни предмети и кривични предмети за кривична дјела за која је законом прописана највиша казна или казна затвора до 10 година, ако посебним законом није одређена надлежност другог суда. Такође, одлучивање у управним споровима завршава на нивоу кантона, будући да у овим споровима није прописана могућност жалбе. Врховни судови у тим случајевима могу поступати само по ванредним правним лијековима чији је домет ограничен.

Извјештај Комисије за Босну и Херцеговину за 2020. наводи да су „власти предузеле ограничене мјере како би се позабавиле налазима Извјештаја стручњака о питањима владавине права („Прибеов извјештај“). У парламентарну процедуру иду измјене интегритета; њихово доношење кључно је за успоставу вјеродостојног и ригорозног система провјере финансијских извјештаја носилаца правосудних функција. Трајни и очити знакови погоршања и даље захтијевају хитне мјере за јачање интегритета и поново стицање повјерења грађана у правосуђе. ВСТС је у мају 2021. усвојио Програм реформе ВСТС-а за период 2021–2023, укључујући мјере за јачање квалитета, интегритета, ефикасности правосуђа и борбу против организованог криминала и корупције. ВСТС мора осигурати

његово брзо провођење и хитно омогућити реформе у областима које су у његовој директној надлежности, нарочито онима које не захтијевају законске измјене.“

У извјештају Комисије за 2022. о Босни и Херцеговини наглашава се да се **Ревидирана државна стратегија за рад на предметима ратних злочина**, усвојена 24. септембра 2020, **мора ефикасно проводити**.¹⁰ Као што је раније наведено, Ревидирана државна стратегија за рад на предметима ратних злочина успоставља свеобухватан стратешки приступ и стратешки оквир за правосуђе за бављење предметима ратних злочина пред судовима и тужилаштвима и прописује обавезу окончања некажњивости рјешавањем приоритетних и сложених предмета пред правосуђем на државном нивоу, док мање сложени предмети требају бити ријешени пред нивоима правосуђа ентитета и Брчко дистрикта до краја 2023. године.

Ревидирана Државна стратегија за рад на предметима ратних злочина се проводи, упркос пропусту Савјета министара да именује ново надзорно тијело. У оквиру свог мандата, ВСТС је проактивно надзирао рад тужилаштва и суда на провођењу стратегије. И даље је потребно надзорно тијело које ће осигурати свеобухватан надзор, потврдити одлуке потребне за побољшање процесуирања ратних злочина, потврдити провођење стратегије и осигурати непрекидно финансирање. Савјет министара би требао брзо успоставити ново надзорно тијело.

Регионална правосудна сарадња у процесуирању предмета ратних злочина захтијева даљња побољшања. Билатерални протоколи о сарадњи у предметима ратних злочина, злочина против човјечности и геноцида између Тужилаштва Босне и Херцеговине и тужилаштва Србије, Хрватске и Црне Горе помогли су у смањењу некажњивости правосуђа, али се не користе систематично. Уз помоћ тужиоца из Механизма, сарадња са Србијом довела је до већег броја уступања поступака и подизања оптужница у предметима уступљеним из Босне и Херцеговине, али то је до сада резултовало само једном осуђујућом пресудом. Сарадња с Хрватском и даље се суочава с бројним препрекама у погледу правосудне помоћи, а неке су истраге у току и нису довеле до оптужница. Протокол с Црном Гором довео је до истрага након уступања доказа из Механизма.

Од 238 предмета до краја 2021. године, 94 поступка (против 100 особа) су у току због недоступности оптужених особа. Будући да имају више држављанстава, те особе често бораве у сусједним земљама. То им омогућује бијег од правде искоришћавањем забрана изручења властитих држављана за кривична дјела геноцида, злочина против човјечности и ратних злочина. Они такође имају користи од недостатка напретка сусједних јурисдикција у рјешавању дотичних злочина. Србија још увијек не успијева извршити правоћну казну изречену у Босни и Херцеговини 2014. против Новака Ђукића, упркос доступности основних инструмената међународне правосудне сарадње. Одређени број међународних потјерница (Црвена потјерница Интерпола) које је Босна и Херцеговина расписала за оптуженима за ратне злочине и даље није проведен. Исто тако, Душко Корњача оптужен за злочине против човјечности 2015. и Томислав Ковач оптужен за геноцид 2018. слободно бораве у Србији.

Смањење заостатака у *предметима ратних злочина* које је у току и даље касни, што доводи у сумњу довршетак процесуирања ратних злочина до краја 2023. С процијењених 1.210 предмета у јулу 2013, неријешени предмети ратних злочина смањени су на 492 (- 59,5%) до краја 2021; око 311 од њих су сложени предмети (63,5%). Процјењује се да су 174 предмета против 393 особе (35,5% неријешених предмета) у току због недоступности осумњичених. Без појачане регионалне сарадње, до краја 2023. године заостаци у предметима ратних злочина углавном ће се састојати од осумњичених који нису доступни правосуђу Босне и Херцеговине. У 2021. години број потврђених оптужница (13) и стопа осуђујућих пресуда (85%) остали су стабилни у ентитетима и Брчко дистрикту. Иако је напредак примјетан на државном нивоу с 15 потврђених оптужница и стопом осуђујућих пресуда од 86%, још увијек има простора за напредак. Тужилаштво би требало појачати напоре у процесуирању најсложенијих предмета (25 мање сложених предмета уступило је ентитетима и Брчко дистрикту у 2021. години) те наставити побољшавати квалитет истрага и оптужница.

---

¹⁰ https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2022_en, стр.18

У извјештају Комисије за Босну и Херцеговину за 2021. наводи се да је „Неријешена судбина несталих особа забрињавајућа. 7.532 особе још увијек се воде као нестале услјед сукоба. [...] Недостатак локалних форензичких капацитета [...] отежава идентификацију. Потребни су даљњи напори [...] како би се ријешило питање особа које су нестале у вези са сукобима 1990-их.“ Од 1996. године Међународна комисија за нестале особе (ИЦМП) усмјерава напоре да помогне Босни и Херцеговини да лоцира и идентификује своје нестале. ИЦМП је помогао правосуђу Босне и Херцеговине на свим нивоима и ИНО-у Босне и Херцеговине у ексхумацији неколико хиљада масовних и појединачних гробница у Босни и Херцеговини; ИЦМП је прикупио готово 74.000 референтних узорака од сродника несталих особа, обрадио преко 53.000 узорака ДНК из скелетних остатака и израдио ДНК извјештаје који представљају преко 15.000 особа и готово 18.000 извјештаја о реасоцијацијама појединих дијелова тијела. Међутим, око 7.500 особа још увијек се воде као нестале, а непрекидно форензичко вјештачење и подршка нужни су за рјешавање овог отвореног питања које још увијек погађа велики дио становништва и једно је од најспорнијих политичких питања. Осигуравање наставка пружања форензичких услуга и њихове одрживости такође је кључно за рјешавање случајева несталих миграната, жртава трговине људима и других врста кривичних случајева који укључују идентификацију жртава.

Неријешена судбина несталих особа које су нестале током сукоба 1990-их остаје кључно питање које треба ријешити на Западном Балкану. Упркос сталном напретку у идентификацији (70 особа у 2021. и 127 у првој половини 2022), 7.590 особа и даље се воде као нестале као резултат сукоба. Потребни су даљњи напори на регионалном нивоу путем групе за нестале особе основане 2018. у оквиру Берлинског процеса за јачање сарадње.

Опис главних учесника

Главни учесници акције су: ВСТС Босне и Херцеговине, судови, тужилаштва, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, Министарство правде Босне и Херцеговине (МП), Министарство правде Републике Српске (МП РС), Федерално министарство правде (ФМП), десет кантонских министарстава правде, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Институт за нестале особе Босне и Херцеговине, струковна удружења, академска заједница, невладине организације и други органи извршне власти.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

Општи циљ (утицај) ове акције је усклађивање правосудног система Босне и Херцеговине с европским стандардима и правном тековином ЕУ.

Специфични циљ(еви) (исходи) ове акције су:

1. Унаприједити ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини.

Резултати које ова акција треба остварити, а који доприносе одговарајућим специфичним циљевима (исходима), су:

Допринос исходу 1 (или специфичном циљу 1)

- 1.1 Повећати надлежност судова и тужилаштва
- 1.2 Јачати интегритет носилаца правосудних функција
- 1.3 Даље побољшати ефикасност процесуирања предмета ратних злочина у правосудном систему Босне и Херцеговине
- 1.4 Осигурати пружање форензичке помоћи у истрагама ратних злочина

Ако се повећа ефикасност, компетентност судова и тужилаштва (**Резултат 1.1**), а ВСТС, тужилаштва, правосудна и друга релевантна тијела остану предани и укључени у процесе реформе правосуђа, ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини ће бити побољшани (**Исход 1**).

Ако ојача интегритет носилаца правосудних функција (**Резултат 1.2**), а институције кориснице остану укључене у процес реформе правосуђа, побољшаће се ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини (**Исход 1**).

Ако се осигура помоћ у истрагама ратних злочина (**Резултат 1.3**), осигураће се даље смањење броја неријешених предмета ратних злочина у Босни и Херцеговини (**Исход 1**).

Ако се осигура пружање форензичке помоћи у истрагама ратних злочина (**Резултат 1.4**) и ако се лоцирају тајне гробнице, ексхумирани и биолошки узорци се подносе Међународној комисији за нестале особе на ДНК тестирање, а институција корисница остаје предана даљем развоју својих ДНК способности, побољшаће се ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини (**Исход 1**).

Ако се побољша ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини (**Исход 1**) и релевантна тијела у Босни и Херцеговини буду определијелена да заузму усклађен и координисан приступ за провођење реформи у сектору правде, правосудни систем Босне и Херцеговине ће бити усклађен с европским стандардима и правном тековином ЕУ (**Утицај**).

3.2. Индикативне активности

Активности у вези с Резултатом 1.1: Повећани учинак и надлежност судова и тужилаштва, као и Високог судског и тужилачког савјета (ВСТС)

Активност 1.1.1: Успостављање система тријаже у привредним одјелима/привредним судовима кроз организацију пословних процеса

Ова активност има за циљ ефикасније коришћење постојећих људских ресурса и краће вријеме потребно за поступање по предметима. Ове активности ће омогућити судијама да се фокусирају на доношење мериторних одлука, што ће у коначници довести до веће продуктивности, побољшања квалитета судских одлука и правне сигурности. Успостављање система тријаже у привредним судовима/привредним одјелима пилот судова одвијало би се у двије фазе. Прва фаза би укључивала развој система тријаже усвајањем сета докумената и алата кроз рад и активности радне/стручне групе, док би друга фаза укључивала пилотирање успостављеног облика триажног система у изабраном броју привредних судови/привредних одјела пилот судова. Новоуспостављени систем тријаже ће омогућити бржу обраду привредних предмета кроз непосредан преглед и анализу природе предмета запримљених у суду, бољу координацију судија и осталог особља, скраћење трајања поступака, ослобађање судија од процесних задатака.

Активност 1.1.2: Ангажовање финансијских стручњака за подршку финансијским истрагама у предметима привредног и других сродних криминала

Ангажовање финансијских стручњака подржаће инклузивније истраге и проактивно прикупљање доказа у предметима привредног криминала, организованог криминала и корупције, укључујући издавање циљаних налога за претрес и одузимање предмета у почетним фазама истраге. Та активност пружиће подршку тужилаштвима у вођењу финансијских истрага и допринијеће побољшању кредибилитета напора на јачању интегритета правосуђа.

Активност 1.1.3: Успостављање одјела судске праксе у изабраним кантоналним/окружним судовима

Предложеном активношћу ВСТС ће иницирати успоставу одјела за судску праксу у изабраним кантоналним/окружним судовима (пилот судови), користећи исте или сличне принципе као што је учињено у највишим судовима. Пилот судови биће изабрани када почне реализација предложене активности и требало би да покрију два суда с већим приливом предмета и два суда с мањим приливом предмета, водећи рачуна и о географској претежности. Додатно особље радиће на јачању капацитета другостепених судова, а паралелно ће се повећати капацитет ВСТС-а за објављивање одлука другостепених судова путем централне базе. Већа транспарентност рада другостепених судова и усклађивање судске праксе и на овом нивоу би, поред напора који се тренутно улажу са највишим судовима, допринијело правној сигурности грађана, а тиме и угледу правосуђе у цјелини.

Активност 1.1.4: Јачање капацитета ВСТС-а за праћење Програма и Стратегије реформе

ВСТС је у мају 2021. године усвојио Програм реформе ВСТС-а за период 2021–2023, који укључује мјере за јачање квалитета, интегритета, ефикасности правосуђа и борбу против организованог криминала и корупције. ВСТС мора осигурати његово брзо провођење и хитно омогућити реформе у областима које су у његовој директној надлежности, а то су оне које не захтијевају измјене закона. Постоји потреба да се развије и усвоји нова Стратегија за реформу сектора правде 2021–2027. и акциони план како би се замијенили они који су истекли 2018. године, прије свега успостављањем вјеродостојног временског оквира за имплементацију и осигурањем адекватног праћења и финансирања. На састанку радне групе могло се само закључити да је потребно још радити прије него што се процес заврши, посебно израда финансијских и евалуационих планова имплементације, спровођење јавних консултација о нацрту, добијање мишљења релевантних институција и органа.

Кроз предложену активност ВСТС ће бити оспособљен за праћење Програма и Стратегије реформе и успостављање политичког дијалога о реформи и предложеним корективним радњама.

Активности у вези с Резултатом 1.2: Ојачан интегритет носилаца правосудних функција

Активност 1.2.1: Јачање капацитета ВСТС-а за праћење финансијских извјештаја носилаца правосудних функција и провођење планова интегритета

Ова активност ће подразумијевати јачање капацитета ВСТС-а за ефикасно праћење и контролу финансијских извјештаја носилаца правосудних функција у складу с новим законским оквиром који регулише садржај и подношење извјештаја и њихово праћење. Овај оквир је заснован на релевантним препорукама из Стручне провјере (*Peer Review*), на основу којих ће ВСТС вршити контролу финансијских токова, процјену критеријума ризика, тачност достављених података и могуће постојање сукоба интереса. Активност ће укључивати подршку ВСТС-у да развије и усклади са законским оквиром процедуре за провјеру финансијских извјештаја носилаца правосудних функција, изврши прикупљање, провјеру података достављених у извјештајима носилаца правосудних функција и објављивање одређених сегмената финансијских извјештаја носилаца правосудних функција у складу с релевантним законским оквиром.

Активности у вези с Резултатом 1.3:

Активност 1.3.1: Даље јачање владавине права кроз јачање и олакшавање процеса транзиционе правде у Босни и Херцеговини и пуну имплементацију Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина

Активност има за циљ јачање људских и материјалних капацитета у изабраним судовима и тужилаштвима, способних да на вријеме и ефикасно проведу Ревидирану државну стратегију за ратне злочине и ријеше све неријешене предмете ратних злочина. Надаље, активност је усмјерена на унапређење професионалних вјештина судија и тужилаца који раде на овим предметима,

осигуравајући квалитетан и несметан приступ правди у овој области. Коначно, активности ће осигурати адекватне људске капацитете ВСТС-а БиХ за обављање редовног надзора над динамиком процесуирања ратних злочина у судовима и тужилаштвима и пружање стратешке и оперативне стручне и административне подршке ВСТС-у БиХ и Надзорном тијелу за надзор над провођењем Ревидиране *NWCS*. Очекивани резултати имају за циљ да успоставе капацитет правосуђа које је у потпуности способно да се ухвати у коштац са заосталим предметима ратних злочина и комплетира процесе транзиционе правде у правосуђу примјеном Ревидиране *NWCS*.

Ова конкретна активност требала би предвидјети додјелу директног гранта Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине (МФТ БиХ). Наиме, Министарству ће бити додијељена средства која ће оно даље алоцирати релевантним учесницима у правосуђу за имплементацију Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина. Осим судова и тужилаштва, ову подршку имаће и ВСТС БиХ и Министарство правде БиХ, у оквиру текућег програма ИПА 2019 „ЕУ за транзициону правду“.

Наиме, ослањајући се на тренутну ефективну акциону структуру у оквиру које је програм ИПА 2019 „ЕУ за транзициону правду“ у директном модалитету гранта додијељен Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине, важно је нагласити да програм ИПА 2022 треба проводити на исти методолошки начин. За несметан наставак подршке ЕУ потребно је обезбиједити посебан споразум о гранту између ЕУ и Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, а посебно додијељена средства је потребно осигурати за несметани наставак примања подршке ЕУ. Узимајући у обзир да се текући програм ИПА 2019 „Унапређење процесуирања предмета ратних злочина у Босни и Херцеговини“ завршава 2022. године, од највеће је важности да имплементација ИПА 2022 почне најкасније у 1. кварталу 2023. године, благовременим обезбјеђивањем одвојеног гранта Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине, у циљу несметаног завршетка процеса транзиционе правде.

Активираће се координација и остваривање синергије са регионалним програмима у области транзиционе правде које проводе ИРМЦТ и УНДП.

Активности у вези с Резултатом 1.4: Осигурана форензичка помоћ у истрагама ратних злочина

Активност 1.4.1. Пружање стручне помоћи босанскохерцеговачком правосуђу за ископавање, испитивање и идентификацију жртава присилних нестанака из тајних гробница у оквиру истрага ратних злочина

ИЦМП ће пружити практичну помоћ, у складу с највишим међународним стандардима, за ископавање тајних гробница у Босни и Херцеговини, према судском налогу. За сваку гробницу ИЦМП ће предузети један или више од следећих корака:

- Спровести припремно канцеларијско истраживање и анализу доступне релевантне документације прије теренских операција.
- Пружити практичну помоћ у ексхумацијама на терену, форензичкој антрополошкој анализи и испитивању пронађених посмртних остатака, прегледу и идентификацији.
- Подршка мртвачницама, укључујући анализу тока рада, форензичко антрополошко испитивање и преглед претходно ексхумираних случајева људских остатака.
- У сарадњи с тужилаштвима и ИНО-ом радити на имплементацији препорука за рјешавање случајева у мртвачницама у земљи.
- Анализирати „анте мортем“ и „пост мортем“ податке коришћењем намјенских модула базе података који су дио ИЦМП-овог система за управљање подацима.
- Тужилаштву Босне и Херцеговине доставити детаљне извјештаје о ископавању и фото-документацију која документује резултате техничке помоћи ИЦМП-а.
- Омогућити обуку тужиоцима надлежним за предмете ратних злочина у примјени форензичке археологије, форензичке антропологије и ДНК у истрагама ратних злочина.

Активност 1.4.2. Наставак ДНК тестирања и упаривања биолошких узорака у сврху идентификације људи

ИЦМП ће вршити ДНК тестирање и упаривање породичних референтних узорака (крви) које прикупи од чланова породица несталих особа, те постморталних (зуба или кости) биолошких узорака, који се достављају по налогу тужиоца. Велике базе података ДНК профила несталих особа и породица упоређују се помоћу ИЦМП-овог специјализованог софтвера за базе података. ИЦМП ће домаћим властима достављати извјештаје о подударану ДНК како би се олакшала људска идентификација несталих особа и, када је то потребно, упозорити их на неопходне накнадне радње. Људска идентификација случајева несталих особа, од којих су већина жртве ратних злочина, у великој мјери подржава истрагу и процесуирање предмета ратних злочина од стране Тужилаштва Босне и Херцеговине.

Активност 1.4.3. Јачање домаћих техничких капацитета у ДНК анализи како би се пружила дугорочна подршка тужилаштвима

На основу техничког споразума с Министарством безбједности Босне и Херцеговине и Тужилаштом Босне и Херцеговине, ИЦМП ће пружити техничку помоћ Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења Босне и Херцеговине, укључујући:

- о Пружање савјета и смјерница у циљу добијања ИСО акредитације у корацима у ДНК анализи обраде „пост мортем“ узорака.
- о Помоћ у припреми интерних СОП-а Агенције и 5-годишњег плана развоја.
- о Помоћ у набавци опреме и потрошног материјала, неопходног за ДНК анализу.
- о Помоћ при упућивању додатног стручног особља.
- о Обука и менторство особља ДНК лабораторија.

3.3. Интегрисање

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

Акција и активности које произилазе из ове акције неће имати већи и негативан утицај на њивотну средину, нити ће угрозити животну средину, здравље и безбједност у будућности. Активности које произилазе из ове акције биће реализоване на еколошки најприхватљивији могући начин. Истовремено, један од резултата свеукупне дигитализације јавне управе биће кохерентност политике и промоција зелене управе с циљем смањења употребе папира, што ће допринијети и очувању животне средине и зеленој агенди.

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Стратешки и регулаторни оквир за равноправност полова у Босни и Херцеговини постављен је Џендер акционим планом Босне и Херцеговине за период 2018–2022.¹¹ и Законом о равноправности полова¹². Процијењена помоћу ОЕЦД ДАЦ маркера родне политике, предложена акција би се могла оцијенити оцјеном 1, јер је родна равноправност важан и промишљен циљ, али не и главни разлог за предузимање интервенција. Непрекидна подршка процесуирању предмета ратних злочина треба да обухвати пружање услуга подршке жртвама ратних злочина и свједоцима, посебно у погледу обезбјеђивања безбједног окружења за жртве ратних злочина (најчешће жене). Кад год је релевантно, одређене

¹¹ https://arsbih.gov.ba/wp-content/uploads/2019/02/GAP-BIH-2018-2022_ENG.pdf

¹² Службени гласник БиХ, бр. 32/10

потребе жена и дјевојчица посебно ће се узети у обзир, путем родно разврстаних статистика и индикатора и/или родно одговорних буџета у складу са захтјевима стратегије ЕУ за родну равноправност за период 2020–2025¹³.

Надаље, утицај предложене Акције допринијеће стварању амбијента за остваривање циљева Стратегије ЕУ за родну равноправност 2020–2025 и Родног акционог плана III, посебно у сљедећим тематским областима: „Осигуравање слободе од свих облика родно заснованог насиља“ и „Промовисање равноправног учешћа и лидерства“.

Људска права

Интервенције које се финансирају кроз ову акцију тежиће промовисању недискриминаторних пракси и поступака и забрани било којег облика родно заснованог насиља, незаконите дискриминације укључујући расу, боју коже, вјеру, национално поријекло, политичку припадност, пол, године, брачни статус, или инвалидност, економска и социјална права и оснаживање дјевојака и жена, равноправно учешће и вођство. Дужна пажња ће се такође посветити поштовању људских права и интеграцији принципа људских права у предузете интервенције.

На основу основних принципа промовисања равноправности и борбе против дискриминације, учешће у акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију као и узимајући у обзир промоција и учешће особа с инвалидитетом.

3.3. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (висок/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
4- аспекти законитости и правилности	Ризик 1: Кашњења због касног потписивања ИПА финансијског споразума или касног провођења помоћи повезане с радњама.	С	С	Интензивирана комуникација међу институцијама БиХ, посебно с Министарством финансија и трезора БиХ; Одржавати блиски контакт с ресорним главним управама и Канцеларијом ЕУ, а све припремне активности проводити унапријед како би се омогућила што брже провођење акција.
1- спољно окружење	Ризик 2: Кашњења у процесу доношења одлука.	С	С	Прије почетка акције потребно је анализирати тренутну ситуацију и развити план ублажавања и комуникације с релевантним актерима.
4- аспекти законитости и правилности	Ризик 3: Проблеми везани за	С	С	Мјере изградње капацитета за све релевантне институције; побољшања /модификације

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

	благовремено прибављање потребних дозвола и друге законом регулисане обавезе.			процедура издавања дозвола; редовна и честа комуникација међу кључним учесницима, са посебним фокусом на органе задужене за издавање дозвола.
3- људи и организација	Ризик 4: Ограничен број особља у корисничким установама и велико оптерећење због додатних активности узрокованих пандемијом.	С	С	Осигурати да је посебан одјел (укључујући особље) идентификован у свим корисничким и координишућим институцијама током процеса израде ТоР-а, те да су упознати са својим улогама у процесу провођења.

Научене лекције

Недавно проведеном процјеном Стратегије реформе сектора правде за период 2014–2020. потврђено је да ће се наставити с даљњом подршком јачању правног и институционалног оквира, као и административних и извршних капацитета како би се осигурало усклађивање правосудног система Босне и Херцеговине с ЕУ стандардима. Осим тога, потребна је даља подршка у провођењу Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина.

У процесу реформе законодавства и политика у сектору правосуђа, посебно када је у питању проблем у недостатку компромиса и међусобног разумијевања, различити учесници често не прате истим темпом развој капацитета и осигуравање усклађености с препорукама из пројеката техничке помоћи. Развој политике и законодавства потребно је додатно развити како би се више заснивали на доказима, цијенили и подлијегали одговарајућим интерним и вањским консултацијама с актерима у право вријеме законодавног процеса и процеса доношења политика.

3.5 Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати [максимум 10 €]	Показатељи [барем један показатељ по очекиваном резултату €]	Полазне основе [вриједности и године]	Циљ [вриједности и године]	Извори података	Претпоставке
Утицај	Ускладити правосудни систем Босне и Херцеговине с европским стандардима и аквисом ЕУ.	1. Напредак остварен у испуњавању критеријума за приступање, у области владавине права, основних права и демократије.	Извјестан напредак (2019).	Умјерени напредак (2027).	Извјештаји Комисије о БиХ.	
Исход 1	1 Повећана ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини.	1.1. Стање припремљености сектора правде за имплементацију аквиса и европских стандарда у сектору правде.	Неки ниво припреме (2019).	Умјерени ниво припреме (2027).	Извјештаји Комисије о БиХ.	Надлежне власти у БиХ су се обавезале да ће заузети усклађен и координисан приступ у провођењу реформи у сектору правде.
Исход 1.1	1.1 Повећани су учинак и надлежност судова и тужилаштва, као и ВСТС-а.	1.1.1.1 Најмање 6 привредних судова успоставило је тријажу. 1.1.2.1 Допринос финансијских стручњака процесуирању кривичних дјела. 1.1.3.1 Забиљежити и	1.1.1.1 0 (2021) 1.1.2.1 Н/А(2021) 1.1.3.1 Систем је у процесу развоја на највишим судовима (2021).	1.1.1.1 6 (2027) 1.1.2.1 500 (2027) 1.1.3.1 Сви ставови забиљежени на највишим судовима и пилот окружним/кантоналним судовима (2027).	1.1.1.1 Извјештај припремили пројектни тим и експертна група. 1.1.2.1 Мјесечни извјештаји које ВСТС-у достављају финансијски стручњаци. 1.1.3.1 Извјештаји ВСТС-а Пројектни извјештаји	Посвећеност тужилаштва да осигурају капацитете за подршку финансијским истрагама у предметима привредног и других сродних кривичних дјела.

		анализирати сва стајалишта судске праксе на судовима..	1.1.4.1 Н/А.	1.1.4.1 На основу праћења ВСТС-а, подржава се структурисани дијалог о реформи.	Извјештаји о евалуацији учинка. 1.1.4.1 Извјештаји ВСТС-а Пројектни извјештаји.	Институције сектора дијеле заједничку визију и слиједе реформске циљеве.
Резултат 1.2	1.2 Ојачан интегритет носилаца правосудних функција.	1.2.1.1 Број обрађених финансијских извјештаја носилаца правосудних функција у складу с утврђеном процедуром.	1.2.1.1 0% (2021)	1.2.1.1 30% (2027)	1.2.1.1 Извјештаји о обради финансијских извјештаја носилаца правосудних функција.	Институције кориснице остају укључене у процес реформе правосуђа.
Резултат 1.3	1.3 Заостатак предмета ратних злочина у Босни и Херцеговини је додатно смањен.	1.3.1.1 Заостали предмети КТРЗ у свим тужилаштвима у Босни и Херцеговини. 1.3.1.2 Број извјештаја о праћењу имплементације оперативних циљева у предметима ратних злочина од стране	1.3.1.1 571 (2020) 1.3.1.2 0	1.3.1.1 315 (2025) 1.3.1.2 Најмање четири (4) извјештаја биће достављена ЕУД-у.	1.3.1.1 Извјештаји тужилаштва, извјештаји генерисани из различитих система управљања предметом. 1.3.2 Извештаји и статистика ОЕБС-а; Извјештаји Комисије о БиХ.	Релевантне заинтересоване стране за даљњу имплементацију <i>NWCS</i> остају посвећене томе. Тужилаштво Босне и Херцеговине остаје одређено за процесуирање предмета ратних злочина.

		институција корисника.				
Резултат 1.4	1.4 Осигурано је пружање форензичке помоћи у истрагама ратних злочина.	1.4.2.1 Број случајева несталих особа везаних за сукобе чији је ДНК ИЦМП упарио. 1.4.3.1 ДНК стручњаци у Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења способни за обработку биолошких узорака ПМ и провођење ДНК анализе.	1.4.2.1 15 493 (2021) 1.4.3.1 нема способности (2021).	1.4.2.1 15 900 (2025) 1.4.3.1 Могућност ПМ тестирања (2025).	1.4.2.1 ИЦМП онлајн табела праћења за Западни Балкан. 1.4.3.1 ИЦМП извјештаји, МоС извјештаји.	Тајне гробнице су лоциране, ексхумиране и биолошки узорци достављени ИЦМП-у на ДНК тестирање. Институција корисника остаје предана даљњем развоју својих ДНК способности.

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање споразума о финансирању с корисником програма ИПА III, Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период имплементације

Индикативни период имплементације ове акције, током којег ће се проводити активности описане у одјелу 3.1 и имплементирати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од дана ступања на снагу Споразума о финансирању. Продужење периода имплементације може договорити одговорни службеник Комисије надлежан за одобравање, измјеном ове Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Методе имплементације

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, гдје је прикладно, и усклађеност активности са рестриктивним мјерама ЕУ¹⁴.

4.1.1. Директно управљање (Грантови)

(а) Сврха грантова

Предвиђена су три гранта као модалитет имплементације ове акције у односу на резултате 1.1, 1.2, 1.3 и 1.4.

Избор грантова као методе имплементације у областима обухваћеним резултатима 1.1, 1.2, 1.3 и 1.4 већ је извршен у претходним акцијама имплементираним уз ИПА подршку.

(б) Врста циљаних апликаната

4.3.1.1 Директни грант Високом судском и тужилачком савјету (ВСТС)

Директни грант биће додијељен ВСТС-у за повећање надлежности судова и тужилаштва (Резултат 1.1), кроз успостављање система тријаже у привредним одјелима/привредним судовима кроз организацију пословних процеса (Активност 1.1.1), ангажовање финансијских стручњака за подршку финансијским истрагама у предметима привредних и других повезаних кривичних дјела (Активност 1.1.2), успостављање одјела судске праксе у изабраним кантоналним/окружним судовима (Активност 1.1.3) и јачање капацитета ВСТС-а за праћење Програма и Стратегије реформи (Активност 1.1.4). Надаље, директни грант ВСТС-у ће се користити за јачање интегритета носилаца правосудних функција (Резултат 1.2) кроз јачање капацитета ВСТС-а за праћење финансијских извјештаја носилаца правосудних функција и провођење планова интегритета (Активност 1.2.1)

4.3.1.2 Директни грант Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине (МФТ БиХ)

Директни грант МФТ-у Босне и Херцеговине ће се користити за даљње јачање владавине права кроз унапређење и олакшавање процеса транзиционе правде у Босни и Херцеговини и пуну имплементацију Ревидиране државне стратегије за рад на предметима ратних злочина (активност 1.3.1) која ће додатно побољшати ефикасност процесуирање предмета ратних злочина у правосудју Босне и Херцеговине (Резултат 1.3). Грант ће убрзати процесуирање и праћење предмета ратних

---

¹⁴www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

злочина и помоћи у изградњи људских и институционалних капацитета у правосуђу Босне и Херцеговине за рјешавање најосјетљивијих случајева. За постизање циљева постављених у Ревидираној државној стратегији за ратне злочине - процесуирање најсложенијих предмета ратних злочина и рјешавање предмета ратних злочина у судовима и тужилаштвима, предвиђајући завршетак рада на предметима до краја 2023. године - потребно је наставити подршку и унаприједити капацитете тужилаштава и судова за убрзање процесуирања предмета ратних злочина. Министарство ће расподијелити средства крајњим корисницима, односно судовима, тужилаштвима и другим корисницима за унапређење процесуирања предмета ратних злочина.

4.3.1.3. Директни грант Међународној комисији за нестале особе (ИЦМП)

Директни грант ИЦМП-у ће се користити за даљње јачање владавине права осигуравањем форензичке помоћи у истрагама ратних злочина (Резултат 1.4). Овај резултат ће се постићи кроз помоћ босанскохерцеговачком правосуђу да изврши ископавање, испитивање и идентификацију жртава присилних нестанака из тајних гробница у оквиру истрага ратних злочина (Активност 1.4.1), наставак ДНК тестирања и упаривања биолошких узорака за потребе људске идентификације (Активност 1.4.2) и јачање домаћих техничких капацитета у ДНК анализи, како би се пружила дугорочна подршка тужилаштвима (Активност 1.4.3).

(ц) Оправданост директног гранта

4.3.1.1. Директни грант Високом судском и тужилачком савјету (ВСТС)

Под одговорношћу надлежног службеника Комисије, грант се може додијелити без позива за подношење приједлога Високом судском и тужилачком савјету (ВСТС). Под одговорношћу службеника Комисије надлежног за одобравање, оправдано је прибјегавање додјели гранта без позива за подношење приједлога, јер је ВСТС кључна институција у управљању правосуђем у цијелој земљи и с обзиром на своју институционалну независност и капацитет, ова институција остаје јединствени партнер Европске уније када је у питању реформа правосуђа у Босни и Херцеговини. Директни грант ВСТС-у представља најефикаснији финансијски инструмент за подршку широком спектру активности које имају за циљ унапређење рада судова и тужилаштава у цијелој земљи. Директни споразум са ВСТС-ом ће се закључити у складу са чланом 195(ц) Финансијске уредбе, будући да је ВСТС институција са де јуре монополом. Коришћење изузећа биће додатно поткријељено у одлуци о додјели.

4.3.1.2 Директни грант Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине

Под одговорношћу службеника Комисије надлежног за одобравање, грант се може додијелити без позива за подношење приједлога Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине (МФТ).

Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине је изабрано на основу услова везаних за акције са специфичним карактеристикама које захтијевају одређену врсту тијела због његове техничке компетентности, високог степена специјализације или административне моћи, под условом да предметне радње не спадају у обим позива за подношење приједлога - у складу са чланом 195(ф) Финансијске уредбе. Избор је извршен с обзиром на искуство МФТ-а Босне и Херцеговине које је развијено у оквиру претходних пројеката процесуирања и праћења предмета ратних злочина које је финансирала ЕУ, а финансирани су средствима из пројеката ИПА 2017 и ИПА 2019. Оба пројекта су имплементирана кроз директни грант МФТ-у Босне и Херцеговине. Унутар система је већ успостављена потребна структура и развијене потребне вјештине за подршку овој активности. МФТ ће дистрибуисати финансијску подршку ЕУ корисницима на одговарајући начин, без или са минималним кашњењем.

4.3.1.3 Директни грант Међународној комисији за нестале особе (ИЦМП)

Под одговорношћу службеника Комисије надлежног за одобравање, грант се може додијелити без позива за подношење приједлога Међународној комисији за нестале особе (ИЦМП). Уговор о директном гранту с ИЦМП-ом ће се закључити у складу с чланом 195(ф) Финансијске уредбе због ИЦМП-ове техничке компетентности, њеног високог степена специјализације или административне

моћи, у обухваћеном сектору. ИЦМП је једина организација са потребном опремом и вјештинама да изврши ДНК идентификацију свих жртава у земљи. С обзиром на то да је ИЦМП кључна надлежност и уједно једина међународна организација која се бави искључиво питањем несталих особа, а с обзиром на своју институционалну независност и техничке капацитете, представља јединственог партнера за ЕУ када је у питању тражење несталих особа и оснаживање домаћих институције да преузму те активности.

Општа правила за процедуре набавке и додјеле грантова биће дефинисана у Споразуму између Комисије и ВСТС-а, МФТ-а Босне и Херцеговине и ИЦМП-а који проводи дио програма.

4.3.2 Директно управљање (награда(е))

Није примјењиво.

4.3.3 Директно управљање (набавка)

Није примјењиво.

4.3.4 Индиректно управљање с [организацијом државе чланице] [трећом земљом донатором] [специјализованом (традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ] [међународном организацијом]

Није примјењиво.

4.3.5 Индиректно управљање с корисником програма ИПА III

Није примјењиво.

4.3.6 Допринос <назив релевантне регионалне инвестиционе платформе>

Није примјењиво.

4.3.7 ЕФСД+ операције покривене буџетским гаранцијама

Није примјењиво.

4.3.8 Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција)

Имплементација у оквиру Индиректног управљања с повјереним субјектом може се користити као алтернативни модалитет за ову акцију која се планира имплементирати у директном управљању. Повјерени субјект(и) ће службе Комисије изабрати према следећим критеријумима:

а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца пријаве;

б) технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката; искуство у вођењу програма или пројеката везаних за резултате, велико искуство у имплементацији сличних пројеката, дубинска експертиза у области преговора са ЕУ и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, Босни и Херцеговини и региону итд;

ц) тијела са сличним степеном специјализације.

4.4 Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла набавке како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима, у складу са следећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи).

4.4 Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe имплементације, упор. одјељак 4.3		
Исход 1: Унапријеђени ефикасност, интегритет, квалитет, одговорност, независност и приступ правосудном систему у Босни и Херцеговини, састављено од:	3 500 000	Није примјењиво
Грантови (директно управљање) – упор. одјељак 4.3.1	3 500 000	Није примјењиво
Грантови (директно управљање) – упор. одјељак 4.3.1	Грантови (директно управљање) – упор. одјељак 4.3.1	Грантови (директно управљање) – упор. одјељак 4.3.1
Набавка – укупни оквир према одјељку Error! Reference source not found.¹⁵	0	Није примјењиво
Евалуација – упор. одјељак 5.2 Ревизија – упор. одјељак 5.3	биће обухваћено другом Одлуком ¹⁶	Није примјењиво
Комуникација и видљивост – упор. одјељак 6	биће обухваћено другом Одлуком	Није примјењиво
Непредвиђене ситуације¹⁷	0	Није примјењиво
Укупно	3 500 000	Није примјењиво

4.5 Организациона структура и одговорности

Главни учесници Акције су: ВСТС, судови, тужилаштва, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, Министарство правде Босне и Херцеговине (МП), Министарство правде Републике Српске (МП РС), Федерално министарство правде (ФМП), десет кантоналних министарстава правде, Међународна комисија за нестале особе, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Институт

¹⁵Како би се избјегли детаљи о буџетима за поједине уговоре, довољно је навести укупни оквир за набавку. Ако су буџети за појединачне уговоре јавни, понуђачи се обично оријентишу на њих, а не на пројектни задатак.

¹⁶Ако акција није обухваћена споразумом о финансирању (види одјељак 4.1), ставити „биће обухваћено другом одлуком“, јер је мало вјероватно да ће уговори о оцјени и ревизији ове акције бити склопљени унутар Н+1. Ови уговори морају бити одобрени другом Одлуком о финансирању.

¹⁷Узети у обзир да уговори у којима није склопљен споразум о финансирању, непредвиђени трошкови морају бити покривени појединачним и правним обавезама до 31. децембра Н+1.

за нестале особе Босне и Херцеговине, струковна удружења, академска заједница, невладине организације и други органи извршне власти.

С обзиром на то да Акција има бројне кориснике активне у сектору правде, важно је да они од самог почетка преузму стратешку, оперативну и структурну одговорност и одговорност за провођење активности везаних за Акцију. Од кључних учесника се очекује да буду активно укључени у читав процес имплементације Акције.

Министарства правде на државном и ентитетском нивоу (2) и у кантонима (10), ВСТС и Правосудна комисија Брчко дистрикта кључне су институције сектора правде са становишта извршне власти. ВСТС је кључна институција која управља правосуђем у цијелој земљи. Ове институције дијеле заједничку визију и циљеве постављене у Стратегији реформе сектора правде (2014–2020) за коју је свака институција сама одговорна за имплементацију у складу са својом уставном надлежношћу. У складу с постављеним стратешким оквиром и постојећим уставним уређењем, МП Босне и Херцеговине је кључна координациона институција за олакшавање процеса израде, усвајања, праћења и евалуације секторске стратегије и одговарајућег акционог плана. Свака институција је сама одговорна за израду и имплементацију свог стратешког и годишњег плана, средњорочног буџетског оквира и годишњег буџета.

У складу с тим, ВСТС је надлежан за предузимање радњи у односу на Резултат 1.1, активности 1.1.1 и 1.1.2, 1.1.3 и 1.1.4, Резултат 1.2, Активност 1.2.1 и Резултат 1.3, Активност 1.3. 1.

ИЦМП је одговорна за предузимање акција у вези с Резултатом 1.4, активностима 1.4.1, 1.4.2 и 1.4.3.

Управни одбор, који се састоји од свих релевантних учесника укључених у конкретну акцију, биће успостављен на почетку имплементације акције. То ће одражавати равноправно учешће мушкараца и жена у процесима доношења одлука у вези с имплементацијом акције.

Улога Делегације ЕУ биће да осигура усклађеност пружене помоћи с Агендом ЕУ за БиХ.

5 МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.3 Праћење и извјештавање

Акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини. Интерни мониторинг ће се проводити кроз састанке Управног одбора, тромјесечне прегледе имплементације Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке са корисницима и консултантским компанијама/извођачима.

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове акције биће непрекидни процес и дио одговорности provedбеног партнера. У том циљу, provedбени партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења активности и израдиће редовне извјештаје о напретку (најмање једном годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај пружиће тачан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (Исходи и директни резултати) мјерених одговарајућим показатељима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за модалитет пројекта) и листу стратегије, политике или реформског акционог плана партнера (за буџетску подршку). Комисија може предузети додатне посјете у сврху праћења пројекта, како преко свог особља, тако и преко независних консултаната које Комисија директно ангажује за независне надзорне прегледе (или које ангажује одговорни агент којег је Комисија ангажовала за провођење таквих прегледа).

Улоге и одговорности за прикупљање, анализу и праћење података:

Основаће се Секторски управни одбор (или ће се придржавати текућег мониторинга Управног одбора) за праћење провођења Акције и биће састављен од главних корисника и релевантних институција у Босни и Херцеговини.

Како би се осигурало адекватно праћење имплементације Акције, извршиће се двије средњорочне и једна завршна процјена резултата Акције. Свака од средњорочних анализа биће проведена након прве и друге године имплементације Акције, оцјењиване у односу на средњорочне циљеве (одреднице).

Коначна превалуација биће заснована на циљевима дефинисаним за 2027. годину, представљеним у логичком оквиру. Резултати ових превалуација биће представљени Делегацији ЕУ и Управном одбору након одобрења програмског менаџера у Делегацији ЕУ. Поред тога, Акција би могла бити предмет спољног надзора у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Споразуму о финансирању.

5.4 Евалуација

С обзиром на то каква је природа акције, средњорочна и/или завршна евалуација неће се проводити за ову активност или њене компоненте.

У случају да евалуација није предвиђена за неке компоненте акције, Комисија може током провођења одлучити да предузме такву евалуацију из прописно оправданих разлога, било властитом одлуком или на иницијативу партнера.

Финансирање евалуације биће обухваћено другом Одлуком о финансирању.

5.5 Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независну ревизију или верификацију за један или више уговора или споразума. Ревизије ће се финансирати према другој одлуци о финансирању.

6 КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), повјерени субјекти, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, односно, у споразуме о финансирању, уговоре о делегирању и уговоре о набавци и гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд.)

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову Акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу наратива комуникације и главне поруке.

7 ОДРЖИВОСТ

Предложена Акција ће резултовати побољшањем институционалних капацитета релевантних учесника у Босни и Херцеговини, активних у сектору правде. Након реализације инфраструктурних пројеката, од надлежних министарстава се очекује да обезбиједе средства за редовно годишње одржавање инфраструктуре правосудних зграда.

Израда нових закона/измјена и допуна вршиће се уз поштовање свих домаћих процедура, посебно оних које се односе на (фискалне/регулаторне) процјене утицаја, јавне консултације, међуресорну координацију. По правилу, интервенције треба да почну пружањем подршке корисницима „анализом опција“, процјеном утицаја прописа, анализом родног утицаја, концептним документима итд. прије него што им се пружи подршка у изради нацрта закона/амандмана. Ново законодавство/измјене ће се координисати између различитих нивоа власти, чиме се промовише хармонизација и смањује фрагментација правног оквира.

ДОДАТАК I.2

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину Акциони документ за ЕУ за реформу јавне управе (ПАР) - Повећани административни капацитети

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акциони документ – ЕУ за реформу јавне управе (ПАР) - Повећани административни капацитети Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину
<i>OPSYS</i>	<i>ACT-61469; JAD.1045709</i>
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)
Иницијатива Тим Европа (<i>Team Europe</i>)	Не
Зона која има користи од акције	Ова акција ће се проводити у Босни и Херцеговини
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА	
Прозор и тематски приоритет	Прозор 2 - Добро управљање, усклађивање с правном тековином ЕУ, доброкомшијски односи и стратешка комуникација Тематски приоритет 1: Добро управљање
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Главни СДГ (само 1): <ul style="list-style-type: none"> СДГ 16 - Мир, правда и снажне институције нарочито, подразумијевају развој „ефикасних, одговорних и транспарентних институција на свим нивоима“. Други значајни циљеви одрживог развоја (до 9) и, гдје је прикладно, циљеви: СДГ 8 - Достојанствен рад и економски раст СДГ 10 - Смањити неједнакост унутар и међу земљама СДГ 17 - Партнерство за циљеве
ДАЦ код(ови) ¹	15110 - Политика јавног сектора и административно управљање 15196 - Статистика и подаци владе и цивилног друштва 15111 - Управљање јавним финансијама (ПФМ)

¹ ДАЦ сектори (шифре и описи) наведени су у првој и четвртој колони картице „кодови намјене“ у следећем документу:
<http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-financestandards/dacandscodelists.htm>

	15117 - Планирање буџета			
Главни канал испоруке @	Билатерални			
Маркери² (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике @	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа са инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана ³	☒	☐	☐
	Маркери РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против дезертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерни маркери⁴	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	☒	☐	☐
	Дигитализација	☐	☐	☒

²За смјернице, погледајте <https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/development-finance-standards/> Идите на „Прикупљање података и ресурси за извјештаче“, изаберите Додатак 2, прилоге 18 (политика) и 19 (Рио) директиве о извјештавању.

Ако је акција означена у ДАЦ обрасцу као допринос једном од циљева опште политике или РИО принципима као главни циљ или значајан циљ, то би требало бити приказано у матрици логичког оквира (у ланцу резултата и/или показатељима).

³Провјерите Приручник о маркеру политике прехране ОЕЦД-ДАЦ-а ([Handbook on the OECD-DAC Nutrition Policy Marker](#))

⁴Ови маркери имају другачији обим/образложење од ДАЦ кодова. Они се извлаче из нивоа расподјеле буџета и нагласка који се даје акцији у смислу изабраних главних циљева. Дефиниција циљева, резултата, активности у опису акције треба бити у складу с овим одјељком.

	Миграција ⁵	☒	☐	☐
	„Ковид 19“	☒	☐	☐
ПОДАЦИ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: EUR 6 000 000 Укупан износ доприноса буџету ЕУ: EUR 6 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ				
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитети пројекта Директно управљање путем: - Набавке (сервис и снабдијевање) - Грант за партнерски пројекат (<i>twinning</i>)			
Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Приоритети: „Дигитална транзиција“, „Управљање, владавина права, ПАР“ Предводници: „VIII Дигитална инфраструктура“			
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023.			
Крајњи датум за закључивање споразума о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе			
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца ⁶ након закључења Споразума о финансирању			
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању			

⁵За детаљне информације о програмирању миграције и присилног расељавању, погледајте тематске смјернице (*thematic guidance note*) о миграцији и принудном расељавању; за информације о миграционом маркеру, погледати додатак 2 тематских смјерница.

⁶Број мјесеци не смије бити већи од 72 мјесеца.

1.2. Сажетак акције

Ова акција ће подржати даље провођење Стратешког оквира за РЈУ (ПАР), тачније спремност земље да позитивно одговори на већа очекивања својих грађана од јавне управе у погледу квалитета, брзине, цијене, транспарентности и доступности услуга које пружа, истовремено придоносећи усклађеној модернизацији јавне управе поштујући критеријуме за приступање ЕУ. Акција ће развити механизам за онлајн сарадничко коришћење софтверских алата који олакшавају развој дигиталне економије које ће користити друштво у потпуности, кроз пилот секторе како је јасно предложено у Стратешком оквиру за реформу јавне управе. У подручју статистике, Акција ће допринијети даљњем усклађивању и модернизацији статистике Босне и Херцеговине са стандардима ЕУ, обимом и квалитетом података коришћењем релевантних административних извора, као и приступом увођења принципа родне равноправности. Осим тога, Акција ће побољшати финансијску статистику дигитализацијом и модернизацијом статистичке производње у Централној банци. Интервенција ће дати конкретне одрживе резултате у цијелој земљи у складу с националним стратегијама и националним приоритетима. Акција је као таква у потпуности у складу с Програмским оквиром ИПА III (ПФ) и Циљевима одрживог развоја (СДГ) 16, при чему оба подржавају јаке институције, развој модернизоване јавне управе на свим нивоима власти као и јачање статистичких система који су од изузетне важности за доношење одлука заснованих на доказима. Коначно, акција доприноси провођењу кључних приоритета⁷ подржавањем успоставе бржих, јефтинијих, транспарентнијих и доступнијих јавних услуга које су камен темељац за боље функционисање јавне управе.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контенст

Реформа јавне управе (ПАР) један је од основних стубова процеса проширења, као и један од кључних приоритета за даљњи напредак према отварању преговора за приступање.

Иако Босна и Херцеговина проводи реформу јавне управе од 2006. године, она је још увијек у раној фази реформског процеса. Реформа јавне управе важна је за цијелокупни приступни процес због способности влада да осигурају досљедну примјену правила, поступака, стандарда и управљања људским ресурсима у јавној управи на свим нивоима, директно утичући на квалитет секторских политика, јавних услуга и, коначно, на конкурентност и раст. Истовремено, реформа јавне управе није само обавеза из ССП-а (чл. 111), већ придоноси испуњавању критеријума из Копенхагена/Мадрида, као и препорука низа докумената Европске комисије који захтијевају усклађивање са СИГМА-иним принципима јавне управе, као минимални мјерилом добре управе коју Босна и Херцеговина треба слиједити у процесу европских интеграција.

Босна и Херцеговина је усвојила Стратешки оквир за реформу јавне управе (2018–2022) и пратећи Акциони план 2020–2022. Принципи јавне управе били су основа за израду Стратешког оквира (СФ) и Акционог плана реформе јавне управе, као главног секторског стратешког документа, који садржи показатеље, укључујући *показатеље успјешности*.

Реформа јавне управе укључује велик број учесника, не само на државном нивоу него и на другим нивоима власти. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине (ПАРЦО) координише процес реформе јавне управе у Босни и Херцеговини, укључујући израду и имплементацију стратегије у овој области. За ефикасну координацију реформе јавне управе, успостављена је међувладина структура с циљем омогућавања несметаног провођења реформе јавне управе у различитим подручјима предвиђеним Стратешким оквиром реформе јавне управе. Ова

⁷https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/opinion-bosnia-and-herzegovinas-application-membership-european-union-0_en

структура укључује успоставу координатора за реформу јавне управе на нивоу ентитета и Брчко дистрикта, као и низа међувладиних тијела.

Регионалне анализе показале су да су пројекти и иницијативе за смањење административних оптерећења и коришћење дигиталних/е-услуга били опсежни, али да се провођење, координација и приближавање добро успостављеним и доказаним стандардима ЕУ нису адекватно рјешавали. Босна и Херцеговина је реализовала низ пројеката у ИТ области. Један од најранијих укључивао је дизајн и успоставу оквира интероперабилности и стандарда за размјену података у Босни и Херцеговини, те је директно указао да ће сложено административно уређење у којем различити нивои власти пружају услуге бити изазов за имплементацију беспријекорних услуга. Иако је оквир интероперабилности успостављен и усвојен, изостало је његово пуно провођење. Потребе и задовољство корисника нису били параметри које је требало укључити у дизајн услуга. Неке институције улажу велике напоре како би смањиле идентификована уска грла, дигитализовале своје јавне регистре и покушале увести одређени ниво међусобног повезивања кључних база података. Успјешне институције, попут матичних књига и матичних канцеларија Агенције за идентификационе документе, регистре и размјену података Босне и Херцеговине (ИДДЕЕА) дјелују као доказ концепта.

Стратешки правци развоја статистике у Босни и Херцеговини до 2030. године, који прате Статистички програм Босне и Херцеговине 2021–2024, дају заједничке правце развоја статистике на нивоу државе у земљи. Дугорочни циљ одговара потребама корисника и унапређењу пословних процеса повећањем коришћења савремене технологије и административних података, што ће довести до повећања распона произведених службених, правовремених, исцрпних статистика на нивоу цијеле државе.

Три статистичке институције, које се у Закону о статистици Босне и Херцеговине називају „надлежна тијела“, представљају државни и ентитетске нивое власти: Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС) на државном нивоу; Завод за статистику Федерације Босне и Херцеговине (ФИС) и Завод за статистику Републике Српске (РСИС) на нивоу двају ентитета. Завод за статистику Брчко дистрикта (БД) саставни је дио БХАС-а од 2006. године.

Агенција за статистику Босне и Херцеговине задужена је за cjелокупну координацију рада, праћење и контролу провођења активности из Стратегије за цијелу државу, у складу с одредбама Закона о статистици Босне и Херцеговине и Споразума о примјени усклађених методологија и стандарда у изради статистичких података Босне и Херцеговине.

Ова предвиђена активност у потпуности је у складу са специфичним циљем подршке из програма ИПА III у оквиру Прозора 2, чији је циљ модернизовати јавну управу на свим нивоима власти, ојачати статистичке системе и управљање економијом, те допринијети одрживом расту и побољшати конкурентност. Такође је у складу с циљем да се ријешају cjелокупно јавно управљање, нарочито реформе јавне управе и управљања јавним финансијама на свим нивоима власти, као и законодавно и институционално усклађивање с *правном тековином* ЕУ. У документу је наглашена важност дигиталне трансформације државне управе како би се осигурала интероперабилност, повјерење и транспарентност.

Надаље, Програмски оквир ИПА III истакао је да **статистика** представља основу за развој политике заснован на доказима те праћење и евалуацију провођења политика. Подршка корисницима програма ИПА III биће осигурана у испуњавању захтјева *правне тековине* ЕУ у оквиру поглавља 18. Статистика и изградњи капацитета за производњу административних података и статистике који ће се користити у свим секторима. Програмски оквир потврђује да је **статистика** приступних преговора (поглавље 18) (заједно с поглављима приступних преговора 5, 11, 16, опорезивање 32. и 23), интегрално повезана с **реформом јавне управе**.

Стратешки одговор за Прозор 2 такође је препознао реформу јавне управе као један од „основних“ стубова предвиђајући даљњу подршку ПАР-у и систему статистике у неколико подручја као што су

управљање људским ресурсима, пружање услуга, усклађени приступ развоју политика, повећање обима статистичких података на нивоу државе и њихово усклађивање с *правном тековином* ЕУ.

Споразум о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине (члан 111) предвиђа успостављање сарадње „с циљем побољшања развоја ефикасне и одговорне јавне управе у Босни и Херцеговини“ и Акција ће допринијети наведеном члану унапређењем пружања управних услуга електронским путем.

У дијелу успостављања неколико покретача пружања услуга у подручју пружања услуга Акционог плана (АП) за ПАР СФ, Акција је уско повезана и комплементарна с **Дигиталном агендом за Западни Балкан**. Документ даје стратешки фокус на дигиталну интеграцију, дајући смјернице за усклађивање с ЕУ у релевантним подручјима укључујући е-Владу и интероперабилност.

Национални статистички заводи добиће подршку у развоју методологије и осигуравању производње и дисеминације статистичких информација у различитим подручјима као што су макроекономска статистика и статистика цијена, демографска и социјална статистика, регионална статистика и статистика пословања, саобраћаја, спољне трговине, пољопривреде, животне средине, науке и технологије. Ресорне институције добиће подршку у изградњи капацитета за производњу, похрањивање и коришћење административних података и статистике за доношење политика заснованих на доказима.

У годишњој **Евростатовој** процјени за Босну и Херцеговину, Пододбор за финансије, економију и статистику навео је многе непокривене теме и ограничени пренос података који се односе на статистику владиних финансија и спољну статистику, које је потребно изградити и прослиједити Евростату. Стога се акција бави недостацима података и подржаће ЦББХ у примјени ЕСА 2010 и релевантних ЕУ методологија и концепата.

2.2. Анализа проблема

Босна и Херцеговина је у раној фази реформе јавне управе и требала би уложити снажне напоре како би осигурала свеобухватан, усклађен приступ реформи јавне управе на нивоу цијеле земље, у складу с принципима јавне управе.

Подручје подршке 1: Провођење стратешког оквира реформе јавне управе – Јавне услуге

У области пружања услуга из области реформе јавне управе, Босна и Херцеговина мора осигурати усклађен приступ модернизацији, поједностављењу и дигитализацији услуга које потичу администрације оријентисане на корисника. Како би се то постигло, биће потребно имплементирати велики број градивних елемената и улагања у објекте повезане с различитим рјешењима информационе технологије.

Тренутно, како би добили оно што им је потребно, грађани су приморани сами удруживати услуге будући да низ институција на свим управним нивоима у Босни и Херцеговини пружа своје услуге засебно. Осим у неким ријетким случајевима (као што су ИДДЕЕА регистри који користе евиденцију матичних канцеларија током процеса обнове личних докумената) не постоје везе између различитих институција с различитих управних нивоа по овом питању. Неке анализе показују да су услуге често организоване тако да одражавају одговорности одјела институција, а не међувладине приоритете. Постоје неки примјери вишесекторског приступа развоју услуга (е-бебе на примјер), али се одвијају унутар једног административног нивоа.

Босна и Херцеговина има четири закона којима се регулише управни поступак. Упркос јасној одредби⁸ да је институција дужна да прибави податке о чињеницама из службених евиденција, без обзира на то да ли их води то или друго тијело, предузеће (друштво), установа или друга правна особа, грађани су приморани да прикупљају и достављају доказе што резултује високим трошковима и трајањем процеса. Чак и у истим институцијама комуникација између одјела је слаба, што резултује тиме да грађани морају прибавити доказе од једног одјела и доставити их другом одјелу. Иако често отежан, неефикасан интерни институционални процес увелико повећава трошкове и вријеме потребно за рјешавање захтјева, па су искуства и перцепција грађана о услугама јавне управе такве да је то спор и збуњујући процес који је често ометан субјективним и дискриминишућим мишљењем бирократа.

Постоји хитна потреба за заједничким и систематичним провођењем **неколико функција омогућавања** које ће подржати везу између владе и грађана те између самих институција. Будући да је вишенамјенска и међусекторска, провођење тражене подршке мораће укључити неколико институција да сарађују при изградњи функција омогућавања, а то су: каталог услуга, ЦРМ (управљање односима с грађанима), центри заједничких услуга и заједничке услуге подршке (те услуге су: е-плаћање, сертификацијска тијела/услуге повјерења, сабирница владиних услуга, е-претинац, Владин „облак“) на сваком нивоу власти у Босни и Херцеговини су предуслови за успоставу свеобухватног система пружања услуга физички и електронски. Препознат је у Акционом плану ПАР као предуслов даљње дигитализације јавних услуга у Босни и Херцеговини.

ПАРЦО је осигурао ограничену техничку помоћ, коју пружа РеСПА, која ће осигурати анализу недостатака (институционалну, организациону, инфраструктурну и законодавну) за све управне нивое у Босни и Херцеговини и доставити мапу пута за утврђивање услова за даљњу успоставу и пружање е-услуга. Поред тога, предвиђен је рад на успостави ЦРМ-а како би се осигурала боља комуникација с корисницима јавних услуга у циљу побољшања односа с корисницима.

Паралелно с увођењем нових градивних елемената (електронске услуге) као услова за ефикасан систем пружања услуга, потребно је наставити с развојем постојећих система и услуга за које је одговорна ИДДЕЕА. Ове услуге и инфраструктуру потребно је развијати и модернизовати, што доводи до ефикаснијег коришћења имплементираних система и побољшања укупне перцепције корисника. То ће у исто вријеме дјеловати као успјешан преседан за све друге радње које се требају предузети у овом програму подршке у вези с ефикасношћу испоруком услуга.

Будући да је процес издавања електронских личних карата (еИД) у Босни и Херцеговини почео у марту 2013. године, те карте имају и електронски меморијски елемент који омогућава успоставу квалификованог дигиталног/виртуалног идентитета који ће се практично користити кроз функционалност *дигитално представљање и дигитално потписивање* (еИДАС). ИДДЕЕА је сертификована за ИСО/27001 и ИСО/9001 од 2012. године. Имајући у виду значај увођења е-трговине у Босни и Херцеговини, првенствено у сврху олакшавања и убрзања пословања, али и због нужност провођења дигитализације укупног пословног процеса, потребно је увести електронски потпис у Босни и Херцеговини. Такође, Акција има за циљ побољшати приступ дигиталној технологији и јавним услугама праћењем иновација у подручју идентификационих докумената те унапређењем процеса персонализације личних докумената и коришћења квалификованог дигиталног потписа што ће у завршници имати потпуну дигитализацију пословних процеса у ИДДЕЕА-и у двосмјерној интеракцији с грађанима и пословном заједницом у Босни и Херцеговини путем надлежних тијела као контактне тачке.

Подручје подршке 2 – Даљње јачање статистичког система

---

⁸Закон о управном поступку БиХ.

Развој статистике у складу са захтјевима ЕУ је у раној фази. Статистика у многим областима у којима Босна и Херцеговина има обавезу прикупљања, објаве и просљеђивања статистичких података сматра се неадекватном.

Статистичари у три статистичке институције и Централној банци Босне и Херцеговине (ЦББиХ) уложили су значајне напоре да унаприједи статистику у Босни и Херцеговини на свим нивоима посљедњих година, али је развој статистике спор и касни (у поређењу с другим земљама проширења) и даље не може задовољити све захтјеве корисника и потребе заједнице.

Макроекономска статистика је од кључне важности за квалитетно креирање политике и праћење дисбаланса у нашој привреди. У Босни и Херцеговини она још увијек знатно заостаје за стандардима ЕУ, а многе институције ЕУ указале су на потребу за помаком у овој области. Тренутна компилација уопштено је усклађена са законодавством ЕУ, али је потребно развити многе статистичке производе и побољшати квалитет. Спољњи положај економије и консолидована фискална позиција важна су подручја на којима Централна банка предузима напоре протеклих година, али још увијек захтијева даље ширење. Рад на прикупљању података треба унаприједити, а и прикупљање статистичких података се заснива на традиционалним алатима за обраду, те је потребна модернизација како би се учинило компатибилним с напредним базама података и размјеном података Евростата. Централна банка ће настојати да прошири статистику и квалитет, те да уведе нове технологије у рад. Више података, краћи рокови и побољшан квалитет помоћи ће корисницима да имају боље и правовремене статистике.

Ова акција ће омогућити наставак тог процеса и даљњи развој статистичког система у складу са стандардима ЕУ и обавезама из Споразума о стабилизацији и придруживању. Крајњи циљ је осигурати поуздане податке за све кориснике, укључујући све нивое власти који би своје планове требали заснивати на поузданим статистикама.

Ова акција је у потпуности усклађена са стратешким документом Босне и Херцеговине: **Стратешки развој статистике Босне и Херцеговине 2030.** будући да Стратегија настоји промовисати даље усклађивање система службене статистике Босне и Херцеговине са ЕУ и другим међународним статистичким стандардима. То би требало омогућити упоредивост службене статистике Босне и Херцеговине с односним подацима земаља чланица ЕУ и уважавајући кључне елементе: ефикасност, иновативност, поузданост и корисност за корисника. Као таква, Стратегија је усклађена с општим циљем Прозора 2, који предвиђа усклађеност с вриједностима Уније и правилима, стандардима и праксама Уније у релевантним подручјима. Надаље, стратегија се бави трима главним приоритетима - службеном статистиком у складу с потребама корисника, ефикасним статистичким пословним процесом и одрживим институционалним окружењем, што ће довести до јачања статистичког система уопштено.

Идентификација главних учесника и одговарајућих институционалних и/или организационих питања (мандати, потенцијалне улоге и капацитети) која ће бити обухваћена пројектом.

Подручје подршке: Провођење стратешког оквира ПАР-а

Учесници у области јавних услуга: Међу ПАРЦО, овај дио Акције ће укључити низ институција са свих нивоа власти, као што су Министарство саобраћаја и веза Босне и Херцеговине; ИДДЕЕА; Служба за одржавање и развој електронског пословања и „е-Владе“, Генерални секретаријат Савјета министара Босне и Херцеговине; Министарство саобраћај и веза Федерације Босне и Херцеговине; Сектор за ИТ Генерални секретаријат Владе Федерације Босне и Херцеговине; Министарство правде Федерације Босне и Херцеговине; Министарство за науку и технологију, високо образовање и информационо друштво РС; Министарство управе и локалне самоуправе РС; Сектор за информатику Генерални секретаријат Владе РС; Канцеларија координатора за ПАР БД Босне и Херцеговине; Одјел за информатику БД Босне и Херцеговине. У каснијој фази, ако се буде сматрало потребним, ПАРЦО

ће проширити обим укључене и консултоване институције. Све ове институције су одговорне за провођење активности везаних за успоставу потребних услова за даљње успјешно увођење и имплементацију е-услуга на различитим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Капацитет ИДДЕЕА-е и процеси значајно ће ојачати кроз повећану употребу информационе технологије у јавној управи у складу с ЕУ Директивама, Уредбама и стандардима о безбједносним карактеристикама.

Подручје подршке – Даљње јачање статистичког система

Главни учесници су статистичке институције: државна Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС), двије с ентитетског нивоа - Завод за статистику Федерације Босне и Херцеговине (ФЗС) и Завод за статистику Републике Српске (РСЗС), као и Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ).

За провођење неких активности и постизање резултата унутар ове акције (посебно информатичко повезивање између статистичких институција и добијених релевантних административних извора) потребно је укључити низ других институција како на државном тако и на ентитетском нивоу.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

Општи циљ (учинак) ове акције је да подржи реформу јавне управе, укључујући статистички систем у складу са стандардима и правилима ЕУ.

Специфични циљеви (исходи) ове акције су:

- Побољшати пружање услуга у складу с принципима СИГМА-е;
- Даљње усклађивање службене статистике у Босни и Херцеговини са стандардима ЕУ и побољшање статистике у смислу обима, квалитета и статистичке производње.

Уколико се побољша приступ дигиталној технологији јавних услуга уз коришћење дигиталног потписа (*Резултат 1*) створиће се потребни услови за изградњу дигиталних јавних сервиса, а јавна управа ће бити додатно модернизована и професионална (*Исход 1*).

Ако се успостави ИТ веза између статистичких институција и релевантних административних извора (*Резултат 2*) и побољша дисеминација статистике (*Резултат 3*), то ће довести до модерлизованог статистичког система у Босни и Херцеговини (*Исход 2*). Надаље, ако се национални рачуни, социјална статистика, статистички пословни регистар, енергетика, саобраћај и статистика животне средине, статистика истраживања и развоја и управљање квалитетом у статистици (*Резултати 4-14*), укључујући статистику државних финансија (*Резултат 14*), побољшају и додатно ускладе с ЕУ стандардима, повећаће се и количина и квалитет података (*Исход 2*). То ће бити поткријељено приступом с увођењем принципа родне равноправности у сврху израчунавања Индекса родне равноправности за Босну и Херцеговину с циљем да буде доступно више статистичких података разврстаних по полу (*Резултат 12*), што ће довести до модерлизованог статистичког система у цијелој земљи (*Исход 2*). Додатна улагања у ИТ инфраструктуру додатно ће подржати дигитализовану и модернизовану статистичку производњу (*Исход 2*) у Централној банци (*Резултат 14*). Уколико се испоруче сви предвиђени резултати (*од Резултата 2 до Резултата 14*) који се односе на област статистике и на овом нивоу одрже претпоставке које су препознате као приступ административним подацима и доступним компетентним људским ресурсима, службена статистика у Босни и Херцеговини ће бити додатно усклађена са стандардима ЕУ и побољшана у смислу обима, квалитета и статистичке производње (*Исход 2*).

Ако је јавна управа модернизована и способна пружати дигиталне јавне услуге, а службена статистика у Босни и Херцеговини побољшана у смислу обима, квалитета и статистичке производње (*Исход 2*),

акција ће допринијети свеукупној подршци доброј управи кроз реформу јавне управе у цијелој земљи, укључујући статистички систем у усклађивању са стандардима и правилима ЕУ (*утицај*). Ако се остваре претпоставке наведене као снажна политичка одређеност за наставак реформи и влада усмјерава провођење свеукупне реформске визије уз јасно вођство у релевантним институцијама Босне и Херцеговине надлежним за координацију реформе јавне управе (ПАР), оствариће се допринос акције жељеном утицају.

3.2. Индикативне активности

Резултат 1: Приступ дигиталној технологији јавних услуга уз коришћење побољшаног дигиталног потписа (ИДДЕЕА) оствариће се провођењем следећих индикативних активности:

- 1.1. Осигурати техничку помоћ за израду студије изведивости за коришћење е-услуга;
- 1.2. На основу студије изведивости помоћи у промовисању сарадње између тијела јавне управе уз примјену правила, механизма и интернетских алата за стандардизацију објаве информација од јавног интереса;
- 1.3. Подржати имплементацију рјешења за коришћење квалификованог дигиталног потписа уз коришћење еИД-а у процесу пружања јавних услуга;
- 1.4. Пружити техничку помоћ за повећање кориштења онлајн интернетских алата у свакодневној комуникацији с грађанима и пословним сектором;
- 1.5. Подржати развој механизма за онлајн сарадничко коришћење софтверских алата за развој дигиталне економије уз коришћење друштва у потпуности кроз коришћење савремених ИЦТ рјешења и практично користити функционалност дигиталног представљања и дигиталног потписивања (еИДАС);
- 1.6. Помоћи у провођењу поступака с циљем јачања инфраструктуре за издавање електронских личних карата с меморијским елементима који садрже квалификовани дигитални сертификат, укључујући системе за електронске услуге и израду електронских потписа кроз набавку, испоруку, инсталацију те конфигурацију, пуштање у рад и тестирање Система.

Унапређење ИДДЕЕА информационог и СДХ телекомуникационог система оствариће се провођењем следећих индикативних активности:

- 1.1. Осигуравање опреме: Имплементирати сву потребну инфраструктуру кроз набавку, испоруку, инсталацију и конфигурацију, пуштање у рад и тестирање опреме СДХ телекомуникационих система ИДДЕЕА;
- 1.2. Осигуравање опреме: Инсталирати интернетске алате за нову опрему у систему надзора ИДДЕЕА за праћење извођења преноса великих скупова података кроз телекомуникациону мрежу (везано уз РР повезнице и приступне тачке).

Провођење активности планираних унутар Резултата 1 организована је на два начина – један који ће побољшати комуникацију с грађанима (Г2Ц) и други с Владом (Г2Г). Омогућиће имплементацију правила, механизма и интернетских алата за стандардизацију објаве информација од јавног интереса као што су: коришћење квалификованог дигиталног потписа уз коришћење еИД-а у процесу пружања јавних услуга и повећања кориштења онлајн интернетских алата у свакодневној комуникацији с грађанима и пословним сектором, као и подизања знања особља надлежних тијела на нови ниво. Процес издавања електронских личних карата (еИД) у Босни и Херцеговини започео је 2013. године, а те личне карте имају и електронски меморијски елемент који омогућава успоставу квалификованог дигиталног/виртуалног идентитета који ће се практично користити кроз функционалност дигиталног представљања и дигиталног потписивања (еИДАС). ИДДЕЕА је такође сертифицирована за ИСО/27001 и ИСО/9001 од 2012. године. Имајући у виду значај увођења е-трговине у Босни и Херцеговини, првенствено у сврху олакшавања и убрзања пословања, али и због нужности провођења дигитализације свих пословних процеса ИДДЕЕА-е потребно је увести електронски потпис у Босни и

Херцеговини.

Активности (*Резултат 1*) такође ће побољшати информационе и СДХ телекомуникационе системе ИДДЕЕА-е, што укључује набавку, испоруку и обуку стручњака ИДДЕЕА-е за коришћење хардвера, софтвера и специјалистичке телекомуникационе СДХ опреме потребне за оптимално функционисање информационих система, апликација и СДХ телекомуникационог система ИДДЕЕА-е. Унапређење СДХ мреже требало би омогућити повећање квалитета развоја и имплементације специфичних интернетских модула, који требају прогурати велику количину података кроз Радио СДХ телекомуникациону мрежу што ће довести до побољшања ефикасности размјене података између надлежних институција и ИДДЕЕА-е. Размјена података укључује регистре личних карата (еИД), регистре путних исправа, регистар бирача и др. Након провођења ове активности, ИДДЕЕА ће проширити могућности примања нових корисника у своје информационе системе.

Подручје статистике

Главни индикативни неисцрпни списак активности у подручју статистике, груписан према релевантним резултатима, је:

Резултат 2 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Подршка у анализи података административних носилаца функције;
- Пружање помоћи у развоју ИТ рјешења за повезивање статистичких институција и релевантних административних извора;
- Подршка у припреми техничке спецификације за набавку опреме;
- Осигуравање опреме која омогућује функционалну везу између статистичких институција и релевантних административних извора;
- Обука особља;
- Подршка успостави преноса података између статистичких институција и релевантних носилаца података;
- Студијска посјета.

Резултат 3 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Развој интернетских рјешења за дисеминацију података;
- Осигуравање опреме: одговарајући хардвер, софтвер и лиценце за развој и побољшање услуга везаних уз дисеминацију података;
- Едукација особља за коришћење новог софтвера;
- Студијска посјета.

Резултат 4 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Организовати методолошку обуку везану уз статистику *националних рачуна*;
- Подршка у изради упитника с упутствима за извјештајне јединице;
- Дефинисање узорка за провођење анкете;
- Студијска посјета.

Резултат 5 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

За СИЛЦ:

- Обука методолога узорковања;
- Уређивање и импутација података;
- Израда коначних пондера на основу анализе неодговора и калибрације;
- Израда СИЛЦ показатеља;
- Имплементација и коришћење CM (*Siena MicroSimulation* модел за нето-брuto конверзију ЕУ-СИЛЦ варијабли дохотка);

- Анализа података и припрема четирију преносних датотека за Евростат;
- Студијска посјета;

За демографију

- Идентификација и анализа административних извора података и регистара (који се могу користити за круг Пописа 2030);
- Приједлог потребних измјена административних извора (како би се омогућило њихово коришћење у попису становништва у кругу Пописа 2030);
- Израда акционог плана;
- Студијска посјета;

За миграцију

- Пружање помоћи у побољшању и потпуном усклађивању методолошких докумената (за статистику *миграција*) у складу са стандардима ЕУ;
- Студијска посјета;
- Пружање подршке у ИТ повезивању између институција;

За израчунавање индекса трошкова рада/ЛЦИ - само подручја која нису довољно покривена акцијом у више земаља

- Одређивање потребних варијабли;
- Израда анкетних упитника;
- Подршка развоју методологије истраживања;
- Помоћ у припреми методологије узорковања.

Резултат 6 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Мисије обуке;
- Студијска посјета;
- Даљњи развој ИТ апликације за *Enterprise Groups/ЕГ*;
- Развој информационог рјешења и за израду *пословне демографије*;
- Обука особља за коришћење апликације - Помоћ при имплементацији новоразвијене апликације у СБР-у.

Резултат 7 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Обука особља;
- Техничка помоћ;
- Припрема плана за пилот истраживање у вези с *енергетском* статистиком;
- Студијска посјета.

Резултат 8 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Припрема акционог плана;
- Развој методологије за статистику *саобраћаја*;
- Обука статистичара, методолога и запослених у ИТ одјелу;
- Развој софтвера;
- Студијска посјета.

Резултат 9 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Обука особља;
- Развој методологије за статистику *животне средине*;
- Припрема плана активности укључујући план за пилот истраживање;
- Студијска посјета.

Резултат 10 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Развој упитника за онлајн услуге (*OCQ*) за статистику истраживања и развоја (*P&D*);
- Обука особља;

- Студијска посјета.

Резултат 11 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Обука особља о најновијој верзији ГСБПМ-а за управљање квалитетом у статистици;
- Припрема у припреми одговарајуће документације према најновијем моделу ГСБПМ-а;
- Унапређење постојеће документације према стандарду СИМС 2.0;
- Студијска посјета.

Резултат 12 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Анализа постојећег стања, извора података и варијабли које недостају;
- Припрема акционог плана који укључује све заинтересоване стране;
- Обука особља за израду *родне статистике* и анализе;
- Израда смјерница за будући рад.

Резултат 13 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Обука особља;
- Анализа потреба;
- Развој одговарајућих методологија за статистику државних финансија и статистику екстерног сектора за кориснике и активности које нису обухваћене акцијом више земаља;
- Студијска посјета;
- Успостављање процеса компилације.

Резултат 14 ће се постићи провођењем следећих индикативних активности:

- Анализа постојећег стања у вези с *дигитализацијом и модернизацијом* статистичке производње у *Централној банци*;
- Припрема спецификације за набавку ИТ опреме;
- Обезбјеђивање опреме;
- ИТ повезивање са другим релевантним институцијама;
- Процес тестирања повезаности Централне банке са другим релевантним институцијама;
- Студијска посјета.

3.3. Интегрисање

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

За ову акцију није предвиђена и/или потребна еколошка контрола. Акција и активности које произилазе из акције неће имати негативан утицај на **животну средину** нити ће угрозити животну средину, здравље и безбједност у будућности. Активности које произилазе из ове акције биће реализоване на еколошки најприхватљивији могући начин. Истовремено, један од резултата свеукупне дигитализације јавне управе треба да буде кохерентност политике и промоција зелене администрације с циљем смањења употребе папира што ће допринијети очувању животне средине. Истовремено, један од резултата свеукупне дигитализације јавне управе бит ће кохерентност политике и промоција зелене управе с циљем смањења употребе папира, што ће допринијети очувању животне средине и Зеленој агенди. Акција ће промовисати озелењавање набавки за све активности у вези с провођењем акције, што би заузврат требало ојачати капацитете ПА за интеграцију такве праксе.

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Пажња ће се посветити **родном аспекту** у оквиру активности Акције, осигуравајући добробит и за мушкарце и жене, осигуравајући родно осјетљиве податке. Генерално, родна перспектива ће се одржати како би се осигурало да резултати Акције позитивно утичу и на родну равноправност.

Родна статистика је статистика која на адекватан начин одражава разлике и неједнакости у положају жена и мушкараца у свим областима живота. Статистички подаци и индикатори о положају жена и мушкараца су потребни да би се описале улоге жена и мушкараца у друштву, економији и унутар породице, да би се пружила основа за развој СМАРТ политика и успоставило родно разумно праћење и евалуација њихове ефективност.

Цендер акциони план (ГАП) Босне и Херцеговине (2018–2022) је оквирни стратешки документ за увођење родне равноправности у све области друштвеног живота. ГАП Босне и Херцеговине је усклађен са релевантном Стратегијом Европске уније за равноправност мушкараца и жена и другим релевантним стратешким документима Савјетћа Европе, Европске уније и Уједињених нација. Свака приоритетна област ГАП-а Босне и Херцеговине садржи мјере за прикупљање, одржавање, анализу и презентацију статистичких података разврстаних по полу. Акција увођења принципа родне равноправности доприноси имплементацији ГАП-а Босне и Херцеговине.

Ово је, такође, у складу са Стратегијом родне равноправности Европске уније 2020–2025⁹, који наглашава да програм подршке структурним реформама може подржати државе чланице у увођењу родне равноправности у јавну управу, државно буџетирање и финансијско управљање. Стратегија такође истиче да су ЕУ потребни свеобухватни, ажурирани и упоредиви подаци разврстани по полу како би се ријешиле одређене неједнакости у различитим областима политике. Годишњи извјештаји ће укључивати релевантне податке, укључујући Евростат и Еврофаунд, као и индикаторе за мјерење напретка, надовезујући се на ЕИГЕ-ов годишњи Индекс родне равноправности у ЕУ. ЕИГЕ ће, такође, обезбиједити податке и истраживања како би се укључили у креирање политика заснованих на доказима институција ЕУ и држава чланица. Дакле, Акција увођења принципа родне равноправности и побољшање родне статистике су у потпуности у складу с овом политиком ЕУ и институционалним механизмима.

Људска права

Унапређење јавног сервиса и стварање предуслова за е-услуге, као и јачање доброг управљања као резултат Акције биће од користи за **мањине и рањиве групе**. Јавност и боља дисеминација информација као и даље креирање е-услуга помоћи ће оснаживању мањина и рањивих група и осигурати лакши приступ јавној управи и јавним услугама за те групе. Ова акција ће осигурати да неће бити дискриминације рањивих категорија.

На основу основних принципа промовисања равноправности и борбе против дискриминације, учешће у Акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, године или сексуалну оријентацију.

У октобру 2019. године СМ Босне и Херцеговине усвојио је *Информацију и Водич за предузимање ефикасних мјера за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама БиХ*. Осим тога, СМ Босне и Херцеговине је затражио од надлежних институција да донесу *Одлуку о политици нулте толеранције на сексуално узнемиравање и узнемиравање засновано на полу*, као и да ангажују савјетнике који би се требали бавити овим питањима.

Демократија

Укључивање и учешће **цивилног друштва** у процесу европских интеграција је веома важно, а сарадња између владиног и невладиног сектора кључна. Могућности за дијалог и сарадњу између цивилног

---

⁹СОМ(2020) 152 финални

друштва и учесника јавног сектора даље ће се развијати кроз различите иницијативе у оквиру предложене Акције, посебно као што су иницијативе за јавне консултације и различите врсте дискусија с цивилним друштвом. Планиране активности које се односе на успостављање оспособљавања за е-услуге укључују развој боље комуникације (ЦРМ) са корисницима (грађанима) као и већу дисеминацију информација о јавним услугама (каталог услуга). Генерално, ове активности имају за циљ прилагођавање пружања јавних услуга потребама грађана и стварање бољег односа с грађанима.

3.4. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (висок/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
Аспекти законитости и правилности	Недовољна политичка подршка за имплементацију реформе јавне управе.	С	В	Успостављена веза с координационим тијелом за ПАР на политичком нивоу.
Планирање, процеси и системи	Недостатак воље да се осигура равномјеран напредак јавне управе у цијелој земљи.	С	В	Успостављена веза с координационим тијелом за ПАР на политичком нивоу.
Планирање, процеси и системи Комуникација и информације	Недовољна политичка подршка дигитализацији управе и увођењу е-услуга.	С	С	Укључити састанке на високом нивоу ради рјешавања стратешких питања и тема у активностима имплементације. Успоставити јасну структуру управљања пројектом на високом нивоу кроз управни одбор пројекта, састављен од доносилаца одлука и кључних представника (министри, савјетници или потпредсједници владе итд.).
Планирање, процеси и системи	Немогућност координације и провођења свих активности неопходних за развој услуга истовремено на свим нивоима управе.	С	В	Идентификовати јасне структуре имплементације с јасним задацима и одговорностима према Управном одбору пројекта.
Аспекти законитости и правилности	Незадовољавајућа законодавна и институционална основа за провођење	В	С	Јасно саопштавање резултата и имплементација препорука Студије изводљивости.

Планирање, процеси и системи	активности на развоју градивних елемената за е-услуге.			
Комуникација и информације Аспекти законитости и правилности	Недостатак повјерења корисника који имају право приступа квалификованим дигитално потписаним документима који се односе на функционалност е-услуга које грађанин тражи на интернетским порталима надлежних органа.	М	С	Обука ИДДДЕА и особља надлежних органа у области квалификованих дигитално потписаних докумената у окружењима е-услуга за ширење правих информација и мотивисање надлежних да их користе.
Људи и организација	Отпор особља према примјени најновијих интернетских стандарда и трендова у области коришћења технологије великих података.	С	С	Мјере ублажавања: правовремено планирање обука о техничким капацитетима технологије великих података.
Статистика				
Комуникација и информације Људи и организација	Ризик за активности везане за статистику – недовољно људских ресурса за учешће и предају резултата <i>Twininga</i> .	С	С	Руководство статистичких институција треба да обавијести о овом проблему релевантне власти (на ентитетском и државном нивоу). У складу с тим, треба осигурати довољну финансијску подршку за ангажовање већег броја особља за рад на статистичким подацима.
Комуникација и информације	Ризик за активности везане за статистику - носиоци административних података не желе да сарађују са статистиком.	С	С	Власници/имаоци административних извора података требају омогућити приступ својим административним подацима у складу са законима о статистици (и на ентитетском и на државном нивоу). Руководство статистичких институција треба интензивно радити на обезбјеђивању добре сарадње између релевантних институција и статистике.

Научене лекције:

Акција у дијелу статистике ће се имплементирати након завршетка два велика *Twinning* пројекта (ИПА 2017 и ИПА 2019) и техничке помоћи предвиђене у оквиру програма ИПА 2019.

ИПА 2015 *Twinning* пројекат „Подршка реформи јавне управе и реформи статистичког система“ успјешно је завршен, уз низ научених лекција. Уопштено, статистичке институције у Босни и Херцеговини морају наставити с настојањем и побољшањем хармонизације са ЕУ и другим релевантним међународним статистичким стандардима. На основу посебног искуства у имплементацији ИПА 2015 *Twinning* програма може се закључити сљедеће: развој босанскохерцеговачке статистике споро напредује, али се највидљивији резултати и побољшања постижу кроз имплементацију ИПА програма националне помоћи који су употпуњени активностима из вишекорисничких пројеката ИПА. Додатне предности *Twinning* помоћи биле су опсежно учење, заједнички рад и незаобилазна сарадња радних тимова из три статистичке институције. Имплементација правних тековина ЕУ у статистици захтијева (за земље проширења) непрекидан рад и техничку подршку ЕУ (за ефикаснији трансфер знања). Такође, успјешност помоћи је одређена добром сарадњом унутар Статистичког система у Босни и Херцеговини (између три завода: БХАС, ФЗС, РЗС) и са осталим учесницима укљученим у статистички систем. Надаље, успјех партнерске (*twinning*) и техничке помоћи ће у великој мјери зависити од власништва корисника над резултатима пројекта. Стога је ова акција уградила све идентификоване лекције научене из претходних интервенција како би се осигурао успјех и одрживост планиране помоћи.

3.5. Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Данац резултата: Главни очекивани резултати	Показатељи	Полазне основе 2020.	Циљ 2026.	Извори података	Претпоставке
Утицај	Подржати реформу јавне управе укључујући статистички систем у складу са стандардима и правилима ЕУ.	Напредак остварен у испуњавању критеријума оцјењивања везаних за ПАР.	Рана фаза.	Умјерено припремљено.	Извјештаји Комисије о Босни и Херцеговини. ЕЦ ОПСИС/ДГ НЕАР извјештаји. ПАРЦО извјештаји.	
Резултат 1 ПАР	Побољшано пружање услуга у складу са СИГМА принципима.	Уведени принципи дигиталних јавних услуга.	Рана фаза.	Значајан напредак у пилот областима.	Извјештај о СИГМА мониторингу. Број дигиталних јавних услуга које се пружају.	Влада управља и координише имплементацију укупне визије реформе. Јасно вођство у релевантним институцијама Босне и Херцеговине надлежним за координацију реформе јавне управе.
Резултат 2 Статистика	2 Службена статистика у Босни и Херцеговини додатно је усклађена са стандардима ЕУ и побољшана у смислу обима, квалитета и статистичке производње.	2.1 Повећана вриједност „Индекса БА података“ послатих Евростату.	2.1 2,9 (2018)	2.1 50 (2024) 60 (2027)	Извори Евростата.	Осигуран је приступ административним подацима из релевантних извора, односно ефикасна сарадња свих релевантних институција у Босни и Херцеговини на свим нивоима.
Резултат 1 повезан с Исходом 1	Резултат 1: Шира употреба дигиталног потписа чиме се побољшава приступ дигиталној технологији јавних услуга.	1.1 Повећана испорука дигитално потписаних докумената.	0	1.000.000	1. Извјештај о праћењу и евалуацији стратегије развоја ИДДЕЕА. 2. Број прихватљивих дигитално потписаних докумената које	Доступни квалификовани људски ресурси.

					ИДДЕЕА мора доставити приликом подношења захтјева за е-услуге од стране грађанина на интернетским порталима надлежних органа за издавање личних еИД докумената.	
		1.2 Повећана количина података обрађених путем СДХ мреже.	200/850	250/1000	Извјештај о праћењу и евалуацији стратегије развоја ИДДЕЕА. Повећан је број радио релејних веза/приступних тачака за пропуштање великог оптерећења података кроз СДХ мрежу.	Услови/захтјеви за ИКТ.
Резултат 2 повезан с Исходом 2	Добијена информатичка веза између статистичких институција и релевантних административних извора.	Повећан степен аутоматизације и количина показатеља у статистичкој производњи.	Имаоци административних извора који нису повезани са статистичким институцијама. Није доступно ИТ рјешење за повезивање статистичких институција с имаоцима административних извора.	Више од два административна извора повезана са статистичким институцијама. Побољшана је ефикасност и квалитет производње статистичких података. Развијено ИТ рјешење за пренос података.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.

Резултат 3 повезан с Иском 2	Дисеминација статистике је побољшана.	Повећан број онлајн корисника и ажурирани алати за дистрибуцију су у употреби.	Ограничени алати за дисеминацију. Дигитална библиотека није доступна.	Повећан број онлајн корисника и ажурирани алати за дистрибуцију су у употреби. Дигитална библиотека доступна корисницима.	Интернет: БХАС, ФЗС, РЗС РС. Дигитална библиотека.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 4 повезан с Иском 2	Побољшана статистика националних рачуна.	Доступан је повећан број информација о структурама производње и интермедијарне потрошње привредних субјеката у Босни и Херцеговини.	Табеле снабдијевања и употребе и улазних/излазних података (СУТ/ИОТ) нису доступне.	Детаљни подаци о структурама производње и интермедијарне потрошње привредних субјеката у Босни и Херцеговини прикупљени за референтну годину.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 5 повезан с Иском 2	Социјална статистика је побољшана.	Повећана количина података за демографију, миграције, рад и податке о сиромаштву.	Доступна је ограничена количина или нема података из наведених подручја.	Подаци за демографију, миграцију, статистику рада доступни; подаци о сиромаштву и социјалној укључености доступни из СИЛЦ-а. Сви произведени подаци шаљу се Евростату.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 6 повезан с Иском 2	Статистички пословни регистар је додатно побољшан.	Повећана количина показатеља/варијабли за групу предузећа и пословну демографију стављена на располагање.	Ограничена количина или никакви подаци за групу предузећа и пословну демографију.	Нови показатељи/варијабле доступни за групу предузећа и пословну демографију послати Евростату.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.

Резултат 7 повезан с Исходом 2	Енергетска статистика је побољшана.	Произведено више и квалитетнијих показатеља повезаних с енергетском статистиком.	Ограничена количина или никакви рашчлањени подаци потребни за извјештавање Евростату.	Провођење захтјева Ажуриране Уредбе (ЕЗ) бр. 1099/2008 о статистици енергије. Рашчлањивање коначне потрошње у услугама, транспорту и др.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 8 повезан с Исходом 2	Транспортна статистика је побољшана.	Произведено више и квалитетнијих показатеља повезаних с енергетском статистиком.	Статистика друског саобраћаја није усклађена с <i>правном тековином</i> ЕУ. Ограничен број доступних саобраћајних статистика.	Статистика путева и саобраћаја додатно побољшана и усклађена с Уредбом ЕУ. Сви произведени подаци шаљу се Евростату.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 9 повезан с Исходом 2	Еколошка статистика је побољшана.	Извјештавање о шумским ресурсима.	Подаци о бацању хране нису доступни.	Формат успостављен за извјештавање о подацима о бацању хране . Подаци послати Евростату .	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 10 повезан с Исходом 2	Побољшана статистика истраживања и развоја .	Побољшани подаци о истраживању и развоју путем онлајн анкете за прикупљање података.	Ограничена стопа одговора и лоши подаци о истраживању и развоју.	Боља стопа одговора и побољшан квалитет података за извјештавање о истраживању и развоју.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.

Резултат 11 повезан с Исходом 2	Управљање квалитетом у статистици је додатно побољшано .	Објављена квалитетнија истраживања с ГСБПМ процесном документацијом.	Статистичка истраживања нису правилно документована.	Повећање од 50% исправно документованих статистичких истраживања с ГСБПМ процесном документацијом и извјештајима о квалитету поштујући СИМС 2.0 стандарде.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	Доступан приступ административним подацима. Постоје услови/захтјеви ИТ-а. Доступни компетентни људски ресурси.
Резултат 12 повезан с Исходом 2	Родна статистика је побољшана и даље примјењивана у статистичком систему Босне и Херцеговине.	Више статистичких података разврстаних по полу и одражава родна питања.	Ограничена статистика разврстана по полу.	Индекс равноправности полова за Босну и Херцеговину редовно се израчунава кроз вријеме.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС. Агенција за равноправност полова Босне и Херцеговине, ГЦ РС, ГЦ ФБосна и Херцеговина.	
Резултат 13 повезан с Исходом 2	Унапријеђена је статистика државних финансија и статистика спољног сектора.	Више података о ГФС-у, ДИ и ИИП доступно и достављено Евростату.	Доступна ограничена количина података о ГФС, ДИ и ИИП. Табеле за ИИП нису доступне.	Више података о ГФС-у, ДИ и ИИП доступно и достављено Евростату.	Интернет: Евростат; БХАС, ФЗС, РЗС РС.	
Резултат 14 повезан с Исходом 2	Остварена дигитализација и модернизација статистичке производње у Централној банци.	Побољшана ИТ инфраструктура за модернизовану компилацију статистике.	Неаутоматизовани процес компилације.	Доступна и функционална одговарајућа ИТ инфраструктура за модернизовано прикупљање статистичких података.		Доступни људски ресурси.

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

За провођење ове акције предвиђено је склапање споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период провођења

Индикативни оперативни период провођења ове акције, током којег ће се проводити активности описане у одјелу 3. и имплементирати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од дана ступања на снагу Споразума о финансирању. Продужење периода провођења може договорити службеник Комисије надлежан за одобравање, измјеном Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Методе провођења примјениве на пројектни модалитет

Комисија ће осигурати поштовање одговарајућих правила и поступака ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, према потреби, и усклађеност акције с рестриктивним мјерама ЕУ¹⁰.

4.3.1. Директно управљање (грантови)

(а) Сврха грантова

Дио активности ће се имплементирати кроз *Twinning* грант (1 000 000 EUR), посебно подручје статистике с циљем даљњег усклађивања службене статистике у Босни и Херцеговини са стандардима ЕУ (*Исход 2*). С обзиром на побољшање обима, квалитета и статистичке производње у цијелој земљи (*наведено у Исходу 2*), *peer to peer* активности ће се проводити кроз институционалну сарадњу између јавних управа изабраних држава чланица ЕУ и администрације статистике у Босни и Херцеговини.

Избор *Twinning* гранта као методе провођења у подручју статистике последица је већ доказаног правца више пута успјешног провођења ове врсте интервенције у претходним акцијама provedеним уз ИПА подршку. Дио активности који се односи на *Резултат 2 до Резултат 14* засниваће се на принципу учења кроз рад и размјене најбоље праксе ЕУ на најодрживији начин.

(б) Врста циљаних апликаната

Апликанти ће бити управе држава чланица ЕУ или њихова овлашћена тијела с релевантним референцама и практичним искуством у подручју статистике. Ангажовање апликаната ове врсте најбољи је начин за ширење најбоље праксе ЕУ и нових трендова у области статистике, као и за продубљивање знања и вјештина у администрацији статистике у Босни и Херцеговини.

(ц) Оправданост директног гранта

Није примјениво.

(д) Изузетак од неретроактивности трошкова

---

¹⁰www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

Није примјењиво.

4.3.2. Директно управљање (награда(е))

Није примјењиво.

4.3.3. Директно управљање (набавка)

Део активности ће се проводити под **директним управљањем** Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини, посебно активности под Исходима 1 и 2, чиме би се осигурао континуитет помоћи ЕУ у областима реформе јавне управе и статистике.

Исхо 1 повезан с интервенцијом у подручју реформе јавне управе реализоваће се путем уговора о набавци услуга и робе (3 000 000 EUR). У оквиру **Исхода 2** набавка за уговоре о снабдијевању придонијеће пуном остварењу Статистике (2 000 000 EUR).

4.3.4. Индиректно управљање с [организацијом државе чланице] [трећом земљом донатором] [специјализованом (традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ] [међународном организацијом]

Није примјењиво.

4.3.5. Индиректно управљање с корисником програма ИПА III

Није примјењиво.

4.3.6. Допринос <назив релевантне регионалне инвестиционе платформе>

Није примјењиво.

4.3.7. ЕФСД+ операције покривене буџетским гаранцијама

Није примјењиво.

4.3.8. Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција)

Имплементација у оквиру Индиректног управљања са повјереним субјектом може се користити као *алтернативни модалитет* за ову акцију која се планира имплементирати у директном управљању. Повјерени субјекат(и) ће службе Комисије изабрати према сљедећим критеријумима:

- Финансијски и оперативни капацитет подносиоца пријаве;
- Технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката;
- Искуство у вођењу програма или пројеката везаних за резултате, велико искуство у имплементацији сличних пројеката у области ПАР-а и/или Статистике и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, Босни и Херцеговини и региону итд.
- Критеријуми који се односе на квалитет сажетка пројекта, укључујући релевантност;
- Доследност с циљевима, резултатима и активностима Пројекта, очекивани учинак;
- Одрживост; и
- Исплативост.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се провести у оквиру индиректног управљању с другим алтернативним субјектом којег борају службе Комисије користећи

исте критеријуме избора. У случају да се предвиђени субјекат треба замијенити, службе Комисије могу изабрати други замјенски субјекат користећи исте критеријуме избора који су горенаведени. Ако је субјекат замијењен, одлука о његовој замјени мора бити образложена.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај се дио ове акције може провести у директном управљању у складу с модалитетима провођења наведенима у одјељку 4.3.3.

4.4. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла набавке како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима, у складу са следећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи).

4.5. Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe провођења – уп. с одјељком 4.3:		
Исход 1: ПАР, састављен од	3 000 000	Није прихватљиво
Набавке (директно управљање) – уп. с одјељком 4.3.3	3 000 000	Није прихватљиво
Исход 2: Статистика, састављен од	3 000 000	Није прихватљиво
Грантова (директно управљање) – уп. с одјељком 4.3.1	1 000 000	Није прихватљиво
Набавка (директно управљање) – уп. с одјељком Error! Reference source not found.	2 000 000	Није прихватљиво
Грантови – укупни оквир према одјељку 4.3.1	1 000 000	
Набавка – укупни оквир према одјељку 4.3.3	5 000 000	
Евалуација – уп. с одјељком 5.2 Ревизија – уп. с одјељком 5.3	биће обухваћен другом Одлуком ¹¹	Није прихватљиво
Комуникација и видљивост – уп. с одјељком 6	биће обухваћен другом Одлуком	Није прихватљиво
Непредвиђени трошкови ¹²	0	Није прихватљиво

¹¹Ако акција није обухваћена споразумом о финансирању (види одјељак 4.1), ставити „биће обухваћена другом одлуком“, јер је мало вјероватно да ће уговори о оцјени и ревизији ове акције бити склопљени унутар Н+1. Ови уговори морају бити одобрени другом Одлуком о финансирању.

¹²Узети у обзир да уговори у којима није склопљен споразум о финансирању, непредвиђени трошкови морају бити покривени појединачним и правним обавезама до 31. децембра Н+1.

Укупно	6 000 000	
--------	-----------	--

4.6. Организациона структура и одговорности

Кључни документ секторске политике у овом сектору је Стратешки оквир ПАР 2018–2022. и с њим повезани Акциони план (усвојен од стране влада Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Брчко дистрикта Босне и Херцеговине и Републике Српске), али због сложености и обима сектора, постоји неколико других државних или ентитетских стратегија које одређују оријентацију политике према различитим подручјима сектора (стратешки документ на државном нивоу у подручју статистике, стратегије повезане с управљањем јавним финансијама итд.).

Институција за координацију сектора је Канцеларија координатора за реформу јавне управе (ПАРЦО) која је одговорна за припрему, координацију и провођење заједничке државне политике у области ПАР-а. ПАРЦО је успио изградити међувладину и међуинституционалну сарадњу и координацију у сектору која је осигурана кроз ПАР структуру (прописану Заједничком платформом за координацију и провођење Акционог плана за ПАР). Координатори реформе јавне управе у ентитетима и Брчко дистрикту одговорни су за координацију реформских напора на својим административним нивоима, док је ПАРЦО одговоран за цјелокупну координацију реформе јавне управе. Међувладина и међуинституционална сарадња и координација одвијају се кроз различита радна тијела везана за сваку реформску област и та структура ће се користити за провођење планираних активности у оквиру ове акције. Имајући у виду да су активности у оквиру ове акције уједно и активности из Акционог плана за ПАР, солидан број институција (које су у Акционом плану за ПАР означене као одговорне за провођење сродних активности) биће укључен у провођење активности у оквиру ове акције у складу са својим надлежностима из Акционог плана за ПАР.

Постоји и нека подсекторска институционална сарадња. У области статистике, Агенција за статистику Босне и Херцеговине задужена је за цјелокупну координацију рада, праћење и контролу провођења активности из стратегије статистике, у складу с одредбама *Закона о статистици Босне и Херцеговине и Споразума о примјени усклађених методологија и стандарда у изради статистичких података Босне и Херцеговине*. Провођење активности везаних уз подручје статистике у склопу ове акције биће организована према наведеном законском оквиру.

Управни одбор(и), који се састоји од свих релевантних учесника укључених у одређену АД компоненту/исход (повезани резултати), успоставиће се на почетку провођења Акције.

Управни одбор(и) ће надгледати провођење активности у оквиру Акције. Осим јавног наручиоца, Управни одбор(и) ће укључивати представнике главних учесника са свих нивоа власти у Босни и Херцеговини. Састав Управног(их) одбора осигураће равноправну заступљеност интереса свих кључних учесника наглашавајући дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

Улога Делегације ЕУ биће да осигура усклађеност пружене помоћи са Агендом ЕУ за БиХ.

Као дио свог овлашћења провођења буџета и ради заштите финансијских интереса Уније, Комисија ће учествовати у горенаведеним структурама управљања успостављеним за управљање провођења акције.

4.7. Предуслови

Није примјењиво.

5. МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.1. Праћење и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове акције биће непрекидан процес и дио одговорности provedбеног партнера. У том циљу, provedбени партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења активности и израдиће редовне извјештаје о напретку (најмање једном годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај пружиће тачан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (Исходи и директни резултати) мјерених одговарајућим показатељима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за модалитет пројекта).

Улоге и одговорности за прикупљање, анализу и праћење података

Праћење провођења ове акције биће непрекидни процес и дио одговорности provedбеног партнера и оперативног руководиоца из ЕУ. Обје врсте интерног праћења морају се проводити на укључив начин, укључујући кључне учеснике.

Различите одговорности за овај двоструки интерни надзор су следеће:

- Праћење од стране provedбених партнера имаће за циљ прикупљање и анализирање података за информисање о напретку према постизању планираних резултата како би се уносили процеси доношења одлука на нивоу управљања акцијом и извјештавало о коришћењу ресурса.
- Праћење од стране оперативних руководилаца из ЕУ имаће за циљ надопуну праћења provedбених партнера, посебно у кључним тренуцима акционог циклуса. Такође, имаће за циљ да осигурају добро праћење препорука екстерног праћења и да информишу руководство ЕУ. Ово праћење може имати различите облике (састанци с provedбеним партнерима, одбори за управљање акцијом, провјере на лицу мјеста, састанци с корисницима итд.), о чему се одлучује на основу конкретних потреба и расположивих ресурса.

Што се тиче ПАР-а, Канцеларија координатора за реформу јавне управе као кључна координишућа институција у сектору редовно прикупља информације о провођењу свих активности у повезаном ИПА сектору. Кључни корисници укључени су у процес прикупљања информација и припреме извјештаја о праћењу. Имајући у виду да је већина активности повезана са Стратешким оквиром ПАР-а и да се неки показатељи из Акционог плана користе у логичком оквиру ове акције, Канцеларија координатора ће користити систем за праћење провођења Акционог плана ПАР-а за прикупљање информација о напретку у остваривању тих показатеља. Додатни извори информација биће кључни корисници из различитих пројеката, документи (резултати) настали током провођења пројеката, као и састанци Управног одбора.

Напредак ће се приказати кроз редовне извјештаје о праћењу ИПА-е заједно с Дирекцијом за европске интеграције, као и на састанцима надзорних одбора.

Што се тиче резултата реформе јавне управе повезаних с националним стратешким документом и Акционим планом, национална управа ће користити свој систем редовног праћења за мјерење показатеља који су из Акционог плана пренесени у логички оквир. ПАРЦО ће подијелити националне извјештаје о мониторингу с Делегацијом ЕУ у Босни и Херцеговини.

Што се тиче интервенција у подручју статистике, успоставиће се Секторски управни одбор за праћење провођења Акције и биће састављен од главних корисника и релевантних институција у Босни и Херцеговини.

Акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини. Праћење ће се проводити путем састанака управних одбора, тромјесечних прегледа провођења Делегације ЕУ, провјера на лицу мјеста, састанака с корисницима и консултантским друштвима/извођачима.

Како би се осигурало одговарајуће праћење провођења Акције, могу се провести двије средњорочне и једна завршна процјена резултата Акције. Свака од средњорочних анализа биће проведена након прве и друге године провођења Акције, и процијењена у односу на средњорочне циљеве (прекретнице). Коначна процјена засниваће се на циљевима дефинисаним за годину 2025/2026. и представљеним у логичком оквиру. Резултати ових процјена биће предочени Делегацији ЕУ и секторском управном одбору након одобрења руководиоца програма у Делегацији ЕУ.

Комисија може предузети додатне надзорне посјете пројекту путем властитог особља и независних консултаната које је директно ангажовала Комисија за независне надзорне прегледе (или које је ангажовао одговорни агент којег је Комисија ангажовала за провођење таквих прегледа). Дакле, Акција би могла бити подвргнута спољном надзору у складу с правилима и поступцима Европске комисије утврђеним у Споразуму о финансирању.

5.2. Евалуација

С обзиром на то каква је природа акције, средњорочна и/или завршна евалуација неће се проводити за ову активност или њене компоненте.

У случају да евалуација није предвиђена за неке компоненте акције, Комисија може током провођења одлучити да предузме такву евалуацију из прописно оправданих разлога, било властитом одлуком или на иницијативу партнера.

Финансирање евалуације биће обухваћено другом Одлуком о финансирању.

5.3. Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независну ревизију или верификацију за један или више уговора или споразума.

Ревизије ће се финансирати према другој одлуци о финансирању.

6. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за ПАР), извођачи радова и корисници *Twinning* грантова. Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, односно, у споразуме о финансирању, уговоре о набавци и *Twinning* гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План

укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност, итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ требају бити у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу наратива комуникације и главних порука.

7. ОДРЖИВОСТ

Акција „ЕУ4 ПАР Повећани административни капацитет“ је двосмјерна акција, усмјерена на јавну управу и њен саставни дио статистике. Предвиђене интервенције односе се на унапређење информатичке инфраструктуре с циљем пружања боље услуге грађанима (дигитализоване услуге). С обзиром на статистику, потребно је циљано побољшати низ статистичких домена (побољшати обим, квалитет и статистичку производњу) поштујући главне принципе секторског приступа.

Развијени капацитети и вјештине учесника који имају користи од ове акције омогућиће им да на ефикасан начин наставе своје задатке након завршетка Акције. Снажно власништво међу корисницима пројекта за провођење реформе јавне управе, као и даљњи развој и модернизација у подручју статистике осигураће се активним укључивањем надлежних државних службеника у провођењу Акције.

Како је овом акцијом предвиђен развој информационог система у оба подручја, реформи јавне управе и статистици, да би се осигурала одрживост, развој управљачких информационих система и других ИТ система поштоваће, према потреби, националне стандарде Босне и Херцеговине за интероперабилност. У случајевима када они недостају, консултације с надлежним тијелима у подручју информационе и комуникационе технологије (ИЦТ) биће предуслов прије расписивања било каквих конкурса. Такође, надлежне институције ће водити одговарајућу бригу о новоуспостављеним информационим системима осигуравајући одговарајућу финансијску подршку за планирано потребно одржавање.

Изградња капацитета предвиђена кроз мјере оспособљавања биће осмишљена и проведена у сарадњи с одговарајућим институцијама одговорним за оспособљавање у јавном сектору, осигуравајући да се такво оспособљавање(а) може поновити у будућности према потреби. Извјештаји о кључним статистичким подацима везаним уз рад на изградњи капацитета слаће се корисницима и јавном наручиоцу за акцију, те институцијама за обуку.

С обзиром на све горенаведено, ова ће акција дати одрживе резултате будући да је осмишљена као подршка корисничким институцијама и структурама које већ постоје, али захтијевају додатну помоћ у сложеном процесу усклађивања с правном тековином и најновијим међународним стандардима у подручју јавне управе и статистике. Сви резултати у вези с овом акцијом повезани су с већ успостављеним структурама и поступцима на свим нивоима власти и резултоваће одрживим резултатима поткријепљеним снажним власништвом корисника.

ДОДАТАК I.3

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину
Акциони документ за ЕУ за управљање јавним финансијама (ЕУ4ПФМ)

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акциони документ за ЕУ за управљање јавним финансијама (ЕУ4ПФМ) Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину
OPSYS	ACT-61460; JAD.1045709
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)
Иницијатива Тим Европа (Team Europe)	Не
Зона која има користи од акције	Ова акција ће се проводити у Босни и Херцеговини
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА	
Прозор и тематски приоритет	Прозор 2 - Добро управљање, усклађивање с <i>правном тековином</i> ЕУ, доброкомшијски односи и стратешка комуникација Тематски приоритет 1: Добро управљање
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Главни СДГ (само 1): СДГ 16 - Мир, правда и јаке институције, конкретно, подразумевају развој „ефикасних, одговорних и транспарентних институција на свим нивоима“. Други значајни циљеви одрживог развоја (до 9) и, гдје је то прикладно, циљеви: СДГ 8 - Достојанствен рад и економски раст СДГ 10 - Смањити неједнакост унутар и међу земљама СДГ 17 - Партнерство за циљеве
ДАЦ код(ови) ¹	15110 - Политика јавног сектора и административни менаџмент 15111 - Управљање јавним финансијама (ПФМ)
Главни канал испоруке	Билатерални

¹ ДАЦ сектори (шифре и описи) наведени су у првој и четвртој колони картице „кодови намјене“ у следећем документу:
<http://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-financestandards/dacandercodelists.htm>

Маркери ² (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☐	☒	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа са инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана ³	☒	☐	☐
	Маркери РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против дезертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерни маркери ⁴	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	☒	☐	☐
	Дигитализација	☐	☐	☒
	Миграција ⁵	☒	☐	☐
	„Ковид 19“	☒	☐	☐

²За смјернице, погледајте <https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/development-finance-standards/> Идите на „Прикупљање података и ресурси за извјештаче“, изаберите Додатак 2, прилоге 18 (политика) и 19 (Рио) директиве о извјештавању.

Ако је акција означена у ДАЦ обрасцу као допринос једном од циљева опште политике или РИО принципима као главни циљ или значајан циљ, то би требало бити приказано у матрици логичког оквира (у ланцу резултата и/или показатељима).

³Провјерите Приручник о маркеру политике прехране ОЕЦД-ДАЦ-а (*Handbook on the OECD-DAC Nutrition Policy Marker*)

⁴Ови маркери имају другачији обим/образложење од ДАЦ кодова. Они се извлаче из нивоа расподеле буџета и нагласка који се даје акцији у смислу изабраних главних циљева. Дефиниција циљева, резултата, активности у опису акције треба бити у складу с овим одјељком.

⁵За детаљне информације о програмирању миграције и присилног расељавању, погледајте тематске смјернице (*thematic guidance note*) о миграцији и принудном расељавању; за информације о миграционом маркеру, погледати додатак 2 тематских смјерница.

ПОДАЦИ О БУЏЕТУ

Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: EUR 3 500 000 Укупан износ доприноса буџету ЕУ: EUR 3 500 000
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ	
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитет пројекта Директно управљање путем: - Набавке (сервис и снабдијевање) - Грант за партнерски пројекат (<i>twinning</i>)
Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Приоритети: „Дигитална транзиција“, „Управљање, владавина права, ПАР“ Предводници: „VIII Дигитална инфраструктура“
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023.
Крајњи датум за закључивање споразума о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, с изузетком случајева наведених у члану 114(2) Финансијске уредбе
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца ⁶ након закључења Споразума о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању

1.2. Сажетак акције

Главни утицај ове акције је унапређење управљања јавним финансијама у Босни и Херцеговини у дијелу који се тиче јачања оперативних капацитета и дигитализације како би се осигурали функционални системи управљања јавним финансијама који поштују препоруке ЕУ у овој области. Да

⁶Број мјесеци не смије бити већи од 72 мјесеца.

би се то осигурало, акција ће се фокусирати на јачање мобилизације прихода и побољшање пословног окружења.

Акција ће повећати укупну ефикасност система прикупљања прихода кроз јачање индиректног опорезивања увођењем и провођењем нових процедура и најбољих пракси ЕУ.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контекст

Реформа јавне управе (ПАР), заједно с владавином права и привредним развојем, основни је стуб процеса проширења. Босна и Херцеговина је током 2020. године⁷ усвојила Стратешки оквир за реформу јавне управе 2018–2022 (ПАР СФ) и пратећи Акциони план на свим нивоима власти (држава, ентитети и Брчко дистрикт). Развој и усвајање стратегије реформе управљања јавним финансијама (ПФМ) на нивоу цијеле земље и с њим повезаног акционог плана активности предвиђени су Акционим планом за реформу јавне управе. Слиједећи препоруке Комисије, Стратегија ПФМ-а за цијелу државу представља једно од кључних подручја и стубова реформе јавне управе у Босни и Херцеговини, а један дио ПФМ-а интегрисан је у ПАР СФ. Припрема и усвајање вјеродостојне и релевантне Стратегије реформе управљања јавним финансијама у БиХ представља основу за заједнички реформски правац управљања јавним финансијама у цијелој земљи.

Босну и Херцеговину (БиХ) карактерише асиметрична фискална децентрализација с више ниво власти и њиховим високим степеном фискалне аутономије – институције БиХ, ентитета Република Српска (РС), ентитета Федерација БиХ (ФБиХ) и Брчко дистрикта (БД). Сви нивои власти финансирају се из индиректних пореза, чију администрацију и управљање централише Управа за индиректно опорезивање и њен Управни савјет. Док се институције БиХ углавном финансирају из индиректних пореза, остали нивои власти (ентитети и Брчко дистрикт) финансирају се и из директних пореза и социјалних доприноса, за чију администрацију и расподелу су искључиво одговорни ентитети и Брчко дистрикт. Осим тога, сваки ниво власти има право увести различите административне накнаде и непореске приходе.

Не постоји јединствени оквир управљања јавним финансијама, како у организационом тако и у материјалном смислу. Но, у протеклом периоду учињени су значајни помаци у смислу јачања јавних финансија и повећања квалитета управљања. Стратешко одређивање за европске интеграције довело је до бројних реформи и усклађивања у смислу боље фискалне и финансијске консолидације, односно бољег управљања јавним финансијама на свим нивоима власти у БиХ.

У протеклом периоду сви нивои власти, осим РС, донијели су и имплементирали стратешке акте ПФМ-а који су завршили 2020. године, и то: институција на државном нивоу – Стратегија управљања јавним финансијама у институцијама Босне и Херцеговине 2017–2020; на нивоу ентитета - ФБиХ – Стратегија управљања јавним финансијама ФБиХ за период 2017–2020, и Стратегија управљања јавним финансијама БДБиХ за период 2017–2020, у Брчко дистрикту.

У Извјештају Комисије за Босну и Херцеговину за 2021. годину⁸ наводи се да стратегија реформе ПФМ-а за цијелу земљу тек треба бити израђена и усвојена како би се осигурао заједнички смјер реформи ПФМ-а. Међутим, било би врло корисно имати стратегију за цијелу државу, повезујући те постојеће стратешке документе управљања јавним финансијама и осигуравајући да су реформски напори добро координисани и успјешно provedени.

---

⁷Основа за израду Стратешког оквира и Акционог плана РЈУ, као главног секторског стратешког документа, били су Принципи јавне управе која се састоје од 6 стубова: стратешки оквир, развој и координација политика, државна служба и управљање људским ресурсима, одговорност, служба испорука и управљање јавним финансијама.

⁸https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2021_en

Израђене су и појединачне стратегије за период од 2020. до 2025. године за РС, ФБиХ, Брчко дистрикт, те у институцијама на државном нивоу. Све ове стратегије развијене су на сличан начин у смислу да обухваћају сва кључна подручја јавних финансија, а то су: фискални оквир, јавни приходи, буџет (планирање, развој и извршење буџета), управљање и праћење те провођење ефикасних интерних и спољња контрола. Уложени су реформски напори у различитим подсистемима управљања јавним финансијама на различитим нивоима власти, придоносећи усклађивању с међународним стандардима у подручју интерне контроле и ревизије, управљања дугом, трезорског пословања и спољње ревизије. Системе ПФМ-а на свим нивоима власти потребно је додатно ускладити с међународним стандардима у подручјима израде буџета и поступака извршења, праћења, транспарентности буџетских података и предвиђања.

Конечно, могло би се рећи да стратегије управљања јавним финансијама у БиХ требају послужити као алати који ће створити свеобухватан и интегрисан оквир за планирање, координацију, провођење и праћење напретка у провођењу мјера и активности везаних за побољшање макроекономске и фискалне стабилности унутар цијеле БиХ, уз повећање транспарентности и функционалности управљања јавним финансијама и испуњавање потребних услова за приступање Европској унији.

Поред реформских корака који су планирани и имплементирани у оквиру Стратегије реформе управљања јавним финансијама, БиХ је определијелена и за даље унапређење управљања јавним финансијама на свим нивоима кроз учествовање у економском и финансијском дијалогу и припреми Програма економских реформи (ЕРП). Процјена Комисије за ЕРП 2020–2022. такође наглашава важност усвајања и провођења стратешког оквира ПФМ-а за цијелу земљу.

Праћење и извјештавање ће се заснивати на усвојеним Акционим плановима који су саставни дио појединих стратегија. Оквир за процјену успјешности успоставља се за сваку Стратегију кроз праћење задатих показатеља и кроз поновљене дијагностичке процјене (као што су годишњи извјештаји о напретку ЕУ или периодични извјештаји о праћењу ОЕЦД/СИГМА, извјештаји ММФ-а, Свјетске банке или друго).

Општи циљ помоћи ЕУ у оквиру Прозора 2 је промовисање доброг управљања, повећање усклађености с вриједностима Уније и њихово усклађивање с правилима, стандардима и праксама Уније у релевантним подручјима.

Подручја подршке у оквиру Прозора 2 усмјерена су на процес реформе јавне управе, укључујући дигиталну трансформацију и управљање јавним финансијама на свим нивоима власти, као и законодавно и институционално усклађивање с *правном тековином* ЕУ и најбољим праксама ЕУ.

У Извјештају Комисије за 2021. налази се подејетник да се „стратегија реформе управљања јавним финансијама (ПФМ) на нивоу цијеле земље тек треба израдити и усвојити како би се осигурао заједнички смјер реформи ПФМ-а“. Сви нивои власти припремили су и усвојили појединачне ПФМ стратегије до 2025. Све су усвојене до јула 2021. Током друге половине 2021. постојала је радна група за израду нове Свеобухватне (државне) ПФМ стратегије. Изазов је и даље то што се програми реформе управљања јавним финансијама на различитим нивоима власти морају додатно ускладити с међународним стандардима о поступцима израде буџета и извршења, праћењу, транспарентности буџетских података и предвиђању. Јавне институције на свим нивоима имају недовољне капацитете унутрашње ревизије и неадекватне унутрашње контроле, посебно за јавну набавку. Иако је постигнут одређени напредак, Босна и Херцеговина још увијек није постигла довољну транспарентност буџета. Доступни буџетски подаци и даље су непотпуни, а процјена укупне буџетске и фискалне политике је тешка.

Важност подручја обухваћених АД-ом препозната је и у Програму економских реформи за 2021–2023. који је довршен у јануару 2021. и представља наставак процеса транзиције и изградње капацитета. Упркос негативним учинцима пандемије „ковид 19“, Босна и Херцеговина је задржала

макроекономску и фискалну стабилност у 2020. години. Но, између осталог, потребни су даљњи напори на изградњи институција и јачању система управљања јавним финансијама како би се достигли европски стандарди. Ефикасан систем јавне управе кључан је за успјех и из тог разлога јачање капацитета треба остати један од главних циљева у процесу транзиције.

Што се тиче комплементарности с другом помоћи ЕУ, треба напоменути да је најновија подршка покренута у оквиру ИПА 2020. и формулисана у засебном АД-у о управљању јавним финансијама. У том смислу, овај АД представља логичан наставак подршке у овој области, која је од изузетне важности за даљње реформе, имајући у виду да је у току израда Стратегије ПФМ-а за цијелу државу. Акције у досадашњој подршци биле су усмјерене на унапређење система индиректних пореза кроз подршку Управи за индиректно опорезивање (УИО) у даљњем усклађивању законодавства и најбољих пракси с *правном тековином* ЕУ, као и даљњем јачању капацитета УИО.

2.2. Анализа проблема

Као резултат опсежних интерних консултација, ова активност бавиће се посебно прикупљањем прихода и даљњим усклађивањем у подручју индиректног опорезивања с *правном тековином* ЕУ. У оквиру ове акције планирани су подухвати на даљњем јачању УИО.

Подручје подршке 1: Даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (ЕУ4ИТА)

Порески систем у БиХ организован је у складу с уставним поретком с подијељеним надлежностима за опорезивање, при чему су директни порези у надлежности ентитета и БД, а за индиректне порезе надлежан је државни ниво. У БиХ постоје четири независна пореска тијела, с властитом организацијом, пословним процесима, информационим системом, услугама пореским обвезницима и одговорношћу за контролу и прикупљање прихода.

Управа за индиректно опорезивање (УИО)

Управа за индиректно опорезивање (УИО) једина је институција у БиХ која је надлежна за провођење и поштовање закона о индиректном опорезивању и политика које утврђује Савјет министара на приједлог Управног одбора, те прикупљање и расподјелу индиректних пореза и за наплату свих царина, акциза на увезену робу и путарина као и за обрачун и наплату ПДВ-а при увозу у БиХ, у складу са Законом о Управи за индиректно опорезивање.

У структури прикупљених прихода у БиХ од директних и индиректних пореза доминантно је учешће индиректних пореза. Стога је за свеобухватни фискални оквир у БиХ од највеће важности осигурати функционалан систем наплате индиректних пореза. Индиректним порезима и провођењем царинског законодавства управља Управа за индиректно опорезивање (УИО), институција на државном нивоу одговорна за прикупљање и расподјелу индиректних пореза и за наплату свих царина, акциза на увезену робу и путарина, као и за обрачун и наплату ПДВ-а на увоз.

Увођење и имплементација нових поступака у подручју индиректног опорезивања захтијевају одговарајуће информационе алате, посебно софтвер развијен према тренутним потребама и компатибилан с постојећим апликацијама. У складу с извјештајем Комисије за 2020. годину, царинско законодавство у БиХ није у потпуности усклађено с *правном тековином* ЕУ те је у наредном периоду потребно унаприједити међуповезаност и интероперабилност с ИТ системима и захтјевима ЕУ.

УИО је покренула низ процеса у правцу усклађивања и имплементације пракси и процеса ЕУ. Пројекат техничке помоћи, ИПА 2014 „Увођење НЦТС-а у БиХ“ проводи се у УИО од септембра 2018. године. Активности пројекта усмјерене су на практичну имплементацију НЦТС-а на националном нивоу и на нивоу Конвенције о заједничком транзитном поступку и на пружање подршке управљању за НЦТС.

Активности су такође усмјерене на правно усклађивање, помоћ у имплементацији новог законодавства и унапређење метода рада у Управи за индиректно опорезивање.

Закон о царинској политици у БиХ, који подразумијева „царину без папира“, на снази је од јула 2021. године. Сви учесници у царинским поступцима морају имати додатни квалификовани потпис, а од тог датума у БиХ почиње примјена Новог компјутеризованог и транзитног система (НЦТС). Преласком на електронску комуникацију у подручју царине убрзаће се сви царински поступци и смањити трошкови. Такође, УИО је у процесу верификације као сертификационо тијело за издавање сертификата квалитета дигиталног потписа уз помоћ ЕУ. УИО тренутно ради на припремама с међународним акредитационим тијелом за добијање Потврде о усклађености која остаје једини услов за верификацију код Министарства саобраћаја и веза. Технички дио је завршен, Управа за индиректно опорезивање ће 2021. године постати овлашћено тијело у Босни и Херцеговини за издавање дигиталног потписа, који ће у потпуности замијенити својеручни потпис и печат.

У склопу ове акције планирана је набавка Система за контролу кретања акцизних производа (ЕМЦС). ЕМЦС је компјутеризовани систем за праћење кретања акцизних производа под одгађањем плаћања царине у ЕУ. У реалном времену биљежи кретање алкохола, дувана и енергената на које још треба платити акцизе. Имплементација овог система важна је у смислу олакшавања размјене информација и у свјетлу испуњавања обавеза које произлазе из будућег усклађивања закона с ЕУ.

Једна од најважнијих улога УИО је и олакшавање трговине у равнотежи с мјерама контроле. За обављање ове улоге неопходан је софтвер за интегрисану електронску царинску тарифу ТАРИЦ. ТАРИЦ, интегрисана тарифа Европске уније, вишејезична је база података која обједињује све мјере које се односе на царинску тарифу Европске уније (ЕУ), трговинско и пољопривредно законодавство. ТАРИЦ се користи на националном нивоу у смислу да представља базу података у којој су обједињене све мјере (тарифне мјере, пољопривредне мјере, комерцијалне мјере, мјере које се односе на одређене забране кретања робе, царинске стопе, царинске суспензије, квоте, стопе акциза, пореске стопе, робе које су у режиму забрана и ограничења, статистичке мјере и др.), примјениве у трговини с ЕУ, али и с трећим земљама, те је користан алат у раду царинских службеника. Набавка овог софтвера планирана је кроз ИПА 2020 АД, а кроз овај АД планира се постављање потпуно функционалног софтвера. Осим тога, нови систем омогућиће приступ инспекцији и контроли заснован на ризику, и елиминисати ситну корупцију из контроле малих трговаца.

У складу с Аналитичким извјештајем Комисије за 2021. годину, Босна и Херцеговина треба наставити и процес усклађивања законодавства о ПДВ-у и акцизама с *правном тековином* ЕУ.

Законска регулатива у овој области укључује Закон о порезу на додату вриједност, Закон о акцизама, Закон о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини, Закон о Управи за индиректно опорезивање, Закон о поступку индиректног опорезивања, Закон о поступку принудне наплате индиректног пореза, Закон о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода.

С *правном тековином* ЕУ потребно је ускладити следеће аспекте закона о ПДВ-у: систем ПДВ-а у грађевинарству, пренос пословне имовине те изузећа за међународне уговоре. Закон о акцизама је на снази од јануара 2005. године. Босна и Херцеговина примјењује акцизе на дукан, алкохол, безалкохолна пића осим природних сокова и воде, гориво и кафу. Постоје значајна одступања од *правне тековине* ЕУ за акцизну робу у погледу обима, класификације робе, изузећа, структуре и минималних стопа, па би планирана интервенција требала резултовати потребним усклађивањем.

Кроз ИПА 2017 *Twinning* пројекат који је тренутно у провођењу врше се активности на измјени законодавства о индиректном опорезивању с циљем даљњег усклађивања с *правном тековином* ЕУ, стога планирани подухват по овом АД-у представља логичан наставак реформи у овој области. Такође, подршка у овој области представља наставак помоћи планиране кроз ИПА АД 2020 ЕУ за *ефикасно управљање јавним финансијама*.

Идентификација главних учесника и одговарајућих институционалних и/или организационих питања (мандати, потенцијалне улоге и капацитети) која ће бити обухваћена акцијом.

Подручје подршке 1: Даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (ЕУ4ИТА)

Главни учесник Акције у овој области подршке је Управа за индиректно опорезивање (УИО) Босне и Херцеговине.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

(Очекивани) учинак ове акције је побољшање доприноса индиректних пореза приходима Босне и Херцеговине.

Специфични циљ (Исход) је даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине у даљњем усклађивању с *правном тековином* ЕУ и провођењу законодавства и праксе у подручју индиректног опорезивања.

Ако је развијен софтвер ЕМЦС за потпуну контролу акцизних производа у складу с праксом ЕУ (Резултат 1.1), финализован тарифни интегрисани софтвер ТАРИЦ (Резултат 1.2) и додатно усклађено царинско и пореско законодавство с *правном тековином* ЕУ (Резултат 1.3), Исход 1 ће бити постигнут. Да би се постигао Исход 1, потребно је да вриједи претпоставка да ИТ стручњаци ангажовани на развоју софтвера успостављају дјелотворну сарадњу с надлежним особљем у одговарајућим институцијама.

То би се постигло развојем ЕМЦС софтвера за потпуну контролу акцизних производа у складу с праксом ЕУ, финализацијом тарифно интегрисаног ТАРИЦ софтвера, даљњим усклађивањем царинског и пореског законодавства с *правном тековином* ЕУ. Унапређење ИТ система кључно је за бржу и сигурнију размјену података, али и за ефикасан процес прикупљања прихода.

3.2. Индикативне активности

Исход 1: Даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине

Резултат 1.1 Развијен ЕМЦС софтвер за потпуну контролу акцизних производа у складу с праксом ЕУ (Уговор о пружању услуга/Набавка).

Главна улога УИО је прикупљање прихода од индиректних пореза у БиХ. Увођење и провођење нових поступака у подручју индиректног опорезивања захтијева одговарајуће информационе алате, посебно софтвер развијен према тренутним потребама и компатибилан с постојећим апликацијама.

Нови Нацрт закона о акцизама има потпуно нови приступ опорезивању у смислу олакшавања функционисања и смањења пореског оптерећења пореских обвезника. Уводи се систем одгоде плаћања, који досад није постојао. За примјену новог Закона о акцизама потребно је изградити и provedбени акт, односно Правилник о провођењу новог Закона о акцизама, за што су од велике важности искуства и пракса стручњака из ЕУ. То ће бити учињено с ЕУ стручњацима у *Twinning* пројекту ИПА 2017. Када се заврше сви правни елементи, имплементација не може почети без софтвера који контролише кретање акцизне робе - ЕМЦС (систем контроле кретања акцизне робе (*Excise Movement Control System*)). Предложена активност укључује:

1.1.1 Израду или набавку софтвера за комплетну контролу акцизних производа ЕМЦС. ЕМЦС државама чланицама пружа електронски систем за праћење кретања те робе у стварном времену, како

би се осигурало да су на крајњем одредишту царине исправно наплаћене. Софтвер треба омогућити обраду свих релевантних података; документацију, тестирање софтвера и обуку.

Резултат 1.2 Завршен тарифни интегрисани софтвер ТАРИЦ (уговор о пружању услуга)

За провођење поједностављених и процедура усклађених с ЕУ процедурама, осим подршке у законодавним реформама, потребна је подршка развоју софтвера компатибилног с постојећим апликацијама. Једна од најважнијих улога УИО-а је и олакшавање трговине у равнотежи с мјерама контроле. За обављање ове улоге неопходан је софтвер за интегрисану електронску царинску тарифу ТАРИЦ. ТАРИЦ, интегрисана тарифа Европске уније, вишејезична је база података која обједињује све мјере које се односе на царинску тарифу Европске уније (ЕУ), трговинско и пољопривредно законодавство.

ТАРИЦ се користи у институцијама на државном нивоу у смислу да представља базу података у коју су обједињене све мјере (тарифне мјере, пољопривредне мјере, комерцијалне мјере, мјере које се односе на одређене забране кретања роба, царинске стопе, царинске суспензије, квоте, акцизне стопе, пореске стопе, робе које су у режиму забрана и ограничења, статистичке мјере и сл.), примјениве у трговини с ЕУ, али и с трећим земљама, те је користан алат у раду цариника. Процес развоја ТАРИЦ софтвера требао би бити покренут у оквиру пројекта ИПА 2020 који Парламент БиХ тек треба верификовати. Предложена активност укључује:

1.2.1 Завршетак софтвера за ТАРИЦ, интегрисану царинску тарифу

Резултат 1.3 Даљње усклађивање царинског и пореског законодавства с *правном тековином* ЕУ (*Twinning*)

1.3.1. Овај резултат укључује једну активност која се односи на помоћ у изради законских и подзаконских аката и оперативних упутстава у подручју индиректних пореза, наставак рада на резултатима претходних *twinning* пројеката.

3.3. Интегрисање

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

Акција има за циљ јачање управљања јавним финансијама и неће имати никакав негативан утицај на животну средину и учинак на климатске промјене. Активности из ове акције биће изведене на еколошки најприхватљивији могући начин. Зелена набавка ће бити промовисана за све активности повезане с провођењем Акције, заузврат подржавајући њено интегрисање у ширу ПА.

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Цендер акциони план (ГАП) Босне и Херцеговине (2018–2022) је оквирни стратешки документ за увођење родне равноправности у све области друштвеног живота. ГАП БиХ је усклађен с релевантном Стратегијом Европске уније за равноправност мушкараца и жена и другим релевантним стратешким документима Савјета Европе, Европске уније и Уједињених нација. Родно одговорно буџетирање је принцип за дефинисање свих мјера у свакој приоритетној области ГАП-а БиХ. Потребно је да сваки буџетски корисник направи анализу утицаја буџета на различите потребе мушкараца и жена. Увођење принципа родне равноправности у Акцију доприноси имплементацији ГАП-а БиХ. То је у складу и са Стратегијом ЕУ за родну равноправност 2020–2025, која наглашава да програм подршке структурним реформама може подржати државе чланице у укључивању родне равноправности у јавну управу, државно буџетирање и финансијско управљање.

Људска права

Засновано на основним принципима промовисања једнакости и борбе против дискриминације, учествовање у акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, доб или сексуалну оријентацију, као и узимајући у обзир промовисање и учествовање особа с инвалидитетом. Током провођења активности предвиђених акцијом, осигураће се пуно поштовање мањина и рањивих група. Ова ће акција допринијети приступу који се заснива на правима јачањем капацитета владе да осигура поштовање права грађана и капацитета грађана да захтијевају да њихова влада ради на осигурању њихових права кроз побољшање транспарентности и ефикасности.

У октобру 2019. године СМ Босне и Херцеговине усвојио је *Информацију и Водич за подузимање ефикасних мјера за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама БиХ*. Осим тога, СМ Босне и Херцеговине је затражио од надлежних институција да донесу *Одлуку о политици нулте толеранције на сексуално узнемиравање и узнемиравање засновано на полу*, као и да ангажују савјетнике који би се требали бавити овим питањима.

Демократија

Организације цивилног друштва консултоване су током израде пројекта интервенције која би требала представљати основу за развој Акције. Када је у питању провођење ове конкретне акције, све предвиђене активности биће отворене за сарадњу и успостављање синергије с организацијама цивилног друштва и другим заинтересованим недржавним учесницима по потреби.

Остала разматрања

Побољшање јавне службе и ојачано добро управљање које ће се постићи овом акцијом у подручју управљања јавним финансијама такође ће бити од користи за мањине и рањиве групе. Објављивање и ширење информација помоћи ће оснаживању мањина и рањивих група, као и друштва у цјелини. Засновано на основним принципима промовисања једнакости и борбе против дискриминације, учествовање у Акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, доб или сексуалну оријентацију.

3.4. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (високи/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
Аспекти законитости и правилности	Промјене у власти и недостатак политичке подршке	С	С	Мјере ублажавања које треба утврдити

Научене лекције:

Подручје ПФМ-а препознато је као саставни дио реформе јавне управе те је у протеклом периоду непрекидно подржавано како слиједи:

- ИПА 2020 – ЕУ за ефикасно управљање јавним финансијама – имплементација се планира у наредном периоду.
- ИПА 2017 – Даљња подршка управљању јавним финансијама у Босни и Херцеговини (програмско буџетирање) - Пројектом је предвиђен наставак подршке у области програмског буџетирања, што представља још опсежнију акцију изградње капацитета на свим нивоима власти у БиХ за потпуно провођење програмског буџета, као и стварање правне основе за потпуни прелаз на програмско планирање. Овом акцијом осигурава се континуитет и провођење Плана за свеобухватно увођење програмског буџета.
- ИПА пројекат „Јачање управљања јавним финансијама у Босни и Херцеговини“ који је почео 2013. године био је усмјерен на изградњу капацитета и пружио је значајну подршку увођењу програмског буџета. Пројектом је припремљена пратећа методологија у облику Приручника за програмски буџет. Мапа пута која објашњава потребу за законодавством и ИТ системима на свим нивоима власти за подршку свеобухватном увођењу програмског буџета наводи даљње кораке у овом подручју.
- Пореска агенција Шведске у сарадњи са свим пореским управама у БиХ проводи „Јачање капацитета пореских управа у БиХ“. Главна научена лекција је да правовременом постизању резултата највише доприноси активно партнерство и сарадња пројекта с корисничким институцијама, уважавајући њихове потребе унутар заданог обима интервенције.

Искуство претходних пројеката имплементираних у УИО показало је да се бољи резултати постижу када су активности усмјерене на неколико изабраних тема/институција, умјесто да циљају на широки спектар тема и учесника с ограниченим бројем активности. У октобру 2013, августу 2015. и јулу 2018. у УИО је обављена мисија усмјерена на резултате за праћење из ЕУ и сви налази попут релевантности, ефикасности, дјелотворности, одрживости и хоризонталних питања добили су највише оцјене.

Главна лекција научена из претходне и текуће подршке је да су акције предузете у недостатку дугорочне стратешке визије. Јасно је да је увођење програмског буџета у свакој земљи сложен и дуготрајан процес, који захтијева непрекидну подршку и пуну преданост свих релевантних институција. Због тога је непрекидна подршка у овом подручју неопходна за даљње реформске кораке.

3.5. Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати	Показатељи	Полазне основе 2020.	Циљ 2026.	Извори података	Претпоставке
Утицај	Побољшати допринос индиректних пореза приходима Босне и Херцеговине.	1 Напредак остварен у испуњавању критеријума за приступање у подручју управљања јавним финансијама (поглавље о основама и поглавље 32).	Рана фаза припреме.	Средње припремљено.	Извјештај Комисије	
Исход 1	Даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине у даљњем усклађивању с <i>правном тековином</i> ЕУ и провођењу законодавства и праксе у подручју индиректног опорезивања.	Повећана наплата индиректних пореза.	5565,6 милиона КМ	6348,3 милиона КМ	Интернетска страница УИО; Годишњи извјештај УИО; ЕРП.	Примијењен електронски потпис.
Резултат 1.1 повезан са Исходом 1	Развој ЕМЦС софтвера у складу с праксом ЕУ.	Побољшана контрола акцизних производа.	0	20%	Записник о примопредаји и тестирању софтвера; Софтвер инсталиран и потпуно оперативан.	Ефикасна сарадња с ИТ стручњацима.
Резултат 1.2 повезан са Исходом 1	Развој тарифног интегрисаног софтвера ТАРИЦ.	Побољшан капацитет за олакшавање трговине.	0 (софтвер)	1 (софтвер)	Записник о примопредаји и тестирању софтвера; Тарифни интегрисани софтвер ТАРИЦ потпуно оперативан.	Ефикасна сарадња с ИТ стручњацима.
Резултат 1.3 повезан са Исходом 1	Даљње усклађивање царинског и пореског законодавства с <i>правном тековином</i> ЕУ.	Унапријеђено законодавство у области индиректних пореза.	15 нацрта законских аката о царинама, ПДВ-у и акцизама у складу с <i>правном тековином</i> ЕУ.	25 нацрта законских аката о царинама, ПДВ-у и акцизама у складу с <i>правном тековином</i> ЕУ.	Завршни извјештај о <i>Twinning</i> пројекту; Број нацрта законских аката о царинама, ПДВ-у и акцизама усклађен је с <i>правном тековином</i> ЕУ.	Активно учествовање релевантног особља.

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

За провођење ове акције предвиђено је склапање споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период провођења и прихватљивости

Индикативни оперативни период провођења ове акције, током којег ће се проводити активности описане у одјелку 3. и имплементирати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од дана ступања на снагу Споразума о финансирању. Продужење периода провођења може договорити службеник Комисије надлежан за одобравање, измјеном Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Методе провођења примјењиве на пројектни модалитет

Комисија ће осигурати поштовање одговарајућих правила и поступака ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, према потреби, и усклађеност акције с рестриктивним мјерама ЕУ⁹.

4.3.1. Директно управљање (грантови)

(а) Сврха гранта/грантова

Twinning грант је предвиђен као модалитет провођења у подручју индиректних пореза (ИТА) с циљем даљњег усклађивања царинског и пореског законодавства с *правном тековином* ЕУ (*Резултат 1.3*). У погледу усклађивања царинског и пореског законодавства с *правном тековином* ЕУ, *peer to peer* активности ће се проводити кроз институционалну сарадњу између јавних управа изабраних држава чланица ЕУ и администрације статистике у Босни и Херцеговини.

(б) Врста циљаних апликаната

Избор *Twinning* гранта као методе провођења у подручју индиректног опорезивања последица је већ доказаног правца више пута успјешног провођења ове врсте интервенције у претходним акцијама проведеним уз ИПА подршку. Дио активности који се односи на **Резултат 1.3** засниваће се на принципу учења кроз рад и размјене најбоље праксе ЕУ на најодрживији начин.

(ц) Оправданост директног гранта

Није примјењиво.

(д) Изузетак од неретроактивности трошкова

Није примјењиво.

4.3.2. Директно управљање (награда(е))

Није примјењиво.

---

⁹www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

4.3.3. Директно управљање (набавка)

Активности које се односе на Исход 1 ове Акције проводиће се под **директним управљањем** Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини. Оперативна набавка доприносиће постизању Исхода 1 препознатог као сарадња институција у БиХ задужених за наплату прихода у циљу даљњег усклађивања са захтјевима ЕУ и побољшане најбоље праксе.

Поступак набавке је избор и одговорност службеника за одобравање. У случају да је потребно објавити позив за подношење понуда с клаузулом о обустави прије доношења ове Одлуке о финансирању, мора се навести датум покретања и објаснити природа изузетних околности које спречавају могућност објављивања позива након доношења Одлуке о финансирању. Поред тога, мора се слиједити интерни НЕАР/ИНТПА поступак претходног одобрења.

4.3.4. Индиректно управљање с [организацијом државе чланице] [трећом земљом донатором] [специјализованом (традиционалном/регулаторном) агенцијом ЕУ] [међународном организацијом]

Није примјењиво.

4.3.5. Индиректно управљање с корисником програма ИПА III

Није примјењиво.

4.3.6. Допринос <назив релевантне регионалне инвестиционе платформе>

Није примјењиво.

4.3.7. ЕФСД+ операције покривене буџетским гаранцијама

Није примјењиво.

4.3.8. Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција)

Имплементација у оквиру Индиректног управљања са повјереним субјектом може се користити као *алтернативни модалитет* за ову акцију која се планира имплементирати у **директном управљању**. Повјерени субјект(и) ће службе Комисије изабрати према следећим критеријумима:

- Финансијски и оперативни капацитет подносиоца пријаве;
- Технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката;
- Искуство у вођењу програма или пројеката везаних за резултате, велико искуство у имплементацији сличних пројеката у области ПАР-а и/или Статистике и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, Босни и Херцеговини и региону итд.
- Критеријуми који се односе на квалитет сажетка пројекта, укључујући релевантност;
- Доследност с циљевима, резултатима и активностима Пројекта, очекивани учинак;
- Одрживост и исплативост.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се провести у оквиру индиректног управљања с другим алтернативним субјектом којег изабере службе Комисије користећи исте критеријуме избора. У случају да се предвиђени субјект треба замијенити, службе Комисије могу

изабрати други замјенски субјекат користећи исте критеријуме избора који су горенаведени. Ако је субјекат замијењен, одлука о његовој замјени мора бити образложена.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај се дио ове акције може провести у директном управљању у складу с модалитетима провођења наведенима у одјељку 4.3.3

4.4. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла набавке како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима, у складу са сљедећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи).

4.5. Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe провођења – види одјељак 4.3		
Исход 1. Даљња подршка Управи за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (ЕУ4ИТА), коју чине	3 500 000	Није примјењиво
Грантови (директно управљање) – уп. одјељак 4.3.1	1 000 000	Није примјењиво
Набавка (директно управљање) – уп. одјељак 4.3.3	2 500 000	Није примјењиво
Евалуација – уп. одјељак 5.2 Ревизија – уп. одјељак 5.3	биће обухваћен другом Одлуком	Није примјењиво
Комуникација и видљивост – уп. одјељак 6	биће обухваћен другом Одлуком	Није примјењиво
Непредвиђени трошкови	0	Није примјењиво
Укупно	3 500 000	

4.6. Организациона структура и одговорности

Главни корисник је Управа за индиректно опорезивање (УИО) Босне и Херцеговине.

За провођење сваког уговора успоставиће се Управни одбор.

Управни одбор(и), који се састоји од свих релевантних учесника укључених у одређену АД компоненту/исход (повезани резултати), успоставиће се на почетку провођења Акције.

Управни одбор(и) ће надгледати провођење активности у оквиру ове акције. Осим јавног наручиоца, Управни одбор(и) ће укључивати представнике главних учесника са свих нивоа власти у Босни и Херцеговини. Састав Управног(их) одбора ће осигурати равноправну заступљеност интереса свих кључних учесника наглашавајући дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

Као дио свог овлашћења провођења буџета и ради заштите финансијских интереса Уније, Комисија ће учествовати у горенаведеним структурама управљања успостављеним за управљање провођењем акције.

Улога Делегације ЕУ биће да осигура усклађеност пружене помоћи с Агендом ЕУ за БиХ.

4.7. Предуслови

Није примјењиво.

5. МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.1. Праћење и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове акције биће непрекидан процес и дио одговорности provedбеног партнера. У том циљу, provedбени партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења активности и израдити редовне извјештаје о напретку (најмање једном годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај ће пружити тачан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (Исходи и директни резултати) мјерених одговарајућим показатељима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за модалитет пројекта) и партнерову стратегију, политику или попис акционог плана реформе (за буџетску подршку). Комисија може предузети додатне надзорне посјете пројекту путем властитог особља и независних консултаната које је директно ангажовала Комисија за независне надзорне прегледе (или које је ангажовао одговорни агент с којим је Комисија уговорила провођење таквих прегледа).

Стога ће праћење провођења ове акције бити одговорност provedбеног партнера и оперативног руководиоца из ЕУ. Обје врсте интерног праћења морају се водити на укључив начин, укључујући кључне учеснике.

Различите одговорности за овај двоструки интерни надзор су сљедеће:

- Праћење од стране provedбених партнера имаће за циљ прикупљање и анализирање података за информисање о напретку према постизању планираних резултата како би се уносили процеси доношења одлука на нивоу управљања акцијом и извјештавало о коришћењу ресурса.
- Праћење од стране оперативних руководиоца из ЕУ имаће за циљ надопуну праћења provedбених партнера, посебно у кључним тренуцима акционог циклуса. Такође, имаће за циљ да осигурају добро праћење препорука екстерног праћења и да информишу руководство ЕУ. Ово праћење може имати различите облике (састанци с provedбеним партнерима, одбори за управљање акцијом, провјере на лицу мјеста, састанци с корисницима итд.), о чему се одлучује на основу конкретних потреба и расположивих ресурса.

Аранжмани за праћење учинка и резултата биће завршени када се усвоји Проведбена уредба ИПА III и када се потпише Оквирни споразум између Босне и Херцеговине и Европске комисије о аранжманима за провођење финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА III).

Поред тога, Акција би могла бити подвргнута спољном надзору у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Споразуму о финансирању. Спољњи надзор ће се проводити кроз праћење усмјерено на резултате (РОМ). То ће омогућити, према потреби и захтјеву, независну процјену текућег или накнадног извођења Акције.

5.2. Евалуација

С обзиром на то каква је природа акције, средњорочна и/или завршна евалуација неће се проводити за ову активност или њене компоненте.

У случају да евалуација није предвиђена за неке компоненте акције, Комисија може током провођења одлучити да предузме такву евалуацију из прописно оправданих разлога, било властитом одлуком или на иницијативу партнера.

Финансирање евалуације биће обухваћено другом Одлуком о финансирању.

5.3. Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или верификацију за један или више уговора или споразума.

Предвиђа се да ће се услуге ревизије финансирати према другој одлуци о финансирању.

6. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за ПАР), извођачи радова и корисници *twinning* грантова. Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, односно, у споразуме о финансирању, уговоре о набавци и *twinning* гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за Акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и

канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ треба да буду у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу наратива комуникације и главних порука.

7. ОДРЖИВОСТ

Акција ће произвести одрживе резултате будући да је осмишљена као подршка већ постојећој корисничкој институцији и структури које већ постоје, али захтијевају додатну помоћ у сложенем процесу усклађивања с *правном тековином* и најновијим међународним стандардима у подручју управљања јавним финансијама. Сви резултати повезани с овом акцијом повезани су с већ успостављеним структурама и процедурама на свим нивоима власти и резултоваће одрживим резултатима.

ДОДАТАК I.4

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину

Акциони документ за Програм европских интеграција

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акциони документ – Програм европских интеграција Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину			
OPSYS	ACT-61474; JAD.1045709			
Основни акт	Финансира се у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА III)			
Иницијатива Тим Европа (Team Europe)	Не			
Зона која има користи од акције	Босна и Херцеговина			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 2 - Добро управљање, усклађивање с <i>правном тековином</i> , доброкомшијски односи и стратешка комуникација Тематски приоритет 2: Административна способност и усклађивање с <i>правном тековином</i>			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Главни СДГ (само 1): СДГ 16. Мир, правда и јаке институције Други значајни циљеви одрживог развоја (до 9) и, гдје је прикладно, циљеви: СДГ 8. Достојанствен рад и економски раст; СДГ 3. Добро здравље и благостање; СДГ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати укључиву и одрживу индустријализацију и подстакнути иновације			
ДАЦ код(ови)	15110 – Политика јавног сектора и административни менаџмент 43010- Мултисекторска помоћ			
Главни канал испоруке	Билатерални			
Маркери (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☐	☒
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐

	Развој трговине	☐	☒	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа са инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Маркери РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против дезертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерни маркери	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	☒	☐	☐
	Дигитализација	☐	☒	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	„Ковид 19“	☒	☐	☐
ПОДАЦИ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020101.01 Укупни процијењени трошак: EUR 5 500 000 Укупни износ доприноса из буџета ЕУ: EUR 5 500 000			
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ				
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитет пројекта кроз Директно управљање и Индиректно управљање с повјереним субјектом			
Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Ова акција доприноси: Приоритети МА: „Зелени план“, „Дигитална транзиција“, „Иновациони план“, „Подршка приватном сектору“, „Заједничко регионално тржиште и економска интеграција“, „Управљање, владавина права, ПАР“ Предводници: „VIII Дигитална инфраструктура“, „IX Подршка конкурентности“			
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023.			

Крајњи датум за закључивање споразума о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, осим у случајевима наведеним у члану 114. став 2. Финансијске уредбе
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца након закључења Споразума о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању

1.2. Сажетак акције

Акција је осмишљена како би пружила подршку институцијама у Босни и Херцеговини (БиХ) на свим нивоима у погледу потреба које произлазе из процеса европских интеграција и у вези с коришћењем финансијске помоћи ЕУ. Надаље, Акција ће подржати побољшање привредног управљања, као и провођење социоекономских реформи у цијелој земљи препознатих у Програму економских реформи (ЕРП). Комплементарно другим ИПА акцијама, ова акција ће пружити флексибилну подршку за рјешавање специфичних и непредвидивих потреба власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима, идентификованих током процеса европских интеграција. Ова флексибилна подршка институцијама у Босни и Херцеговини има за циљ омогућити им да брзо одговоре на изазове и захтјеве процеса интеграције у Европску унију те да боље припреме и проведу ИПА програме/акције финансиране из Инструмента претприступне помоћи. Програм ће помагати у вези с провођењем Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), усклађивањем с правном тековином, припремом и провођењем акционих планова, Програмом економских реформи (ЕРП) и провођењем социоекономских реформи, као и у јачању институционалних капацитета за провођење ССП-а те апсорпцију и управљање претприступним фондовима. Такође ће допринијети рјешавању циљева одрживог развоја, посебно СДГ 16 (Мир, правда и јаке институције). Предвиђене су различите врсте подршке, као што су техничка помоћ и јачање капацитета институција у Босни и Херцеговини на различитим нивоима управљања, припрема студија, процјене, стратешки документи, приручници, обука, приједлози акција, тендерска документација, помоћ при оцјењивању понуда/позива за доставу приједлога, комуникационе активности, као и у пружању потенцијалног снабдијевања које подржава процесе интеграције у ЕУ, укључујући ограничену сигурност хране, ветеринарску и фитосанитарну контролу и лабораторијску опрему, за побољшање високог нивоа здравља животиња и биљака.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Садржај

Процес европских интеграција сложен је, динамичан и еволуирајући процес. Комплементарно другим ИПА активностима које су програмиране с временским оквиром, постоји потреба за флексибилним инструментом који би се бавио краткорочним развојем догађаја и пружао потребну помоћ и подршку изградњи капацитета властима у Босни и Херцеговини на различитим нивоима. Овај програм помоћи ће властима у Босни и Херцеговини на свим нивоима у вези с провођењем Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), усклађивањем с тековином ЕУ, припремама и провођењем акционих програма, као и са јачањем њихове институционалне способности за провођење и апсорпцију ССП-а, те управљањем претприступним фондовима.

У фебруару 2016. Босна и Херцеговина се пријавила за чланство у ЕУ, а у мају 2019. Комисија је усвојила мишљење о њеном чланству, заједно с пратећим аналитичким извјештајем¹, издвајајући 14 кључних приоритета које је потребно испунити да би земља могла отворити преговоре о приступу ЕУ. Надаље, Босна и Херцеговина је почела користити нови инструмент претприступне помоћи у периоду 2021–2027. (ИПА III) и требала би у потпуности имати користи од њега.

Акција, са својим подручјима подршке, директно доприноси цјелокупном циљу у Прозору 2 оквира програмирања ИПА III за промовисање доброг управљања, повећавајући усклађеност с вриједностима Уније и усклађеност с правилима, стандардима и праксама Уније у релевантним подручјима. Надаље, одговара специфичном циљу тематског приоритета 2 у погледу усклађивања политика и законодавства изражених у БиХ с политикама ЕУ и тековином ЕУ, изградње административних капацитета за потпуно и ефикасно провођење секторских политика и усвојеног законодавства и изградње способност Босне и Херцеговине да преузме обавезе чланства као и да слиједи Европски зелени план², што представља мапу пута за одрживу економију ЕУ, претварањем климатских и еколошких изазова у могућности у свим подручјима политике и чинећи транзицију праведном и укључивом за све. Коначно, повезана је и с Прозором 4, тематским приоритетом 3 – пољопривреда и рурални развој, признајући санитарне и фитосанитарне стандарде (СПС) као у инструменту за постепено усклађивање пољопривредног сектора с оним у ЕУ.

То се одражава и на стратешки одговор програма ИПА III за Босну и Херцеговину. Подржавајући интервенције у различитим подручјима, Акција ће такође дати допринос другим Прозорима у оквиру програма ИПА III и тематским приоритетима, у складу са садржајем интервенције.

Акција ће посебно допринијети Стратешком оквиру Репорте јавне управе у погледу осигурања да је јавна управа способна за предузимање задатака и реформи потребних у контексту процеса европских интеграција, укључујући усклађивање са Смјерницама за провођење Зелене агенде за Западни Балкан³. Акција ће, као таква, пружити подршку у односу на различите секторске стратегије које одговарају подручјима предузетих интервенција.

Програмски оквир ИПА III наглашава важност реформе јавне управе (ПАР), која је, заједно с владавином права и привредним развојем, основни стуб процеса проширења и основа за ефикасно провођење политика и законодавства ЕУ. Акција има за циљ подржати испуњавање обавеза из процеса европских интеграција, те је као таква у блиској вези с Тематским приоритетом 2 у оквиру Прозора 2 Програмског оквира ИПА III, гдје се наводи да је специфични циљ програма ИПА III у овом подручју ускладити политике и законодавство корисница с политикама ЕУ и *правном тековином* ЕУ, те изградити административну способност за потпуно и ефикасно провођење секторских политика и усвојеног законодавства, изграђујући способност корисница да преузму обавезе чланства. С обзиром на то да ће се подршка даље односити на различите секторе, Акција је релевантна и за друге оквире ИПА III и тематске приоритете, у складу са садржајем интервенције.

Стратегија за Западни Балкан (2018)⁴ потврђује изузетну важност реформе јавне управе (ПАР) за јачање управљања на свим нивоима и обавезује се на повећање техничке помоћи Комисије земљама Западног Балкана како би им помогла у усклађивању са законодавством ЕУ и осигурала њено ефикасно провођење у пракси. У **Саопштењу о политици проширења ЕУ из 2021.**⁵ надаље се наглашава потреба за фокусирањем на реформе у фундаменталним подручјима, укључујући реформе

---

¹COM (2019) 261 и SWD (2019) 222

²COM(2019) 640 финални

³SWD(2020) 223 финални

⁴COM(2018) 65 финални

⁵COM(2021) 644 финални

усмјерене на модернизацију и озелењавање заштићених подручја (као што су дигитализација/дематеријализација, повећање свијести и капацитета јавних службеника и доносилаца одлука, стварање погодног правног/институционалног оквира и дјеловања, развијање планова за повећање енергетске ефикасности у ПА) и наглашава да је Босна и Херцеговина у раној фази/има одређени степен припреме у погледу свог степена спремности и способности да преузме обавезе чланства у ЕУ.

Провођење Акције ће у потпуности узети у обзир **Мишљење Комисије о захтјеву за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ** и допринијети испуњењу кључних приоритета у њему. Даље ће подржати провођење препорука из извјештаја Комисије за **Босну и Херцеговину** за 2021. годину. У Извјештају се истиче да је земља у раној фази реформе јавне управе, позива се на усвајање националног програма за усвајање правне тековине (НПАА)/Програма за интеграцију у ЕУ (ПИ) и даје низ препорука у свим секторима за напредовање у контексту процеса европских интеграција.

Смјернице за провођење Европског зеленог плана наглашавају зеленију јавну управу која је способна да води модернизоване реформе које ће резултовати чишћом животном средином, приступачнијом енергијом, паметнијим превозом, новим радним мјестима и уопштено бољим квалитетом живота.

Акција ће, такође, допринијети провођењу Програма економских реформи (ЕРП) и накнадно различитим секторским стратегијама у складу са специфичним подржаним интервенцијама. Програм економских реформи у Босни и Херцеговини 2021–2023 (ЕРП БиХ) истиче потребу за повећањем ефикасности наплате пореза. Надаље, идентификује реформу јавних предузећа као начин побољшања економске ефикасности јавних предузећа, између осталог смањењем фискалног оптерећења, које многа од тих јавних предузећа тренутно приказују. Дигитализација јавних услуга и побољшање пословног окружења такође су међу најважнијим реформским напорима за период 2021–2023.

У Стратегији за Западни Балкан (2018) такође се наводи да је провођење социоекономских реформи и даље кључна за повећање улагања и јачање конкурентности на Западном Балкану. Стратегија помиње неколико подручја за дјеловање, укључујући успостављање регионалног привредног подручја како би се олакшала трговина унутар регије и чланство у Свјетској трговинској организацији као предуслов за приступање ЕУ, те стимулисање привредног раста и подстицање улагања у регији.

Процјена Комисије Програма економских реформи БиХ (2021–2023), издата у априлу 2021⁶, идентификује неколико структурних изазова, укључујући:

- превелика, нетранспарентна и неефикасна предузећа у државном власништву (СОЕ) која негативно утичу на макроекономске резултате, фискалну одрживост, резултате на тржишту рада и конкурентност;
- недовољно функционисање заједничког, интерног тржишта унутар земље, што негативно утиче на развој приватног сектора.

2.2. Анализа проблема

За процес европских интеграција у Босни и Херцеговини од кључне је важности постојање ефикасних капацитета за европске интеграције на свим релевантним нивоима власти, у складу с њиховим надлежностима, као и осигурање њихове ефикасне сарадње и координације. То се посебно односи на провођење ССП-а, развој и провођење Програма интеграције (тј. НПАА) и усклађивање с *правном тековином* ЕУ на досљедан начин у Босни и Херцеговини, што остају прилично изазовни задаци у контексту вишестепене управне структуре Босне и Херцеговине, како је истакнуто у оцјени СИГМА 2017. У случају питања специфичних за сектор, потреба за консултацијама и координацијом постаје

---

⁶SWD(2021) 91 финални

посебно наглашена, јер су надлежности, у складу с Уставом Босне и Херцеговине, у већини случајева подијељене или дијељене између секторских институција различитих управних нивоа. Будући да се власти на свим нивоима управљања у Босни и Херцеговини суочавају с изазовима у вези с усклађивањем с правном тековином ЕУ, институцијама у Босни и Херцеговини и релевантном особљу је у том погледу потребна помоћ у смислу осигуравања потребне подршке, стручности и изградње капацитета за извршавање задатака и испуњавање услова за чланство у ЕУ.

Власти на свим нивоима управљања у Босни и Херцеговини такође се суочавају с изазовима у вези с коришћењем програма ИПА, укључујући припрему и провођење активности/програма. Спремност акција зависи, између осталог, и о доступности квалитетне тендерске документације (нпр. пројектни задатак, техничке спецификације, трошковник итд.). Власти у Босни и Херцеговини немају довољно искуства у изради таквих докумената, а понекад је ниво техничких детаља толико специфичан и сложен да захтијева специјализовану експертизу. Стога је институцијама у Босни и Херцеговини и дотичном особљу у том смислу потребна помоћ стручњака који би олакшали тај процес и омогућили властима у Босни и Херцеговини на свим нивоима пренос знања и практичну обуку. Надаље, власти у Босни и Херцеговини требају бити у могућности да у потпуности искористе нови инструмент претприступне помоћи у оквиру вишегодишњег финансијског оквира у периоду 2021–2027. (ИПА III).

Како би се Босни и Херцеговини омогућило да у потпуности искористи програм ИПА III, помоћ Босни и Херцеговини потребно је пружити кроз подршку активностима и изградњи капацитета у погледу планирања, програмирања, провођења и јачања капацитета за координацију ових процеса. У контексту програма ИПА III подршка која се пружа у оквиру ове акције још је важнија с обзиром на повећани нагласак на техничкој зрелости интервенција.

Пред Босном и Херцеговином су и изазови везани уз провођење социоекономских реформи у складу с Програмом економских реформи. Надаље, акција ће подржати побољшање привредног управљања, као и провођење социоекономских реформи у цијелој земљи препознатих Програмом економских реформи (ЕРП).

У погледу секторског приступа у оквиру програма ИПА, Босни и Херцеговини још увијек недостају националне стратегије у важним секторима који представљају предуслов за коришћење средстава из програма ИПА II, те подршка у вези с анализом и припремом секторских и мултисекторских државних стратегија у складу са секторским приступом остаје од кључне важности. Осим тога, секторска буџетска подршка/уговор о секторској реформи као нови модалитет коришћења помоћи у оквиру програма ИПА новина је за Босну и Херцеговину и њене институције. Помоћ је такође потребна у вези с коришћењем ИПА програма за више земаља, посебно Инвестиционог оквира за Западни Балкан и других регионалних инструмената, као и у вези с релевантним макрорегионалним стратегијама ЕУ.

Идентификација главних учесника и одговарајућих институционалних и/или организационих питања (мандати, потенцијалне улоге и капацитети) који ће бити обухваћени пројектом

Институције из свих сектора и свих нивоа власти у Босни и Херцеговини могу имати користи од помоћи предвиђене овом акцијом. Надаље, слједећи су главни учесници процеса европских интеграција и коришћења програма ИПА у Босни и Херцеговини. Дирекција за европске интеграције (ДЕИ) је стручно тијело Савјета министара Босне и Херцеговине задужено за координацију активности у вези са захтјевима за процес европских интеграција и координацију помоћи ЕУ. Директор Дирекције обавља функцију националног ИПА координатора (НИПАЦ) и пружа сву потребну стручну и административну подршку за ову функцију. У Федерацији Босне и Херцеговине, Републици Српској и Брчко дистрикту Босне и Херцеговине постоје институције које координишу процес европских интеграција на овим нивоима власти. То укључује Канцеларију за европске интеграције Владе Федерације Босне и Херцеговине, Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске и Одјел за европске интеграције и међународну сарадњу Брчко дистрикта. Осим

тога, десет кантоналних влада у Федерацији Босне и Херцеговине именовало је координаторе за европске интеграције, а неке су успоставиле и посебне јединице задужене за европске интеграције. Што се тиче економског управљања у Босни и Херцеговини и процеса припреме ЕРП-а, заинтересоване стране заступају ЕРП координатори, и то Дирекција за економско планирање БиХ (ДЕП), те ентитетски координатори из Федералног завода за планирање развоја (ФИДП) и Министарства финансија Републике Српске (МФ РС). Надаље, други учесници и различите надлежне институције из администрације у Босни и Херцеговини имаће користи од ове акције, у оквиру активности које подржавају социоекономске реформе.

Акција треба пружити флексибилну и још неодређену подршку, у различитим секторима/подручјима интервенција како би се подржале власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима да адекватно одговоре на своје дужности и задатке у процесу интеграције у ЕУ. Уз рјешавање питања у оквиру Стратешког оквира за реформу јавне управе у вези с капацитетом јавне управе за провођење реформи у оквиру процеса европских интеграција, укључујући усклађивање са Зеленом агендом за Западни Балкан, Акција ће, као таква, пружити подршку у односу на различите секторске стратегије које одговарају подручјима предузетих интервенција. Акција ће пружити и флексибилну подршку у вези с провођењем Програма економске реформе и кроз циљане подржане интервенције за одговарајуће секторске стратегије.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

Општи циљ (*Утицај*) је допринијети свеукупном напретку Босне и Херцеговине у испуњавању захтјева за приступање Европској унији.

Специфични циљ (*Исход*) је идентификовати и бавити се специфичним и/или непредвидивим потребама у процесу европских интеграција БиХ, укључујући оне за провођење Програма економских реформи.

Основна логика интервенције за ову акцију је да ако су власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини у стању да пруже ефикасније и правовременије одговоре у вези с процесима ЕУ интеграција (*Резултат 1*) и ако су у стању да предузму социоекономске мјере на нивоу цијеле државе, подржане кроз Инструмент за социоекономску реформу (*Резултат 2*) и ако је успостављена и одржавана добра сарадња између релевантних учесника (*Претпоставка*), и корисници су додијелили одговарајуће техничке, финансијске и људске ресурсе (*Претпоставка*), те ако и даље постоји несметана комуникација и координација међу министарствима у подручју социоекономских реформи (*Претпоставка*), тада ће специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване у процесу европских интеграција Босне и Херцеговине бити адекватно ријешене, укључујући оне за провођење Програма економских реформи (*Исход*).

То ће бити могуће уз познавање природе овог инструмента/олакшице који пружа флексибилну подршку за рјешавање специфичних и непредвидивих потреба власти у Босни и Херцеговини на различитим нивоима, идентификованих у процесу европских интеграција. Ова флексибилна подршка институцијама у Босни и Херцеговини има за циљ да омогући им да брзо одговоре на изазове и захтјеве процеса интеграције у Европску унију те да боље припреме и проведу програме/активности ИПА финансиране из Инструмента претприступне помоћи.

Ова флексибилна подршка такође ће пружити помоћ разним мјерама и сегментима социоекономских реформи у цијелој земљи које произлазе из/у складу с ЕРП-ом, кроз техничку помоћ и друге интервенције (укључујући набавку софтвера и других потроштина) администрацијама у БиХ.

Уколико се специфичне и/или непредвидиве потребе идентификују и рјешавају током процеса европских интеграција БиХ, укључујући оне за провођење Програма економских реформи (*Исход*), и ако и даље постоје претпоставке у вези с политичком подршком институцијама у Босни и Херцеговини за учествовање у ЕУ интеграционим процесима и глобалној незнатној релативној рецидији, то ће допринијети укупном напретку Босне и Херцеговине у испуњавању услова за приступање Европској унији (*Утицај*).

3.2. Индикативне активности

Сљедећи списак је индикативан, али не и исцрпан, за врсте активности које се могу имплементирати на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини у оквиру **резултата 1**: Владиним тијелима на свим нивоима у БиХ омогућено је да дају ефикасније и правовременије одговоре на појаву приоритета интеграције у ЕУ:

- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у БиХ и припрема потребних докумената и анализа, уважавајући и аспект принципа родне равноправности, за подршку провођења ССП-а, усклађивању с *правном тековином* ЕУ и провођењу, укључујући Програм интеграције Босне и Херцеговине у ЕУ (ПИ/НПАА), те усклађеност са захтјевима за приступање ЕУ.
- Подршка хитним и/или непредвиђеним новонасталим приоритетним задацима повезаним с интеграцијом у ЕУ и приоритетима провођења ССП-а, кроз техничку помоћ и друге интервенције (укључујући софтвер и опрему за информационо-комуникациону технологију, те, на примјер, пружање потребних превода докумената у процесу усклађивања *правне тековине* ЕУ администрацијама на свим нивоима власти у БиХ.
- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини у стицању знања и практичној обуци о секторском приступу, његовом провођењу и припреми секторских програма за потребе вишегодишњег програмирања у оквиру програма ИПА.
- Пружање техничке помоћи администрацијама на свим нивоима власти у БиХ у стицању знања, увођењу и коришћењу секторске буџетске подршке/уговора о секторској реформи, укључујући припрему одговарајућих програмских докумената за коришћење секторске буџетске подршке/секторског реформског уговора.
- Подршка за хитне и непредвиђене приоритетне задатке администрацијама на свим нивоима власти у БиХ (нпр. студије, процјене штета и потреба за санацијом, припрема акција, мјере превенције против поплава и клизишта и других катастрофа, као и провођење интервенција за ублажавање посљедица и спречавање катастрофе у будућности) у случају природних катастрофа, обраћајући пажњу на специфичне потребе жена и мушкараца.
- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама у БиХ у изради приручника, радних процедура, описа послова, правилника и друге процедуралне документације за провођење приоритета ССП-а, коришћење претприступних инструмената, испуњавање захтјева за индиректно управљање помоћи ЕУ.
- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ у анализи, процјени и на доказима заснованој припреми секторских стратегија за цијелу државу, вишесекторских стратегија, стратешких програмских докумената, за усклађивање законодавства у БиХ с *правном тековином* ЕУ, провођењу ССП-а, провођењу смјерница заједничке политике привредног и финансијског дијалога на основу ЕРП-а, као и у подршци провођењу предвиђених социоекономских реформи те садашњем и будућем коришћењу претприступних фондова ЕУ, осигуравајући обраћање пажње на специфичне потребе жена и мушкараца.
- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ за изградњу капацитета на новом претприступном инструменту за период 2021–2027. и стицање знања за подизање апсорпционих капацитета.
- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама на свим нивоима власти у БиХ у изради студија (пред)изведивости и студија утицаја у вези с усклађеношћу Босне и Херцеговине са ССП-ом и у изради (пред)инвестиционих студија, студија процјене утицаја прописа, студије процјене утицаја на животну средину, пословних планова, студија тржишта, економске анализе и анализе трошкова и користи, процјене улагања, планова пројеката итд., за надоласећа улагања, осигуравајући да она укључују родну компоненту.
- Пружање техничке помоћи у успостављању и развоју методологије и појединачних (секторских) пројектних планова за инвестиционе пројекте и коришћење одговарајућих инструмената подршке за инвестиционе пројекте за релевантне институције на свим нивоима власти у БиХ.

- Подршка релевантним институцијама у БиХ на свим нивоима власти у припреми Акција за надоласеће финансирање из програма ИПА, посебно оних које захтијевају специјализовану експертизу, укључујући подршку процесу припреме Акције и сву потребну документацију Акције и прилоге програмским документима, осигуравајући и родну компоненту.
- Припрема тендерске и набавне документације за релевантне институције у БиХ (пројектни задатак, техничке спецификације, истраживање тржишта, предмјери радова, смјернице за грант шеме и друга пратећа документација за тендерску документацију) као и подршка оцјењивању понуда/позива за приједлоге, уз дужно разматрање родне компоненте.
- Подршка подизању свијести о ЕУ програмима (тренутним и будућим) и изградњи капацитета крајњих корисника за приступ средствима доступним у оквиру ЕУ програма и релевантних институција на свим нивоима власти у БиХ.
- Пружање техничке помоћи релевантним институцијама у БиХ за побољшање процеса и капацитета праћења, извјештавања и евалуације.
- Пружање активности изградње институција и обука институција на свим нивоима власти у БиХ релевантних за било коју од горенаведених активности и процес европских интеграција, узимајући у обзир специфичне потребе мушкараца и жена.
- Учествовање на састанцима, радионицама, студијским посјетама везаним уз европске интеграције.
- Пружање информација, комуникација и активности обуке и материјала у вези с ЕУ интеграцијама администрацијама на свим нивоима власти у БиХ.
- Оцјењивање ИПА акција/програма.
- Додатне посебне активности одговора повезане с „ковидом 19“ и/или друге непредвидиве активности одговора повезане с пандемијом.
- Улагања (радови и залихе) такође се могу подржати кроз ову активност, као што су ограничене залихе у погледу сигурности хране, ветеринарске и фитосанитарне услуге, као што су инспекторати и референтне/службене лабораторије.

Индикативне врсте активности које се могу имплементирати у оквиру **резултата 2** „Друштвено-економске мјере у цијелој земљи подржане кроз Инструмент за социоекономске реформе“ као саставни дио ове акције су: Пружање подршке различитим мјерама и сегментима социоекономских реформи у цијелој земљи, које произлазе из/у складу с Програмом економских реформи, кроз техничку помоћ (укључујући нпр. анализе, студије, документе који се односе на политике итд.) и друге интервенције (укључујући пружање софтвера и других потрепштина) администрацијама на свим нивоима у БиХ. Потенцијална подручја интервенције укључују подручја као што су опорезивање, банкарска и монетарна стабилност, пословно окружење, јавна предузећа, трговина итд. која доприносе побољшању економског управљања и конкурентности БиХ.

3.3. Интегрисање

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

Акција ће допринијети заштити животне средине у складу с потребама које утврде власти у Босни и Херцеговини и релевантним активностима Акције. Акција и активности које произлазе из Акције неће имати негативан утицај на животну средину нити ће угрозити животну средину, здравље и сигурност у будућности. Активности које произлазе из ове акције биће изведене на еколошки најприхватљивији могући начин.

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Према ОЕЦД-овим родним ДАЦ кодовима наведеним у одјелку 1.1, ова је радња означена као Г1. То подразумева да ће се значајна пажња посветити родном аспект унутар активности Акције, укључујући осигурање учествовања и жена и мушкараца, препознавање различитих потреба жена и мушкараца, осигурање користи за мушкарце и жене, осигурање родно осјетљивих података и родне

анализе. Уопштено, задржаће се родна перспектива осигуравајући да резултати Акције позитивно утичу и на родну равноправност. Тиме ће Акција дати допринос у складу са Стратегијом ЕУ за родну равноправност 2020–2025⁷, чији је циљ побољшати родно освијештену политику систематичним укључивањем родне перспективе у све фазе обликовања политика у свим подручјима политика ЕУ, осигуравајући да су жене и мушкарци, дјевојке а дјечаци, у свој својој различитости, једнаки. Акција ће такође допринијети Цендер акционом плану БиХ 2018–2022, као оквирном стратешком документу за укључивање стандарда равноправности полова у кључна подручја реформе.

Људска права

Дужна пажња ће се посветити и поштовању људских права и интеграцији принципа људских права у оквиру предузетих интервенција. Учествовање у Акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на пол, расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, доб или сексуалну оријентацију.

Демократија

Укључивање и учествовање цивилног друштва и недржавних учесника у процесу европских интеграција врло је важно, а сарадња између владиног и невладиног сектора кључна. Као саставни дио процеса приступања Европској унији, могућности за дијалог и сарадњу између цивилног друштва и недржавних учесника и учесника из јавног сектора даље ће се развијати кроз различите иницијативе у оквиру предложене Акције.

Смањење ризика од катастрофа

Одговарајућа пажња посветиће се одговору, ако буде потребно, на елементарне непогоде и друге непогоде, ако се догоде у периоду провођења Акције.

Остала разматрања

Побољшање јавне службе и ојачано добро управљање које ће се постићи овом акцијом биће од користи за мањине и рањиве групе. Објављивање и ширење информација помоћи ће оснаживању мањина и рањивих група за учествовање у предложеним активностима и позивима за доставу приједлога. Засновано на основним принципима промовисања једнакости и борбе против дискриминације, учествовање у Акцији биће загарантовано на основу једнаког приступа без обзира на расно или етничко поријекло, вјеру или увјерење, инвалидитет, доб или сексуалну оријентацију.

---

⁷СОМ(2020) 152 финални

3.4. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (висок/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
Планирање, процеси и системи	Недостатак сарадње између институција на различитим нивоима власти у БиХ.	С	В	Различите мјере ублажавања, укључујући политичку подршку Комисије и побољшани политички дијалог, биће предузете како би се уклонили ризици за успјешну провођење интервенција предузетих у оквиру Акције.
Људи и организација	Потпуна преданост и подршка доносилаца одлука укључених институција.	С	С	Политичка подршка Комисије и побољшани међуминистарски политички дијалог.

Научене лекције:

Као што се показало током рада Одбора и подбора за ССП, усклађивања с *правном тековином* ЕУ и других процеса европских интеграција, постоји потреба за јачањем капацитета свих институција потребних за предузимање послова повезаних с европским интеграцијама на различитим нивоима власти у својим секторима. Осим тога, потребно је одржавати ефикасну координацију између различитих нивоа власти у сврху европских интеграција.

Потреба за јачањем капацитета посебно је препозната у погледу ЕУ политика, усклађивања закона, координације ЕУ послова као и ЕУ фондова. Ранија техничка помоћ (ТА) показала је да развој капацитета, модела и механизма захтијева рад са ширим спектром институција прималаца и јавних службеника с различитих нивоа власти с обзиром да, у поређењу с другим претприступним корисницима, Босна и Херцеговина има специфичну административну структуру. Због већег броја учесника потребно је више времена за развој модела и капацитета. С обзиром на административну структуру у Босни и Херцеговини и одговарајућу подјелу надлежности, потребна је подршка институцијама на свим нивоима власти, и у свјетлу осигурања укупног и усклађеног напретка у усклађивању законодавства БиХ с *правном тековином* ЕУ.

Искуство с претходним Инструментом за припрему пројеката (ППФ)/Инструментом за општу техничку помоћ (ГТАФ)/Инструментом за интеграцију у ЕУ (ЕУИФ) показало је да је потражња за овом врстом помоћи увијек била врло велика и разнолика те да је ова врста помоћи посебно корисна за брзо реаговање на хитне и нове потребе. Изазови уочени у коришћењу ове врсте Инструмента били су кашњења или чак отказивања уговарања и провођења неколико мањих пројектних интервенција (нпр. припрема пројектног задатка за пројекат помоћи већег обима) због недостатка договора међу свим учесницима укљученим у осмишљавање интервенција. Такође, недостатак средстава на крају провођења неколико великих пројеката превладан је коришћењем Инструмента за финализацију ових пројеката. На основу научених лекција, одобрење намјераване интервенције од стране свих учесника којих се та радња тиче требало би бити предуслов испуњен прије него што се намјенски додијеле средства из ове ЕУИФ акције.

Ови закључци су поновљени у ојени помоћи ИПА-е у Другом привременом програму за земљу. Што се тиче извођења, ИПА пројекти били су дјелотворни и ефикасни, иако је било изазова у провођењу због рада извођача, спорих поступака набавке, испуњавања услова или кашњења у постизању

консензуса између свих учесника. Стога је власништво и преданост свих релевантних учесника било које интервенције и њена формализација императив прије почетка подршке у оквиру Пројекта. Поред тога, општа научена лекција која се односи на све секторе јесте та да се развој политике и законодавства мора заснивати на доказима, треба одредити трошкове и подлијегати одговарајућим интерним и екстерним консултацијама са учесницима у право вријеме законодавног процеса и процеса доношења политика. То је кључ у осигуравању примјене и провођења усвојених политика и законодавства. Стога ће акција осигурати досљедност с напорима хоризонталне реформе јавне управе.

3.5. Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати [максимално 10]	Показатељи [барем један показатељ по очекиваном резултату]	Полазне основе 2021.	Циљ [вриједности и године]	Извори података	Претпоставке
Утицај	Допринијети свеукупном напретку Босне и Херцеговине у испуњавању услова за приступање Европској унији.	Остварен напредак према испуњавању критеријума за приступање.	<ul style="list-style-type: none"> - 3 поглавља/ подручја у раној фази/одређени ниво припреме - 16 поглавља/ подручја на одређеном нивоу припреме - 1 поглавље/ подручје на одређеном нивоу припреме/средње припремљено - 2 поглавља/ подручја /средње припремљено 	<ul style="list-style-type: none"> - најмање 8 поглавља/подручја у раној фази/одређени ниво припреме - најмање 14 поглавља/подручја на одређеном нивоу припреме - најмање 3 поглавља/подручја на одређеном нивоу припреме / средње припремљено - најмање 4 поглавља/подручја средње припремљено 	Извјештаји Комисије о Босни и Херцеговини.	
Исход	Специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване и рјешаване у процесу европских интеграција БиХ, укључујући и оне за провођење Програма економских реформи.	<ul style="list-style-type: none"> - Учесталост захтјева које је ЕУД примио за помоћ ЕУИФ-а од власти у БиХ за рјешавање специфичних захтјева за интеграцију у ЕУ - Ниво описне оцјене у ЕРП оцјени од стране ЕК 	<ul style="list-style-type: none"> - До 5 захтјева примљених од стране ЕУД-а за ЕУИФ помоћ од власти у БиХ годишње; - Ограничено провођење смјерница политике које су заједнички усвојиле БиХ и ЕЦ у Економском и 	<ul style="list-style-type: none"> - Најмање 15 захтјева примљених од стране ЕУД-а за ЕУИФ помоћ од власти у БиХ годишње; - Појачано провођење смјерница политике које су заједнички усвојиле БиХ и ЕЦ у Економском и 	<ul style="list-style-type: none"> - Извјештаји Комисије за Босну и Херцеговину - Закључци састанака Одбора за праћење програма ИПА - Преглед Европске комисије и ЕРП процјене земаља 	<p>Политичка подршка институцијама у Босни и Херцеговини за учествовање у процесима ЕУ интеграција</p> <p>Нема значајне глобалне рецесије</p>

			финансијском дијалогу	финансијском дијалогу		
Резултат 1 повезан са Исходом	Владиним тијелима на свим нивоима у БиХ омогућено је ефикасније и правовременије реаговање на настале приоритете ЕУ интеграција.	Број резултата, као што су пројектни задаци, техничке спецификације, студије и други документи, као што су планови контроле и лабораторијске анализе проведене у сектору сигурности хране, ветеринарству и фитосанитарном сектору.	0	8	Извјештаји о праћењу/провођењу пројекта; Закључци састанака Надзорног одбора ИПА-е; Извјештаји о праћењу унутар ДЕИ-а; Поднесени и одобрени програмски документи/акциони документи; Тендерска документација; Извјештаји о акцији; Годишњи извјештаји ЕК за државу; Преглед ЕК и ЕРП процјене земаља.	Правовремено утврђивање приоритетних подручја за помоћ; Добра сарадња са свим релевантним учесницима успостављена и одржавана током провођења Акције; Одговарајући технички, финансијски и људски ресурси које су корисници додијелили провођењу Акције. Неометана међуминистарска комуникација и координација у подручју социоекономских реформи.
		- % покренутих и довршених тендерских поступака.	70% тендерских процедура покренут и завршен у складу с предвиђеним планом тендера.	85% тендерских процедура покренуто је и довршено у односу на предвиђени план тендерског поступка.		
		- % уговорених ИПА средстава.	Уговорено 70% ИПА средстава у односу на предвиђени план уговарања.	Уговорено 85% ИПА средстава у односу на предвиђени план уговарања.		
		- % исплаћених ИПА средстава.	Исплаћено 60% ИПА средстава у односу на предвиђено.	70% ИПА средстава исплаћено у односу на предвиђени план исплате.		
Резултат 2 повезан са Исходом	Друштвено-економске мјере у цијелој земљи подржане кроз Инструмент за социоекономску реформу.	Број резултата/интервенција релевантних за социоекономске мјере осигуране кроз Инструмент за социоекономску реформу.	0	Најмање 6		

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1 Споразум о финансирању

За провођење ове акције предвиђено је склапање споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2 Индикативни период провођења

Индикативни период провођења ове активности, током којег ће се проводити активности описане у одјелку 3.1 и реализовати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од датума ступања на снагу Споразума о финансирању. Продужења периода провођења могу се договорити с одговорним службеником Комисије за одобравање измјеном ове Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3 Методе провођења примјенљиве на пројектни модалитет

Комисија ће осигурати поштовање одговарајућих правила и поступака ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, према потреби, и усклађеност радње с рестриктивним мјерама ЕУ ⁸.

4.3.1 Директно управљање (набавка)

Активности које се односе на **Резултат 1**: Владином тијелима на свим нивоима у БиХ омогућено је да дају ефикасније и правовременије одговоре на настале приоритете ЕУ интеграција, испоручиваће се набавком кроз провођење неколико уговора о услугама, снабдијевању и раду **под директним управљањем** Делегације ЕУ у БиХ, узимајући у обзир специфичност Програма европских интеграција за пружање мултисекторске помоћи и специфичног одговора (непредиве активности).

4.3.2 Индиректно управљање с организацијом државе чланице и/или међународном организацијом

Активности које се односе на **Резултат 1** могу се **дјелимично** имплементирати у индиректном управљању са субјектом којем су повјерене, процијењеним у оквиру стубова или је тренутно у фази *ex ante* процјене укључујући и комплементарну процјену стуба.

Повјерени субјекат ће изабрати службе Комисије према следећим критеријумима:

- финансијски и оперативни капацитет апликанта; и
- технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката;
- велико искуство у вођењу великих и сложених програма или пројеката везаних за резултате,
- велико искуство у реализацији сличних пројеката,
- стручност у области преговора са ЕУ и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, БиХ и региону итд.

---

⁸www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

У случају да би било потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати други замијенски субјекат користећи исте горенаведене критеријуме избора. Ако се субјекат замијењује, одлука о његовој замијени мора бити образложена.

Активности у вези с **Резултатом 2:** Друштвено-економске мјере у цијелој земљи подржане кроз Инструмент за социоекономску реформу, проводиће се под индиректним управљањем с повјереним субјектом – Свјетском банком.

Свјетска банка (*WB*) је међународна организација која ради у свим важнијим областима развоја, пружајући широк спектар финансијских производа и техничке помоћи.

Свјетска банка има дуго и опсежно искуство у подршци друштвено-економским реформама у Босни и Херцеговини и ширем региону Западног Балкана. Између осталог, Свјетска банка је имплементирала пројекте у сљедећим областима релевантним за интервенцију (листа није искључива): друштвено-економске реформе у областима економског управљања; успостављање јединственог економског простора; побољшање пословног окружења; олакшавање трговине; ефикасност, ефективност и транспарентност јавног сектора; реформа финансијског сектора и монетарне политике; образовање, истраживање и развој и иновације; енергија и зелена транзиција; животна средина и климатске промјене; транспорт; социјална политика и запошљавање; дигитализација.

Предложени партнер за имплементацију има оперативне капацитете за управљање великим интервенцијама техничке помоћи, потребно знање и техничке капацитете за испуњавање активности, поштујући захтјеве ЕУ и примјењиве стандарде.

Свјетска банка је такође изградила јаке односе са локалним властима у БиХ, релевантне за провођење социоекономских реформи. Подржаће БиХ да оствари ефективно вођство и власништво над Акцијом и допринијеће развоју њених капацитета интензивном сарадњом с државним, ентитетским и институцијама нижег нивоа, одговорним за друштвено-економске реформе.

Посједује све потребне капацитете, односно људске ресурсе, доказане логистичке и управљачке капацитете, као и искуство, да прикупља податке, анализира их и извјештава о резултатима. Такође, може се ослонити на експертизу других организација у Групацији Свјетске банке, укључујући ИФЦ, која је такође била ангажована на имплементацији одређених друштвено-економских реформи. Свјетска банка је у претходном периоду рада у БиХ доказала своју неутралност и уопштено непристрасност.

4.3.3 Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција)

Имплементација под индиректним управљањем може се дјелимично користити као алтернативни модалитет за **Резултат 1** Акције у случају да се појаве ванредне околности изван контроле Комисије и не може се провести преферирани модалитет набавке.

Дио резултата 1 имплементиран у индиректном управљању, ако преговори са повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директно управљање у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјељку 4.3.3.

Исто тако, ако се преферирани модалитет имплементације под индиректним управљањем (**Резултат 2**) не може имплементирати због околности изван контроле Комисије, директно управљање се може користити као алтернативни модалитет: техничка помоћ/уговор о услугама.

4.4 Обим географске подобности за набавку и грантове

Географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла реализованих набавки како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима примјењиваће се, у складу са сљедећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи)).

4.5 Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe провођења – уп. одјељак 4.3		
Исход: Специфичне и/или непредвидиве потребе идентификоване и рјешаване у току процеса европских интеграција БиХ, укључујући и оне за имплементацију Програма економских реформи* које се састоје од	5 500 000	Није примјењиво
Набавка (директно управљање) – уп. с одјељком 4.3.1	Није примјењиво	
Резултат 1 Директно управљање (набавка) – уп. с одјељком 4.3.1 – укупни оквир	3 500 000	Није примјењиво
Резултат 2 Индиректно управљање код повјереног субјекта – Свјетске банке, уп. с одјељком 4.3.2	2 000 000	Није примјењиво
Евалуација – уп. с одјељком 5.2 Ревизија – уп. с одјељком 5.3	Биће обухваћен другом одлуком	Није примјењиво
Комуникација и видљивост	Биће обухваћен другом одлуком	Није примјењиво
Непредвиђене ситуације	0	Није примјењиво
Укупно	5 500 000	

* Због природе Програма европских интеграција није могуће прецизирати/процијенити број сваке врсте набавки (радови, робе, услуге) и других модалитета имплементације, као ни њихову природу.

4.6 Организациона структура и одговорности

Главни институционални учесници који ће бити укључени у провођење Акције, Исход 1 су:

- Дирекција за европске интеграције – ДЕИ;
- Ресорна министарства Савјета министара Босне и Херцеговине;
- Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу Републике Српске;
- Ресорна министарства Владе Републике Српске;

- Одјељење за европске интеграције и међународну сарадњу Брчко дистрикта;
- Ресорни одјели Владе Брчко дистрикта;
- Канцеларија за европске интеграције Владе Федерације Босне и Херцеговине и кантонални координатори и тијела за европске интеграције;
- ресорна министарства Федерације Босне и Херцеговине и кантона;

као и институције које су директни корисници који имају користи од активности финансираних из Исхода 1 Акције.

НИПАЦ ће захтјеве за помоћ ЕУИФ-а пренијети Делегацији ЕУ у Босни и Херцеговини како би били размотрени и коначно одобрени, будући да управљање ЕУ фондовима у Босни и Херцеговини функционише на начин директног управљања.

У већини уговора очекује се да ће се успоставити управни одбор чији ће чланови бити представници корисника са свих релевантних нивоа власти и чланови особља Делегације ЕУ.

Као дио свог прерогатива имплементације буџета и заштите финансијских интереса Уније, Комисија ће учествовати у горенаведеним структурама управљања које су успостављене за управљање провођењем акције.

Главни институционални учесници који ће бити укључени у имплементацију Резултата 2 који се односи на социоекономско управљање су: ДЕП, ентитетски ЕРП координатори из Федералног завода за планирање развоја (ФИДП), Министарство финансија Републике Српске (РС) као и све друге институције које су директни корисници који имају користи од активности финансираних у оквиру Резултата 2 Акције.

4.7. Предуслови

Није примјењиво.

5 МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.1 Праћење и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове акције биће непрекидан процес и дио одговорности provedбеног партнера. У том циљу, provedбени партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења активности и израдити редовне извјештаје о напретку (најмање једном годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај пружиће тачан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (Исходи и директни резултати) мјерених одговарајућим показатељима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за модалитет пројекта) и партнерову стратегију, политику или попис акционог плана реформе (за буџетску подршку). Комисија може предузети додатне надзорне посјете пројекту путем властитог особља и независних консултаната које је директно ангажовала Комисија за независне надзорне прегледе (или које је ангажовао одговорни агент с којим је Комисија уговорила провођење таквих прегледа).

Аранжмани за праћење учинка и резултата биће завршени у складу с Проведбеном уредбом ИПА III и након што буде потписан Оквирни споразум између Босне и Херцеговине и Европске комисије о аранжманима за провођење финансијске помоћи Уније Босни и Херцеговини у оквиру Инструмента претприступне помоћи (ИПА III). Ову акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у Босни и Херцеговини. Интерно праћење проводиће се путем састанака Управног одбора, редовних прегледа провођења од стране Делегације ЕУ, провјера на лицу мјеста, састанака с корисницима и консултантским предузећима/извођачима. Додатно, Пројекат би могао бити подвргнут спољном надзору у складу с правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Споразуму о финансирању. Спољњи надзор ће се проводити кроз праћење усмјерено на резултате (РОМ). То ће омогућити, према потреби и захтјеву, независну процјену текућег или накнадног извођења Акције.

5.2 Евалуација

С обзиром на то каква је природа активности, коначна евалуација ће се провести за ову акцију или подручја подршке путем независних консултаната које је ангажовала Комисија или путем партнера у провођењу.

Коначна евалуација ће се провести у сврху одговорности и учења, укључујући ревизију политике.

Комисија обавјештава provedбеног партнера најмање 3 мјесеца унапријед о датумима предвиђеним за евалуационе мисије. Европска комисија ће формирати Референтну групу састављену од представника главних учесника на нивоу ЕУ и на националном нивоу (представници владе, организација цивилног друштва итд.). Ако буде потребно, биће позвани и други донатори да се придруже. Проведбени партнер ће ефикасно и дјелотворно сарађивати са стручњацима за евалуацију, те им између осталог осигурати све потребне информације и документацију, као и приступ пројектним просторијама и активностима. Извјештаји о евалуацији подијелиће се са земљом партнером и другим кључним учесницима у складу с најбољом праксом ширења евалуације. Проведбени партнер и Комисија анализирају закључке и препоруке евалуација и, према потреби, у договору с партнерском земљом, заједно одлучују о даљњим радњама које треба предузети и свим потребним прилагођавањима, укључујући, ако је назначено, преусмјеравање пројекта. Услуге евалуације уговориће се другом одлуком.

Извјештаји о евалуацији подијелиће се са земљом партнером и другим кључним учесницима у складу с најбољом праксом ширења оцјене. Проведбени партнер и Комисија анализирају закључке и препоруке евалуација и, према потреби, у договору с партнерском земљом, заједно одлучују о даљњим радњама које треба предузети и свим потребним прилагођавањима, укључујући, ако је назначено, преусмјеравање пројекта.

5.3 Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе примјениве на уговоре склопљене за провођење ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независне ревизије или задатке провјере издатака за један или више уговора или споразума. Предвиђено је да се услуге ревизије могу финансирати другом одлуком.

6 КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, повјерени субјекти и извођачи. Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, у споразуме о финансирању, односно, у уговоре о набавци.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ треба да буду у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у погледу наратива комуникације и главних порука.

7 ОДРЖИВОСТ

Одрживост резултата ове акције постићи ће се кроз повећану ефикасност власти на свим нивоима управе како би се боље носила с процесом интеграција у ЕУ, провођењем потребних реформи, преношењем и провођењем *правне тековине* ЕУ као и ефикасним програмирањем и провођењем ИПА фондова који би припремили земљу за улазак у ЕУ.

Осим тога, висок ниво сталне оперијелености власти у Босни и Херцеговини за наставак процеса интеграција у ЕУ од највеће је важности за одрживост резултата ИПА помоћи у погледу приступања Босне и Херцеговине ЕУ.

Израда стратешких докумената или нових закона/измјена и допуна вршиће се поштујући законодавство у БиХ, посебно оно које регулише фискалне/регулаторне процјене учинака, јавне консултације, међуминистарску координацију. У правилу, пројекти би требали започети пружањем подршке корисницима анализом опција, процјеном регулаторног учинка, концептним документима итд. прије него што им се пружи подршка у изради закона/амандмана.

Сви писани процедурални приручници или смјернице израђени уз подршку ове акције биће довољно једноставни да их особље дотичне организације редовно ажурира и мијења без додатне спољње подршке. Ниједна развијена смјерница или процедура не смију бити у супротности с било којом законском одредбом земље.

Развој ИКТ-а ће поштовати стандарде интероперабилности у БиХ. У случајевима када такви стандарди недостају, релевантне консултације с надлежним институцијама за ИКТ на свим нивоима власти требају бити предуслов за расписивање било каквог тендера.

ДОДАТАК I.5

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину

Акциони документ за ЕУ за животну средину и климатске промјене

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акциони документ – ЕУ за животну средину и климатске промјене Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину			
OPSYS	ACT-61475; JAD.1045709			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Иницијатива Тим Европа (Team Europe)	Не			
Зона која има користи од акције	Акција ће се проводити у Босни и Херцеговини			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор III: Зелена агенда и одржива повезаност Тематски приоритет I: Животна средина и климатске промјене			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Циљ 13: Предузети хитне мјере за борбу против климатских промјена и њихових учинака			
ДАЦ код(ови)	41010 - Политика заштите животне средине и административно управљање			
Главни канал испоруке	Билатерални			
Маркери (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☒	☐	☐
	Помоћ животној средини	☐	☐	☒
	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☒	☐	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐

	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа са инвалидитетом	☒	☐	☐
	Исхрана	☒	☐	☐
	Маркери РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☐	☒	☐
	Борба против дезертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☐	☒	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☐	☐	☒
Интерни маркери	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	☒	☐	☐
	Дигитализација	☒	☐	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	„Ковид 19“	☒	☐	☐
ПОДАЦИ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020201 Укупни процијењени трошак: EUR 4 000 000 Укупни износ доприноса из буџета ЕУ: EUR 4 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ				
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитет пројекта Директно управљање путем: - Набавке			
Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Приоритет: Зелена агенда			
Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра 2023.			
Крајњи датум за закључивање споразума о	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, осим у случајевима наведеним у члану 114. став 2. Финансијске уредбе			

доприносу/делегирању, у, уговора о набавци и гранту	
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца након закључења Споразума о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању

1.2. Сажетак акције

Држава се придружила међународним напорима у борби против климатских промјена поставши страна Оквирне конвенције УН о климатским промјенама. Ова акција треба подржати Босну и Херцеговину у њеним напорима да предузме даље кораке за ублажавање и прилагођавање климатским промјенама. Израдом студије о ЕУ систему трговања емисијама у Босни и Херцеговини (ЕУ ЕТС), интервенција је у потпуности повезана са Зеленом агендом за Западни Балкан.

С друге стране, Босну и Херцеговину погађају обилне падавине које узрокују велике поплаве и високе температуре које узрокују дуготрајне суше. Климатске промјене једнако негативно утичу на водне ресурсе. Акција предвиђа анализу водног биланса водотока у БиХ, израду процјене ризика од суше и мапирање, те истраживање различитих сценарија поплава. Осим тога, активности отпорности на климатске промјене повезане с јачањем управљања ризицима од поплава су планиране и повезане с успоставом система за предвиђање поплава и раног упозоравања на ријечним сливовима и с провођењем метода смањења ризика од поплава и прилагођавања климатским промјенама заснованих на екосистему, те са повећањем управљања имовином под ризиком од поплава. Дакле, интервенције предвиђене у оквиру побољшања планирања прилагођавања климатским промјенама и одговора на њих, такође придоносе провођењу Зелене агенде, која наводи да је због притисака у вези с количином воде, као и због суша последњих година, важно осигурати доступност воде и отпорност на дуги рок.

Економски и инвестициони план,¹ потврђује важност постизања климатске неутралности до 2050. и потребу земаља Западног Балкана да појачају своје напоре у том погледу, што такође подразумијева смањење емисија плина са ефектом стаклене баште, а ЕУ ЕТС студија и препоруке унутар ње, могле би допринијети мјерама ублажавања будућих климатских промјена у земљи. Акција је у складу с програмским оквиром ИПА III за животну средину и климатске промјене, јер предлаже законодавне и мјере ублажавања с циљем побољшања климатске политике у БиХ и доприноса провођењу Париског споразума. Акција подржава општи циљ Прозора 3 усмјереног на јачање заштите животне средине, допринос ублажавању, повећању отпорности на климатске промјене, убрзавању помака према привреди с ниским учешћем угљеника. Такође, доприноси специфичном циљу програма ИПА III, односно, побољшању квалитета животне средине и доприноса акцијама и политикама против климатских промјена како би се убрзао прелазак на привреду с ниским учешћем угљеника. Подршка која ће бити пружена допринијеће и створити синергије с приоритетима Зелене агенде за Западни Балкан.

Акција је у складу са СДГ 13, који препоручује предузимање хитних мјера за борбу против климатских промјена и њихових учинака.

¹ <https://www.wbif.eu/eip>

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контекст

Босна и Херцеговина (БиХ) је рањива на климатске промјене због свог географског положаја, као и због ограниченог капацитета прилагођавања климатским промјенама. Земља је изложена честим поплавама, сушама и опадању водостаја ријека, посебно током лjeta. У БиХ је шест од десет посљедњих година било врло сушно до екстремно сушно, а пет година обиљежено је екстремним поплавама. Два најважнија догађаја која су се догодила претходних година су суша током 2012. и поплаве током 2014. Због ризика од поплава и суша, водопривреда и пољопривреда сnose највише негативних утицаја климатских промјена.

Двије епизоде показале су потребу за ефикасним системом предвиђања поплава и раног упозоравања на нивоу цијеле земље који би служио бољој приправности и доношењу хитних одлука. Остварен је значајан напредак у успостави система за прогнозу поплава у БиХ. Хидролошки модели прогнозе у реалном времену већ су развијени или су у процесу развоја за ријеке Саву, Врбас, Босну, Дрину и Унско-сански слив. БиХ је од октобра 2018. године укључена у заједнички систем прогнозе и упозоравања на поплаве у сливу ријеке Саве. У току је провођење Акционог плана за заштиту од поплава и управљање ријекама у Босни и Херцеговини за период 2014–2021. Довршено је мапирање опасности и ризика од поплава за цијелу земљу. Тренутно је у изради План управљања ризицима од поплава за БиХ, као и Планови заштите од ерозије за Федерацију Босне и Херцеговине и Брчко дистрикт. План ерозије за Републику Српску је већ припремљен.

Предвиђене промјене у количини падавина и расподјели (просторној и сезонској), у комбинацији с повећањем температуре и стопа испаравања, вјероватно ће узроковати екстремније догађаје (поплаве и суше) и довести до несташице воде током лjetних мјесеци, нарочито у подручја Средоземља и Херцеговине (најтеже ће бити у подручјима кречњачког крша). Приступи прилагођавању климатским промјенама тренутно су ограничени због недостатка поузданих података. Потребна је инфраструктура за заштиту од поплава и складиштење воде, као и механизми за боље управљање водоснабдијевањем и дистрибуцијом.

Потребно је побољшати ниво знања о климатским промјенама у БиХ, будући да јавност, пословна заједница и особље јавних служби у релевантним институцијама попут министарстава или јавних завода или предузећа, имају ограничене информације о утицајима климатских промјена.

ИПА III ПРОГРАМСКИ ОКВИР И СТРАТЕШКИ ОДГОВОР

Програмски оквир ИПА III препознаје потребу за подршком политикама климатских промјена у складу са захтјевима ЕУ, те активностима усмјереним на прилагођавање климатским промјенама (и у мањој мјери ублажавања), предвиђених Акцијом. У оквиру програма ИПА III подстиче се укључивање акција повезаних с климом и животном средином у друге секторе као што су енергија, саобраћај и пољопривреда, како би се допринијело визији ЕУ у политици климатских промјена. Ова акција је, такође, у складу са Стратешким одговором који има за циљ предузимање активности у подручју ублажавања и прилагођавања климатским промјенама. Овакве активности усмјерене су на развој бх. друштва које ће бити отпорно на климатске промјене и заснивати се на нискоугљеничној економији.

ЗЕЛЕНИ ПЛАН И ЗЕЛЕНА АГЕНДА ЕУ

Акција се односи на мјере прилагођавања утврђивањем утицаја климатских промјена на водна тијела и процјеном ризика од суше у БиХ, чиме се подржава изградња отпорности, превенција и спремност.

Једнако томе, Акција је у складу са *Смјерницама за провођење Зелене агенде на Западном Балкану*, будући да Смјернице предвиђају подршку у провођењу дугорочних стратегија прилагођавања клими за повећање отпорности, посебно кроз заштиту улагања и увођење ЕУ система трговања емисијама (ЕТС) на Западном Балкану. Поред тога, израда студије о могућностима и утицајима ЕУ ЕТС-а на БиХ је у складу с једном од иницијатива Зелене агенде која подржава рано укључивање Западног Балкана у ЕУ Шему трговања емисијама. Такође, хидролошка анализа и анализа ризика од суше те

интервенције усмјерене на јачање отпорности на ризик од поплава у складу су са запажањем Смјерница да постоји потреба за помоћ у прилагођавању могућим посљедицама климатских промјена.

ПОЛИТИКЕ И СТРАТЕГИЈЕ БИХ

Стратегија апроксимације у области заштите животне средине Босне и Херцеговине, усвојена 2017. године, такође идентификује кључне директиве ЕУ у вези са заштитом климе, које треба транспоновати и потребне институционалне захтјеве за прилагођавање које треба провести. Међутим, ова стратегија још није у провођењу будући да се чека договор о интегрисаном Акционом плану за БиХ за праћење њеног провођења.

У току је ревизија *Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја Босне и Херцеговине 2013–2025*. Приоритет за БиХ је јачање институционалних и стручних капацитета за развој и провођење климатске политике, праћење емисија плина са ефектом стаклене баште, те планирање, провођење, праћење, извјештавање и верификација мјера ублажавања. Нова Стратегија прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја Босне и Херцеговине 2020–2030. је у фази финализације. Предвиђена Акција је у складу с обје стратегије, будући да интервенције Акције требају подржати припрему стратешког оквира за процјену ризика од суше и поплава и подизање свијести свих релевантних учесника. Сектори водопривреде и пољопривреде идентификовани су као приоритетни сектори за активности прилагођавања климатским промјенама у обје Стратегије.

Акција је у складу с *Трећим националним саопштењем*, које је БиХ поднијела у складу с Оквирном конвенцијом Уједињених народа о климатским промјенама (УНФЦЦЦ), будући да се у саопштењу спомиње потреба заштите од поплава те изградња и довршетак сложених хидромелиорационих система, као и приступ просторном планирању заснован на питању слива. БиХ је такође доставила Други двогодишњи ажурирани извјештај о емисијама плина са ефектом стаклене баште (као додатак Саопштењу) за енергетику, транспорт и индустријске процесе.²

Акција је, с мјерама за ублажавање климатских промјена, такође у складу са *Саопштењем Комисије из 2021. године* о политици проширења ЕУ у којој се наводи да БиХ мора значајно појачати своје напоре у подручју климатских промјена.

КОМПЛЕМЕНТАРНОСТ С ДРУГИМ ДОНАТОРИМА

Пројекат Развојног програма Уједињених нација (УНДП) који је у поступку провођења је *Унаприједити процес Националног плана прилагођавања за средњорочно планирање улагања у климатски осјетљиве секторе у Босни и Херцеговини* који идентификује потребне ресурсе и поставља рокове за провођење политика везаних уз климатске промјене и стратегије.

Пројекат Глобалног фонда за животну средину (ГЕФ): *Четврто национално саопштење и Треће двогодишње ажурирано саопштење према УНФЦЦЦ-у* проводи УНДП. Саопштењем ће се ажурирати и ојачати информације које се односе на националне околности и институционалне аранжмане, ограничења и недостатке, национални инвентар плина са ефектом стаклене баште, осјетљивост на климатске промјене и кораке предузете за прилагођавање климатским промјенама, радње ублажавања и домаћи систем праћења, извјештавања и верификације те информације о јавној свијести, образовању, обукама, системском истраживању и посматрању те преносу технологије. УНДП је помогао у ажурирању Национално утврђених доприноса БиХ (НДЦ) 2020–2030 и укључен је у припрему НДЦ Мапе пута с Акционим планом. Такође је помогао у припреми нове Стратегије прилагођавања климатским промјенама и нискоемисионог развоја БиХ 2020–2030. (у току).

Направљена је надоградња Процјене технолошких потреба (ТНА) у складу с методологијом Програма Уједињених нација за животну средину (УНЕП). Извјештај ТНА истакао је главне технологије прилагођавања у секторима воде и пољопривреде релевантне за БиХ, које су дале

---

² Треће национално саопштење и други двогодишњи ажурирани извјештај о емисијама плина са ефектом стаклене баште Босне и Херцеговине (према УНФЦЦЦ-у, јулу 2016)

приоритет коришћењу вишекритеријумских анализа и заснивале се на рањивости на климатске промјене и доприносу технологије развоју земље.

UN Women BiH израђује „Основну студију финансирања рода и климе: *Преглед кључних именулаца, политика и програмских опција*“, која ће такође укључивати постепену изградњу капацитета с релевантним учесницима (планирано за период јули – децембар 2021).

УНИЦЕФ има текуће и планиране интервенције усмјерене на институционализацију модела мјешовитог учења и дигиталног учења у БиХ.

2.2. Анализа проблема

ПОДРУЧЈЕ ПОДРШКЕ: ПРИЛАГОЂАВАЊЕ КЛИМАТСКИМ ПРОМЈЕНАМА И ЊИХОВО УБЛАЖАВАЊЕ

- Кратка анализа проблема:

МЕХАНИЗАМ ЕУ система трговања емисијама (ЕТС)

ЕУ ЕТС је механизам који је од интереса за БиХ због својих економских и еколошких користи. Прије преузимања обавеза према ЕУ ЕТС-у (редовно извјештавање предузећа о емисијама и провјера од стране надлежних тијела, издавање дозвола за емисије, те израда националног плана расподеле и сл.) потребно је изградити студију о могућностима и учинцима увођења ЕУ ЕТС у БиХ, како би власти и емитери били на одговарајући начин припремљени.

УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ ОД ПОПЛАВА И СУША

Предвиђене промјене падавина и температуре ваздуха негативно ће утицати на постојећи водопривредни систем у БиХ. Нажалост, изостала је процјена утицаја климатских промјена на ове системе, па није могуће адекватно планирање и прилагођавање. Степен управљања имовином ризика од поплава у БиХ је незадовољавајући. Очигледан је недостатак инвентара, регулаторне контроле, процјене нивоа учинка, финансирања и управљања имовином.

Упркос значајним побољшањима у систему предвиђања поплава, лоша метеоролошка прогноза и недовољан хидролошки надзор негативно утичу на квалитет и поузданост раног упозоравања и планирања приправности. Постојећи систем предвиђања и раног упозоравања на поплаве треба побољшати, укључујући проширење праћења метеоролошких података, проширење хидролошког праћења на кључне притоке главних ријека и нивое подземних вода, посебно у сливу Јадранског мора (Неретва и Требишњица), надоградњу прикупљања и размјене података мреже, те надоградњу система комуницирања ризика и координације између пружалаца упозорења и корисника. Како би се побољшали механизми сарадње и комуникације у вези с ризицима, потребно је развити интегрисану архитектуру за систем предвиђања и упозоравања на поплаве, укључујући улоге и одговорности особља, помоћних агенција и учесника; захтјеви за информацијама и подацима повезани с пружаоцима; комуникациони захтјеви; и имплементација прототипа система за подршку одлучивању на националном нивоу и нивоу заједнице. За државу би било врло корисно развити оперативне смјернице за мјере заштите од поплава засноване на природи које ће усмјеравати доносиоце одлука према примјени рјешења заснованих на природи и разумјети њихове трошкове, користи и ефикасност.

- Опис главних учесника:

Надлежност за послове климатских промјена на нивоу државе подијељена је између државних и ентитетских институција, и то Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Министарства екологије и туризма ФБиХ и Одјела за просторно планирање и имовинско-правне послове Брчко дистрикта БиХ.

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ надлежно је за обављање послова и одговорности из надлежности БиХ који се односе на дефинисање политике, основних принципа, координацију активности и усклађивање планова ентитетских власти и институција на међународном нивоу у пољопривреди, енергетици, животној средини, развоју и коришћењу природних ресурса и туризму.

Постоје ресорна министарства у ентитетима и Брчко дистрикту БиХ те на кантоналном нивоу, која имају надлежност за енергетику, просторно планирање, животну средину, водопривреду, као и регулаторне комисије, фондове за животну средину и енергетску ефикасност итд.

Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске је контактна тачка УНФЦЦЦ-а за Босну и Херцеговину. Контактна тачка има значајну улогу у припреми националних саопштења и пројектних приједлога, координацији припреме Извјештаја и њиховом подношењу Секретаријату УНФЦЦЦ-а, контактирању међународних финансијских институција као што су *Green Climate Fund*, *GEF* итд.

За израду извјештаја о инвентару плина с ефектом стаклене баште задужени су ентитетски хидрометеоролошки заводи. Слиједом потребе за извјештавањем о климатским промјенама, Агенција за статистику Босне и Херцеговине је у оквиру Статистике околиша 2015. године, у сарадњи с метеоролошким и хидролошким службама бх. ентитета (ФБиХ и РС), започела с објавом Саопштења о климатским промјенама.

Именовано национално тијело за провођење Пројеката протокола о механизму чистог развоја основано је 2010. године, с главним задатком процјене потенцијалних пројеката Механизма чистог развоја како би се утврдило хоће ли допринијети постизању његових циљева одрживог развоја. У МСТЕО БиХ постоји Извршни одбор ДНА и његов Технички секретаријат, уз секретаријате ентитета, Секретаријат Брчко дистрикта и Стручни савјет секретаријата ентитета и Брчко дистрикта. Ово тијело као службено именовано координационо тијело требало би преузети улогу праћења и надзора активности повезаних са смањењем емисија у средњорочном и дугорочном периоду, како је предвиђено документом о националним утврђеним доприносима.

2.3. Додатна подручја оцјењивања

Није примјениво.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

Општи циљ (утицај) ове акције је смањење рањивости и повећање способност прилагођавања Босне и Херцеговине да одговори на утицаје климатских промјена.

Специфични циљ(еви) (исходи) ове акције су:

1. Олакшано увођење ЕУ система трговања емисијама (ЕТС) у БиХ 2. Побољшано планирање прилагођавања климатским промјенама и одговор на њих.

Резултати који ће се остварити овом акцијом доприносе одговарајућим специфичним циљевима (исходима):

Резултат 1.1 Израђена студија о могућностима и учинцима увођења ЕУ система трговања емисијама у БиХ, допринос *Исходу 1*.

Резултат 2.1 Дјелотворан одговор на утицај климатских промјена на водне ресурсе у БиХ је развијен и
Резултат 2.2 Ојачано управљање ризиком од поплава отпорност на утицај климе - допринос *Исходу 2*.

3.2. Индикативне активности

Исход 1: Олакшано увођење ЕУ система трговања емисијама (ЕТС) у БиХ

Резултат 1.1 - Израђена Студија о могућностима и утицајима увођења ЕУ система трговања емисијама у БиХ

Активност 1.1.1 - Израда студије о могућностима и утицајима увођења ЕУ система трговања емисијама у БиХ

Исход 2: Побољшано планирање прилагођавања климатским промјенама и одговор на њих

Резултат 2.1 – Развијен ефикасан одговор на утицај климатских промјена на водне ресурсе у БиХ

Активност 2.1.1 – Анализирати (хидролошки) водни биланс и климатски тренд водотока у БиХ

Активност 2.1.2 – Припремити процјену ризика од суше и мапирање

Активност 2.1.3 – Истражити различите сценарије ослобађања од поплава

То ће се учинити једноставном нумеричком анализом и приједлогом провођења стратешких структурних и неструктурних мјера за смањење ризика од поплава за хидроелектране.

Резултат 2.2 – Ојачано управљање ризиком од поплава отпорно на утицај климе

Активност 2.2.1 – Успостава система за прогнозу и рано упозоравање на поплаве у сливовима ријека Неретве и Требишњице

Активност 2.2.2 – Провести нове методе смањења ризика од поплава и прилагођавања климатским промјенама које се заснивају на екосистему (такође узимајући у обзир приступ „Поново изграђено боље“).

Активност 2.2.3 – Повећати управљање имовином ризика од поплава (укључујући разматрање иновативних рјешења, нпр. с циљем стварања/побољшања подручја за слободни проток воде).

Горенаведене активности (посебно у вези с активношћу 2.2.2) морају узети у обзир даљње усмјеравање заштите животне средине и биоразноликости у провеођењу активности управљања ризицима од поплава отпорног на утицај климе (нпр. узимајући у обзир приступ „Поново изграђено боље“ као и рјешења заснована на природи и зелену инфраструктуру). Забринутост за биоразноликост треба узети у обзир при развијању оперативних поступака за рад акумулације хидроелектрана за ублажавање поплава. Горенаведене активности биће у складу с ЕУ Директивом о поплавама.

3.3. Интегрисање

Опасности повезане с климом уочене у БиХ показале су акутну рањивост социјално угрожених група, укључујући Роме, жене и дјецу, старије особе и особе с инвалидитетом, узроковану негативним утицајем климатских промјена на њихов живот, здравље, смањење приноса усјева и уништавање домова.

Ова ће акција, са својим интервенцијама на прилагођавање климатским промјенама и у извјесној мјери њихово ублажавање, донијети користи за цијело становништво и неће бити дискриминације по било којој основи. Мјере које се односе на ефикасан одговор на утицај климатских промјена на водне ресурсе у БиХ и боље управљање ризицима од поплава усмјерене су на смањење ризика од катастрофа у подручјима подложним поплавама и сушама у земљи.

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

Ова се акција бави животном средином и климатским промјенама будући да су прилагођавање климатским промјенама (и у извјесној мјери ублажавање) њени циљеви. Мора узети у обзир даљње укључивање заштите биодиверзитета у провођењу активности управљања ризицима од поплава отпорног на утицај климе (нпр. узимајући у обзир приступ „Поново изграђено боље“, као и рјешења заснована на природи и зелену инфраструктуру).

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Према ОЕЦД-овим родним ДАЦ кодовима наведеним у одјелку 1.1, ова је акција означена као Г1. То подразумева да ће се у осмишљавању и провођењу Акције у потпуности узети у обзир родна анализа

и равноправно учествовање полова те да ће женске организације бити укључене као један од покретача промјена.

У складу са Стратегијом ЕУ о равноправности полова 2020–2025³, родна димензија може имати кључну улогу у искоришћавању пуног потенцијала зелених политика које се баве климатским промјенама и чистом транзицијом. У ту сврху, Акција је интегрисала родну перспективу у неколико својих кључних активности с циљем повећања капацитета за родну анализу у будућем креирању политика у сектору животне средине. Укључивањем женских организација у провођење Акције рјешавање се проблем традиционалне недовољне укључености жена и женских организација као активних носилаца иновативних одговора на изазове животне средине.

Једно од 15 подручја првог Џендер акционог плана (2006–2011) било је „Равноправност полова и одржива животна средина“. Међутим, током планирања сљедећа два Џендер акциона плана (2013–2017. и 2018–2022) идентификована су приоритетна подручја, а питања интеграције родне перспективе у политике заштите животне средине укључена су као међусекторска подручја.

Људска права

Акција и активности ублажавања и прилагођавања климатским промјенама примјерене су ситуацији у земљи, недискриминишуће за њезине грађане и у складу с принципима људских права како би се осигурао здрава животна средина и пратећа права која су под ризиком од климатских промјена као што су право на живот, воду и храну. Акције и активности које се финансирају проводиће се уз поштовање принципа спречавања свих облика дискриминације и промовисања равноправности полова.

Смањење ризика од катастрофа

Ова акција дјелимично доприноси смањењу ризика од катастрофа, кроз интервенције које су повезане с проценом ризика од суше и мапирањем, као и предвиђањем поплава, смањењем ризика од поплава, управљањем имовином изложеном ризику од поплава и разним сценаријима рјешавања питања поплава. Предвиђене интервенције допринијеле би смањењу ризика од поплава и суша, али и бољој приправности у суочавању с елементарним непогодама, када се догоде.

3.4. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјерова тноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (висок/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
3 - људи и организација	Ризик 1 Недостатак снажног власништва у сектору животне средине од стране кључних одговорних институција због подијељених надлежности и недостатка ефикасне координације.	С	С	Укључити све релевантне учеснике у провођење пројекта. Укључити све релевантне учеснике у активности изградње капацитета и обуке предвиђене овом акцијом.
3 - људи и организација	Ризик 2 Неадекватан ангажман нижих управних нивоа – кантона и локалних заједница.	М	М	Локалне заједнице свјесне су проблема узрокованих негативним утицајем климатских промјена те су укључене у провођење

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

				мјера прилагођавања и ублажавања. Укључити све релевантне учеснике у активности изградње капацитета предвиђене овом акцијом.
3 - људи и организација	Ризик 3 Преданост надлежних институција да осигурају одрживост резултата пројекта.	С	С	Повећати и унаприједити разумијевање и капацитете надлежних институција (сви нивои власти – државне и ентитетске институције, кантони, локалне заједнице) њиховим укључивањем у активности изградње капацитета предвиђене овом акцијом.
3 - људи и организација	Ризик 4 Недостатак релевантних женских организација, довољно стручних и информисаних о питањима заштите животне средине.	М	М	Активности рада на терену и едукација цивилног друштва и јавности, информисање о кључној вези између родне перспективе и животне средине.

3.5. Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати	Показатељи	Полазне основе 2020.	Циљ 2026.	Извори података	Претпоставке
Утицај	Смањити рањивост и повећати способност прилагођавања Босне и Херцеговине да одговори на утицаје климатских промјена	Напредак у приправности и одговору на утицаје климатских промјена	Рана фаза	Неки/добар напредак	Извјештаји Комисије о Босни и Херцеговини	
Исход 1	Олакшано увођење ЕУ система трговања емисијама (ЕТС) у БиХ	Ниво усклађености с правном тековином ЕУ о клими	Нема напретка	Ограничени напредак	Национална саопштења и двогодишњи извјештаји према УНФЦЦЦ-у Извјештаји Комисије о Босни и Херцеговини	БиХ је посвећена испуњавању обавеза које произлазе из УНФЦЦЦ-а и Париског споразума Главне институције одговорне за питања климатских промјена подржавају процес интеграције у ЕУ
Резултат 1 повезан с исходом 1	Израђена је Студија о могућностима и утицајима увођења ЕУ система трговања емисијама у БиХ	Број студија о могућностима и утицајима увођења ЕУ система трговања емисијама у БиХ	0	1		
Исход 2	Побољшано планирање прилагођавања климатским промјенама и одговор на њих	Ниво побољшања мјера прилагођавања климатским промјенама	Рана фаза	Неки напредак	Национална саопштења и двогодишњи извјештаји према УНФЦЦЦ-у	Добра сарадња и координација међу кључним учесницима
Резултат 1 повезан с исходом 2	Развијен ефикасан одговор на утицај климатских	Број студија водног биланса на нивоима ријечних сливова	0	4		

	промјена на водне ресурсе у БиХ	Број процјена и мапа ризика од суше			Извјештаји о акцији	Проактивно укључивање свих учесника укључених у провођење Пројекта.
Резултат 2 повезан с исходом 2	Отпорност на климатске промјене - ојачано управљање ризиком од поплава	Ниво развоја климатске отпорности управљања ризицима од поплава	Непостојећи	Развијен	Извјештаји агенција за воде у БиХ	
		Број стандардних оперативних поступака за рад хидроенергетских акумулација за ублажавање поплава	Непостојећи	Основан		
		Систем за прогнозу поплава и рано упозоравање у сливу Јадранског мора	Непостојећи	Основан		
		Број смјерница за пројектовање и провођење природних мјера заштите од поплава	0	1		
		Број мултисекторских стратегија управљања ризиком заснованих на природи	0	1		
		Број обучених стручњака	Непостојећи	200		
		Степен развијеност базе података о имовини и књиговодствене евиденције		Потпуно развијен		

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

У циљу реализације ове акције предвиђено је закључивање споразума о финансирању са Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период имплементације

Индикативни период имплементације ове акције, током којег ће се проводити активности описане у одјелу 3.1 и имплементирати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од дана ступања на снагу Споразума о финансирању.

Продужење периода имплементације може договорити службеник Комисије надлежан за одобравање, измјеном ове Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Методе провођења примјенљиве на пројектни модалитет

Комисија ће осигурати да се поштују одговарајућа правила и процедуре ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, гдје је прикладно, и усклађеност активности с рестриктивним мјерама ЕУ⁴.

4.3.1. Директно управљање (Грантови)

Није примјенљиво.

4.3.2. Директно управљање (награда(е))

Није примјенљиво.

4.3.3. Директно управљање (набавка)

Акција ће се проводити под директним управљањем Делегације ЕУ у Босни и Херцеговини. Индикативно је предвиђено да се Акција проводи у оквиру два уговора о услугама, за **исходе 1 и 2**. Снабдијевање залихама може се захтијевати и разматрати у оквиру засебног поступка набавке.

4.3.4. Индиректно управљање с организацијом државе чланице и/или међународном организацијом

Није примјенљиво.

4.3.5. Индиректно управљање с корисником програма ИПА III

Није примјенљиво.

4.3.6. Допринос <назив релевантне регионалне инвестиционе платформе>

Није примјенљиво.

---

⁴ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

4.3.7. ЕФСД+ операције покривене буџетским гаранцијама

Није примјењиво.

4.3.8. Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција)

Алтернативни модалитет провођења може бити под индиректним управљањем (искусна међународна организација) за одређене Резултате ове акције. Службе Комисије ће повјереног субјекта изабрати према следећим критеријумима:

- а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца пријаве; и
- б) технички капацитети, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката;
- ц) велико искуство у управљању великим и сложеним програмима или пројектима везаним за резултате;
- д) велико искуство у имплементацији сличних пројеката;
- е) експертиза у области преговора са ЕУ и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, Босни и Херцеговини и региону итд.

4.4. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и додјеле грантова и у погледу поријекла набавке како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима, у складу са следећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријепљеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи).

4.5. Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe имплементације, уп. одјељак 4.3		
Исход 1,2, састављен од:	4 000 000	
Набавка (директно управљање) – уп. одјељак Error! Reference source not found.	4 000 000	Није примјењиво
Евалуација – уп. одјељак 5.2 Ревизија – уп. одјељак 5.3	биће обухваћено другом Одлуком	Није примјењиво
Комуникација и видљивост – уп. одјељак 6	биће обухваћено другом Одлуком	Није примјењиво
Непредвиђени трошкови	0	Није примјењиво

Укупно	4 000 000	
--------	-----------	--

4.6. Организациона структура и одговорности

За предложене активности у оквиру Акционог документа, кључни институционални учесници на свим нивоима власти у БиХ су:

Државни ниво:

- Министарство спољне трговине и економских односа БиХ

Федерација БиХ:

- Федерално министарство животне средине и туризма
- Федерално министарство водопривреде, пољопривреде и шумарства
- Федерални хидрометеоролошки завод

Република Српска:

- Министарство просторног планирања, грађевинарства и екологије
- Министарство пољопривреде и шумарства и водопривреде
- Хидрометеоролошки завод Републике Српске

Брчко дистрикт БиХ:

- Влада Брчко дистрикта БиХ

Министарство спољне трговине и економских односа БиХ ће координисати провођење свих активности у сарадњи с надлежним ентитетским министарствима и хидрометеоролошким заводима. Предвиђено је успостављање Управног одбора, који ће се састојати од свих релевантних учесника укључених у Акцију на почетку имплементације Акције. То ће одражавати равноправно учешће мушкараца и жена у процесима доношења одлука везаних за имплементацију Акције.

Надлежна тијела у БиХ, као корисници ове помоћи, морају осигурати снажно власништво и преданост одрживости резултата Акције и осигурати укључивање релевантних учесника у припрему и законодавних и политичких докумената, те допринијети ефикасној транспозицији и имплементацији правне тековине ЕУ у БиХ у вези с питањима климатских промјена.

Јавни наручилац за ову акцију је Делегација Европске уније у Босни и Херцеговини (ЕУД). Успоставиће се Управни одбор пројекта (ПСЦ) како би пратио напредак помоћи, омогућио лак приступ релевантним институцијама, осигурао њихове правовремене и довољне доприносе гдје је потребно, пружио смјернице о имплементацији пројекта и осигурао усклађеност с важећим законодавством, прописима и стандардима. УОП ће бити састављен од представника уговорног органа и корисника пројекта.

Одговорност за сва уговорна питања у вези с овим задатком лежи на Делегацији Европске уније у БиХ, која поступа у име Босне и Херцеговине.

4.7. Предуслови

Нема посебних предуслова.

5. МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.1. Праћење и извјештавање

Свакодневно техничко и финансијско праћење провођења ове акције биће непрекидан процес и дио одговорности provedбеног партнера. У том циљу, provedбени партнер ће успоставити стални систем интерног, техничког и финансијског праћења Акције и израдити редовне извјештаје о напретку

(најмање једном годишње) и завршне извјештаје. Сваки извјештај пружиће тачан приказ имплементације акције, потешкоћа на које се наишло, уведених промјена, као и степен постизања њених резултата (Исходи и директни резултати) мјерених одговарајућим показатељима, користећи као референцу матрицу логичког оквира (за модалитет пројекта) и партнерову стратегију, политику или попис акционог плана реформе (за буџетску подршку). Комисија може предузети додатне надзорне посјете пројекту путем властитог особља и независних консултаната које је директно ангажовала Комисија за независне надзорне прегледе (или које је ангажовао одговорни агент с којим је Комисија уговорила провођење таквих прегледа).

Улоге и одговорности за прикупљање података, анализу и праћење:

Ову акцију ће редовно пратити Делегација ЕУ у БиХ. Како би се осигурало адекватно праћење имплементације Акције, извршиће се двије средњорочне и једна коначна процјена резултата Акције. Свака од средњорочних анализа извршиће се након прве и друге године имплементације Акције, оцјењиване у односу на средњорочне циљеве (фазе). Коначна процјена ће се заснивати на циљевима дефинисаним за 2025. годину и представљеним у логичком оквиру. Резултати ових процјена биће представљени Делегацији ЕУ и Управном одбору сектора након одобрења Програмског менаџера у Делегацији ЕУ.

Интерно праћење ће се проводити кроз састанке Управног одбора, тромјесечне прегледе имплементације Делегације ЕУ, провјере на лицу мјеста, састанке са корисницима и консултантским компанијама/извођачима. Основаће се Секторски управни одбор који ће пратити провођење Акције и биће састављен од главних корисника и релевантних реформских институција у БиХ. Управни одбор ће надгледати провођење активности у оквиру Акционог документа. Осим Уговорног тијела, Управни одбор ће укључивати представнике главних учесника са свих нивоа власти у БиХ. Састав Управног одбора ће осигурати једнаку заступљеност свих кључних учесника и њихових интереса, наглашавајући дјелотворност и ефикасност таквог тијела.

Осим тога, Акција би могла бити предмет екстерног праћења у складу са правилима и процедурама Европске комисије утврђеним у Финансијском споразуму. То је предмет Јединице за тематску подршку, праћење и евалуацију ДГ НЕАР-а. Они процјењују подршку ЕУ, током значајног периода, гледајући специфичне секторе/теме, подршку земље, модалитете помоћи, финансијске инструменте. Они помажу да се схвати зашто су, у одређеном контексту, политички дијалог и финансијска помоћ били успјешни или не и дају препоруке доносиоцима одлука за будући програмски рад и имплементацију.

5.2. Евалуација

С обзиром на то каква је природа акције, средњорочна и/или завршна евалуација неће се проводити за ову активност или њене компоненте.

У случају да евалуација није предвиђена за неке компоненте акције, Комисија може током провођења одлучити да предузме такву евалуацију из прописно оправданих разлога, било властитом одлуком или на иницијативу партнера.

Финансирање евалуације биће обухваћено другом Одлуком о финансирању.

5.3. Ревизија и верификације

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независну ревизију или верификацију за један или више уговора или споразума. Ревизије ће се финансирати према другој одлуци о финансирању.

6. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за буџетску подршку ЕУ), повјерени субјекти, извођачи радова и корисници грантова. Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, односно, у споразуме о финансирању, уговоре о делегирању и уговоре о набавци и гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникациони наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност итд.)

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ треба да буду у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, нарочито у погледу наратива комуникације и главних порука.

Мјере видљивости и комуникације ће се проводити у складу са захтјевима ЕУ за комуникацију и видљивост који су на снази и посебним правилима сваког програма Уније. Релевантни субјекат управљања програмом је одговоран за праћење активности видљивости и комуникације. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ требају бити у потпуности обавијештени о планирању и провођењу специфичних активности видљивости и комуникације.

7. ОДРЖИВОСТ

Надлежни органи власти у БиХ, као корисници ове помоћи, осигураће снажно власништво и преданост одржавању резултата Акције и осигурати укључивање релевантних учесника у припрему докумената политике климатских промјена и посебних студија и процјена. Учествојући у обукама, представници релевантних институција јавних служби стећи ће релевантна знања за будуће доношење одлука и функционисање система у области политике климатских промјена у БиХ.

ДОДАТАК I.6

Споразума о финансирању Годишњег акционог плана за Босну и Херцеговину за 2022. годину
Акциони документ за ЕУ за људе (Запошљавање и социјална заштита)

1. СИНОПСИС

1.1. Табела сажетка акције

Наслов	Акциони документ – ЕУ за људе (запошљавање и социјална заштита) Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022. годину			
OPSYS	ACT-61476; JAD.1045709			
Основни акт	Финансирано у оквиру Инструмента за претприступну помоћ (ИПА III)			
Иницијатива Тим Европа (Team Europe)	Не			
Зона која има користи од акције	Акција ће се проводити у Босни и Херцеговини			
Програмски документ	Програмски оквир ИПА III			
ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРИОРИТЕТНИМ ПОДРУЧЈИМА И СЕКТОРИМА				
Прозор и тематски приоритет	Прозор 4: Конкурентност и укључив раст Тематски приоритет 1: Политике образовања, запошљавања, социјалне заштите и инклузије, те здравства			
Циљеви одрживог развоја (СДГс)	Главни СДГ: Циљ 8. Промовисање одржаног, инклузивног и одрживог привредног раста, пуне и продуктивне запослености и достојанственог рада за све Други значајни циљеви одрживог развоја: Циљ 4. Осигурати укључиво и праведно квалитетно образовање и промовисати могућности доживотног учења за све Циљ 5. Постићи равноправност полова и оснажити све жене и дјевојке Циљ 10. Смањити неједнакост унутар и међу земљама			
ДАЦ код(ови)	Главни ДАЦ код – 160; Поткод 1: - 16020 Стварање радних мјеста Главни ДАЦ код – 160; Поткод 1: - 16010 Социјална заштита			
Главни канал испоруке	Билатерални			
Маркери (из ДАЦ обрасца)	Општи циљ политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Развој учествовања/добро управљање	☐	☒	☐
	Помоћ животној средини	☒	☐	☐

	Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица	☐	☒	☐
	Развој трговине	☒	☐	☐
	Репродуктивно здравље мајке, новорођенчади и дјетета	☒	☐	☐
	Смањење ризика од катастрофа	☒	☐	☐
	Укључивање особа са инвалидитетом	☐	☐	☒
	Исхрана	☒	☐	☐
	Маркери РИО конвенције	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Биолошка разноликост	☒	☐	☐
	Борба против дезертификације	☒	☐	☐
	Ублажавање климатских промјена	☒	☐	☐
	Прилагођавање климатским промјенама	☒	☐	☐
Интерни маркери	Циљеви политике	Није циљано	Значајан циљ	Главни циљ
	Повезивање	☒	☐	☐
	Дигитализација	☐	☒	☐
	Миграција	☒	☐	☐
	„Ковид 19“	☒	☐	☐
ПОДАЦИ О БУЏЕТУ				
Релевантни износи	Буџетска линија: 15.020201 Укупни процијењени трошак: EUR 23 000 000 Укупни износ доприноса из буџета ЕУ: EUR 23 000 000			
УПРАВЉАЊЕ И ПРОВОЂЕЊЕ				
Модалитети провођења (врста финансирања и начин управљања)	Модалитет пројекта Индиректно управљање са субјектом(има) који ће бити изабран у складу с критеријумима наведеним у одјелку 4.3.4.			
Релевантни приоритети и предводници из Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан [само за Западни Балкан]	Приоритети : Развој људског капитала Предводници : 8 – Дигитална инфраструктура и 10 – Гаранција за младе			

Крајњи датум за склапање Споразума о финансирању	Најкасније до 31. децембра Н+1
Крајњи датум за закључивање споразума о доприносу/делегирању, уговора о набавци и гранту	3 године након датума закључења Споразума о финансирању, осим у случајевима наведеним у члану 114. став 2. Финансијске уредбе
Индикативни [оперативно provedбени] [прихватљиви] период	72 мјесеца након закључења Споразума о финансирању
Крајњи датум за имплементацију Споразума о финансирању	12 година након закључења Споразума о финансирању

1.2. Сажетак акције

Циљ ове акције је наставак подржавања реформских напора у два подсектора, и то: (I) *запошљавање* и (II) *социјални сектор* – социјална политика и инклузија. Ова два подсектора су кључна за побољшање социоекономског опоравка у Босни и Херцеговини и добробити њених грађана. Акција се надовезује на већ планирану и програмирану подршку ЕУ у овим подсекторима, ИПА 2020. и 2021, на синергијски и комплементаран начин. Такође, има за циљ даљњу подршку земљи у суочавању с изазовима након пандемије доприносећи привредном расту, сигурности радних мјеста, квалитету образовања и систему боље социјалне заштите и укључености, с циљем доприноса зеленој транзицији и дигитализацији у Босни и Херцеговини.

Програмски оквир ИПА III (ПФ) позива да економски опоравак након „ковида 19“ иде руку под руку с транзицијом на одрживу, социјално праведну, отпорну и климатски неутралну економију. ПФ напомиње да ове мјере морају бити допуњене, између осталог, средњорочним мјерама и акцијама за унапређење структурних реформи и подстицање инклузивног и одрживог економског раста и стимулације опоравка, као нпр: (I) **политике запошљавања, са фокусом на побољшање запошљивости и унапређење вјештина – посебно међу женама и младима, али и особама у рањивим ситуацијама, укључујући Роме, особе са инвалидитетом и „ЛГБТИК“ популацију;** (II) **мјере социјалне заштите и инклузије које се односе на даљњи развој система социјалне заштите.** ПФ такође наглашава да ће програм ИПА III наставити подржавати реформе за побољшање управљања и система финансирања социјалних политика и образовних система у циљу подстицања међусекторске сарадње.

У сектору запошљавања, Акција ће се фокусирати на подршку развоју и имплементацији свеобухватног сета активних мјера тржишта рада (АЛММ). Осим ових главних циљева, пројекат ће се бавити и изазовима након пандемије. У **социјалном сектору** фокус ће бити на промоцији социјалне заштите и инклузије, као и на сузбијању сиромаштва. Акција има за циљ даљњу изградњу капацитета центара за социјални рад (ЦСР), подршку успостављању и јачању интегрисаног модела социјалне заштите на локалном нивоу, као и ванинституционалних облика социјалне заштите, а све кроз интегрисани *социјални програм*. Акција ће, такође, наставити подржавати напоре за унапређење социјалне инклузије особа у рањивим ситуацијама, с фокусом на Роме, самохране мајке,

особе с инвалидитетом (ОСИ) и интерно расељена лица (ИРЛ) и повратнике, кроз кохерентан приступ, уз истовремено рјешавање питања родне неједнакости. Спровођење активности везаних за родну равноправност у запошљавању, образовању и социјалној заштити доприносиће остваривању циљева одрживог развоја 4- Образовање, 5- Равноправност полова и 8- Достојанствен рад.

2. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

2.1. Контекст

Босанскохерцеговачка економија, а самим тим и друштво и даље су погођени изазовима пандемије. Програм економских реформи Босне и Херцеговине (ЕРП) 2021–2023.¹ предвиђа смањење БДП-а за 2021. од 3%. Очекује се да ће економске посљедице „ковид 19“, као и прошле економске кризе, непропорционално утицати на младе људе, жене и особе у рањивим ситуацијама, укључујући, али не ограничавајући се на, Роме, особе с инвалидитетом, инвалидне и расељене особе. Поред тога, многи радници с ниским примањима и из сиве економије изгубили су посао, што их доводи у већи ризик од изложености угрожености, сиромаштву и ослањању на систем социјалне заштите. **Истовремено, Босна и Херцеговина треба наставити са структурним реформама које се односе на тржиште рада и запошљавање, образовање, социјалну политику² и инклузију, те здравство.**

У свјетлу реалности пандемије „ковид 19“ и њених економских посљедица, земље регије Западног Балкана, укључујући Босну и Херцеговину, требају додатно појачати своје напоре у провођењу структурних реформи, *између осталог, на тржишту рада и запошљавања, образовања, социјалне политике и инклузије и здравља*, те убрзати приближавање ЕУ, како би се побољшао опоравак након пандемије.

Општи циљ у оквиру ПФ прозора 4 (W4) је јачање економског и друштвеног развоја, укључујући јачање кроз **образовање, иновације, социјалну укљученост и политике запошљавања**. Један од четирију специфичних циљева ТП посебно је релевантан за овај АД, односно Тематски приоритет 1 у смислу подстицања квалитетног запошљавања и приступа тржишту рада, смањења учешћа неформалног запошљавања као и промовисања једнакости и недискриминације у оквиру социјалне заштите и инклузије и борба против сиромаштва. Предложена интервенција у оквиру ове акције у потпуности је у складу с овим специфичним циљем. Интервенције запошљавања предвиђене овом акцијом су у складу с ТП1, јер ће подржати активности за подстицање квалитетног запошљавања, приступа тржишту рада и смањење учешћа неформалне запослености. Штавише, интервенције предвиђене овом акцијом као коначни учинак, имају за циљ промовисати социјалну заштиту и инклузију и борбу против сиромаштва.

Стратешки оквир

Заједничким друштвено-економским реформама 2019–2022. (ЈСЕР), власти Босне и Херцеговине преузеле су стратешке обавезе за рјешавање главних друштвено-економских изазова с којима се Босна и Херцеговина суочава, у складу са 66 кључних краткорочних друштвено-економских приоритета ЕУ произашлих из Мишљења ЕК и Заједничких закључака, као и оних које је захтијевала пандемија „ковид 19“. Власти Босне и Херцеговине развијају акционе планове или имплементацију ЈСЕР-а, те су посвећене побољшању економског управљања и међувладине координације и сарадње, препознајући међусобну повезаност економских активности у цијелој земљи. **Предстојеће мјере ЈСЕР-а у цијелој**

¹ Дирекција за економско планирање (ДЕП) – Макроекономске пројекције, јануар 2021.

² Босна и Херцеговина је потрошила 18,3% свог БДП-а у 2019. години, а процјењује се да је 20% свог БДП-а у 2020. години потрошила на социјална давања, а социјална помоћ чини приближно 4,6% БДП-а. Ово се заснива на програмима без доприноса, а већина иде на ратне ветеране. Процјењује се да се 1% дијели најугроженијим грађанима.

земљи ће, између осталог, имати за циљ побољшање: (I) политике запошљавања и финансијске одрживости система социјалне заштите у земљи, и (II) пружања могућности младим људима, женама и особама у рањивим ситуацијама.

Програм економских реформи у Босни и Херцеговини 2021–2023. (ЕРП Босне и Херцеговине) садржи низ структурних реформи, распоређених у осам области/сектора политике структурних реформи које се састоје од планираних приоритетних реформских мјера за повећање конкурентности, запошљавања и омогућавање одрживих и инклузивних, постпандемијског раста. Предвиђене мјере опоравка након пандемије организоване су у оквиру сљедећих релевантних области структурне политике: (I) образовање и вјештине – 16. унапређење везе између образовања и тржишта рада, (II) запошљавање и тржиште рада – 17. унапређење ефикасности тржишта рада кроз ефективне политике запошљавања и јачање улоге медијације и (III) социјална заштита и инклузија – 18. унапређење система социјалне заштите.³

Стратешки оквир Босне и Херцеговине оцртава средњорочну развојну визију Босне и Херцеговине и служи као основа за припрему средњорочних програма рада Савјета министара (ВМ) (двогодишњи). Стратешки оквир за Босну и Херцеговину представља пет принципа раста и развоја: интегрисани, паметни, одрживи и инклузивни раст, као и управљање за раст; и 14 стратешких приоритета/циљева за Босну и Херцеговину, од којих су циљеви релевантни за овај АД: (I) осигурање развоја људског капитала, (II) повећање могућности запошљавања и (III) смањење сиромаштва и социјалне искључености. Средњорочни програм рада Савјета министара Босне и Херцеговине 2020–2022. одржава истих пет принципа раста и развоја и 14 стратешких приоритета. Најрелевантнији је: инклузивни раст – а. повећање могућности запошљавања, б. промовисање инклузивности у образовању (као и цјелокупно учешће у образовању), ц. смањење сиромаштва и социјалне искључености, између осталог, кроз унапређење политике социјалне заштите и пензија, и д. побољшање здравствене заштите.

Главни циљ политике надлежних власти у Босни и Херцеговини је имплементација низа циљаних мјера за рјешавање структурних проблема у секторима, односно рјешавање проблема високе незапослености, вјештина и образовања након пандемије и провођење низа циљаних политика инклузије социјалног сектора. Акција прати циљеве националног развоја и усклађена је са секторским стратешким документима те ће допринијети рјешавању структурних проблема у сектору и значајних друштвено-економских потреба са значајним утицајем. Ова акција има за циљ побољшати социоекономски опоравак Босне и Херцеговине и добробит њених грађана. Даљом имплементацијом АЛММ фокусирајући се на младе, жене и теже запошљиве категорије и фокусирањем на рјешавање социјалних питања и питања једнакости у земљи, допринијеће се економији која ради за све људе, како је истакнуто у приоритетима Комисији ЕК за 2019–2024.⁴

Запошљавање

Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине израдила је *План о смјерницама политика тржишта рада и активних мјера запошљавања у Босни и Херцеговини за 2020. годину* у сарадњи

³ У оквиру СР 7: *Унапређење ефикасности тржишта рада кроз ефикасне политике запошљавања и јачање улоге медијације*, приоритетне мјере подразумијевају: унапређење ефикасности система тржишта рада кроз усклађивање законодавства с европским законодавством и међународним документима, као и кроз имплементацију ефективне политике запошљавања и јачање улоге посредовања јавних служби у запошљавању. СР18 ЕРП-а се фокусира на: Унапређење система социјалне заштите кроз: развој ефикасног, одрживог и праведног система социјалне заштите и заштите породица с дјецом који ће гарантовати основна и једнака права социјално угрожених категорија кроз усклађивање законског оквира и успостављање праведног система социјалне заштите и заштите породице и дјеце, унапређења и подршке система социјалних услуга у циљу смањења социјалне искључености [Федерација Босне и Херцеговине] и оснивања Завода за социјалну заштиту, израде Стратегије социјалне заштите Републике Српске, те надоградњу електронске базе података СОТАЦ и умрежавање са другим изворима електронских података.

⁴ Приоритети „Фон дер Лајен комисије“ за 2019–2024, Кратке информације, стр. 3 Имплементација социјалног стуба и промовисање једнакости.

са Заводима за запошљавање Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, те упутила у даљњу процедуру преко МЦА. На приједлог МЦА-а, СМ Босне и Херцеговине донио је *Одлуку о усвајању Плана о смјерницама политика тржишта рада и активних мјера запошљавања за 2020. годину* (18. сједница одржана 22. октобра 2020. године). Документ садржи основне смјернице за провођење политике тржишта рада и активних мјера запошљавања које планирају релевантне државне и ентитетске институције у области запошљавања у 2020. години. Полазиште документа били су приоритетни циљеви из програма рада Агенције за рад и запошљавање Босне и Херцеговине, Завода за запошљавање Федерације Босне и Херцеговине, Завода за запошљавање Републике Српске и Завода за запошљавање Брчко дистрикта Босне и Херцеговине за 2020. годину, које су прихватила надлежна министарства и институције.

Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине (МЦА) је током 2020. године покренуло и координисало процес израде стратегије запошљавања за цијелу земљу која би обухватила стратегије на ентитетском нивоу.⁵

МЦА је израдило стратешки документ – *Приоритети у области младих у Босни и Херцеговини за период 2019–2022.* и упутило га надлежним институцијама у Босни и Херцеговини на мишљење. Садржи шест приоритетних области: Запошљавање младих и предузетништво; Формално и неформално образовање и доживотно учење; Здравствена и превентивна заштита, репродуктивно здравље младих; Социјална политика према младима; Културне и спортске активности младих култура, спорт и коришћење слободног времена и Безбједност младих. Документ је у складу с предводником 10 Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан који се односи на Гаранцију за младе (YG) и *Декларацију о одрживој интеграцији младих на тржишту рада*, у којој су наведени конкретни кораци за постепено успостављање, имплементацију и унапређење YG под ЕИП.⁶

Социјални сектор

У Босни и Херцеговини не постоје државни стратешки документи за област социјалне заштите и социјалне укључености. Сљедеће стратегије за цијелу земљу су релевантне за сектор: **ЈСЕР** наглашава мјере за имплементацију политика које пружају могућности младим људима, женама и особама у рањивим ситуацијама. **Политика инвалидитета у Босни и Херцеговини (2008)** наглашава основне смјернице за јачање социјалне инклузије особа с инвалидитетом у Босни и Херцеговини.

Стратегија рјешавања проблема Рома Босне и Херцеговине ставља нагласак на недискриминацију Рома и подизање свијести о неопходности укључивања Рома у све друштвене процесе у Босни и Херцеговини. **Акциони планови за Роме** у Босни и Херцеговини посебно су усмјерени на области образовања, запошљавања, становања и здравствене заштите - *Акциони план за рјешавање ромских питања у областима запошљавања, становања и здравствене заштите, Оквирни акциони план о образовним потребама Рома*. Савјет министара Босне и Херцеговине је на сједници одржаној у априлу 2022. године усвојио *Акциони план Босне и Херцеговине за друштвену инклузију Рома и Ромкиња за период 2021–2025.* на основу регионалне Декларације о интеграцији Рома (2019). Акциони план има

---

⁵ Влада Федерације Босне и Херцеговине је одобрила Стратегију запошљавања Федерације Босне и Херцеговине за 2021–2027. у мају 2021. године коју је Представнички дом Федерације Босне и Херцеговине усвојио 27. септембра 2021. године, али ју је Дом народа Федерација Босне и Херцеговине на сједници одржаној 23. новембра 2021. године одбио. То значи да је нацрт стратегије сада враћен Влади Федерације Босне и Херцеговине и Министарству рада на даље измјене и допуне. Стратешки оквир за младе тек треба да буде дефинисан. У недостатку Стратегије запошљавања Федерације Босне и Херцеговине, вриједно је напоменути да је Влада Федерације Босне и Херцеговине усвојила Стратегију развоја Федерације Босне и Херцеговине за 2021–2027. у фебруару 2021. године. Њен приоритет 2.4. је фокусиран на смањење незапослености и неактивности запошљавања, посебно дугорочне, кроз, између осталог, јачање капацитета и функције јавних служби за запошљавање. Министарство рада, борачко-инвалидске заштите Републике Српске усвојило је Стратегију запошљавања Републике Српске за период 2021–2027. Гаранција за младе је укључена у ову стратегију као и план њеног финансирања. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине неће изградити властиту стратегију запошљавања. Умјесто тога, укључиће сектор запошљавања у оквиру Стратегије развоја Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

⁶ Потврђен на Другом министарском састанку ЕУ – Западни Балкан о запошљавању и социјалним питањима, одржаном у Словенији у јулу 2021.

пет релевантних циљева: (I) јачање система подршке, координације и праћења у циљу смањења дискриминације Рома и Ромкиња, (II) јачање система подршке, координације и праћења у циљу смањења дискриминације Рома и Ромкиња, (III) побољшање животних услова ромског становништва у Босни и Херцеговини, (IV) побољшање доступности и квалитета здравствене заштите за припаднике ромске популације у Босни и Херцеговини, и (V) побољшање обухвата образовањем Рома и Ромкиња кроз ефикаснију имплементацију Оквирног плана образовних потреба. Специфични циљеви овог годишњег акционог плана су у складу с дефинисаним циљевима Акционог плана Босне и Херцеговине за друштвену инклузију Рома.

Ревидирана стратегија о имплементацији Анекса VII Дејтонског мировног споразума има општи циљ да ангажује националне власти и цивилно друштво на свим нивоима и у свим секторима у координисан и приоритетан план за провођење обавеза преузетих у Анексу VII Дејтонског мировног споразума, како би се идентификовале и ријешиле преостале препреке за рјешења за најугроженије расељене и повратничке породице у складу с препорукама за мапирање.

Релевантност и комплементарност са политиком ЕУ

Економски и инвестициони план за Западни Балкан (ЕИП) наглашава да постоји потреба да све земље Западног Балкана (ЗБ) побољшају учешће на тржишту рада, посебно младих људи и жена, група у неповољном положају и мањина, посебно Рома, као приоритета тако да може снажно допринијети економском расту. Прецизније, ЕИПс – Водећа иницијатива 10: *YGF* циља на НЕЕТ (младе који нису запослени, нису у систему образовања или обуци), са додатним фокусом на 25–29-годишњаке, гдје имамо веће стопе НЕЕТ-а и неусклађеност вјештина. У контексту ЕИП-а, од влада земаља Западног Балкана се очекује да се активно укључе у Фазу 1 (мапирање) планова имплементације *YGF*, гдје радне групе земаља креирају планове имплементације уз подршку ЕУ. Затим се очекује да се они имплементирају прво кроз пилот фазу (фаза 4), а затим кроз потпуну имплементацију (фаза 5). Од земаља се очекује да преузму водећу улогу када је у питању имплементација мјера *YGF*-а тако што ће, између осталог, изградити одговарајуће планове имплементације, који треба да садрже план интервенције и разраду о томе како ће се оне имплементирати.

Један од циљева **Европског зеленог плана** је побољшање благостања и добробити свих грађана и будућих генерација, кроз обуке за будуће послове и нове вјештине. То се најбоље види у циљу Зеленог плана ЕУ у одјелу 2.2.4, који гласи: *школе, институције за обуку и универзитети су у доброј позицији да се с ученицима, родитељима и широм заједницом ангажују у промјенама потребним за успјешну транзицију*. Гаранцију за младе треба користити за повећање запошљивости у зеленој економији. Предвиђене активности на **унапређењу дигиталног образовања и развоју модела дигиталног курикулума о образовању у пандемијским околностима и јачању инфраструктуре у основном образовању** у великој су мјери усклађене с циљевима Европског зеленог плана. Имплементација активности усклађених са циљевима Зеленог плана ЕУ од изузетне је важности за друштвено-економски опоравак Босне и Херцеговине, такође у контексту Оквирног СДГ-а у Босни и Херцеговини који је усвојио Савјет министара Босне и Херцеговине.

Саопштење Комисије из фебруара 2018. о вјеродостојној перспективи проширења и побољшаном ангажману ЕУ на Западном Балкану⁷ наглашава изазове с којима се суочава развој приватног сектора у регији ЗБ, с нагласком на њихове ефекте на могућности запошљавања младих људи. У њему су наведене мјере подршке Комисије за побољшани раст и отварање нових радних мјеста, с фокусом на младе. Такође, наглашава се да се морају проводити економске реформе и рјешавати структурне слабости, ниска конкурентност и висока стопа незапослености.

---

⁷ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf

Извјештај Комисије за Босну и Херцеговину за 2021. годину додатно позива БиХ и релевантне институције да се позабаве озбиљним изазовима у погледу запошљавања, социјалне укључености и заштите, те смањења сиромаштва, посебно у вези с координацијом међу надлежним институцијама широм земље. Такође позива БиХ да усклади законодавство на свим нивоима власти са оквирним законима о образовању, осигура примјену заједничког језгра наставног плана и програма заснованог на исходима учења, осигура социјалну укљученост у свим фазама образовања и развоја и имплементира стратегије за младе широм земље.

Заједничким закључцима економског и финансијског дијалога између ЕУ и Западног Балкана и Турске (мај 2020)⁸ Босна и Херцеговина се позива да предузме хитне мјере за очување стопе запослености, те да ојача капацитете и људске ресурсе завода за запошљавање како би осигурала активнију подршку регистрованим тражиоцима посла, укључујући повећано пружање активних политика тржишта рада, посебно обуку, доквалификацију и преквалификацију.

Стратешки оквир ЕУ за Роме за једнакост, инклузију и учешће за 2020–2030.⁹ наводи да је ЕУ дужна заштитити своју ромску мањину од дискриминације, антициганизма и социјалне искључености. У овом документу се такође наводи да се заједничким радом може постићи прави напредак до 2030. године, доносећи Европу у којој ромски појединци и заједнице, у свој својој разноликости, имају једнаке могућности у свим сферама живота, имају користи од друштвено-економског укључивања и учествују подједнако у друштву. **Декларација партнера Западног Балкана о интеграцији Рома¹⁰** у оквиру процеса проширења ЕУ, коју је Западни Балкан подржао на Самиту лидера, серије Берлинског процеса у Познању, комплементарна је ромском оквиру ЕУ. Настоји да побољша животе и услове живота Рома уопштено. „ЛГБТИК“ особе такође доживљавају дискриминацију и изазове у погледу учешћа на тржишту рада. Као што је наглашено у **Мишљењу Комисије¹¹ о захтјеву за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ**, заштита и укљученост особа у рањивим ситуацијама, укључујући „ЛГБТИК“ особе, још увијек није на адекватном нивоу у Босни и Херцеговини. Одређена права „ЛГБТИК“ особа, као што су права на запошљавање, нису загарантована. Стога је један од 14 приоритета у претприступном процесу за Босну и Херцеговину *унапређење заштите и укључивања рањивих група, а посебно особа с инвалидитетом, дјеце, ЛГБТИК особа, припадника ромске заједнице, затвореника, миграната и тражилаца азила, као и расељених лица и избјеглица у складу са циљем затварања Анекса VII Дејтонског мировног споразума* (Кључни приоритет бр. 13).¹²

Проблеми идентификовани у оквиру сектора обухваћеног овом акцијом, као и индикативне активности, након имплементације, допринијеће рјешавању неких од идентификованих изазова у овим документима о политици проширења ЕУ и извјештајима и препорукама.

Препорукама Одбора за стабилизацију и придруживање Босне и Херцеговине ЕУ (новембар 2020), у оквиру Антидискриминације, родне равноправности и заштите рањивих група Босна и Херцеговина се позива да осигура права, адекватну заштиту и укључивање особа у рањивим ситуацијама, посебно особа с инвалидитетом, дјеце, „ЛГБТИК“ особе, припаднике ромске заједнице, притворенике, мигранте и тражиоце азила, као и расељена лица и избјеглице у складу с циљем затварања Анекса VII Дејтонског мировног споразума. **Пети састанак Пододбора ЕУ и Босне и Херцеговине за иновације, информационо друштво, социјалну политику** (новембар 2020) - У својим препорукама са састанка, ЕУ је охрабрила Босну и Херцеговину у сектору запошљавања и социјалног сектора да доврши оквир политика, те изradi државну стратегију запошљавања и усвоји стратегију запошљавања на нивоу ентитета Федерације и осигура додатне административне

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/media/44029/st08101-en20.pdf>

⁹ https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_en

¹⁰ <https://www.rcc.int/download/docs/2019-06-roma-deklaracija-b.pdf/6c1c88584b46c9f5f43c2a5f3937fb48.pdf>

¹¹ <http://europa.ba/wp-content/uploads/2019/05/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

¹² План промоције људских права и основних слобода ЛГБТИ особа у Босни и Херцеговини 2021–2023 понавља ове налазе (<https://arsBosniaandHerzegovina.gov.ba/usvojen-akcioni-plan-za-unapredjenje-prava-lgbt-osoba-u-BosniaandHerzegovina/>).

капацитете за имплементацију и праћење политика запошљавања. У образовању Босна и Херцеговина треба осигурати потпуно функционалан систем (ре)акредитације високошколских установа (ВШУ) и студијских програма широм земље.

Релевантност и комплементарност с ЕУ и помоћи других донатора

С обзиром на број интервенција у сектору запошљавања и социјалног сектора, који се повећао током пандемије, биће од изузетног значаја блиска координација како би се осигурала синергија дјеловања помоћи ЕУ и других донатора те договорити и формализовати сарадњу са кључним донаторима и међународним учесником. У наставку су наведени главни релевантни пројекти у том погледу.

Сектор запошљавања

Подршка ЕУ локалним партнерствима за запошљавање коју финансира ЕУ (ИПА 2019) и имплементира ИЛО - фаза II (ЛЕП II) (4 милиона евра, од чега је 3,2 милиона евра предвиђено за грантове) фокусира се на развој локалних партнерстава за запошљавање како би се пружио програм активације и интеграције тржишта рада у складу са специфичним локалним потребама.

ИПА 2016, ЕУ пројекат **Јачање капацитета институција тржишта рада унапређењем методологије истраживања тржишта рада, Босна и Херцеговина**, има за циљ стварање ефикаснијег тржишта рада у Босни и Херцеговини пружањем помоћи за јачање капацитета институција тржишта рада.

У оквиру Акционог документа **ИПА 2020 „ЕУ за социјалне политике, запошљавање и образовање“**, био је предвиђен Резултат 2: *Подршка ефикасним и циљаним активним мјерама тржишта рада за младе, жене на селу и рањиве категорије незапослених (дуготрајно незапослене особе, особе са инвалидитетом и Рома)*. Ова акција ће осигурати комплементарност с интервенцијом из 2022. године.

Пројекат Платформе за запошљавање и социјална питања (ЕСАП 2) је регионални пројекат који финансира ЕУ, а заједнички проводе Савјет за регионалну сарадњу (РЦЦ) и Међународна организација рада (ИЛО). Пројекат дјелује кроз 3 главне компоненте: (I) неформално запошљавање и рад на црно; (II) политике и мјере запошљавања; и (III) ангажман Западног Балкана у политици запошљавања и социјалној политици ЕУ.

Помоћ у оквиру овог АД је комплементарна са следећом **ИПА III вишекорисничком помоћи 2021–2022: (I) Акциони документ за Јачање система и политика запошљавања, рада и социјалне заштите на Западном Балкану са SOCIEUX+ (3.000.000 евра)** (Област подршке бр. 1: Рад и запошљавање) - доприносићи развоју квалитетних активних мјера тржишта рада усмјерених на одређене групе; као и на запошљавање и учешће особа с инвалидитетом или болестима и развој њихових вјештина за њихову бољу укљученост на тржиште рада; и (Област подршке бр. 2: Социјална заштита) – кроз подршку изградњи капацитета центара за социјалне услуге; (II) Акциони документ за подршку ЕУ **Основним правима Рома** у земљама Западног Балкана и Турској (7.000.000 EUR), доприносићи бољој интеграцији Рома, њиховој запошљивости и образовању и побољшаној социјалној заштити; и то (III) Акциони документ за ЕУ за младе: **„Учешће Западног Балкана у међународним процјенама“**, доприносићи бољем квалитету високог образовања у Босни и Херцеговини.

Пројекат Свјетске банке за подршку запошљавању за Босну и Херцеговину (кредит ИБРД-а у износу од 55,8 милиона USD). Циљ развоја пројекта (ПДО) је повећање запослености у формалном приватном сектору међу циљаним групама регистрованих тражилаца посла. Пројекат се састоји од двије компоненте. Прва компонента, циљ подршке унапређењу запошљавања, је да се помогне влади да повећа ефективност и ефикасност својих активних програма везаних уз тржиште рада (АПТР) и посредовање у запошљавању како би се побољшали резултати тржишта рада. Друга компонента, подршка системима управљања, праћењу и комуникацијама, подржаће ефикасно праћење пројекта и обезбиједити финансирање за јачање система управљања за праћење активних тржишта рада и служби

за запошљавање и развој и имплементацију ефикасне комуникационе стратегије усмјерене на особе које траже посао, послодавце, креаторе политике, и укупне популације.

Уз подршку Аустријске развојне агенције (АДА) ИЛО проводи заједнички пројекат с УНДП-ом у шест економија Западног Балкана који има за циљ подршку јачању капацитета институција тржишта рада (министарства надлежних за рад и запошљавање и јавних служби за запошљавање) за развој политика и механизма који ће допринијети бољем укључивању особа у рањивим ситуацијама на тржиште рада. Пројекат: **Промовисање инклузивних рјешења тржишта рада на Западном Балкану**, започео је 2018. године и налази се у другој фази имплементације. Једна од основних активности је креирање портала за учење за запослене у Јавној служби за запошљавање (укључујући менаџмент). Портал за учење ће садржати онлајн курсеве који самостално раде на: Праћењу и евалуацији учинка ПЕС-а, Дизајну АЛМС-а, Водичу за профилисање, Сегментацији клијената и редослиједу услуга, Каријерно вођење и Сарадња са послодавцима. Курсеви ће бити доступни на б/х/с језицима и доступни онлајн до краја 2021. године.

УЕР – Пројект запошљавања младих, је дугогодишњи билатерални пројекат финансиран од стране Швајцарске канцеларије за сарадњу, чији је циљ био подршка запошљавању младих у Босни и Херцеговини. У наставку, иницијативу тренутно имплементира *impakt.ba* (http://impakt.ba/eng/homestart_en/), у циљу обезбјеђивања одрживости процеса.

Шведска помоћ Босни и Херцеговини заснива се на Стратегији реформске сарадње Шведске са Западним Балканом и Турском 2021–2027: Свјетска банка имплементира пројекат Интегрисане службе за запошљавање (друга фаза завршава се у октобру 2024. године) и има за циљ информисање креатора политике о утицају на исход запошљавања и за тражиоце посла и за послодавце због приватног пружања услуга запошљавања.

Социјални сектор

ЕУ је, у оквиру Позива за подношење приједлога за подршку постојећим и новооснованим мрежама организација цивилног друштва (ОЦД) у различитим областима (објављен 17. 12. 2019), а који је додијељен у фебруару 2020. године, одлучила пружити подршку трима невладиним организацијама у областима релевантним за помоћ, која ће се обезбиједити у оквиру овог АД: (I) Допринос ОЦД-ова побољшању утицаја предузетништва на друштвено-економски развој Босне и Херцеговине - ЕИСЕ пројекат, Удружење послодаваца Федерације Босне и Херцеговине и Удружење послодаваца Републике Српске (0,5 милиона евра, трајање 36 мјесеци); (II) *EMPOWER* – Оснаживање организација цивилног друштва у социјалној инклузији особа с инвалидитетом, водећи имплементатор Каритас (0,38 милиона евра, трајање 36 мјесеци); и (III) Боља социјална укљученост кроз ојачану мрежу ИРИС ОЦД, ЛИР цивилно друштво (0,47 милиона евра, имплементација 36 мјесеци). Треба успоставити блиску сарадњу с овим иницијативама у процесу писања Пројектног задатка у оквиру ове акције, како би се осигурало да релевантни налази, препоруке и подаци буду укључени тамо гдје је то потребно у координацији са релевантним институцијама Босне и Херцеговине и радним групама које ће бити организоване и укључивати ОЦД-ове.

Пројекат ЕУ: *Анализа потреба за центре за социјални рад у Босни и Херцеговини (ИПА 2016)* је у реализацији. Завршни извјештај, укључујући препоруке, представљен је у августу 2021. године, а потом су га све кључне институције одобриле у септембру 2021. године на Управном одбору

пројекта.¹³ Препоруке, на основу ГАП анализе Центара за социјални рад засноване на потребама¹⁴ и интервјуе и консултације са кључним институцијама, фокусиране на (I) развој људских ресурса и организационе капацитете, и (II) ИТ инфраструктуру и аспекте локације ЦСР. Извјештај је коришћен приликом развоја специфичних активности у оквиру ове акције (*види Индикативне активности*).

УНИЦЕФ има текуће и планиране активности везане за социјални сектор у оквиру ове акције. Фокус је на: (I) ојачаним успостављеним системима пружања социјалних услуга (институционалних и ванинституционалних) за подршку особама у рањивим ситуацијама погођеним пандемијом (дјелимично финансирано од стране ЕУ), и (II) заштити дјеце: осигурати континуитет стандардизација и лиценцирање услуга заштите дјеце; ублажити ризике од свих облика насиља и злостављања дјеце; и баве се менталним здрављем и психосоцијалном подршком (МХПСС) и превенцијом стигме.

2.2. Анализа проблема

Запослење

Један од кључних проблема босанскохерцеговачке привреде и једна од главних социоекономских посљедица пандемије је **све већа незапосленост**.¹⁵ Према посљедњим подацима о регистрованој незапослености у Босни и Херцеговини (август 2021), у Босни и Херцеговини има 392.551 незапослених особа.¹⁶ Број пријављених незапослених мањи је за 8,2% у односу на август 2020.¹⁷ Преко 50% оних који траже посао су жене. Сматра се да је 38,8% младих у Босни и Херцеговини у доби од 15 до 24 године било незапослено у 2018. години у поређењу са 15,2% у ЕУ 28. Према предвиђањима УН, до 2050. године становништво Босне и Херцеговине ће се смањити на 2.685.037. **Ниско учешће жена и младих на тржишту рада, укључујући дуготрајно незапослене и Роме**¹⁸ додатно је погоршана пандемијом. Осим тога, жене власнице малих предузећа једна су од најугроженијих група под пандемијом. Што се тиче родног јаза у плаћама, упркос недостатку званичних података, процјењује се да жене у просјеку зарађују 78% до 85% плате мушкарца за исту позицију, а присутни су и разни други аспекти родне равноправности и дискриминације при запошљавању.¹⁹ Третман породичног, очинског и породичног одсуства разликује се између ентитета и кантона.

Процјењује се да је до 30% активне радне снаге у Босни и Херцеговини запослено у сивој економији, у неформалном запошљавању. Највећа појава неформалног запошљавања је у сектору пољопривреде, међу мушкарцима и међу онима са ниским образовањем и вјештинама. Осим тога, највјероватније ће бити неформално запослени најстарији и најмлађи радници, односно они који се налазе на маргинама тржишта рада, који су тек ушли на њега или ће га напустити. Краткорочне мјере задржавања посла

¹³ Припремљени су извјештаји о препорукама за Федерацију Босне и Херцеговине, Републику Српску и Брчко дистрикт Босне и Херцеговине.

¹⁴ Процијењено је 96% свих ЦСР. У Федерацији Босне и Херцеговине је такође процијењено додатних девет општинских одјела за социјални сектор.

¹⁵ Стопа незапослености није објављена за 2020. годину током периода развоја ЕРП-а.

¹⁶ Агенција за статистику Босне и Херцеговине (БХАС), демографска и социјална статистика – регистрована незапосленост август 2021.

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ Процјењује се да у Босни и Херцеговини има 35.000 Рома. Извор: *Попис становништва 2013.*

¹⁹ Средином 2020. године Агенција за равноправност полова Босне и Херцеговине при МЉПИ је анализирала родну дискриминацију при запошљавању у Босни и Херцеговини. На узорку од 500 испитаника из цијеле земље, њих 31,8% (скоро једна трећина испитаница) је бар једном у животу било постављено питање о породичним плановима, броју и старости дјеце при заснивању радног односа, тј. питања по основу којих је дискриминација забрањена Законом о раду Босне и Херцеговине, Законом о равноправности полова БиХ итд. То значи да је код једне трећине жена у узорку постојала намера да дио потенцијалног послодавца да их дискриминише по наведеним основама.

које су дате у оквиру хитног одговора власти Босне и Херцеговине на „ковид 19“ нису обухватиле ову групу, за коју постоји вјероватноћа да ће након пандемије даље пасти у сиромаштво.

У складу с Програмом рада **Јавног завода за запошљавање Федерације Босне и Херцеговине (ЈЗЗ)** за 2021. годину, активне мјере запошљавања у Федерацији Босне и Херцеговине у 2020. години имплементиране су на основу програма рада Завода за запошљавање Федерације Босне и Херцеговине и кантоналних служби за запошљавање. С обзиром на изазове пандемије, приоритет ПЕС-а Федерације Босне и Херцеговине био је да осигура неопходна средства кантоналним службама за запошљавање за покриће финансијске и социјалне сигурности незапослених гдје су та средства повећана у односу на исти период прошле године, због наглог повећање броја новчаних накнада. И поред оваквих ограничавајућих околности, ЈЗЗ Федерације Босне и Херцеговине успио је наставити да финансира спровођење програма активне политике запошљавања чија је имплементација раније започела, као и нових програма подстицања запошљавања код послодавца, samozapošljavanje и обуке. То је учињено помним праћењем трендова и доношењем правовремених одлука о имплементацији због епидемије. Програме, чија је реализација почела 2020. године и раније, карактерисала је посебна родна и социјална осјетљивост с обзиром да су се фокусирали на младе, жене, дуготрајно незапослена лица и друге теже запошљиве категорије незапослених, како би оснажили своје конкурентности на тржишту рада, бржу интеграцију и превенцију дуготрајне незапослености. Упркос потешкоћама изазваним пандемијом, до августа 2020. године у оквиру програма и мјера започетих у 2020. години исплаћено је скоро 10.000.000 евра, којима је обухваћено 6.500 лица. Влада Републике Српске усвојила је Акциони план запошљавања за 2021. годину којим је предвиђено спровођење пет програма запошљавања. За његову реализацију Влада Републике Српске обезбиједила је средства у износу од 10.000.000 евра за запошљавање 4.118 људи.

Уопштен, ЈЗЗ у Босни и Херцеговини имају велики број предмета, што ће се вјероватно још више повећати након пандемије и мора имати користи од даље дигитализације својих услуга, посебно имајући у виду да оне могу подржати ефикасност и дјелотворност јавних служби за запошљавање у суочавању с потенцијално вишим нивоима клијената у будућности. Улагање у дигитализацију у ЈЗЗ кључно је за ефикасну обраду бенефиција. Надаље, већ имплементирана дигитализација је омогућила неким јавним службама за запошљавање да понуде персонализоване и ефикасније услуге. У будућности, постоји потреба за разговорима са свим кључним учесницима о потребним промјенама у дизајну и буџетима АЛММ-а у средњорочном и дугорочном периоду. *Корна* АЛММ треба да одговара промијењеном саставу тражилаца посла и њиховим потребама, као и да подржи брзи опоравак предузећа. Поред повећања АЛММ буџета и буџета за накнаде за незапослене, буџети оперативних трошкова ЈСЗ-а би се требали повећати како би се осигурало да особље, алати и канали буду на снази да се носе с већим обимом услуга.

Без обзира на зацртане промјене на тржишту рада у Босни и Херцеговини, потребно је наставити развој и имплементацију АЛММ-а, **с посебним фокусом на младе, жене и тешко запошљиве категорије**. Посебан фокус треба посветити подстицању младих који више нису у систему јавне бриге. Кроз постојеће базе података потребно је унаприједити размјену информација између Завода за запошљавање и центара за социјални рад у погледу активних тражилаца посла који су пријављени у центрима за социјални рад као корисници социјалних давања директно финансираних из буџета.

ЕУ ће, кроз стратешко и динамично спровођење Акције ИПА III 2022, подржати Босну и Херцеговину у **очувању радних мјеста и повећању могућности запошљавања након пандемије**. Кроз циљану подршку за повећање могућности запошљавања, **додата вриједност ЕУ** биће комплементарна с већ постојећом и планираном државном подршком. То ће, практично, допринијети сигурности радних мјеста и расту, као и економском опоравку. Помоћ ЕУ ће побољшати приступ финансијама и инклузију посебно за жене и младе.

Социјални сектор

Према најновијој Анкети о потрошњи домаћинстава (2015)²⁰, коју проводи БХАС, преко 170.000 домаћинстава или преко **500.000 становника** у Босни и Херцеговини је испод **релативне линије сиромаштва**. Релативна стопа сиромаштва становништва (на основу прихода) у Босни и Херцеговини износила је 16,9%. Према подацима УН за Босну и Херцеговину, учешће појединаца у ризику од сиромаштва на основу потрошње је много већи и износи 27%, односно 800.000 грађана. То значи да за многе грађане запошљавање не гарантује излаз из сиромаштва. Мјесечни праг ризика од сиромаштва у Босни и Херцеговини процјењује се на 105 евра (нешто више од половине минималне нето плате). Чини се да прелиминарни подаци за 2020. годину указују да „ковид 19“ и даље негативно утиче на ризик од сиромаштва у Босни и Херцеговини, док истовремено додатно повећава социјалну искљученост особа у рањивим ситуацијама, укључујући Рома.²¹ Према УНИЦЕФ-у, дјеца су међу најугроженијима, 19% живи испод релативне линије сиромаштва и 26% испод апсолутне линије сиромаштва.²² Ово, заједно са недовољном покривеношћу социјалном заштитом и социјалним циљањем, представља значајан изазов у сектору.

Уопштено, Босна и Херцеговина троши нешто мање од 19% БДП-а на социјалну заштиту, док се око 4% БДП-а троши на социјалну помоћ, са далеко највећим учешћем расхода за преживјеле рата и за инвалидине, и са далеко најмањим учешћем потрошње за породичне и дјечије додатке у односу на друге земље у региону. Сиромаштво, социјална искљученост и недовољна покривеност, морају се рјешавати кроз боље провођење политике и бољу међуинституционалну сарадњу, као и адекватно циљану социјалну потрошњу, те боље осмишљене, стандардизоване и лиценциране услуге на начин који узима у обзир потребе жена и мушкараца, дјечака и дјевојчица, посебно из угрожених категорија.

У погледу институционалних аспеката социјалне заштите, ЦСР²³ и друге установе социјалне заштите немају довољан капацитет за индивидуални рад са корисницима и примјену специјализованог и мултидисциплинарног рада, што је посљедица непостојања специфичних профила стручњака, материјалних и финансијских средстава и програмских оквира као и релевантних методологија, обуке и могућности изградње капацитета. Ова ионако изазовна ситуација је додатно отежана повећаним притиском везаним за „ковид 19“.²⁴ Посебан проблем у области социјалне заштите представља **недовољно развијен интегрисани модел социјалне заштите у локалним заједницама**, што умањује могућности коришћења свих расположивих ресурса локалне заједнице за откривање и рјешавање проблема са којима се суочавају особе у угроженим ситуацијама. Потребна је посебна подршка како би центри били у могућности да пруже циљану подршку угроженим породицама, укључујући породице са самохраним родитељима, дјецу и жртве насиља у породици и трговине људима. Потребно је даље јачање капацитета центара за социјални рад, не само у смислу побољшања квалитета кадрова који раде с дјецом с посебним потребама, већ и у смислу јачања људских ресурса центара у појединим локалним заједницама.

²⁰ Анкета о потрошњи домаћинстава – ХБС спроведена је током цијеле 2015. године на репрезентативном узорку од око 10.000 насумично изабраних домаћинстава, од којих је око 5.500 у Федерацији Босне и Херцеговине, 3.250 у Републици Српској и 1.200 у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине. Због пандемије „ковид 19“, ХБС анкета још није ажурирана. Анкета ХБС за 2020. је у изради и очекује се да ће ускоро бити објављена.

²¹ МХХР процјењује да 4.008 ромских породица и 19.295 Рома спада у угрожену категорију.

²² Анализа ситуације дјете у Босни и Херцеговини, УНИЦЕФ, март 2020.

²³ Према подацима БХАС-а у Босни и Херцеговини постоји 111 ЦСР (59 у Федерацији Босне и Херцеговине, 51 у Републици Српској и 1 у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине). У Федерацији Босне и Херцеговине постоје додатне 22 службе социјалне заштите које имају улогу и задатак ЦСР, што чини укупно 81 ЦСР у Федерацији Босне и Херцеговине. У Републици Српској постоји једанаест додатних служби социјалне и дјечије заштите, што их чини укупно 62 у Републици Српској.

²⁴ Анкета УНИЦЕФ-а процјењује да је 13% испитаника из узорка рекло да није у могућности да користи услуге социјалне заштите.

У Босни и Херцеговини и даље доминирају институционални облици социјалне заштите, што негативно утиче на развој и социјалну укљученост корисника. Ванинституционални облици социјалне заштите (хранитељство, породични модели алтернативног збрињавања, помоћ у кући, дневни центри, савјетовалишта и друге услуге) недовољно су развијени, упркос чињеници да је јачање ванинституционалне социјалне заштите постигнуто у одређеној мјери кроз реализацију неколико пројеката у овој области²⁵ те да су неки од пројеката још у поступку реализације.²⁶ Центри за рани раст и развој дјете (ЕДЦД), који дјелују на 32 локације²⁷ у Босни и Херцеговини у склопу предшколских установа, домова здравља или центара за социјални рад имају важну улогу у спречавању одвајања дјете од породице.²⁸ У центрима за рани раст и развој дјете развијене су бројне социјалне службе усмјерене на јачање породице, укључујући и такозвану *ризичну категорију породице*, али је њихов рад још увијек недовољно подржан. Посебан проблем у раду ових центара представља недовољан обим и квалитет стручног усавршавања кадрова који проводе породичне програме с дјетом. На основу посљедње УНИЦЕФ-ове анализе за 2020. годину о стању права дјете у Босни и Херцеговини, 1.818 дјете без родитељског старања налази се у институционалном збрињавању у Босни и Херцеговини. Укупно 2.748 корисника смјештено је у установе социјалне заштите за дјетцу, омладину и одрасле особе с инвалидитетом, док је 5.778 особа смјештено у установе социјалне заштите за одрасле. Стандардизација и лиценцирање су неопходни за адекватно пружање услуга, али и одговорности у праћењу и осигурању квалитета. Према Радној групи за права дјетета (CRWG),²⁹ службе за заштиту дјете на локалном нивоу морају бити реформисане како би биле растерећене административног оптерећења и у могућности да пруже правовремене услуге превенције и подршке, да би се помогло породицама у ризику и спријечио распад породице. Систем новчаних накнада за угрожену дјетцу и породице требао би бити заснован на потребама, универзално доступан, адекватно буџетиран и правилно надгледан.

Текући процес деинституционализације, трансформације великих институција и развоја услуга у заједници за дјетцу без родитељског старања и дјетцу са сметњама у развоју захтијева непрекидно финансирање од стране влада и донаторске заједнице како би био у потпуности завршен. Подршку младима који напуштају оквире бриге треба законски уредити и обезбиједити. У овој области не смију се заборавити услуге заштите и подршке дјетци жртвама насиља. Неопходно је осигурати приступ независним жалбеним механизмима и пружити одговарајуће правне лијекове жртвама злостављања, као што су обештећење и адекватна компензација, укључујући рехабилитацију.

У 2020. години у сарадњи с ресорним кантоналним министарствима припремљен је *Закон о социјалним услугама Федерације Босне и Херцеговине*, те је израђена процјена утицаја и мапирање социјалних услуга за Федерацију Босне и Херцеговине. Тренутно су у току активности на сагледавању фискалних ефеката прописа: мапирани су постојећи стандарди пружалаца услуга социјалне заштите у

²⁵ У смислу деинституционализације, постоји потреба за даљим развојем и дефинисањем модела установа социјалне заштите заснованих на малим породичним заједницама. Један такав примјер је регистрован у Унско-санском кантону за дјетцу без родитељског старања, с фокусом на дјетцу с тешкоћама у развоју и без родитељског старања. Реформе би се требале фокусирати на повећање капацитета особља за подршку овој дјетци у малим породичним групама/домовима. Такође би требало да подразумева партнерство између владиног и невладиног сектора.

²⁶ ИПА 2014 Пројекат *Трансформација институција и превенција одвајања дјете од породице*.

²⁷ Овај број не укључује ЕДЦД центре које је *Save the Children* основао на преко 200 локација широм Босне и Херцеговине. Услуге подршке *Save the Children* за дјетцу са сметњама у развоју, дјетцу у ризику и дјетцу укључену у живот на улици, такође постоје на 7 локација. Од наведених 32 ЕДЦД 20 је у Федерацији Босне и Херцеговине, 11 у Републици Српској и један у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине.

²⁸ У Босни и Херцеговини постоје два акредитована ЕДЦД-а – у Сарајеву и Горажду, а основала су их СОС Дјечја села Босне и Херцеговине.

²⁹ Неформална коалиција организација за права дјетета у Босни и Херцеговини и укључује *Save the Children*, *Hope and Homes for Children*, *World Vision International* у Босни и Херцеговини, *СОС Дјечја села* и локалну мрежу невладиних организација *Stronger Voice for Children*.

Федерацији Босне и Херцеговине, мапирана процјена фискалног утицаја новог законског оквира у области социјалне заштите, генерално је дефинисана методологија за формирање цијена социјалне заштите у Федерацији Босне и Херцеговине, те планирана подршка систему управљања подацима СОТАЦ-а (*Social Sector Technical Assistance Credit of the World Bank*) кроз надоградњу СОТАЦ алата и изградњу капацитета јавних социјалних радника. Израда преднацрта **Закона о социјалном раду у Федерацији Босне и Херцеговине** планирана је за 2021. годину. До сада су прибављена мишљења надлежних кантоналних министарстава на преднацрт закона. Израђен је и *Извјештај о Стратегији деинституционализације и трансформације установа социјалне заштите у Федерацији Босне и Херцеговине*. Потребна је даља изградња капацитета и обука кадрова у примјени **Закона о социјалним службама**, како особља у центрима за социјални рад тако и особља које ради у инспекцијама на контроли примјене закона у области запошљавања и социјалне политике. Потребно је успоставити инспекцијску агенцију за социјалну и дјечију заштиту Федерације Босне и Херцеговине, као и у кантонима у којима инспекција још није успостављена (5 кантона).

У Републици Српској социјалне услуге су регулисане **Законом о социјалној заштити Републике Српске**. У Републици Српској у *Дому за дјецу и омладину без родитељског старања* борави 78 дјеце.³⁰ У установама социјалне заштите за дјецу, омладину и одрасле особе са инвалидитетом у РС налази се 366 корисника, а у установама социјалне заштите за одрасле у Републици Српској смјештен је 651 корисник. У Републици Српској на крају 2021. године у систему, који имају укупно 1.336 расположивих мјеста, биле су смјештене 1.034 особе. Број дјеце без родитељског старања која су смјештена у установама у Федерацији Босне и Херцеговине је 330, а број корисника у установама за дјецу и младе са менталним и физичким сметњама је 2.328.³¹ Старије особе и они који се суочавају с болестима често су без адекватне заштите, посебно у виду помоћи у кући, а центре треба ојачати како би идентификовали и пружили адекватну помоћ.

Социјална искљученост особа у рањивим ситуацијама мора се рјешавати кроз боље провођење политике и бољу међуинституционалну сарадњу. Успостављање механизма за извјештавање о социјалној инклузији особа у рањивим ситуацијама омогућило би мјерење ефеката политика социјалног укључивања из перспективе партиципације и предлагање акција и приоритета за побољшање приступа људским правима. Важно је да постојећи показатељи који су до сада коришћени буду у складу с показатељима стратегије социјалног укључивања ЕУ како би се на адекватан начин измјерила социјална искљученост особа у рањивим ситуацијама. Надаље, породични закони не укључују дефиницију неудатих жена у складу с *Истанбулском конвенцијом*, која захтијева од разведених и раздвојених жена да покрену судски поступак за исплату алиментације. Као што је наведено у најновијим Препорукама *UN CEDAW* комитета за 6. периодични извјештај Босне и Херцеговине о имплементацији *CEDAW* конвенције, многе самохране мајке у Босни и Херцеговини не примају алиментацију од очева своје дјеце, док невладине организације у Босни и Херцеговини наводе да до 70% самохраних мајки не прима алиментацију од очева своје дјеце. Око 4.000 интерно расељених и повратничких домаћинстава живи у дугорочном сиромаштву. Од тога, отприлике 1.000 (20%) прима социјалну заштиту, док 3.000 или више од 60% нема приступ потребној социјалној заштити. Кључни проблем је незапосленост 9.000 чланова домаћинства (62%), око 3.300 старијих особа којима је потребна социјална заштита (22%) и 850 домаћинстава које води самохрани родитељ (18%).³²

Роми: Према МЉПИ, укупна стопа запослености Рома је запањујуће ниских 11%, а у Босни и Херцеговини у 2020. години има 3.278 незапослених Рома. Положај Рома који активно траже посао (пријављени код служби за запошљавање) додатно се погоршавао током пандемија. Према МЉПИ анализи општих показатеља о Ромима, постоји додатних 5.500 одраслих Рома, који су незапослени или укључени у неформалне облике рада. Без убрзања и повећања броја програма запошљавања Рома,

³⁰ У Републици Српској постоји само један Дом за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Врањешевих“ Бања Лука у којем је, према последњим званичним подацима, смјештено 78 дјеце и младих.

³¹ Извор: Завод за статистику Федерације Босне и Херцеговине.

³² Извор: МЉПИ Босне и Херцеговине.

социјална искљученост и сиромаштво с којима се свакодневно суочавају вјероватно ће се још више повећати. У периоду 2009–2020. СМ је за запошљавање Рома издвојио 3.500.000 евра, што је резултовало 962 корисника гранта за запошљавање и samozapošljavanje. Фондови за запошљавање Рома реализују се у сарадњи са заводима за запошљавање, који путем јавних позива бирају кориснике пројекта запошљавања и samozapošljavanja. У циљу побољшања запошљивости Рома, новим акционим планом дефинисане су три мјере, и то: подстицање запошљавања и запошљивости Рома, обезбјеђивање средстава за реализацију програма запошљавања Рома и подстицање запошљавања Рома у јавном сектору.

У периоду 2009–2020, за здравствену заштиту Рома издвојено је 1.400.000 евра. Према подацима надлежних институција и ромских невладиних организација, у здравствени систем је ушло укупно **1.085 Рома**. Спроведени су едукативни и превентивно-здравствени програми у циљу подизања свијести ромских заједница о важности здравствене заштите, едукације родитеља о значају имунизације и имунизација ромске дјеце, те о репродуктивном здрављу и мајчинству. Спроведени су превентивни програми - скрининг на специфичне болести (рак грлића материце, рак дојке, рак дебелог цријева, рак простате итд.). У складу с Акционим планом, ромске НВО сваке године едукују потребан број нових ромских медијатора за здравствену заштиту. У процес је укључено преко 175 медијатора који су претходно прошли општу и посебну обуку. Обука нових здравствених медијатора финансирана је из средстава МЉПИ. У циљу побољшања приступа здравственој заштити Рома и њеног квалитета, новим акционим планом дефинисане су двије мјере: јачање капацитета ромских представника за унапређење здравља Рома и смањење фактора здравственог ризика код ромске популације.

Род: Борба против родне дискриминације и дискриминаторних родних стереотипа и насиља над дјевојчицама и женама остаје изазов. ГАП за Босну и Херцеговину за период 2018–2022. година (*види Одјелјак о интеграцији у главне токове*) пружа добар стратешки оквир за унапређење главних питања родне равноправности. Дискриминаторни родни стереотипи присутни су у образовним материјалима, а децентрализовани систем онемогућава уједначену употребу родно осјетљивих наставних материјала. Свеобухватна едукација о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима и услугама планирања породице у образовном систему и наставним плановима и програмима још увијек недостаје. Ромкиње, дјевојке са села, избјеглице и тражиоци азила, дјевојке с инвалидитетом, дјевојке које су жртве дјечјих бракова, родно заснованог насиља и трговине људима наилазе на препреке у приступу квалитетном образовању на свим нивоима. Насиље над дјевојчицама у образовним установама се не пријављује и не прати системски. Зато образовање о сексуалном и репродуктивном здрављу и правима које одговара узрасту мора бити уведено у школске програме у цијелој држави уговорници, а наставни планови и програми и образовни материјали требају бити очишћени од родних стереотипа и мора се рјешавати питање родно заснованог насиља у школама.

ЕУ ће подржати сектор у одговору на мноштво непосредних изазова након пандемије који се односе на социјалну заштиту, смањење сиромаштва и инклузивност. Кроз циљану комбиновану подршку институционалним структурама у сектору, као и директну подршку особама у рањивим ситуацијама, које су највише погођене пандемијом, **додата вриједност ЕУ** биће комплементарна с већ постојећом и планираном државном подршком. Поред тога, подршка ЕУ ће допринијети затварању финансијског јаза за преко потребне програме. Осим тога, осигураће већу ефикасност, обим и брзину испоруке, доприносећи побољшању добробити најугроженијих грађана Босне и Херцеговине након пандемије.

Опис главних учесника

Запошљавање

На државном нивоу, МЦА је одговоран за: (I) дефинисање основних принципа координације активности, (II) усклађивање планова ентитетских власти, (III) дефинисање стратегије на међународном нивоу у областима здравствене и социјалне заштите, пензија, рада и запошљавања. МЉПИ такође има специфичну улогу у вези са људским правима и родном равноправности, особама у рањивим ситуацијама, избјеглицама, Ромима и „ЛГБТИК“ популацији. Министарства надлежна за

запошљавање на ентитетском и кантоналном нивоу, као и у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине су: Министарство рада и социјалне политике Федерације Босне и Херцеговине, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, кантонална министарства и ресорно одјељење Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине надлежно за послове рада. У складу с постојећим законима и прописима, активне политике тржишта рада развијају Завод за запошљавање Федерације Босне и Херцеговине, Завод за запошљавање Републике Српске и Завод за запошљавање Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, а проводе их јавне службе за запошљавање. Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине такође је важан учесник, иако не ради с незапосленим особама. Агенција имплементира међународни уговор о раду, укључујући интеграционе споразуме о социјалном осигурању у вези с уговорима о раду (у сарадњи са МЦА) и координише активности с ентитетским заводима за запошљавање и заводом за запошљавање Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. За имплементацију социјалног предузетништва укључиће се надлежна министарства са листе кључних институција као и два фонда: Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом Федерације Босне и Херцеговине и Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом Републике Српске.

Социјални сектор

У области социјалне заштите улога институција на државном нивоу је координација активности, усаглашавање планова ентитетских власти и дефинисање стратегија на међународном нивоу (надлежност МЦА). МЛЈПИ има улогу која се односи на родна питања (укључујући насиље у породици), Роме и жртве трговине људима. Институционалне надлежности у области социјалне заштите на нивоу ентитета и кантона, укључујући подјединицу за социјалну заштиту Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, имају: Министарство рада и социјалне политике Федерације Босне и Херцеговине, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, кантонална министарства за социјалну заштиту Федерације Босне и Херцеговине и надлежни одјел Владе Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Главну улогу у спровођењу социјалне заштите имају ЦСР, који су први контакт гдје лица у угроженим ситуацијама траже заштиту и који примјењују законе и подзаконске акте из области социјалне заштите. Центри за социјални рад имају задатак да задовоље потребе грађана у оквиру одређеног подручја у којем живе (ако су у категорији дефинисаној да им је потребна социјална подршка). С обзиром на тренд тренутних реформи, улоге и одговорности ЦСР ће се вјероватно повећати, а њихов капацитет треба максимално повећати. Социјална заштита у Босни и Херцеговини укључује, између осталог, и ове категорије: (I) особе у рањивим ситуацијама (старе и неспособне особе, дјеца, угрожене категорије: без родитељског старања, с инвалидитетом), (II) особе с инвалидитетом, (III) заштита цивилних жртава рата, (IV) заштита породица с дјецом. Што се тиче родних активности, главни учесници су Агенција за равноправност полова Босне и Херцеговине и Центер центри Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, укључујући Брчко дистрикт Босне и Херцеговине. Уколико буде потребно, у реализацију ће се укључити и друге институције и организације релевантне за реализацију планираних активности.

3. ОПИС АКЦИЈЕ

3.1. Логика интервенције

Општи циљ (Утицај) ове акције је убрзање запошљавања, образовања и социјалних реформи у Босни и Херцеговини и социоекономски опоравак након кризе изазване пандемијом „ковид 19“.

Специфични циљеви (Исходи) ове акције су да:

1. Повећати могућности запошљавања за младе, жене са села и теже запошљиве категорије (Исход 1-Сектор запошљавања),
2. Побољшати друштвену и инклузију рањивих циљних група и унаприједити родну равноправност (Исход 2-Социјални сектор).

Резултати који ће бити остварени овом акцијом и који ће доприносити одговарајућим специфичним циљевима (исходима) су:

Запошљавање

- 1.1 Допринос Исходу 1 (или Специфичном циљу 1): Олакшана транзиција младих из образовног система, сеоских жена и тешко запошљивих категорија на тржиште рада;

Социјална заштита

- 1.2. Допринос Исходу 2 (или Специфичном циљу 2): Ојачани капацитети ЦСР-а за пружање бољих услуга особама у рањивим ситуацијама;
- 1.3. Допринос Исходу 2 (или Специфичном циљу 2): Успостављен и/или додатно ојачан интегрисани модел социјалне заштите на локалном нивоу и ванинституционални облици социјалне заштите;
- 1.4. Допринос Исходу 2 (или Специфичном циљу 2): Оснажен систем контроле и надзора социјалне и дјечије заштите и контроле служби;
- 1.5. Допринос Исходу 2 (или Специфичном циљу 2): Побољшан је приступ услугама друштвене инклузије и друштвене инклузије Рома;
- 1.6. Допринос Исходу 2 (или Специфичном циљу 2): Унапријеђена равноправност сполова у складу с кључним приоритетима ГАП-а Босне и Херцеговине за период 2018–2022, у запошљавању, образовању и здравственој и социјалној заштити.

Ако ће се повећати **Исход 1** - могућности запошљавања младих, жена из сеоских подручја и теже запошљивих категорија, и **Исход 2** - стандардизоване и лиценциране постојеће услуге социјалне заштите и побољшана социјална инклузија рањивих циљних група, те унапријеђена родна равноправност, а истините су **сљедеће претпоставке**: побољшана здравствена ситуације у Европи и остатку свијета током друге половине 2021. године омогућиће постепени опоравак економских активности, а усвојене мјере Владе против „ковид 19“ имају потенцијал да врате виталност економије и ублаже негативни социоекономски утицај пандемије, постићи ће се **сљедећи утицај: Убрзавање запошљавања и социјалних реформи у Босни и Херцеговини и друштвено-економски опоравак након кризе изазване пандемијом „ковид 19“.**

3.2. Индикативне активности

Запошљавање

Акција се фокусира на подстицање квалитетног запошљавања и приступа тржишту рада за циљане групе.

Активности у вези с Резултатом 1.1: Олакшан прелазак младих из образовног система, жена из сеоских подручја и тешко запошљивих категорија на тржиште рада, оствариће се:

- Осмишљавањем и имплементацијом АЛММ-а за повећање запослености младих, жена на селу и тешко запошљивих категорија. Очекује се да ће се ова активност надовезати на постојећу АЛММ за ове циљне групе, у складу с плановима и програмима јавних служби за запошљавање (ПЕС) (*видјети 2.2 Анализа проблема за детаљан приказ овога*), док ће се супротставити могућностима у областима зелене и циркуларне економије (тј. стручна обука и приправништво/пракса). За жене и тешко запошљиве категорије, очекује се да ће се АЛММ посебно надовезати на релевантне акције за „ковид 19“ Социјална ИПА 2021 АД. Конкретно за младе, очекује се да ће АЛММ наставити да прати постојеће критеријуме: мјере за младе су дефинисале ову циљну групу у доби од 18 до 35 година, а мјере које се фокусирају на прво радно искуство, предузетништво за младе итд. фокусиране на НЕЕТ - младе који нису запослени, нису у образовању или обуци, са додатним фокусом на 25–29-годишњаке, гдје имамо веће стопе НЕЕТ-а и неусклађеност вјештина. Ово ће осигурати ефикасну везу са ЕИП водећом Иницијативом 10 YGF. Поред тога, АЛММ специфичне за младе треба да имају за циљ

инклузију младих који се отпуштају из система јавне бриге. Ово би захтијевало бољу сарадњу између јавних служби за запошљавање и ЦСР.

Социјална заштита

Активности у вези с Резултатом 1.2: Ојачани капацитети ЦСР за пружање бољих услуга особама у рањивим ситуацијама, оствариће се:

- **Даљим јачањем капацитета ЦСР**, прије свега кроз имплементацију кључних препорука из *Анализе потреба центара за социјални рад у Босни и Херцеговини*. Подржаће се: (I) сет препорука о краткорочним приједлозима за побољшање капацитета (повећање сертификавања управљања случајевима и рада с високоризичним породицама и структурама у ЦСР), програмирање (стратешко, оперативно и финансијско управљање као и развој и имплементација стратешких и оперативних планова за нове услуге), норме и стандарди (промоција *Европског оквира за квалитет социјалних услуга* и принципа имплементације социјалних права заснованих на принципима Савјета Европе у овој области) и за приступ услугама и правима, као и неке средњорочне до дугорочне препоруке за структурна побољшања.
- Имплементација компоненте ИТ инфраструктуре и осигурање да ЦСР имају адекватну ИТ подршку за ефикасно управљање базом података, евалуацију ефеката подршке и планирање и програмирање подршке. Приоритет је стављен на набавку основне и/или додатне информатичке опреме за запослене у ЦСР, те напредну обуку за секторске стручњаке, као и административно особље. Припремљена је и калкулација потребног ИТ пакета по запосленом у ЦСР, те дефинисан садржај самог ИТ пакета, што је укључено у процијењену цијену интервенције у оквиру ове акције. Покренуће се почетне активности везане за средњорочне и дугорочне приједлоге набавке софтвера за дигитализацију свих процеса у ЦСР, као и инсталацију и обуку, на основу обрачуна трошкова по ЦСР.³³
- Ово ће омогућити интегрисани приступ рјешавању социјалних питања на нивоу локалних заједница; и **ојачати локалне капацитете** пружања услуга и повећати њихову ефикасност и ефикасност кроз развој стратегија социјалне заштите и инклузије и акционих планова, нове врсте социјалних услуга и стандарда, појачано праћење социјалне и дјечје заштите, прелазак с институционалне на бригу у заједници.

Активности у вези с Резултатом 1.3: Успостављен и/или додатно оснажен интегрисани модел социјалне заштите на локалном нивоу и ванинституционални облици социјалне заштите, оствариће се:

- Подршком **трансформацији институција и развоју ванинституционалних облика социјалне заштите и услуга стандардизације и лиценцирања**. Посебан фокус је на специфичним категоријама/особама у рањивим ситуацијама (одрасли и дјеца са специфичним потребама, укључујући дјецу без родитељског старања, особе с инвалидитетом; мањине и ИРЛ/повратници; особе које су изгубиле посао због пандемије „ковид 19“; тешко запошљиве категорије итд.).

Активности у вези с Резултатом 1.4: Оснажиће се систем контроле и надзора социјалне и дјечје заштите и контрола служби, кроз:

- Унапређење система социјалне и дјечје заштите, између осталог, кроз стандардизацију, лиценцирање, контролу и праћење, те обезбјеђивање заштите за најугроженије, особе с инвалидитетом, дјецу без родитељског старања, Роме, ИРЛ/повратнике и подстицање њихове инклузије. Унаприједиће се низ услуга социјалне заштите особа у угроженим ситуацијама. То укључује, али није ограничено на: здравствени систем, праћење и надзор школовања Рома, дјеце из руралних средина, социјално угрожене и непривилегиране породице примају само

---

³³ Трошкови по ЦСР износе 30.000 евра, односно Федерација Босне и Херцеговине (64 ЦСР, укупно 1.920.000 евра), Република Српска (51 ЦСР 1.530.000 евра).

једнократну помоћ од центара за социјални рад, дјеца са сметњама у развоју имају чвршћи приступ у школу итд. Ова активност биће усмјерена на угрожену категорију **самохраних мајки**, кроз развој *Алиментационог фонда* који ће бити успостављен при надлежним министарствима на државном и ентитетском нивоу, како би се превазишао проблем избјегавања плаћања алиментације. То ће укључивати техничку помоћ за осмишљавање *Алиментационог фонда*, укључујући успостављање процеса, израду подзаконских прописа, обуку релевантног особља итд. Поред тога, биће спроведена подршка за израду измјена и допуна породичних закона како би се укључила дефиниција самохраних мајки у складу с *Истанбулском конвенцијом*.

Ове три индикативне активности имплементираће се као један **Програм социјалне помоћи** који ће се састојати од техничке помоћи, набавке и компоненте гранта.

Активности у вези с Резултатом 1.5: Побољшан приступ услугама друштвене инклузије и друштвена инклузија Рома.

- Имплементираће се свеобухватан програм за Роме ради рјешавања унапријед дефинисаних кључних приоритета из новоусвојеног *Акционог плана Босне и Херцеговине за друштвену инклузију Рома 2021–2025*.
- Реализоваће се следеће индикативне активности, уско повезане са циљевима АП: *Хоризонталне активности*: јачање капацитета за инклузију Рома; јачање координације и учешћа надлежних органа и локалних самоуправа и унапређење сарадње с организацијама цивилног друштва и међународним и регионалним институцијама; *Унапређење активности запошљавања Рома*: пружање подршке запошљавању и запошљивости Рома; обезбјеђивање средстава за реализацију програма запошљавања Рома и подстицање запошљавања Рома у јавном сектору. *Активности унапређења, доступности и квалитета здравствене заштите за припаднике ромске популације*: јачање капацитета представника Рома за унапређење здравља Рома; смањење фактора ризика по здравље ромске популације; активности на побољшању услова становања ромске популације; легализација свих неформалних насеља у којима живе Роми и обезбјеђивање трајног, пристојног, приступачног и десегрегираног становања за Роме; побољшање услова живота у ромским стамбеним јединицама и изградња социјалних стамбених јединица за Роме (колективне/индивидуалне јединице).

Интервенција у вези с Ромима ће се имплементирати као **Програм помоћи Ромима** који се састоји од техничке помоћи и компоненте гранта.

Активности у вези с Резултатом 1.6: Унапријеђена равноправност полова у складу с *Цендер акционим планом Босне и Херцеговине* ³⁴ 2018–2022, кључним приоритетима у запошљавању, образовању и здравственој и социјалној заштити, оствариће се следећим:

- **Циљ унапређења родне равноправности** рјешавањем кључних питања у области запошљавања, образовања и социјалне заштите како је утврђено у *Цендер акционом плану Босне и Херцеговине (2018–2022)*.
- Биће проведена студија о родним стереотипима у образовању, као и студија родних стереотипа у наставним плановима и програмима и образовним материјалима. Биће проведена анкета о ставовима наставног особља према родној равноправности и инклузији. Препоруке ће се користити за политичке одлуке релевантних образовних власти како би се уклонили идентификовани стереотипи и припремиле измјене и допуне школских уџбеника.
- Провешће се јавна кампања за подстицање диверзификације образовних избора за дјечаке и дјевојчице, као и према *СТЕАМ* образовању за дјевојчице.
- У области запошљавања, биће проведена студија о родно заснованој дискриминацији, узнемиравању, сексуалном узнемиравању и мобингу на радном мјесту која ће такође

³⁴ https://arsBosniaandHerzegovina.gov.ba/wp-content/uploads/2019/02/GAP-BosniaandHerzegovina-2018-2022_ENG.pdf

идентификовати постојање и спровођење антидискриминационих и антиузнемиравачких политика.

- Провешће се активности на изради Индекса родне равноправности (ГЕИ) за Босну и Херцеговину како би се ГЕИ користио за праћење утицаја родне политике на свим нивоима и оцјењивао напредак ка родној равноправности у свим областима.

Родна интервенција ће се проводити кроз **Програм помоћи за родну равноправност** и укључиваће компоненту техничке помоћи и гранта.

3.3. Интегрисање

Акција ће имати за циљ да подржи структурне реформе у сектору, које треба да се фокусирају на следеће економске изазове: (I) реформа институција тржишта рада и подстицање запошљавања циљних група, *између осталог*, кроз развој и имплементацију АЛММ-а, са посебним фокусом на младе (укључујући имплементацију YG). Даља подршка је намијењена олакшавању транзиције са образовања на запошљавање. У сектору образовања, нагласак ће бити на унапређењу реформе основног и високог образовања и опремању образовних институција за квалитетније образовање. У социјалном сектору фокус ће бити на јачању локалних капацитета за пружање услуга, укључујући ЦСР, унапређењу и диверзификацији система социјалне и дјечје заштите, те подршци трансформацији институција и развоју ванинституционалних облика социјалне заштите и услуга, стандардизацији и лиценцирању. Предвиђене акције допринијеће рјешавању економске димензије постпандемијских изазова с којима се Босна и Херцеговина суочава.

Очекује се да ће економске посљедице пандемије „ковид 19“, као и прошле економске кризе, диспропорционално утицати на особе у рањивим ситуацијама, укључујући особе са инвалидитетом, Роме и ИРЛ/повратнике, старије особе, особе у ризику од сиромаштва, као и младе људе и жене. Тренутно постоји низ мјера у систему вјештина и институција тржишта рада и невладиног сектора за подршку младим људима који улазе на тржиште рада, људима који желе преквалификацију или усавршавање и онима који се суочавају с пријетњом отпуштања и изазовима искључености. **Међутим, од виталног је значаја надограђивати и проширити мјере које су тренутно на снази, осигурати координисан и синхронизован приступ идентификованим изазовима, док се истовремено извлаче поуке из онога што је добро функционисало и искуства из прошлих криза како би се задовољиле невиђене реалности након пандемије. Непрекидни фокус на подржавању важних циљева политике као што су стварање радних мјеста, инклузивност, једнаке могућности, одрживост и грађанско учешће након пандемије, с циљем да се „нико не остави иза“, треба задржати.** Поред тога, ефекти пандемије имају посебно негативан учинак на жене и дјевојчице, а напори у опоравку након пандемије требали би имати за циљ интеграцију перспективе родне равноправности у све мјере које се предузимају за потицање запошљавања, социјалне заштите и политике инклузије и здравствене заштите.

Радећи на јачању локалних капацитета за пружање услуга (општинске службе, центри за социјални рад и НВО сектор) и повећавајући њихову ефективност и ефикасност кроз боље осмишљавање и планирање економских и друштвених стратегија и акционих планова, ова ће акција допринијети рјешавању социјалне димензије горенаведених проблема у Босни и Херцеговини. Надаље, посредним повећањем могућности за запошљавање, те побољшањем приступа јавним услугама, с фокусом на најугроженије категорије становништва на циљним локалитетима, Акција ће унаприједити друштвену инклузију и побољшати друштвени статус у заједници искључених група, посебно Рома, особа са инвалидитетом, ИРЛ/повратника итд.

Заштита животне средине, климатске промјене и биодиверзитет

За ову акцију није предвиђен и/или потребан еколошки скрининг. Без обзира на то, треба признати да су изазови за подстицање одрживе и зелене економије у Босни и Херцеговини значајни. Ова акција ће имати за циљ допринијети, гдје год је то могуће, процесу зелене и дигиталне транзиције у Босни и Херцеговини. Конкретније, зелени и циркуларни аспекти и приоритети и амбиције, како је наведено у

Зеленом плану ЕУ, уграђени су у интервенцију запошљавања. АЛММ ће на примјер имати за циљ да укључи образовање и обуку младих и незапослених људи из нових иновативних индустрија, као што су прерада пластике, рециклажа итд.

Родна равноправност и оснаживање жена и дјевојчица

Према ОЕЦД родним ДАЦ кодовима идентификованим у одјељку 1.1, ова акција је означена као Г1. **То имплицира да је родна равноправност значајан циљ ове акције.** Ова акција ће допринијети **родној равноправности и оснаживању жена и дјевојчица** и стратешком оквиру ЕУ у овој области.³⁵ То ће промовисати њихова економска, радна и социјална права и олакшати процес анализе и примјене родних и чврстих политика заснованих на доказима. Кризе као што је „ковид 19“ погађају жене и мушкарце, дјевојчице и дјечаке, у свој њиховој различитости, на различите начине. Напори у опоравку након пандемије требали би имати за циљ интегрисати перспективу родне равноправности у све мјере које се предузимају за подстицање бољег запошљавања, социјалне заштите, инклузивности и здравствене заштите жена и дјевојчица, што доводи до њиховог оснаживања. Докази показују да су жене непропорционално више изложене здравственим и социоекономским ризицима и да се суочавају са порастом сексуалног и родно заснованог насиља због политике затварања и основних услуга екосистема. Акција ће осигурати да планиране интервенције укључују адекватан одговор на утицај кризе „ковид 19“ на жене и дјевојчице, али и мушкарце и дјечаке у свој њиховој различитости у различитим секторима. Жене у Босни и Херцеговини суочавају се с вишеструким препрекама на тржишту рада, као што су дуже вријеме чекања на први посао, дуги јаз у стажу због породилског одсуства или бриге о старијим или болесним члановима породице, немогућност поновног уласка на тржиште рада због старости итд. Посебно рањиве категорије су интерно расељене жене, жене са села и Ромкиње.

Акција ће допринијети имплементацији Џендер акционог плана Босне и Херцеговине за период 2018–2022, као оквирног стратешког документа за укључивање стандарда родне равноправности у све области друштвеног живота. Узимајући у обзир родну перспективу током свих активности и бавећи се специфичним стратешким циљевима и приоритетима у области запошљавања, образовања и социјалне заштите, ова акција је у потпуности усклађена с горенаведеним стратешким документом.

Ова акција ће додатно допринијети побољшању могућности запошљавања ових група и његовању родне равноправности у Босни и Херцеговини, као и имплементацији завршних напомена *Комитета* за елиминацију дискриминације жена (*CEDAW*).³⁶

Људска права

Акција ће имати за циљ да олакша улагање у људска права на хоризонталан начин како би се створила отпорнија и инклузивнија друштва (**приступ заснован на правима**). Ова акција ће осигурати непостојање дискриминације рањивих категорија. Осим тога, осигураће да се права жена подстичу кроз намјенско коришћење неких од доступних ресурса. Савјет министара Босне и Херцеговине је у октобру 2019. године усвојио *Информацију и Водич за предузимање ефикасних мјера за спречавање узнемиравања на основу пола и сексуалног узнемиравања на радном мјесту у институцијама Босне и Херцеговине*. Осим тога, Савјет министара Босне и Херцеговине је затражио од надлежних институција да донесу *Одлуку о политици нулте толеранције на сексуално узнемиравање и узнемиравање на основу*

³⁵ *Стратегија родне равноправности 2020–2025*. Европске комисије поставља визију, циљеве политике и акције за постизање конкретног напретка у погледу родне равноправности у Европи и посвећености правима жена и дјевојчица и упућивање на циљеве одрживог развоја, посебно на СДГ 5. као кључни оквир за Стратегију родне равноправности. *Између осталог*, фокусира се на затварање родних јазова на тржишту рада и постизање једнаког учешћа у различитим секторима привреде.

³⁶ https://arsBosnia_and_Herzegovina.gov.ba/wp-content/uploads/2020/06/CEDAW-C-BOSNIA_AND_HERZEGOVINA-Concluding-Observations-6_AsAdopted.pdf

пола, као и да ангажују савјетнике који би се требали бавити овим питањима. Укупно 46 институција на државном нивоу (70%) је испунило овај захтјев. Очекује се да ће преостале институције то испунити до средине 2021. године.

Инвалидност

Према ОЕЦД ДАЦ кодовима за особе с инвалидитетом идентификованим у *Одјелу 1.1*, ова акција је означена као Д1. **Тиме се имплицира да је инвалидност значајан циљ ове акције.** То ће се постићи кроз промоцију права и статуса особа с инвалидитетом, имајући у виду да су ЦСР и службе социјалне заштите први ниво којима се особа с инвалидитетом, као припадник посебне угрожене категорије, обраћа за помоћ и подршку. Ове институције имају значајне задатке и одговорности за дјеловање, често без одговарајућих и јединствених стандарда, обука и дефинисане сарадње с другим надлежним секторима. Изградња институционалних капацитета је стога неопходна за боље одговарање на специфичне потребе особа са инвалидитетом, а ова акција ће то имати за циљ. Уопштено, унапређењем система социјалне и дјечије заштите, кроз све активности везане за социјалну компоненту, унаприједиће се низ услуга социјалне заштите рањивих група, укључујући особе с инвалидитетом.

3.4. Ризици и научене лекције

Категорија	Ризици	Вјероватноћа (висока/ средња/ мала)	Утицај (високи/ средњи/ мали)	Мјере ублажавања
Екстерно окружење	Немогућност реализације неких активности због погоршања ситуације узроковане поновном појавом „ковида 19“	С	С	Уколико пандемија „ковид 19“ додатно угрози друштво и пословну заједницу у Босни и Херцеговини, као и владин и невладин сектор, размотриће се алтернатива већ осмишљеним активностима за наставак одговарајућих интервенција у оквиру ове акције. Што се тиче пружања техничке помоћи, укључујући обуку, ако се сматра потребним, биће осигурана испорука путем интернета.
Људи и организација	Ограничен број запослених у корисничким владиним установама и велики обим посла, евидентан током 2020. године због додатних активности узрокованих пандемијом	С	С	Осигурати да се у свим институцијама корисницама и координишућим институцијама идентификује намјенско одјељење (укључујући особље) током процеса израде пројектног задатка и да буду упознати са својим улогама у имплементацији
Људи и организација	Недостатак апсорпционих капацитета кључних корисника у три сектора	М	М	Пројектне активности биће пажљиво планиране и темпиране. Надаље, како би корисници били способни да апсорбују помоћ, акција предвиђа обуке за изградњу капацитета. Критеријуми за избор невладиних корисника такође ће узети у обзир њихове капацитете за провођење мјера подршке
Екстерно окружење	Неповољни макроекономски трендови и инциденти на босанскохерцеговачком и глобалном нивоу негативно утичу на приватни сектор у Босни и Херцеговини, као и на предвиђене	С	С	Сви интерни системи праћења и евалуације проведених акција ће помно пратити сва релевантна економска и политичка дешавања која утичу на резултате мјерене кроз показатеље. Сваки критични тренд биће пријављен јавном наручиоцу на разматрање и биће одлучене мјере ублажавања

	кориснике бесповратних средстава и онемогућавају потпуно постизање показатеља активности			
--	---	--	--	--

Научене лекције

У области запошљавања, пројекат (ЕУ) ЛЕП Фаза 1 развио је и имплементирао 19 локалних иницијатива за запошљавање у периоду 2016–2019. Укупно је обучено и усавршавано 1.600 особа, а посао је нашло 512 особа. Исходи, резултати и налази као што су важност развоја партнерстава и програма на локалном нивоу, у складу са специфичним потребама на терену, потреба за даљњом изградњом и јачањем капацитета бироа за запошљавање, разматрани су током процеса дизајнирања за ову акцију.

Налази из предстојећих студија и процјена, као што је *Брза процјена утицаја на запошљавање и одговор политике ИЛО-а*; аналитика за Стратегију запошљавања Федерације Босне и Херцеговине 2021–2027, те брза СТЕД анализа у ИТ сектору која се фокусира на потребе за вјештинама, недостатке у капацитетима компаније и акције за смањење неусклађености вјештина, нису били спремни као коначни документи на вријеме за израду ове акције, али се требају користити за дефинисање специфичних активности у оквиру интервенција запошљавања. Пројект ЕК: *Јачање капацитета институција тржишта рада унапређењем методологије истраживања тржишта рада* требало би да буде завршен у октобру 2022. године. Било би од изузетног значаја осигурати да су кључни резултати овог пројекта, који су тренутно дефинисани као они који се односе на истраживање тржишта рада (засновано на анкетирању послодаваца), укључујући извјештаје специфичне за образовање, спорт за редизајн АЛММ-а на основу евалуације, обуку и изградњу капацитета јавних завода за запошљавање који ће се извршити, подршку Босни и Херцеговини у придруживању ЕУРЕС-у, као и подршку државној стратегији запошљавања у потпуности интегрисани у активности планиране у оквиру активности запошљавања из ове акције.

Текући пројекат Свјетске банке који подржава ПЕС требао је бити завршен у октобру 2021. године. Међутим, у свјетлу реалности „ковида 19“, владе Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске су покренуле процес подношења захтјева за двогодишње продужење пројекта (до октобра 2023.)³⁷. Пратиће се оригинални оквир резултата, а додата је нова категорија која ће имати користи од АЛММ-а: **незапослени због пандемије „ковид 19“**. Оквир резултата Свјетске банке је у складу с предвиђеним активностима планираним у оквиру ИПА III – 2021 помоћи сектору запошљавања, као и овом акцијом. Конкретније, АЛММ су усклађене, а активности Свјетске банке које се односе на софтверска рјешења фокусирају се искључиво на креирање апликације/портала за посао како би се олакшало тражење посла. Као таква, ова активност је специфична једнократна активност која ће бити завршена у оквиру пројекта Свјетске банке.

Социјални сектор је протеклих година добио значајну помоћ ЕУ и других донатора (билатералну и мултилатералну), посебно усмјерену на изградњу механизма друштвене инклузије и социјалне заштите. У области социјалне заштите реализована су два пројекта финансирана из ИПА-е: Пројекат ИПА 2011: *Подршка пружаоцима социјалних услуга* и ИПА 2014 пројекат *Трансформација установа за бригу о дјечи и превенција раздвајања породица*. Реализација пројекта допринијела је јачању ванинституционалних облика социјалне заштите, а самим тим и процесу деинституционализације социјалне заштите за различите категорије корисника. С обзиром на то да је процес

³⁷ Очекује се да ће уговор о кредиту за нови пројекат између Босне и Херцеговине и Свјетске банке бити закључен до краја 2021. године.

деинституционализације веома сложен и да захтијева постепене промјене у систему социјалне заштите, наведени пројекти су означили почетак процеса и веома је важно наставити активности које би у завршници довеле до ограничавања институционалне заштите на ниво који је неопходан. Пројекти су дали конкретне препоруке које треба узети у обзир приликом даљњег развијања индикативних активности из ове акције.

3.5. Индикативна матрица логичког оквира

Резултати	Ланац резултата: Главни очекивани резултати	Показатељи (најмање један показатељ по очекиваном резултату)	Полазне основе 2020/2021 (осим ако није другачије назначено)	Циљ 2027 (осим ако није другачије назначено)	Ивори података	Претпоставке
Утицај	Убрзати запошљавање, образовање и социјалне реформе у Босни и Херцеговини и друштвено-економски опоравак након кризе изазване пандемијом „ковид 19“	1. Композитни показатељ спремности земаља кандидата и потенцијалних кандидата за темељне области економских критеријума (функционална тржишна економија и конкурентност) 2. Глобални индекс конкурентности (score) 3. БДП по глави становника у стандардима куповне моћи (ППС) изражен у односу на просјек Европске уније	ТБА 1 2 3	ТБА 1 2 3	Европска комисија Евростат	
Исход 1 Запошљавање	1. Повећане су могућности запошљавања младих, жена на селу и теже запошљивих категорија	1.1 Број имплементираних програма (разврстано по врсти и узимајући у обзир могућности у области зелене и циркуларне економије) 1.2 Број незапослених младих, сеоских жена и теже запошљивих категорија који су користили помоћ (разврстано по свакој категорији)	1.1 - 0 1.2 - 0	1.1 - 7 1.2 - 1000	Административни подаци БХАС (подаци о младима) Подаци јавних служби за запошљавање Пројектни извјештај о спроведеним анализама	Побољшање здравствене ситуације у Европи и остатку свијета током друге половине 2021. године омогућиће постепени опоравак економске активности. Усвојене владине мјере за „ковид 19“ имају потенцијал да поврате виталност привреде и ублаже негативан социоекономски утицај пандемије.
Исход 2 Социјална заштита	2. Побољшана социјална инклузија рањивих циљних група, а унапријеђена родна равноправност	2.1 Побољшан број стандардизованих и лиценцираних социјалних услуга у заједници, као што су превенција,	2.1 - 0 2.2 - 0 2.3 - 0	2.1 - 25 2.2 - 5 2.3 - 5	Доступни извјештаји о квалитету	Надлежне власти у Босни и Херцеговини су

		<p>породични модели бриге, подршка младима који напуштају оквире државне бриге, Ромима, мањинама</p> <p>2.2 Број подржаних социјалних мјера Акционог плана за РOME 2021-2025</p> <p>2.3 Број политичких иницијатива у правцу елиминације родне дискриминације/пристрасности на послу, родних стереотипа у учбеницима и образовним материјалима и ка измјенама и допунама породичних закона.</p>			<p>социјалних стандарда (Извјештаји инспекције), издате дозволе</p> <p>Пројектни извјештаји</p> <p>Извјештај о имплементацији Акционог плана за РOME</p> <p>Извјештај о провођењу Цендер акционог плана Босне и Херцеговине</p>	<p>се обавезале на унапређење социјалне укључености рањивих група и промовисање родне равноправности</p> <p>Локалне власти и невладине организације ангажоване на имплементацији програма социјалне инклузије и социјалне заштите</p>
<p>Резултат 1 везано за Исход 1 Запошљавање</p>	<p>1.1 Олакшана транзиција младих из система образовања, жена са села и категорија тешко запошљивих на тржиште рада</p>	<p>1.1.1 Број младих људи са вјештинама које захтијева тржиште рада, родно избалансиран и инклузивни за категорије теже запошљивих (укључујући особе с инвалидитетом)</p> <p>1.1.2 Број даље развијених и уведених активних мјера рада за одређене групе: млади, жене из руралних средина, тешко запошљиве категорије (између осталог, супротстављање могућностима у области зелене и циркуларне економије)</p> <p>1.1.3 Број запослених матураната и младих запослених на пословима који одговарају њиховој квалификацији</p>	<p>1.1.1 - 0</p> <p>1.1.2 - 0</p> <p>1.1.3 - 0</p>	<p>1.1.1 - 1500</p> <p>1.1.2 - 20</p> <p>1.1.3 - 200</p>	<p>Административни подаци и извјештаји Завода за запошљавање</p> <p>Извјештаји инспекције рада</p> <p>Надлежна министарства</p>	<p>АЛММ довољно занимљива и корисна да привуче кандидате</p>
<p>Резултат 1 везано за Исход 2 (Социјална заштита)</p>	<p>1.2 . Ојачани капацитети центара за социјални рад (ЦСР) за пружање бољих услуга рањивим групама</p>	<p>1.2.1 Број израђених стратешких докумената/акционих планова који се односе на нове врсте социјалних услуга у локалним заједницама/општинске службе социјалне заштите/ЦСР</p> <p>1.2.2 Број нових стандарда социјалне заштите заснованих на стварним потребама развијених и имплементираних у локалним заједницама/општинским службама социјалне заштите/ЦСР</p>	<p>1.2.1 - 0</p> <p>1.2.2 - 0</p> <p>1.2.3 - 0</p> <p>1.2.4 - 0</p>	<p>1.2.1 - 5</p> <p>1.2.2 - 5</p> <p>1.2.3 - 300</p> <p>1.2.4 - 51</p>	<p>Извјештаји надлежних институција (министарства и ЦСР); званични статистички подаци,</p> <p>База података система социјалне и дјечије заштите;</p>	<p>Успостављени компетентни људски ресурси</p>

		1.2.3 Број стручног кадра у систему социјалне и дјечије заштите обученог за савремено пружање услуга социјалне заштите 1.2.4 Број ЦСР и других установа социјалне заштите с побољшаном инфраструктуром и опремом			Пројектни извјештаји	
Резултат 2 везано за Исход 2 (Социјална заштита)	1.3 Успостављен и/или додатно ојачан интегрисани модел социјалне заштите на локалном нивоу и ванинституционални облици социјалне заштите	1.3.1 Број развијених и имплементираних локалних интегрисаних модела/акционих планова социјалне заштите 1.3.2 Ниво имплементације развијених локалних интегрисаних модела акционих планова социјалне заштите 1.3.3 Број стручног особља у систему социјалне и дјечије заштите чији су капацитети ојачани у погледу ванинституционалних облика социјалне заштите 1.3.4 Број успостављених алтернативних услуга/објеката социјалне заштите с побољшаном инфраструктуром и опремом 1.10.5 Број корисника у ванинституционалним облицима збрињавања (хранитељство и породични модел збрињавања) 1.10.6 Број младих који напуштају јавну бригу уз подршку служби/установа/активности социјалне заштите 1.10.7 Број основаних фондова за алиментације	1.3.1 -0 1.3.2 -0 1.3.3 -0 1.3.4 -0 1.3.5 -0 1.3.6 -0 1.3.7 -0	1.3.1 - 40 1.3.2 -70% 1.3.3 - 150 1.3.4 -50 1.3.5 -300 1.3.6 -200 1.3.7 -4	Извјештаји /подаци базе података СОТАЦ; Пројектни извјештаји; Годишњи извјештаји центара за социјални рад; Извјештаји о стању права дјетета у Босни и Херцеговини	Добра сарадња и координација међу кључним заинтересованим странама
Резултат 3 везано за Исход 2 (Социјална заштита)	1.4 Ојачани систем инспекције и надзора социјалне и дјечије заштите и контрола служби	1.4.1 Број нових инспектора у области социјалне и дјечије заштите; 1.4.2 Број обука за инспекторе	1.4.1 -0 1.4.2 -0	1.4.1 -20 1.4.2 -10		Успостављени компетентни људски ресурси
Резултат 4 везано за Исход 2 (Социјална заштита)	1.5 Побољшан приступ услугама друштвене инклузије и социјално укључивање Рома	1.5.1 Стопа покривености универзалним здравственим осигурањем међу Ромима 1.5.2 Стопа дискриминације Рома (смањење %) 1.5.3 Стопа легализованих неформалних насеља у којима живе Роми (пад %)	1.5.1 -30% 1.5.2 -0 1.5.3 -0 1.5.4 -0	1.5.1 -95% 1.5.2 -9% 1.5.3 -30% 1.5.4 -2	Унапређење квалитета система праћења и надзора	

		1.5.4 Број активности на подизању свијести ромских заједница о штетности дјечјих/присилних бракова на образовање, здравље и развој дјевојчица			Стопа легализованих неформалних насеља у којима живе Роми (пад %)	
					Извјештај о имплементацији Акционог плана за Роме	
Резултат 5 везано за Исход 2 (Социјална заштита)	1.6 Унапријеђена равноправност полова у складу с кључним приоритетима ГАП-а Босне и Херцеговине 2018-2022. у запошљавању, образовању и здравственој и социјалној заштити	<p>1.6.1 Број политичких иницијатива усмјерених на јачање праћења и извјештавања о родно заснованој дискриминацији, узнемиравању, сексуалном узнемиравању и мобингу на послу.</p> <p>1.6.2 Препоруке за ревизију уџбеника и образовних материјала и измјене и допуне како би се уклонили родно стереотипни садржаји укључени у политичке иницијативе релевантних власти.</p> <p>1.6.3 Спроведене јавне кампање за подстицање даље диверзификације образовних избора за дјевојчице и дјечаке.</p> <p>1.6.4 Измјене и допуне породичних закона како би се укључила дефиниција самохраних мајки у складу са Истанбулском конвенцијом.</p> <p>1.6.5 Број активности на изради Индекса родне равноправности за праћење утицаја родне политике на свим нивоима и процјену напретка ка родној равноправности у свим областима.</p>	<p>1.6.1 -0</p> <p>1.6.2 -0</p> <p>1.6.3 -0</p> <p>1.6.4 -0</p> <p>1.6.5 -1</p>	<p>1.6.1 -3</p> <p>1.6.2 -75%</p> <p>1.6.3 -4</p> <p>1.6.4 -75%</p> <p>1.6.5 -4</p>	<p>Извјештаји о провођењу политике против дискриминације и узнемиравања.</p> <p>Извјештаји релевантних образовних власти.</p> <p>Пројектни извјештаји.</p>	

4. ПРОВЕДБЕНИ АРАНЖМАНИ

4.1. Споразум о финансирању

За провођење ове акције предвиђено је закључивање споразума о финансирању с Босном и Херцеговином.

4.2. Индикативни период провођења

Индикативни период провођења ове акције, током којег ће се проводити активности описане у одјелку 3.1 и реализовати одговарајући уговори и споразуми, је 72 мјесеца од датума ступања на снагу Споразума о финансирању.

Продужења периода провођења могу се договорити са службеником Комисије одговорним за одобравање измјеном ове Одлуке о финансирању и релевантних уговора и споразума.

4.3. Методе провођења примјениве на пројектни модалитет

Комисија ће осигурати поштовање одговарајућих правила и поступака ЕУ за финансирање трећих страна, укључујући поступке ревизије, према потреби, и усклађеност акције с рестриктивним мјерама ЕУ³⁸.

4.3.1. Директно управљање (Грантови)

(а) Сврха гранта/грантова

Уколико преговори с повјереним субјектом не успију, дио акције „Исход 1 – Запошљавање – Повећане могућности за запошљавање младих, жена из руралних подручја и теже запошљивих категорија“ може се спровести у директном управљању кроз позив за достављање предлога пројеката за грант у износу од 3,8 милиона EUR;

Исход 2 акције ће се имплементирати путем позива за достављање предлога пројеката за грант (индикативни износ од 6 милиона евра за резултат 1 и 2, 4 милиона евра за резултат 3, 6 милиона евра за резултат 4 и 2 милиона евра за резултат 5), с основним циљем даље изградње капацитета центара за социјални рад (ЦСР), подршке успостављању и јачању интегрисаног модела социјалне заштите на локалном нивоу, као и ванинституционалних облика социјалне заштите. Акција ће такође наставити подржавати напоре за унапређење друштвене инклузије особа у рањивим ситуацијама, с фокусом на Роме, самохране мајке, особе с инвалидитетом (ОСИ) и интерно расељена лица (ИРЛ) и повратнике, кроз кохерентан приступ, а истовремено се бави имплементацијом Цендер акционог плана Босне и Херцеговине.

(б) Врста циљаних апликаната

Прихватљиви апликанти биће међународне организације или невладине организације или непрофитне организације које су имале искуство у раду на нивоу локалне заједнице и које су управљале уговорима о гранту сличне величине као и један предмет резултата ове акције поменут под тачком (а).

---

³⁸ www.sanctionsmap.eu Напомињемо да је мапа санкција ИТ алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произилази из правних аката објављених у Службеном листу (СЛ). У случају неслагања између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници превладава верзија из СЛ.

(ц) Оправданост директног гранта

Није примјењиво.

(д) Изузетак од неретроактивности трошкова

Није примјењиво.

4.3.2. Директно управљање (награда(е))

Није примјењиво.

4.3.3. Директно управљање (Набавке)

Уколико преговори с повјереним субјектом не успију, дио акције „Исход 1 – Запошљавање – Повећане могућности за запошљавање младих, жена из руралних подручја и теже запошљивих категорија“ може се спровести у директном управљању кроз уговор о пружању техничке помоћи у износу од 1,2 милиона EUR;

4.3.4. Индиректно управљање с организацијом државе чланице и/или међународном организацијом

Предвиђено је да се следећи Исходи имплементирају кроз индиректно управљање с међународном организацијом или организацијом државе чланице:

Исход 1 – Запошљавање - Повећане могућности за запошљавање младих, жена из руралних средина и теже запошљивих категорија

- Резултат 1 – Омогућавање транзиције младих из образовних система, жена са села и тешко запошљивих категорија на тржиште рада (5 милиона евра – техничка помоћ и грантови који ће бити дистрибуисани).

Исход 2 - Социјална заштита: постојеће услуге социјалне заштите су стандардизоване и лиценциране и друштвена инклузија рањивих циљних група је побољшана, а родна равноправност унапријеђена

- Резултат 1 – Јачање капацитета ЦСР-а за пружање бољих услуга рањивим групама;
- Резултат 2 – Успостављен и/или додатно ојачан интегрисани модел социјалне заштите на локалном нивоу и ванинституционални облици социјалне заштите;
- Резултат 3 – Инспекција и надзор социјалне и дјечје заштите, систем и контрола услуга ојачани и стандардизовани (техничка помоћ и грантови 10 милиона) – Програм социјалне помоћи;
- Резултат 4 – Побољшан приступ услугама друштвене инклузије и друштвене инклузије Рома: **Програм помоћи Ромима** – техничка помоћ и грант – 6 милиона евра;
- Резултат 5 – Унапређење родне равноправности у складу са кључним приоритетима ГПА 2018–2022. у запошљавању, образовању и здравственој и социјалној политици – **Програм родне помоћи** – техничка помоћ и грант – 2 милиона евра.

Службе Комисије ће користити следеће критеријуме: а) финансијски и оперативни капацитет подносиоца захтјева; и б) технички капацитет, као што је искуство у припреми и имплементацији заједничке изградње капацитета и сличних пројеката; ц) велико искуство у вођењу великих и сложених програма или пројеката везаних за резултате, д) велико искуство у имплементацији сличних пројеката, е) стручност у области преговора са ЕУ и документовани капацитет за мобилизацију релевантних мрежа у државама чланицама ЕУ, Босни и Херцеговини и региону итд. ф) Критеријуми

који се односе на квалитет концепта, укључујући релевантност; конзистентност с циљевима, резултатима и активностима Акције, г) очекивани утицај; х) одрживост и исплативост.

Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се провести у индиректном управљању с алтернативним субјектом којег ће службе Комисије изабрати по истим критеријумима избора. У случају да би било потребно замијенити предвиђени субјекат, службе Комисије могу изабрати замјенски субјекат користећи исте критеријуме избора наведене горе. Ако се субјекат замјењује, одлука о његовој замјени мора бити образложена. Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјељцима 4.3.1 и 4.3.3

4.3.5. Индиректно управљање с ИПА III корисником

Није примјењиво.

4.3.6. Допринос <назив релевантне регионалне инвестиционе платформе>

Није примјењиво.

4.3.7. ЕФСД+ операције покривене буџетским гаранцијама

Није примјењиво.

4.3.8. Промјене из индиректног у директни начин управљања (и обрнуто) због изузетних околности (једна алтернативна опција))

Имплементација у оквиру Директног управљања (уговори о услугама за техничку помоћ и грантове) може се користити као алтернативни модалитет за дио ове акције који се планира имплементирати у индиректном управљању, у случају да се овај преферирани модалитет не може имплементирати због околности изван Контрола Комисије. Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове радње може се имплементирати у директном управљању на следећи начин:

- 1) Исход 1 – Запошљавање - Повећане могућности за запошљавање младих, жена из руралних подручја и теже запошљивих категорија; Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјељцима 4.3.1 Грантови и 4.3.3 Директна набавка (уговор о услугама техничке помоћи): Резултат 1 – Омогућавање транзиције младих људи из образовних система, жена из руралних подручја и тешко запошљивих категорија на тржишту рада: 3,8 милиона евра за грантове и 1,2 милиона евра за уговор о услугама техничке помоћи;
- 2) Исход 2 – Социјална заштита - Ако преговори с повјереним субјектом не успију, тај дио ове акције може се имплементирати у директном управљању у складу с модалитетима имплементације наведеним у одјељку 4.3.1 Грантови (индикативни износ од 6 милиона евра за резултат 1 и 2, 4 милиона евра за резултат 3, 6 милиона евра за резултат 4 и 2 милиона евра за резултат 5).

4.4. Обим географске подобности за набавку и грантове

Примјењиваће се географска подобност у смислу мјеста оснивања за учешће у поступцима набавке и дојеле грантова и у погледу поријекла набавке како је утврђено у основном акту и наведено у релевантним уговорним документима, у складу са следећим одредбама.

Службеник Комисије надлежан за одобравање може проширити географску подобност на основу хитности или недоступности услуга на тржиштима дотичних земаља или територија, или у другим прописно поткријељеним случајевима у којима би примјена правила подобности онемогућила

реализацију ове акције или би је учинила изузетно тешком (члан 28(10) НДИЦИ-Уредба о глобалној Европи).

4.5. Индикативни буџет

Компоненте индикативног буџета	Допринос ЕУ (износ у EUR)	Индикативни допринос треће стране, у идентификованој валути
Методe провођења – уп. с одјељком 4.4		
Исход 1 - Повећане могућности за запошљавање младих, жена из руралних подручја и теже запошљивих категорија, које се састоје од		
Индиректно управљање с међународном организацијом или организацијом државе чланице, уп. с одјељком 4.3.4	5 000 000	Није примјењиво
Исход 2 - Социјална заштита: Постојеће услуге социјалне заштите стандардизоване и лиценциране, побољшана друштвена инклузија рањивих циљних група, унапријеђена родна равноправност, коју чине		
Индиректно управљање с међународном организацијом или организацијом државе чланице, уп. с одјељком	18 000 000	Није примјењиво
Евалуација – уп. с одјељком 5.2 Ревизија – уп. с одјељком 5.3	Биће обухваћено другом одлуком	Није примјењиво
Комуникација и видљивост – уп. с одјељком 6	Биће обухваћено другом одлуком	Није примјењиво
Непредвиђени трошкови	Није примјењиво	Није примјењиво
Укупно	23 000 000	

4.6. Организациона структура и одговорности

Ово је мултисекторска акција, која се састоји од подсекторске циљане помоћи у следеће три области подршке: (I) запошљавање, (II) образовање и (III) социјални сектор. Аранжмани за имплементацију треба да буду направљени у три сектора, са јасно дефинисаним одговорностима како би се осигурало потпуно постизање индикатора акције. За сва три сектора, погледајте *Опис главних учесника у одјељку 2.2.* за детаљан преглед система координације. У суштини, Акција ће користити *међуинституционални метод рада* за усмјеравање пружања подршке.

У реализацију предложених активности биће укључене и друге релевантне надлежне институције, поред главних корисника. Уколико буде потребно, у реализацију ће се укључити и додатне институције и организације релевантне за реализацију планираних активности. У складу са стандардном праксом, у почетној фази имплементације пројекта биће успостављен *Управни одбор* који ће надгледати напредак у имплементацији активности. Надаље, по потреби ће се формирати додатне техничке *радне групе стручњака*: представници институција или организација за одређене задатке и активности. С обзиром на велики број институција у сектору, као и обиман број активности,

Управни одбори ће бити у средишту обезбјеђивања ефикасности и ефективности имплементације ове акције. Биће идентификована улога сваке горedefинисане структуре како би се избјегло преклапање вођства и потенцијални сукоб.

Сектор запошљавања: Системи координације, као што је наведено у одјелу 2.2. су исти системи координације који ће се користити за координацију активности предвиђених овом акцијом. Од кључног значаја биће да се све активности проводе усклађеним и досљедним мјерама на свим нивоима широм Босне и Херцеговине. **Социјални сектор:** Координација у социјалном сектору остаје изазов, али одређена координација постоји као што је наведено у одјелу 2.2. Мораће се на вријеме уложити додатни напори да се побољша ова координацију како би се омогућило да се користи за успјешну имплементацију ове акције. Као дио свог прерогатива реализације буџета и ради заштите финансијских интереса Уније, Комисија ће учествовати у горенаведеним структурама управљања које су успостављене за управљање провођењем активности.

4.7. Предуслови

Није примјенимо.

5. МЈЕРЕЊЕ УЧИНКА

5.1. Праћење и извјештавање

Праћење имплементације ове акције биће непрекидан процес и дио одговорности партнера за провођење и оперативног руководиоца у ЕУ. Оба типа интерног праћења спроводиће се на инклузиван начин, укључујући кључне заинтересоване стране. Различите одговорности за овај двоструки интерни надзор су следеће:

- Праћење од стране партнера за провођење имаће за циљ прикупљање и анализу података како би се информисало о напретку ка постизању планираних резултата да би се подстакли процеси доношења одлука на нивоу управљања акцијом и извјештавало о коришћењу ресурса.
- Праћење оперативног руководиоца у ЕУ имаће за циљ допуну мониторинга партнера за провођење, посебно у кључним тренуцима циклуса акције. Такође ће имати за циљ осигуравање доброг праћења препорука спољног праћења и информисање руководства ЕУ. Ово праћење би могло имати различите облике (састанци с имплементационим партнерима, управни одбори за акцију, провјере на лицу мјеста), о чему ће се одлучивати на основу специфичних потреба и расположивих ресурса.

Успоставиће се Интерни систем(и) за праћење Акције заснован(и) на резултатима и биће у функцији омогућавања системског и пажљивог праћења свих дефинисаних показатеља како би се осигурало њихово потпуно остваривање. Интерни мониторинг треба да проводи особље са сертификованим компетенцијама у домену праћења и евалуације. С обзиром на специфичну природу помоћи која ће бити пружена у оквиру ове акције, *односно за убрзање запошљавања, образовања и социјалних реформи у Босни и Херцеговини и социоекономског опоравка након кризе изазване пандемијом ковид 19*, посебна пажња ће се посветити и пажљивом праћењу свих релевантних економских и политичких дешавања, која могу утицати на резултате мјерене кроз показатеље. **Основа за систем праћења је ЛФМ Акције са својим основним показатељима за специфичне Исходе и Резултате.** ЛФМ ће се користити као алат за управљање. Сврха праћења ће бити, *између осталог, прилагођавање и ревизија резултата, активности и нивоа показатеља*, уколико постоји потреба, како би се ефективно постигли очекивани исходи.

Очекује се да ће имплементациони партнери за Исходе 1 и 6 бити одговорни за праћење имплементације активности, у блиској сарадњи са заинтересованим странама. Надаље, може се успоставити одређени број структура за олакшавање праћења успјеха грант шема које ће бити обезбијеђене. Посјете на терену се сматрају посебно важним у овом погледу. За Исходе 4 и 5

институционална структура корисника биће одговорна за праћење. Улога Управног одбора ће, такође, олакшати координацију напора праћења, као и стратешко усмјеравање, ако се појаве било какви проблеми у вези с резултатима Акције, мјерено кроз показатеље. Чланове ће именовати одговарајућа министарства као водеће секторске актере.

Комисија се може ослонити на статистичке системе, службене податке и постојеће оквири праћења за укључивање у политички дијалог и информисање о одлукама о општим условима и показатељима варијабилних транши (укључујући рашчлањивање по полу и друге релевантне степене грануларности), у ограниченој мјери, с обзиром на постојеће стање у Босни и Херцеговини.

5.2. Евалуација

Имајући у виду важност Акције, **средњорочне и коначне евалуације ће се извршити за све три компоненте Акције** путем независних консултаната или преко партнера за провођење, којег је уговорила Комисија. Средњорочна евалуација биће спроведена у сврху учења, посебно како би се употпунила специфичним аспектима који се могу истакнути, као што је намјера да се покрене друга фаза акције. Коначна евалуација ће се провести у сврху одговорности и учења, укључујући и ревизију политике.

Комисија обавјештава provedбеног партнера најмање 3 мјесеца унапријед о датумима предвиђеним за евалуационе мисије. Европска комисија ће формирати Референтну групу састављену од представника главних учесника на нивоу ЕУ и на националном нивоу (представници владе, организација цивилног друштва итд.). Ако буде потребно, биће позвани и други донатори да се придруже. Проведбени партнер ће ефикасно и дјелотворно сарађивати са стручњацима за евалуацију, те им између осталог осигурати све потребне информације и документацију, као и приступ пројектним просторијама и активностима. Извјештаји о евалуацији подијелиће се са земљом партнером и другим кључним учесницима у складу с најбољом праксом ширења евалуације. Проведбени партнер и Комисија анализирају закључке и препоруке евалуација и, према потреби, у договору с партнерском земљом, заједнички одлучују о даљим радњама које треба предузети и свим потребним прилагођавањима, укључујући, ако је назначено, преусмјеравање пројекта. Евалуације ће се финансирати другом одлуком.

5.3. Ревизија и верификација

Не доводећи у питање обавезе које се примјењују на уговоре закључене ради имплементације ове акције, Комисија може, на основу процјене ризика, уговорити независну ревизију или верификацију за један или више уговора или споразума. Ревизије и верификације ће се финансирати другом одлуком.

6. КОМУНИКАЦИЈА И ВИДЉИВОСТ

Видљивост финансирања од стране ЕУ и саопштења о циљевима и утицају акција су законска обавеза за све акције које финансира ЕУ, као што је наведено у захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази.

Конкретно, примаоци средстава ЕУ морају признати поријекло средстава ЕУ и осигурати његову одговарајућу видљивост:

- давањем изјаве у којој се на видљив начин истиче подршка добијена од ЕУ на свим документима и комуникационом материјалу који се односе на имплементацију средстава, укључујући службену интернетску страницу и рачуне друштвених медија, гдје постоје; и
- промовисањем акција и њихових резултата пружањем кохерентних, дјелотворних и пропорционалних циљаних информација вишеструкој публици, укључујући медије.

Мјере видљивости и комуникације ће имплементирати, према потреби, националне администрације (на примјер, у вези с реформама везаним за ПАР), извођачи радова и корисници *Twinning* грантова.

Одговарајуће уговорне обавезе биће укључене, односно, у споразуме о финансирању, уговоре о набавци и *Twinning* гранту.

Мјере ће се заснивати на посебном Плану комуникације и видљивости, који је успостављен и имплементиран у складу са захтјевима за комуникацију и видљивост ЕУ који су на снази. План укључује, између осталог, комуникацион наратив и главне поруке за Акцију, прилагођене различитим циљним групама (заинтересоване стране, цивилно друштво, шира јавност итд.).

Мјере видљивости и комуникације специфичне за ову акцију биће комплементарне ширим комуникационим активностима које директно проводе службе Европске комисије и/или Делегације и канцеларије ЕУ. Европска комисија и Делегације и канцеларије ЕУ треба да буду у потпуности информисани о планирању и имплементацији специфичних активности видљивости и комуникације, посебно у погледу наратива комуникације и главних порука.

7. ОДРЖИВОСТ

Дугорочни обим користи од одрживости, као што је ниво власништва корисника, њихови институционални управљачки капацитети, биће оцијењени као изводљиви, а даљњи детаљи ће се развијати у процесу дефинисања пројектног задатка. Надаље, с обзиром на то да је Акција дјелимично осмишљена тако да ријеша огроман финансијски јаз с којим се Босна и Херцеговина суочава, власти Босне и Херцеговине нису у позицији да обезбиједи било каква додатна средства за Акцију. Неизвјесно је да ли ће саме институције кориснице бити у позицији да намијене било каква значајна средства за **одржавање резултата** када се Акција заврши.

Стога је од највеће важности поново размотрити питања одрживости током праћења имплементације Акције, идеално већ током прве средњорочне евалуације. Без обзира на то, постоји одређени број предвиђених резултата у оквиру Исхода гдје ће се осигурати одрживост активности. Конкретније, **Резултат 1 у оквиру Исхода 2, између осталог**, фокусира се на изградњу капацитета јавних служби за запошљавање које ће у правилу побољшати њихове средњорочне институционалне капацитете. **Резултати 1 и 2 у оквиру Исхода 6** фокусирају се на даљњу изградњу капацитета социјалних услуга које омогућавају да буду у позицији да подрже најугроженије групе у друштву након пандемије, уз истовремено јачање и побољшање њихових институционалних капацитета управљања и власништва у средњем року. **Исход 3** усмјерен је на даљње јачање капацитета институција надлежних за хармонизацију правне тековине у области здравља и безбједности на раду, како би се обезбиједило даље одговарајуће усклађивање и учешће у процесу европских интеграција.

ДОДАТАК II – ОПШТИ УСЛОВИ

Садржај

Први дио: Одредбе примјенљиве на активности за које је корисник програма ИПА III уговорно тијело према ИМБЦ-у..... Error! Bookmark not defined.

Члан 1 – Опште одредбе.....	2
Члан 1а – Набавка и додјела грантова	4
Члан 1б – Искључење и административне санкције	4
Члан 2 – Комуникација и видљивост	4
Члан 3 – <i>Ex ante</i> и <i>ex post</i> контроле поступака додјеле грантова и поступака набавке те <i>ex post</i> контроле уговора и грантова које проводи Комисија	4
Члан 4 – Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови	5
Члан 5 – Одредбе о плаћањима од стране Комисије кориснику програма ИПА III.....	6
Члан 6 – Прекид плаћања	7
Члан 7 – Повраћај средстава.....	7
Члан 7а – Финансијске исправке и затварање	7

Други дио: Одредбе примјенљиве на буџетску подршку..... 8

Члан 8 – Регулаторни дијалог.....	8
Члан 9 – Провјера услова и исплата.....	8
Члан 10 – Транспарентност буџетске подршке	8
Члан 11 – Повраћај буџетске подршке	8

Трећи дио: Одредбе примјенљиве на овај Споразум о финансирању у потпуности, без обзира на то какав је начин провођења..... Error! Bookmark not defined.

Члан 12 – Период извршења, оперативни период провођења и рок уговарања .	Error! Bookmark not defined.
Члан 13 – Дозволе и овлашћења.....	10
Члан 14 – Захтјеви за извјештавање.....	10
Члан 15 – Права интелектуалног власништва.....	11
Члан 16 – Консултације између корисника програма ИПА III и Комисије	12
Члан 17 – Измјене и допуне овог Споразума о финансирању.....	13
Члан 18 – Обустава овог Споразума о финансирању.....	11
Члан 19 – Раскид овог Споразума о финансирању.....	12
Члан 20 – Мјеродавно право, рјешавање спорова	12
Члан 21 – Мјере ограничавања ЕУ	13

Први дио: Одредбе примјенљиве на активности за које је корисник програма ИПА III уговорно тијело према ИМБЦ-у

Члан 1 – Опште одредбе

- (1) Сврха првог дијела је да се утврде правила за провођење повјерених задатака извршења буџета како је описано у Додатку I те дефинисати права и обавезе корисника програма ИПА III односно Комисије у извршавању тих задатака.

Први дио примјењује се на задатке извршења буџета повјерене кориснику програма ИПА III који се односе само на допринос Уније или у комбинацији са средствима корисника програма ИПА III или средствима треће стране, у случају да се таква средства проводе у заједничком суфинансирању.

- (2) Корисник програма ИПА III остаје одговоран за испуњавање обавеза прописаних Споразумом о финансирању и Оквирним споразума о финансијском партнерству (*ФФПА -Financial Framework Partnership Agreement*). У складу с чланом 6, чланом 18, чланом 19. и чланом 21, Комисија задржава право да прекине плаћања те да обустави и/или раскине овај „Уговор о финансирању“.
- (3) Корисник програма ИПА III дужан је да поштује минималну стопу свог доприноса наведену у Додатку I. У случају доприноса и корисника програма ИПА III и Уније, допринос корисника програма ИПА III ставља се на располагање у исто вријеме кад и одговарајући допринос Уније.
- (4) У сврху примјене члана 25. Оквирног споразума о финансијском партнерству о заштити података, лични подаци су:

- обрађени законито, поштено и на транспарентан начин у односу на власника података;

- прикупљени за одређене, изричите и легитимне сврхе и не смију се даље обрађивати на начин који је неспојив с тим сврхама;

- одговарајући, релевантни и ограничени на оно што је потребно у односу на сврхе за које се обрађују;

- тачни и, према потреби, ажурирани;

– обрађени на начин који осигурава одговарајућу безбједност личних података; и

– чувани у облику који омогућује идентификацију власника података не дуже него што је потребно за сврхе за које се лични подаци обрађују.

Лични подаци укључени у документе које ће чувати корисник ИПА III у складу са ставом 2. члана 1, а морају се избрисати након што истекну рокови наведени у том ставу.

Члан 1а – Набавка и додјела грантова

- (1) Не доводећи у питање члан 18, став 5, Оквирног споразума о финансијском партнерству, задаци из става 1, члан 1, корисник програма ИПА III проводи у складу с поступцима и стандардним документима које утврђује и објављује Комисија за додјелу уговора о набавци и додјели грантова у спољним активностима, посебно у складу с практичним водичем о уговорним поступцима за спољња дјеловања Европске уније (*ПРАГ - Commission for the award of procurement and grant contracts in external actions*), на снази у вријеме покретања предметног поступка, као и у складу с потребним стандардима видљивости и комуникације из члана 2, став 2.

Корисник програма ИПА III проводи поступке набавке и додјеле грантова, склапа уговоре који из њих произлазе и осигурава да сви релевантни документи за ревизијски траг буду на језику Уговора о финансирању.

- (2) Не доводећи у питање члан 49. Оквирног споразума о финансијском партнерству, корисник програма ИПА III ће чувати све релевантне финансијске и уговорне попутне документе од датума ступања на снагу Уговора о финансирању или од ранијег датума у случају поступка

набавке, позива за доставу приједлога или је поступак директне додјеле грантова покренут прије ступања на снагу Уговора о финансирању, пет година од датума затварања програма. Корисник програма ИПА III дужан је посебно водити следеће:

(а) Поступци набавке:

- (I) Најаве јавног надметања с доказом објаве најаве набавке и све исправке;
- (II) Именовање комисије за ужи избор;
- (III) Извјештај о ужем избору (укључујући додатке) и пријаве;
- (IV) Доказ о објављивању обавјештења о ужем избору;
- (V) Писма кандидатима који нису ушли у ужи избор;
- (VI) Позив за достављање понуда или слично;
- (VII) Тендерске документе који укључују додатке, појашњења, записнике са састанака, доказе о објављивању;
- (VIII) Именовање комисије за процјену понуда;
- (IX) Извјештај о отварању понуда, укључујући додатке;
- (X) Извјештај о процјени/преговорима, укључујући додатке и примљене понуде¹;
- (XI) Писмо обавјештења;
- (XII) Пратеће писмо за достављање уговора;
- (XIII) Писма неуспјешним кандидатима;
- (XIV) Обавјештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;
- (XV) Потписане уговоре, измјене и допуне, исправке, извјештаје о провођењу и релевантну кореспонденцију.

(б) За позиве за достављање приједлога и директну додјелу грантова:

- (I) Именовање комисије за процјену приједлога;
- (II) Отварање и административни извјештаји укључујући додатке и примљене пријаве²;
- (III) Писма успјешним и неуспјешним кандидатима након процјене сажетка;
- (IV) Извјештај о процјени сажетка;
- (V) Извјештај о процјени читаве пријаве или извјештај о преговарачком поступку с релевантним додацима;
- (VI) Провјеру прихватљивости и пратећу документацију;
- (VII) Писма успјешним и неуспјешним подносиоцима захтјева с одобреним резервним листама након потпуне процјене пријаве;
- (VIII) Пратеће писмо за достављање уговора о гранту;
- (IX) Обавјештење о додјели/поништавању, укључујући доказ о објави;
- (X) Потписане уговоре, измјене и допуне, исправке и релевантну кореспонденцију.

Осим тога, финансијски и уговорни документи из ставова 2.(а) и 2.(б) биће допуњени свим релевантним пропратним документима како се захтијевају поступцима из става 1, као и свом релевантном документацијом која се односи на плаћања, повраћаје и оперативне трошкове, на примјер извјештаје о пројектима и провјерама на лицу мјеста, прихватање робе и радова, гаранције, извјештаји надзорних инжењера.

- (3) Операције које суфинансира Унија у оквиру Програма такође могу добити средства од међународне организације, државе чланице, треће земље или регионалне организације.

¹ Елиминација неуспјешних понуда пет година након завршетка поступка набавке.

² Елиминација неуспјешних пријава три године након затварања поступка додјеле гранта.

Члан 16 – Искључење и административне санкције

- (1) Приликом примјене поступака и стандардних докумената које је утврдила и објавила Комисија за додјелу уговора о набавци и уговора о гранту, корисник програма ИПА III у складу с тим осигурава да се уговор о набавци или гранту финансиран од стране ЕУ не додијели привредном субјекту нити подносиоцу захтјева за додјелу гранта уколико се тај привредни субјект или подносилац захтјева за додјелу гранта или особа с овлашћењем заступања, доношења одлука или контролом над њим, налазе у некој од ситуација за искључење како је предвиђено одговарајућим процедурама и стандардним документима Комисије.
- (2) Водећи корисник програма ИПА III дужан је да одмах обавијести Комисију када су кандидат, понуђач или подносилац захтјева у ситуацији искључења из став (1), или су починили неправилности и превару како је дефинисано у члану 51, став 5. ФФПА-а, или је показао значајне недостатке у испуњавању главне обавезе у провођењу законске обавезе која се финансира из буџета Уније.
- (3) Водећи корисник програма ИПА III узима у обзир податке садржане у Систему раног откривања и искључења (ЕДЕС) Комисије приликом додјеле уговора о набавци и гранту. Приступ информацијама може се осигурати путем тачке (тачака) за везу или путем савјетовања користећи се сљедећим средствима: (Европска комисија, Главна управа за буџет, рачуновођа Комисије, М015, Б-1049 Брисел, Белгија и е-поштом на BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu с копијом на адресу Комисије наведену у члану 3. Посебних услова). Сваки уговор или грант склопљен с извођачем или корисником гранта који је у ситуацији искључења у тренутку склапања уговора искључују се из финансирања Уније и може се примјенити механизам финансијских корекција у складу с чланом 7а.
- (4) Ако корисник програма ИПА III постане свјестан ситуације искључења из става 1. у провођењу задатака описаних у Додатку I, корисник програма ИПА III ће, према условима свог националног законодавства, наметнути привредном оператеру или подносиоцу захтјева за грант, одбијање из датог поступка и искључење из будућих поступака набавке или додјеле гранта. Корисник програма ИПА III такође може наметнути финансијску казну пропорционалну вриједности дотичног уговора. Одбијања, искључења и/или финансијске казне изричу се након акузаторног поступка којим се дотичној особи осигурава право на одбрану. Корисник програма ИПА III дужан је да обавијести Комисију у складу са ставом (2) овог члана.

Члан 2 – Комуникација и видљивост

- (1) У складу с чланом 24. одговарајућих ФФПА-а, корисници програма ИПА III предузимају потребне мјере како би осигурали видљивост финансирања ЕУ за активности које су им повјерене те припремају кохерентан план активности комуникације и видљивости, који ће бити достављен Комисији на договор у року од два мјесеца од ступања на снагу Споразума о финансирању.
- (2) Ове активности комуникације и видљивости морају бити у складу с Приручником за комуникације и видљивост за спољње активности ЕУ који је утврдила и објавила Комисија, а који је на снази у вријеме активности.

Члан 3 – *Ex ante* и *ex post* контроле поступака додјеле грантова и поступака набавке те *ex post* контроле уговора и грантова које проводи Комисија

- (1) Комисија може проводити *ex ante* контроле поступака додјеле за набавке и грантове за сљедеће фазе:
  - (а) одобрења обавјештења о уговору за набавку и њихове измјене;
  - (б) одобрења тендерске документације и смјерница за подносиоце захтјева за грантове;

- (ц) одобрење састава Одбора за оцјењивање;
  - (д) одобравање евалуационих извјештаја, одлука о одбијању и додјели³;
  - (е) одобрење уговорних досјеа и додатака уговорима.
- (2) У смислу *ex ante* контрола, Комисија одлучује о:
- (а) провођењу *ex ante* контрола свих списка, или
  - (б) провођењу *ex ante* контрола одабраних списка, или
  - (ц) потпуном одустајању од *ex ante* контрола.
- (3) Ако Комисија одлучи да изврши *ex ante* контроле у складу са ставом 2, тачке (а) или (б), она водећег корисника програма ИПА II извјештава о документима изабраним за *ex ante* контроле. Овај корисник програма ИПА II, након обавјештења о томе који је документ изабран за *ex ante* контролу, Комисији доставља сву потребну документацију и информације, а најкасније у вријеме достављања обавјештења о уговору или смјерница за подносиоце захтјева за објављивање.
- (4) Комисија може одлучити о провођењу *ex post* контрола поступака додјеле који нису били подвргнути *ex ante* контроли (у року од 6 мјесеци од потписивања уговора).
- (5) Комисија може одлучити да изврши *ex post* контроле, укључујући ревизије и контроле на лицу мјеста, у било којем тренутку на свим уговорима или грантовима које је додијелио водећи корисник програма ИПА III који произлазе из Споразума о финансирању. Овај корисник програма ИПА III ставља на располагање сву потребну документацију и информације Комисији након што га се обавијести да је спис изабран за *ex post* контролу. Комисија може овластити особу или субјекат да у њезино име проводи *ex post* контроле.

Члан 4 – Банковни рачуни, рачуноводствени системи и признати трошкови

- (1) Након ступања на снагу Споразума о финансирању, Рачуноводствено тијело и Посредничко тијело за финансијско управљање водећег корисника програма ИПА III за програм прекограничне сарадње отвориће најмање један банковни рачун деноминован у еврима по годишњој додјели. Укупни банковни салдо за програм прекограничне сарадње збир је салда на свим банковним рачунима програма које има Рачуноводствено тијело и сва учествујућа Посредничка тијела за финансијско управљање у водећем кориснику програма ИПА III. Извјештавање о свим банковним рачунима повезаним са сваким програмом биће евидентирано путем ИПА-АПП-а⁴
- (2) Водећи корисник програма ИПА III припрема и Комисији доставља планове предвиђања исплата по годишњој додјели за вријеме трајања периода провођења програма према шаблону из тачке (д) Додатка III. Ова се предвиђања ажурирају и достављају са сваким захтјевом за исплату средстава из члана 5, став 1. и чланка 5, став 3, с годишњим финансијским извјештајем из члана 14, став 2. и с предвиђањем вјероватних захтјева за исплату из члан 33, став 3. ФФПА-а. Планови предвиђања исплате заснивају се на стварним и реалним потребама те морају бити поткријепљени документованом детаљном анализом (укључујући планирано уговарање и распоред плаћања по уговору) која ће бити доступна Комисији на захтјев.
- (3) Почетни план предвиђања исплата садржи сажета годишња предвиђања исплата по годишњој додјели за цио период провођења и мјесечна предвиђања исплата за првих дванаест мјесеци програма прекограничне сарадње. Накнадни планови садржаваће сажета годишња предвиђања исплата по годишњој додјели за преостали дио периода провођења програма прекограничне сарадње и мјесечна предвиђања исплата за сљедећих четрнаест мјесеци.
- (4) Водећи корисник програма ИПА III дужан је успоставити и одржавати рачуноводствени систем у складу с клаузулом 4(3)(а) Додатка А ФФПА-а, који ће садржавати барем податке за уговоре којима се управља у оквиру програма прекограничне сарадње наведен у Додатку IV.

³ За уговоре о услугама овај корак укључује *ex ante* контроле у вези с одобравањем ужег избора.

⁴ ИПА-АПП је намјенска ИТ апликација коју је развила ДГ НЕАР како би замијенила *иПерсеус* који је био алат коришћен за праћење провођења претприступних фондова под индиректним управљањем од стране земаља корисница (ИМБЦ).

- (5) У складу с чланом 57, став 2. ФФПА-а, трошкови признати у рачуноводственом систему који се води према ставу 4. морају настати, бити прихваћени и плаћени и одговарати стварним трошковима доказаним попутним документима, а употребљавање се када је то прикладно за одобравање авансне исплате коју плаћа водећи корисник програма ИПА III у оквиру локалних уговора.

Члан 5 – Одредбе о плаћањима од стране Комисије кориснику програма ИПА III

- (1) Сваки захтјев за авансно плаћање мора садржавати изјаву о издацима за програм, укључујући уговорене износе, исплаћене и признате трошкове.
- (2) Прва авансна исплата односи се на 100% предвиђених исплата за прву годину предвиђеног плана исплата у складу с чланом 4, став 2. Овај захтјев за авансно плаћање мора бити поткријељен банковним пуномоћима за све банковне рачуне програма, ако је примјењиво.
- (3) Водећи корисник програма ИПА III поднијеће накнадне захтјеве за авансне исплате када укупни банковни салдо за програм падне испод предвиђених исплата за сљедећих пет мјесеци програма.
- (4) Сваки захтјев за додатно авансно плаћање мора садржавати:
- а) Банковни салдо за програм на крајњи датум захтјева.
  - б) Ажуриране банковне пуномоћи за све банковне рачуне Програма, ако је примјењиво.
  - ц) Предвиђање исплате за програм за сљедећих четрнаест мјесеци на крајњи датум захтјева како је наведено у члану 4, став 2).
  - д) Извјештавање у ИПА-АПП.
  - е) Водећи корисник програма ИПА III може затражити за свако сљедеће авансно плаћање износ укупних исплата предвиђених за четрнаест мјесеци након крајњег датума захтјева, умањен за салда наведена у ставу 4(а) на крајњи датум захтјева за исплату средстава, увећан за било који износ који је финансирао корисник програма ИПА III према ставу 6, а који још није надокнађен.

Комисија задржава право смањења сваке сљедеће авансне исплате ако укупни банковни салдо водећег корисника програма ИПА III у оквиру овог програма премаши предвиђену исплату за сљедећих четрнаест мјесеци.

- ф) Ако је плаћање смањено према ставу 5, водећи корисник програма ИПА III мора финансирати програм из властитих средстава до износа смањења. Водећи корисник програма ИПА III тада може затражити повраћај тог финансирања као дио сљедећег захтјева за исплату средстава како је наведено у ставу 5.
- г) У складу с чланом 33, став 1. ФФПА-а, Комисија задржава право да обрађује дјелимична плаћања у оквиру расположивих средстава. Након што средства поновно буду доступна, Комисија одмах обрађује исплату преосталог износа.
- х) Комисија има право повраћаја прекомјерних средстава на банци која су остала неискоришћена дуже од дванаест мјесеци. Прије коришћења овог права, Комисија ће позвати водећег корисника програма ИПА III да наведе разлоге за кашњење у исплати средстава и да докаже сталну потребу за њима у сљедећа два мјесеца.
- и) Камате настале на банковним рачунима коришћеним за овај програм не припадају Комисији.
- ј) У складу с чланом 33, став 4. ФФПА-а, када Комисија прекине рок за захтјев за исплату за више од два мјесеца, водећи корисник програма ИПА III може затражити одлуку Комисије о томе треба ли наставити прекид рока.
- к) Овјерени завршни извјештај о издацима из члана 36, став 1, тачке (а) ФФПА-а доставља НАО најкасније 16 мјесеци након завршетка периода оперативног провођења.

Члан 6 – Прекид плаћања

- (1) Не доводећи у питање обуставу или раскид Споразума о финансирању према члановима 18. и 19, као и не доводећи у питање чланове 38. и 39. ФФПА-а, Комисија може дјелимично или у потпуности прекинути плаћања, ако:
  - (а) је Комисија утврдила или је озбиљно забринута да је водећи корисник програма ИПА III починио значајне грешке, неправилности или превару доводећи у питање законитост или правилност основних одређених трансакција у провођењу Програма или се није придржавао својих обавеза према Споразуму о финансирању, укључујући обавезе у вези с провођењем Плана комуникације и видљивости;
  - (б) је Комисија утврдила или је озбиљно забринута да је водећи корисник програма ИПА III починио системске или понављајуће грешке или неправилности, превару или кршење обавеза према овом или другим споразумима о финансирању, под условом да те грешке, неправилности, преваре или кршења обавеза материјално утичу на провођење Споразума о финансирању или доводе у питање поузданост система интерне контроле корисника програма ИПА III или законитост и правилност основних расхода.

Члан 7 – Повраћај средстава

- (1) Уз случајеве из члана 40. ФФПА-а, Комисија може повратити средства од водећег корисника програма ИПА III како је предвиђено Финансијском уредбом, нарочито у случају:
  - (а) неуспјеха у осигуравању постизања исхода и коришћења резултата за намјеравану сврху како је наведено у Додатку I;
  - (б) неприхватљивих трошкова;
  - (ц) непоштовање стопе суфинансирања, како је наведено у Додатку I;
  - (д) трошкова насталих као резултат грешака, неправилности, преваре или кршења обавеза у провођењу програма, нарочито у поступцима набавке и додјеле грантова.
  - (е) слабости или недостатка у системима управљања и контроле корисника програма ИПА III који доводи до примјене финансијске корекције.
- (2) У складу с националним правом, НАО враћа допринос Уније плаћен водећем кориснику програма ИПА III од прималаца који су били у било којој ситуацији која је дефинисана у ставу 1, тачкама б) или ц) овог члана или наведена у члану 40. ФФПА-а. Ако НАО не успије повратити сва или дио средстава, то неће спријечити Комисију да поврати средства од водећег корисника програма ИПА III.
- (3) Износи које је водећи корисник програма ИПА III неоправдано платио или повратио, износи финансијских гаранција, гаранција за добро извршење посла и гаранција за авансно плаћање положених на основу поступака набавке и додјеле грантова, износи финансијских казни које је водећи корисник програма ИПА III изрекао кандидатима, понуђачима, подносиоцима захтјева, извођачима или корисницима гранта, поново ће се користити за програм или се враћају Комисији.

Члан 7а – Финансијске исправке и затварање

У складу с члановима 42, 43. и 47. ФФПА-а, Комисија даје додатне смјернице о поступку прегледа и прихваћања рачуна, укључујући финансијске исправке и затварање.

Други дио - Одредбе примјениве на буџетску подршку

Члан 8 – Регулаторни дијалог

Корисник програма ИПА III и Комисија обавезују се да ће се укључити у редовни конструктивни дијалог на одговарајућем нивоу о провођењу овог „Споразума о финансирању“.

Члан 9 – Провјера услова и исплата

- (1) Комисија провјерава услове за исплату транши компоненте буџетске подршке, како је наведено у одговарајућем Додатку Прилога I.
- (2) Ако Комисија закључи да услови за плаћање нису испуњени, о томе ће без непотребног одгађања обавијестити Корисника програма ИПА III.
- (3) Захтјеви за исплату које поднесе корисник програма ИПА III прихватљиви су за финансирање ЕУ под условом да су у складу с одредбама наведеним у Прилогу I и релевантном Додатку те да су поднесени током фазе оперативног провођења.
- (4) Корисник програма ИПА III примјењује своје националне девизне прописе на недискриминишући начин на све исплате компоненте буџетске подршке.

Члан 10 – Транспарентност буџетске подршке

Корисник програма ИПА III овиме пристаје на објаву од стране Комисије Уговора о финансирању и свих његових измјена, укључујући електронским путем, те оних основних информација о буџетској подршци које Комисија сматра прикладним. Садржај такве објаве мора бити у складу са законима ЕУ који се примјењују на заштиту личних података.

Члан 11 – Повраћај буџетске подршке

Комисија може повратити све или дио исплата буџетске подршке, уз дужно поштовање принципа пропорционалности, ако Комисија утврди да је плаћање било узроковано озбиљном неправилношћу која се може приписати кориснику програма ИПА III, нарочито ако је ИПА III корисник дао непоуздане или нетачне информације или ако су у питању корупција или превара.

Трећи дио - Одредбе примјенљиве на овај Споразум о финансирању у потпуности, без обзира на то какав је начин провођења

Члан 12 – Период извршења, оперативни период провођења и рок уговарања

- (1) Период извршења Споразума о финансирању је период током којег се Споразум о финансирању проводи и укључује период оперативног провођења као и фазу затварања. Трајање периода извршења прописано је чланом 2, став 1, Посебних услова, а почиње склапањем Споразума о финансирању и завршава на крајњи датум провођења Споразума о финансирању.
- (2) Оперативни период је период у којем су завршене све оперативне активности обухваћене уговорима о набавци, уговорима о грантовима и споразумима о доприносу. Трајање овог периода прописано је чланом 2, став 2. Посебних услова, а започиње склапањем Споразума о финансирању.
- (3) Уговарач ће поштовати оперативни период провођења приликом склапања и провођења уговора о набавци, уговора о гранту и споразума о доприносу у оквиру Споразума о финансирању.
- (4) Не доводећи у питање члан 29, став 2. ФФПА, трошкови повезани с активностима прихватљиви су за финансирање ЕУ само ако су настали током оперативног периодa. Трошкови настали прије ступања на снагу Споразума о финансирању неће бити прихватљиви за финансирање од стране ЕУ осим ако није другачије одређено у члану 7. Посебних услова.
- (5) У складу с чланом 29, став 3, тачка (б) ФФПА, и не доводећи у питање његове члан 28. и члан 7. Посебних услова, слједећи издаци које је направио корисник програма ИПА III неће бити прихватљиви за финансирање у оквиру Споразума о финансирању:
  - а) банковне накнаде, трошкове гаранција и сличне накнаде;
  - б) новчане казне и новчане казне;
  - ц) трошкове парничног поступка;
  - д) курсне разлике;
  - е) дугови и накнаде за отплату дуга (камате);
  - ф) резервисања за губитке, дугове или потенцијалне будуће обавезе;
  - г) кредите трећим странама, осим ако није другачије наведено у посебним условима;
  - х) негативне камате које зарачунавају банке или друге финансијске институције.
- (6) Уговори о набавци, уговори о гранту и споразуми о доприносу склапају се најкасније у року од три године од склапања Споразума о финансирању, осим за:
  - а) измјене и допуне већ склопљених правних обавеза које не резултују повећањем доприноса ЕУ;
  - б) правне обавезе које ће се склопити након пријевременог раскида постојећег уговора о набавци;
  - ц) правне обавезе које се односе на ревизију и евалуацију, које се могу потписати након оперативног периодa;
  - д) промјена носиоца провођења.
- (7) Уговор о набавци, уговор о гранту или споразум о доприносу који није довео до било каквог плаћања у року од двије године од његова потписа аутоматски ће се раскинути, а његово финансирање ће се поништити, осим у случају спора пред судовима или арбитражним тијелима.

Члан 13 – Дозволе и овлашћења

Не доводећи у питање члан 27. ФФПА, било коју врсту дозволе и/или ауторизације потребне за провођење Програма правовремено ће осигурати надлежна тијела корисника програма ИПА III, у складу с националним правом

Члан 14 – Захтјеви за извјештавање

- (1) У сврху општих захтјева за извјештавање Комисије из члана 59. ФФПА о годишњем извјештају о провођењу помоћи ИПА III, НИП АЦ користи образац који доставља Комисија.
- (2) У смислу члана 60. ФФПА, НИП АЦ је дужан да поднесе коначни извјештај Комисији о провођење активности које под индиректним управљањем проводи корисник програма ИПА III овог Програма најкасније шеснаест мјесеци након завршетка оперативног периода провођења. НИП АЦ користи шаблон који даје Комисија.
- (3) За потребе члана 61, став 1. ФФПА-а, НАО ће до 15. јануара следеће финансијске године у електронском облику осигурати копију података који се чувају у рачуноводственом систему успостављеном према члану 4, став 4. Ово треба поткријепити потписаним неревидираним сажетим финансијским извјештајем у складу с тачком (ц) Додатка III.
- (4) У сврху посебних захтјева за извјештавање у оквиру индиректног управљања из члана 61, став 2, тачке (а) и 61, став 3. ФФПА-а, НАО у кориснику програма ИПА III користи шаблоне предвиђене тачкама (а) и (б) Прилога III.

Члан 15 – Права интелектуалног власништва

- (1) Уговори који се финансирају у оквиру Споразума о финансирању осигуравају да корисници програма ИПА III стекну сва потребна права интелектуалног власништва у погледу информационе технологије, студија, цртежа, планова, промоције и било којег другог материјала израђеног за потребе планирања, провођења, праћења и евалуације.
- (2) Водећи корисник програма ИПА III гарантује да Комисија, или било ко или особа овлашћена од стране Комисије, и остали корисници програма ИПА III имају приступ и право коришћења таквог материјала. Комисија ће такав материјал користити само за личне потребе.

Члан 16 – Консултације између корисника програма ИПА III и Комисије

- (1) Корисници програма ИПА III и Комисија се међусобно консултују прије покретања било каквог спора који се односи на провођење или тумачење Споразума о финансирању, у складу с чланом 20.
- (2) Када Комисија постане упозната с проблемима у провођењу поступака који се односе на провођење Споразума о финансирању, она успоставља све потребне контакте с корисницима програма ИПА III како би пронашла рјешење настале ситуације и предузела све потребне кораке.
- (3) Консултације могу довести до измјене, обуставе или раскида Споразума о финансирању.
- (4) Комисија редовно извјештава кориснике програма ИПА III о провођењу активности описаних у Додатку I које не спадају под Други дио ових Општих услова.

Члан 17 – Измјене и допуне овог Споразума о финансирању

- (1) Све измјене и допуне овог Споразума о финансирању врше се писаним путем, укључујући размјену дописа.
- (2) Ако корисници програма ИПА III захтијевају измјену и допуну, захтјев заједнички подносе Комисији најкасније три мјесеца прије планираног ступања измјене и допуне на снагу.
- (3) Комисија може измијенити документе у Додацима III и IV, а да ово не подразумијева измјену и допуну Споразума о финансирању. Корисници програма ИПА III се писменим путем обавјештавају о свим таквим измјенама и допунама и њиховом ступању на снагу.

Члан 18 – Обуштава овог Споразума о финансирању

- (1) Провођење Споразума о финансирању може се обуставити у следећим случајевима:
  - (а) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III прекрши обавезу према Споразуму о финансирању.
  - (б) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако водећи корисник програма ИПА III прекрши било коју обавезу утврђену према поступцима и стандардним документима из члана 18, став 2. ФФПА-а, не доводећи у питање одредбе члана 8, став 2.
  - (ц) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако водећи корисник програма ИПА III не испуњава услове за повјеравање задатака провођења буџета.
  - (д) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III одлучи да обустави или прекине процес приступања чланству у ЕУ.
  - (е) Комисија може обуставити провођење Споразума о финансирању ако било који корисник програма ИПА III прекрши обавезу која се односи на поштовање људских права, демократских принципа и владавине права и у тешким случајевима корупције или ако је корисник програма ИПА III крив за тешку професионалну грешку доказану оправданим средством. Тешка професионална грешка се тумачи као нешто од следећег:
    - кршење важећих закона или прописа или етичких стандарда професије којој особа или субјекат припада, или
    - свако незаконито понашање особе или субјекта које има утицај на његов професионални кредибилитет гдје такво понашање означава незакониту намјеру или груби немар.
  - (ф) Овај Споразум о финансирању може се обуставити у случајевима више силе, дефинисаним у даљњем тексту: „Виша сила“ значи било коју непредвиђену и изузетну ситуацију или догађај изван контроле уговорних страна који било коју од њих спречава у испуњавању њезиних обавеза, а који се не може приписати њиховој грешци или немару (или њихових извођача, заступника или запосленог) и који не може бити ријешен упркос дубинској анализи. Кварови опреме или материјала или кашњења у стављању на располагање, раднички протести или финансијске потешкоће не могу се сматрати вишом силом. Неће се сматрати да уговорна страна крши своје обавезе ако је у томе спречава виша сила о којој је друга страна уредно обавјештена. Уговорна страна која се суочава са случајем више силе без одлагања обавјештава другу страну и наводи природу, изгледан период трајања и предвиђене посљедице проблема, и предузима све мјере како би умањила могућу штету. Ако виша сила утиче само на дио програма, обушта Споразума о финансирању може бити дјелимична. Нити једна од страна неће се сматрати одговорном за кршење својих обавеза према Споразуму о финансирању ако је у испуњавању истих спријечена вишом силом, под условом да предузима мјере за смањење могуће штете.
- (2) Комисија може обуставити Споразум о финансирању без претходног обавјештења.
- (3) Комисија може предузети било коју одговарајућу мјеру предострожности прије обушаве.
- (4) Када се достави обавјештење о обушави, потребно је назначити посљедице за уговоре о набавци који су у току или ће бити потписани, уговоре о грантовима и споразуме о доприносу.
- (5) Обушта Споразума о финансирању не доводи у питање прекид плаћања и раскид Споразума о финансирању од стране Комисије у складу с чланом 6. и чланом 19.
- (6) Стране ће наставити с провођењем Споразума о финансирању када то услови допусте, уз претходно писмено одобрење Комисије. Ово не доводи у питање било какве измјене и допуне Споразума о финансирању, које би могле бити потребне за прилагођавање програма новим условима провођења, укључујући, ако је могуће, продужење периода оперативног провођења и извршења, или раскид Споразума о финансирању у складу с чланом 19.

Члан 19 – Раскид овог Споразума о финансирању

- (1) Ако се проблеми који су довели до обушаве Споразума о финансирању не ријеше у року од највише 180 дана, било која страна може раскинути Споразум о финансирању уз отказни рок од 30 дана.
- (2) Када се достави обавјештење о раскиду, наводе се посљедице за уговоре о набавци, уговоре о гранту и споразуме о доприносу који су у току или ће се потписати.
- (3) Раскид Споразума о финансирању не искључује могућност Комисије да изврши финансијске исправке у складу с члановима 43. и 44. ФФПА-а.

Члан 20 – Мјеродавно право, рјешавање спорова

- (1) Овај Споразум регулисан је правом ЕУ.
- (2) Ако се спор који се односи на тумачење, примјену или ваљаност Споразума не може ријешити споразумно, ријешити ће се арбитражом у складу с Арбитражним правилима Сталног арбитражног суда из 2012. године, у складу са следећим:

(а) Састав Савјета

За захтјеве од 500.000 евра или више: Савјет се састоји од три арбитра. Свака ће страна именовати једног арбитра у року од 40 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи. Два арбитра које су именовале стране заузврат ће именовати трећег арбитра који ће дјеловати као предсједавајући арбитар.

За захтјеве испод 500.000 евра: Савјет ће се састојати од једног арбитра, осим ако се стране не договоре другачије.

Ако се Савјет не састави у року од 80 календарских дана након слања обавјештења о арбитражи, било која страна може затражити од Секретаријата Сталног арбитражног суда или другог међусобно прихватљивог неутралног тијела да именује потребног/потребне арбитра/арбитре.

(б) Сједиште

Сједиште Арбитражног савјета је Ден Хаг, Холандија.

(ц) Језик

Језик поступка биће енглески или неки други службени језик Европске уније који је обострано прихватљив. Докази се могу извести и на другим језицима, ако се стране с тим сложе.

(д) Поступак

Прибјегавање привременим мјерама, интервенцијама треће стране и интервенцијама *amicus curiae* је искључено.

Ако једна страна од Савјета затражи да с информацијама или материјалом поступа повјерљиво, одлука се доноси у облику образложеног налога и након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење примједби). Савјет ће одвагнути разлоге захтјева, природу информације и право на ефикасну судску заштиту. Савјет посебно може:

- учинити откривање подложним посебним обавезама; или
- одлучити се против откривања, али наредити израду неповјерљиве верзије или сажетка информација или материјала, који садржи довољно информација да омогући другој страни да изрази своје ставове на смислен начин.

Ако се од Савјета тражи да саслуша случај затворено за јавност, одлука ће се донијети након саслушања друге стране (10 календарских дана за подношење примједби). Савјет ће узети у обзир разлоге за захтјев и приговоре друге стране (ако постоје).

Ако се од Савјета тражи тумачење или примјена права Европске уније, он ће прекинути поступак и затражити од „Предсједника Високог суда у Паризу“ (*Président du Tribunal de grande instance de Paris, juge d'appui*), у складу с члановима 1460. и 1505. француског Закона о грађанском поступку затражити претходну одлуку од Суда Европске уније у складу с чланом 267. Уговора о функционисању Европске уније. Поступак пред арбитражним судом наставиће се након доношења одлуке од стране *juge d'appui*. Одлука Суда ЕУ и одлука *juge d'appui* обавезујуће су за Савјет.

Арбитражна одлука биће коначна и обавезујућа за стране и оне ће је извршити без одгајања. Међутим, свака страна може затражити да одлуку преиспита Жалбени суд у Хагу (*Gerechthof Den Haag*) на основу важећег националног закона. У том случају, одлука се неће сматрати коначном до окончања овог поступка. Одлука ревизионог суда обавезујућа је за Савјет.

(е) Трошкови

Трошкови арбитраже састоје се од:

- накнада и разумних трошкова арбитра,

- разумних трошкова вјештака и свједока које је одобрио Савјет, и
- накнада и трошкова Секретаријата Сталног арбитражног суда за арбитражни поступак (нпр. кетеринг, осигурање службеника, смјештај, тумачење).

Накнаде арбитра не смију премашити:

- 30.000 евра по арбитрау ако је спорни износ испод 1.000.000 евра,
- 15% спорног износа ако је тај износ већи од 1.000.000 евра. У сваком случају, накнаде арбитра не смију премашити 300.000 евра.

Трошкове арбитраже сnose стране у једнаком односу, осим ако није друкчије договорено.

Стране саме сnose своје трошкове правног заступања и друге трошкове које имају у вези с арбитражом.

(ф) Повластице и имунитети

Договор о провођењу арбитраже према Арбитражним правилима Сталног арбитражног суда из 2012. године не представља и не може се тумачити као одрицање од повластица или имунитета било које стране, на које имају право.

Члан 21 – Мјере ограничавања ЕУ

(1) Дефиниције:

- (а) „Мјере ограничавања ЕУ“ означавају мјере ограничавања усвојене у складу с Уговором о Европској унији (ТЕУ) или Уговором о функционисању Европске уније (УФЕУ).
  - (б) „Ограничена особа“ означава све субјекте, појединце или групе појединаца које је ЕУ одредила да подлијежу мјерама ограничавања ЕУ⁵.
- (2) У свим својим односима, стране признају да према праву ЕУ никаква средства или привредни ресурси ЕУ не смију бити директно или индиректно доступни Ограниченим особама или служити у њихову корист.
- (3) Водећи корисник програма ИПА III осигурава да ниједна трансакција која се пронађе на списку санкција ЕУ нема директу или индиректну корист од финансирања ЕУ. Водећи корисник програма ИПА III обавезује се да ће осигурати ову обавезу:
- (а) провјером резултата претраге на списку санкција ЕУ, прије склапања и плаћања према релевантним споразумима, сваки уговарач, корисник гранта и крајњи прималац с којим водећи корисник програма ИПА III има или се очекује да ће имати директан уговорни однос (директни прималац), како би се процјенило је ли такав прималац Ограничена особа.
  - (б) провјером или другим одговарајућим средствима (која могу укључивати накнадну провјеру) на основу приступа заснованог на ризику, да ниједан субјект који би индиректно примао средства ЕУ није Ограничена особа.
- (4) У случају да водећи корисник програма ИПА III оцијени да је било који од прималаца (директних или индиректних) средстава ЕУ Ограничена особа, водећи корисник програма ИПА III ће одмах обавијестити Комисију.
- (5) Не доводећи у питање обвезу из горње тачке 3, ако Комисија оцијени да коришћење финансијске помоћи Уније у оквиру програма ИПА III резултује или је резутовало кршењем мјера ограничавања ЕУ, одговарајући износи неће бити прихватљиви за финансијску помоћ Уније у оквиру програма ИПА III. Ово не доводи у питање било каква права која Комисија може имати да обустави или прекине радњу захваћену таквим кршењем, да поврати сва средства ЕУ која је допринијела Комисија или да обустави или раскине овај споразум о финансирању.
- (6) Одређивање корективних мјера извршиће се у складу с принципомом пропорционалности. Корективне мјере примјењују се само на средства ЕУ која су доступна примаоцу или су у његову корист за период током којег је остао Ограничена особа.
- (7) Ова клаузула не доводи у питање изузетке садржане у Мјерама ограничавања.

⁵ www.sanctionsmap.eu. Карта санкција је информатички алат за идентификацију режима санкција. Извор санкција произлази из правних аката објављених у Службеном листу Европске уније (СЛ). У случају неподударности између објављених правних аката и ажурирања на интернетској страници, мјеродавна је верзија у Службеном листу.

ДОДАТАК IА - ТАБЕЛА САЖЕТКА БУЏЕТА

Назив програма: Годишњи акциони план за Босну и Херцеговину за 2022.

Корисник програма ИПА III: Босна и Херцеговина

Референца програма OP SYS: IAD.1045709

Програм		Директно управљање								Индиректно управљање								Укупно			
		Грантови			Набавка			Буџетска подршка	Укупно Директно управљање	Индиректно управљање с поверљивим субјектима (ИМЕЕ)			Индиректно управљање с корисником програма ИПА III (ИМБЦ)			Укупно ИМ					
Прозор	Акција	Допринос ЕУ	Допринос треће стране	Укупно	Допринос ЕУ	Допринос треће стране	Укупно	Допринос ЕУ	Допринос ЕУ	Допринос ЕУ	Допринос треће стране	Укупно	Допринос ЕУ	Допринос треће стране	Укупно	Допринос ЕУ	Допринос ЕУ	Допринос треће стране	Укупно		
Прозор 1	ЕУ подршка правосудју	3.500.000,00	-	3.500.000,00	-	-	-	-	3.500.000,00	-	-	-	-	-	-	-	3.500.000,00	-	3.500.000,00		
Укупно Прозор 1		3.500.000,00	-	3.500.000,00	-	-	-	-	3.500.000,00	-	-	-	-	-	-	-	3.500.000,00	-	3.500.000,00		
Прозор 2	ЕУ за реформу јавне управе (ПАР) Повећани административни капацитети	1.000.000,00	-	1.000.000,00	5.000.000,00	-	5.000.000,00	-	6.000.000,00	-	-	-	-	-	-	-	6.000.000,00	-	6.000.000,00		
	ЕУ за управљање јавним финансијама (ЕУ4ПФМ)	1.000.000,00	-	1.000.000,00	2.500.000,00	-	2.500.000,00	-	3.500.000,00	-	-	-	-	-	-	-	3.500.000,00	-	3.500.000,00		
	Инструмент за европске интеграције	-	-	-	3.500.000,00	-	3.500.000,00	-	3.500.000,00	2.000.000,00	-	2.000.000,00	-	-	-	2.000.000,00	5.500.000,00	-	5.500.000,00		
Укупно Прозор 2		2.000.000,00	-	2.000.000,00	11.000.000,00	-	11.000.000,00	-	13.000.000,00	2.000.000,00	-	2.000.000,00	-	-	-	2.000.000,00	15.000.000,00	-	15.000.000,00		
Прозор 3	ЕУ за животну средину и климатске промјене	-	-	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00	-	-	-	-	-	-	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00		
Укупно Прозор 3		-	-	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00	-	-	-	-	-	-	-	4.000.000,00	-	4.000.000,00		
Прозор 4	ЕУ за деце (запошљавање и социјална заштита)	-	-	-	-	-	-	-	-	23.000.000,00	-	23.000.000,00	-	-	-	23.000.000,00	23.000.000,00	-	23.000.000,00		
Укупно Прозор 4		-	-	-	-	-	-	-	-	23.000.000,00	-	23.000.000,00	-	-	-	23.000.000,00	23.000.000,00	-	23.000.000,00		
Укупно за програм		5.500.000,00	-	5.500.000,00	15.000.000,00	-	15.000.000,00	-	20.500.000,00	25.000.000,00	-	25.000.000,00	-	-	-	25.000.000,00	45.500.000,00	-	45.500.000,00		

Члан 3.

Ова Одлука биће објављена у „Службеном гласнику БИХ – Међународни уговори“ на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број:
Сарајево,

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Жељко Комшић